

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Tanıl Bora
Ziya Adnan

Kimi Başrol Kimi Karakter

Tanıl Bora - Ziya Adnan

Kimi Başrol Kimi Karakter

Kulüp Hikayeleri

dipnot

TANIL BORA – ZİYA ADNAN
KİMİ BAŞROL KİMİ KARAKTER

Kimi Başrol Kimi Karakter: Kulüp Hikayeleri

© Dipnot Yayınları, 2013

Dipnot Yayınları 187
ISBN: 978-605-4878-03-1
Sertifika No: 14999
1. Baskı: 2013/Ankara

Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer
Düzeltili: Ümit Özger
Son Okuma: Özgür Eryılmaz

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Paz. San. Tic Ltd. Şti.
Baskı: Sözkesen Matbaacılık
İvedik O.S.B 1518. Sok Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40
Yenimahalle/ANKARA - Tel: (0312) 395 21 10

dipnot Yayınları
Selânik Cad. No: 82/24 Kızılay / Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32
e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com
www.dipnotkitap.com

Tanıl Bora-Ziya Adnan

Kimi Başrol Kimi Karakter

Kulüp Hikayeleri

*** dipnot yayınları**

İÇİNDEKİLER

Sunuş	9
-------------	---

DERBİLER

Üç Derbili Şehir ve Üç İstanbullu.....	12
Liverpool–Manchester United: Kırmızılarn Ezeli Rekabeti	19
Nil Derbisi: El Ahli–Zamalek.....	24
Bin Derbiler Diyarının Esas Derbisi: Schalke–Dortmund	31
Belalı ve Hazin Derbi.....	38
“Eski Müessese”	41
Roma Derbisi: Nefret, Şiddet, İrkçılık	48
“Yahudiler”–“Köylüler”	56
Flu–Fla, Fla–Flu	63

ANKARA

İki Şehirden Futbol Manzaraları	72
Gençlerbirliği’nden West Bromwich Albion’a	76
Ruhunu Kaybetmiş Takım.....	81
Avrupa Birliği’ne Değil, Gençlerbirliği’ne	85
Gençlerbirliği ve Gençlerbirlikleri	89

AVRUPA'NIN BÜYÜKLERİ

Real'i Sevmenin Mümkünatı	94
"Yetti Carımıza, Barça!"	97
Bayern'i Sevmenin Mümkünatı	102

LONDRA: BİR FUTBOL KITASI

Topçular'ın Takımı: The Gunners.....	106
Charlie George İle Emirates Stadi'nda	113
Papağanın Ölümü.....	121
Batı Londra'nın Mütevazı Takımına Dair	126
Doğu Londra'nın Futbol Akademisi: West Ham United FC..	132
Mahallenin Takımı: Crystal Palace FC.....	138
Beşikteki Yaramaz Çocuk: Millwall FC	143
Arıların Hikâyesi: Barnet FC.....	149
Bir Semt Takımı: Leyton Orient FC	153

ADA'NIN TAŞRASINDAN

Gürültücü Komşuların Dönüşü	158
Bir Futbol Şehrinin Portresi.....	162
Futbol Şehrinin Mavili Takımı.....	168
Ada Futbolunun Kalabalık Takımı: Leeds United FC	174
Mavi Kuşlar.....	180
Hayata Sahil Tarafından Bakanların Takımı: Blackpool Fc	185
Koçların Hikâyesi, Derby County... ..	189

Uyuyan Kasabanın Takımı: Wigan Athletic FC.....	193
“Kanaryalar”ın Dönüşü.....	198
Altın Çocuklar: Watford FC.....	202
Bir Çöküşün Hikâyesi: Portsmouth FC.....	207
Deliler Çetesi!.....	211

AVRUPA’NIN TAŞRASINDAN

Ülke Futbolu Adına, Dersimiz: Fc Porto	218
Fc Zenit Saint Petersburg.....	222
Malaga Cf: Şehri Kadar Güzel Bir Futbol Hikâyesi... ..	226
Kömürün Karası, Biranın Sansı.....	230
Küçük Şehrin Büyük Takımı.....	233
Avanti Napoli!	236
Bul–Oynat–Devret	239
Sahamızda Hoş Süryani.....	242

DÜNYANIN TAŞRASINDAN

Cezayir’in Kara Bahtı ve Futbol	246
Güney Amerika’daki Gençlerbirliği: Boca’nın Bebeleri.....	249
İşgal ve Sürgünün Milli Takımı.....	254
Uyuyan Dev Kramponu Giyerse... ..	257
Tekila, Seks, Ot– ve Futbol	260

UNUTULMUŞ... VE UNUTULMAYAN

Yoksulların Gözleri Size Bakıyor...	264
Şehri Gibi Unutulmuş, Hacettepe	269
Çukurcuma'da Eskişehirspor'u Yaşamak	273
İstanbulspor İçin Üzülmenin Üç Yolu	278
Depremi Takımları	284
Robin Hood'un Takımı	287
Newton Heath FC'yi Özlerken	292
Pek Tanıdık Bir Hikâye: Sarı-Lacivert'in Düşüşü	297
Notts County Fc: Juventus'a Renklerini Vermiş Kulüp...	302
Rangers: 4. Ligde Bile Olsa	306
Exeter City FC'nin Düşündürdükleri	310
Ada Futbolunda Devi Öldürmek! (Giant Killing!)	315
Ada Futbolunda Lig Kupası: Bir Bradford Rüyası	319
Accrington Stanley, Onlar da Kim?	323

SOL KALE ARKASI

Şükür, St. Pauli Yaşıyor	328
Sen me mi Kitsch Oldun St. Pauli?	331
Forza Livorno	334
Öğrencileri Rahat Bırakın!	339
İşçinin, Madencinin Şerefi Şanı...	342

SUNUŞ

*“Futbolun öyküsü, zevkten zorunluluğa uzanan
hüzünlü bir öyküdür.”*

Eduardo Galeano’nun *Gölgede ve Güneşte Futbol* kitabı bu cümleyle başlar. Elinizde tuttuğunuz bu kitabın selâmı o hüzünlü hikâyenin aktörlerine, futbolun görünmez köşelerinden, en kalabalık stadlarda kupalar kaldırmışlara...

Her futbol kulübü bir nevi roman kahramanıdır. Haydi deyin ki, hikâye kahramanı! Bu kitaptaki yazılar, dünyanın dört bir köşesinden, bu hikâye ve roman kahramanlarının bir öbeğinin resmi geçididir. Nasıl ve nerede başlamış hikâyeleri, renkleri nasıl doğmuş, nasıl büyümüşler ya da nasıl önemsizliğe sürüklenmişler, zaman içinde kimler giymiş formalarını, neler kazanmış, neler kaybetmişler, şimdilerde ne yaparlar, ne âlemededirler, sevdalıları kimlerdir?

Futbol birkaç renkten, birkaç büyük takımdan ibaret değil ki. Hep parlak ışıklar altında yaşayanlar var, gözünün ferisi sönmüşler var. Uzun ömründe “ikbali de idbarı da görenler” var. Kimi eski günlerine ağıt yakarken, kimileri manşetlerden düşmeyen... Kimi endüstriyel futbolun zenginliğinde giderek büyürken, kimi zor zahmet ayakta kalmaya çalışan... Kimi pek meşhur, kimi uzaktan aşına, kimi gözden ırak, adı bile bilinmez... niceleri var.

Bu küçük kulüp portreleriyle, futbol sandığımız bunca gürültüde konuşulmayanları, bilinmeyenleri, görünmeyenleri görmeye çalıştık. Sadece renkleri, kulüpleri, takımları değil de futbolun cilvelerini ve acı tatlı hikâyelerini sevenlerle yeşil sahalara daha geniş, daha havadar bir pencereden bakabilme adına...

Kitaptaki hikâyelerin bir katmanını da, “kahramanlarımızı” besleyen rekabet ve husumetler (bunların görkemli sahnesi olarak derbiler) oluşturdu. Yiğit olan düşmanıyla anılır derler!

Diyeceğimiz odur ki, her takım kendi hikâyesini yazar ve her takım kendi taraftarı için büyüktür.

Ziya Adnan – Tanıl Bora
Eylül 201

DERBİLER

ÜÇ DERBİLİ ŞEHİR VE ÜÇ İSTANBULLU

Tanıl Bora

Derbi denen âdetin kökü, Ortaçağ İngiltere'sine, Derbyshire bölgesindeki Ashbourne köyünün iki komşu mahallesi arasındaki rekabete uzanıyor (derbi adı, Derby'den). İki mahalle arasında, yılda bir iki kez, sıkı maçlar yapılmış. O zamanların vahşi futbolu; amaç, kocaman, ağır bir deriden yapılma bir topu rakip mahallerin değirmen taşına değdirmek. Üç mil mesafedeki iki değirmen taşı arasında yüzlerce (bazen biner) kişilik "takımlar"la, hiçbir kısıtlayıcı kural olmadan, tekme-yumruk, itiş-kakış oynanan bir oyun. Modern futbolda derbi olarak anılan ilk müsabaka ise, 1866'da Nottingham'da, şehrin en kıdemli iki takımı arasında oynandı: 1865'te kurulan Nottingham Forest ile kafa kâğıdında 1862 yazan Notts County.

Derbi, birbiriyle özel rekabet içinde olan, karşılıklı bir doz husumet de taşıyan iki komşu takımın karşılaşması demek. Sonraları kavramın kapsamı biraz genişledi, her yıllanmış, gelenekleşmiş rekabete "derbi" denir oldu. Fakat derbinin esası, aynı yerin takımları arasındaki rekabettir. O yerin horozu kim olacak, onun didişmesidir derbi. Aslına bakarsanız, tam teşekküllü bir derbi, aynı zamanda bir şehir olayıdır. Ortaçağın

Derbyshire'ındaki gibi kır ve taşra derbileri, modern zamanlarda, şehir derbilerinin gölgesinde kalmıştır. Bugün dünyanın "dereceye giren" derbileri, şehirlerde cereyan ediyor. Dahası, o şehirlerin popüler-kültürel "değerleri" arasında yer alıyor derbiler. Glasgow'un başlıbaşına bir müessesese olarak anılan "Old Firm"ini (Rangers-Celtic), Buenos Aires'teki Boca-River hadisesini, Merseyside derbilerini (Liverpool-Everton) düşünün. Neredeyse gökyüzünün her istikametine mahsus ayrı bir derbinin mevcut olduğu Londra'yı düşünün: Kuzey Londra derbisi (Arsenal-Tottenham), Güney Londra derbisi (Crystal Palace-Millwall), Güneydoğu Londra derbisi (Millwall-West Ham), Batı Londra derbileri (Chelsea-Fulham-Queens Park Rangers). Veya, dört bin kilometrelik alanda beş milyon insanın birbirine bir tramvay yolculuğu uzaklığındaki onlarca şehirde yaşadığı ve bu irili ufaklı şehirlerin takımları arasındaki hararetli mücadelelerden ötürü "bin derbiler diyanı" denen Ruhr bölgesi... Derbi, bir şehrin, bir metropoliten alanın hayatında ve kimliğine kuvvetli bir renk olabilir, kısacası.

İstanbul'un da namı bir üçlü derbisi var: Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş'ın —ki ben bunları "GalatsrayFenerBeşiktaş" diye cem ediyorum— aralarındaki üç eşleşme, köklü bir tarihe uzanıyor. Özellikle Fenerbahçe-Galatasaray derbisinin dünyanın en "büyük" derbileri arasında sayılması, bu iki takım taraftarlarının göğsünü kabartıyor, hatta bazen bir millî gurur (bir çeşit "cılgin Türklük") kaynağı addediliyor. Özellikle vesile olduğu kolektif deliliğin büyüklüğüyle ve en "tehlikeli" futbol buluşmalarından birisi sayılmasıyla temayüz ediyor, Fener-Cimbom derbisi.

Bu derbilerin öncelikli bir işlevi, Türkiye futbolundaki İstanbul hegemonyasının bir görünümünü ve aynı zamanda dinamizmini oluşturmaları. İstanbul derbilerinin futbol gündemini işgali, memleketteki diğer takımların ve diğer futbol/spor olaylarının (hatta bütün diğer olayların) ikincilleşmesine, soluklaş-

masına koşut gelişiyor. Derbilerin şişme ve şişirilme sũreci, Tũrkiye futbolunda oligarşik yapının kurumlaşmasının bir veçhesi. Kuşkusuz, bu derbiler Cumhuriyet'in ilk onyıllarından itibaren başlıbaşına bir "olay" dı, fakat 80'lerden itibaren medyanın bu "işi" gitgide bũyũtmeye dũnũk gayretini gũz ardı etmemeliyiz. Yine kuşkusuz, İstanbul'un iktisadĩ ağırlığının muazzam artmasıyla ve "geri kalan" Tũrkiye'nin —televizũel olarak— imgesel referansı haline gelmesiyle de beraber dũřũnmemeliyiz bunu.

Derbilerin bir "şehir olayı" olması, onların şehirdeki çatışmaları, ayrışmaları karşı karşıya getirmelerine de bağlıdır. Bir derbide, bir şehrin iki ayrı yũzũ, iki ayrı "toplumu" karşı karşıya gelir kimi zaman. Bunun en has ȳrneėi, Glasgow'daki Rangers-Celtic harbi olmalı. Rangers Protestanların, Celtic Katoliklerindir ve iki dinsel cemaat arasındaki yũzlerce yıllık rekabetin dumanı, bu 90 dakikaların ȳzerinde tũter. Hatta, şehrin sınırlarından da taşarak: İrlandalı Katoliklerin Celtic'i desteklemek ȳzere Glasgow'a hac ziyaretinde bulunması, âdettedir. Buenos Aires'te, Boca Juniors şehrin yoksul kitlelerinin, teneke mahallelerin sevgilisidir, River Plate ise daha ziyade kibar muhitlerde veya kendilerini ȳst sınıflarla ȳzdeřleřtirme kaygısındaki alt-orta sınıflar arasında itibar gȳrũr. Gerçi son on beş-yirmi yıldır futbolun endũstrileřme hızı ve çapı, bȳylesi sınıfsal-toplumsal angajmanları aşındırdı; kȳkenlerinde gũçlũ aidiyet bağları olan kulũpler bile "kitleseleştiledi", tarihlerindeki toplumsal-sınıfsal bağları olsa olsa bir reklam unsuru olarak kullanmak ȳzere sulandırıyorlar. Fakat yine de, yitip gitmiş olsa bile veya fazlasıyla aşınmış olmasına rağmen bir "imaj" olarak estetize edilerek bile, kȳkenlerindeki sınıfsal-toplumsal aidiyetler takımların "ruhundan" kolay kolay çıkmıyor. Bir biçimde gȳsteriyor yine kendini.

Peki, İstanbul derbilerinin ȳç gũzelinin toplumsal-sınıfsal kimlikleri hakkında ne sȳyleyebiliriz? Bunlar, kulũp yapıları ve

taraf-tar kitleleriyle, İstanbul'da farklı "zümreleri" temsil ediyorlar mı, sınıfsal kimlikleri ayrışıyor mu, şehirdeki kimi toplumsal yarınmalara tekabül ediyorlar mı? Yüksek bir politikleşmenin yaşandığı 1970'lerde, bu soruya "evet" cevabı verenler ve "üç büyüklüğü" sınıfsal bir tasnife tabi tutanlar olmuştu. Galatasaray aristokratik üst sınıfların ve burjuvazinin "Batı'ya açılan" sektörünün, Fenerbahçe lümpen-kapitalist gelişmeye uygun "alaturka" burjuvazinin, Beşiktaş ise alt sınıfların —hatta proletaryanın!— takımıydı buna göre. Devrin politik heyecanının ve indirgemeciliğinin etkisini taşıdığı açıktı, bu tasnifin. Üç büyüğün tarihlerine, hele taraf-tar kitlelerine baktığımız zaman, onları böylesi aidiyetler atfederek ayrıştırmak, fazlasıyla yapay, fazlasıyla zorlama olacaktır. Hiç mi hakikat payı yok peki söz konusu tasnifte? Eh, yönetim yapılarına, üye ve taraf-tar tabanlarına değil ama pek o kadar kolay ele gelmeyen bir şeye, "hava-larına", kimlik imgelerine baktığımız zaman, bir nebze hakikat payını teslim etmemiz gerekebilir. Galatasaray, Lise'ye dayanan aristokratik bir kimliği, güçlü lobisi olan bir tahsilli elitin mağrurluğunu taşır sahiden; doğrusu, azıcık da snobdur. Fenerbahçe'de, bir "yolunu bulma" enerjisi, bir müteahhit pragmatizmi, beri yandan "büyük", "güçlü" ve "şık" olmaya dönük coşkulu bir arzu hüküm sürer. Beşiktaş'ta ise —ki bu tasnifin yapıldığı 1970'li yılları kahredici bir başarısızlıkla geçirmesinin de bu "proleterlik" yakıştırmasındaki etkisini atlamayalım—, kendi yağıyla kavrulmaya çalışır ve haksızlıklara uğrarken diğer ikisinin "büyüklük" tepişmesini vakarla izleyen bir "yoksul ama gururlu" delikanlı havası, bir kalendermeşrep hâl vardır. Takımların onyıllardan süzülen oyun üslûplarında da görebiliriz bu kimlik imgelerinin izlerini —belki gerçekten oynadıklarından ziyade, taraf-tarların onlardan beklediği oyun üslûplarında... Cimbomlular, "entelektüel", organize ve "çalışkan" bir oyunu özler, en çok onunla coşarlar. Fenerliler, avuçlarını "Brezilya gibi" bir takıma açar, ferdî mahâretlerini

döktüren yıldızların şov yapmasının yolunu gözlerler. Karakartal'ın taraftarları ise, her şeyden önce takımın varnı yoğunu ortaya koyduğu bir mücadeleden, oyuncuların topyekûn adanmışlığından haz duyarlar. Tekrarlayalım, *imgelerden* söz ediyoruz, tekabüliyetlerden, temsiliyetlerden değil. Elbette her GalatsrayFenerBeşiktaş taraftarı böylesi bir imgesel özdeşleşme içinde değildir ve sahadaki takımlarıyla kurdukları ilişki illâ bu stil şablonlarına sığmaz. Hele “endüstriyel futbol” çağında, hatları iyice belirsizleşen ayrımlar bunlar. Ama dikkatli baktığımızda, alttan alta, belli belirsiz, bu imgelerin ışımlarını görebiliyoruz gibi geliyor bana yine de.

Üç İstanbullu'nun şehir içindeki yerelliği hakkında ne söylenebilir? Üçü de adını İstanbul'un belirli semtlerinden alıyor, malûm. Taraftarlarını sadece kendi semtlerinden, hatta sadece İstanbul'dan değil, yurt sathında devşirdikleri de malûm. Yine de... Şehrin içindeki “kendi” yerlerinin damgasını ne derece taşıyor, kendileri o yerlere ne ölçüde damga vuruyorlar? Üçünün de kendi stadlarına taşınmasından önce, hepsi de bugünkü İnönü, o zamanki ad(lar)ıyla Mithatpaşa/Dolmabahçe Stadı'nı mekân tutmuşken, doğrusu mekânsal aidiyetleri daha belirsizleşmişti GalatsrayFenerBeşiktaş'ın. Galatasaray Mecidiyeköy'deki Ali Sami Yen'e, Fenerbahçe Kızıltoprak'taki Saraçoğlu'na, Beşiktaş Dolmabahçe'deki İnönü'ye yerleşince; hele bir kapıyı bacayı kapayıp derbilerdeki rakiplerine küçücük bir misafir kotası bırakınca, “semtlilikleri” biraz daha öne çıktı. Her birinin kendi stadının çevresi, ezelî-ebedî rakiplerinin taraftarlarının ancak polis kordonunda —yine de taşlanarak— girebildiği özel bölgelere dönüştü.

Kombine bilet ve sair taraftar levazımatı pazarlamasıyla seyirci-müşteri tabanlarını geliştirmeye yönelmeleri, üç kulübün yaşam dünyasının, stadları etrafındaki mekâna iyice “yayılması” getirdi. Özellikle maç günlerinde, bu üç stadın etrafına sarı-kırmızı, sarı-lacivert, siyah-beyaz renkler ve futbol endüstri-

sinin alış-veriş hercümerci hâkim oluyor. Kulüplerin yuvaları olan semtlerin manzarasına bakacak olursak, mahalle kökleri en derine uzanan kulübün Beşiktaş olduğunu söyleyebiliriz. "Çarşı" adlı namlı taraftar grubu, adını semtten alıyor —ve semtte elle tutulur, gözle görünür bir hayatıyeti var. Beşiktaş'ın Çarşı ve "Köyiçi" denen kalbinde, semtin adını taşıyan takımın yurdunda olduğunuzu an be an hissedebilirsiniz. Taraftarlarıyla ve tesisleriyle ne kadar yayılmış olsa da, "mahalleli" kimliğini hâlâ koruyan, hâlâ ayağını mahalleye basan çehresi, Beşiktaş'ın kıymetli bir "kültürel sermayesini" teşkil ediyor, bana kalırsa. Diğer iki büyükle baş etme ve onlara benzeme kaygısının tehdidi altında bulunan, "otantik" çehresi Beşiktaş'ın... Suadiye'den Kadıköy'e uzanan şeritte de Fenerbahçe'nin "evinde" olduğunuzu hissedebilirsiniz. Asla Beşiktaş kadar yoğun değilse de, sarı-lacivert bir hükümrancılık kendini gösterir. Son yıllarda, sözünü ettiğimiz pazarlama etkinliklerine ve taraftan müşterileştirme trendine bağlı olarak, Fenerbahçe'nin, bilhassa kibar muhitlerde görünür hale geldiğini gözleyebiliyoruz. Fenerbahçelilik, Bağdat Caddesi'nin "sosyete" kimliğinin bir aksesuarına dönüşüyor. Ziverbey'in sarı-lâciverdi, sanki Bağdat'inkinden daha soluk, daha eprimiş... Mahalleliği en eksik takım, herhalde Galatasaray. Galatasaray/Beyoğlu'nun kozmopolit kimliği, orayı herkesin ve hiç kimsenin "yurdu" yapıyor. Bakın, mahallelerinin "havasında" da az buçuk izini sürebiliyoruz üç İstanbullu'ya yapıştırılan/yakıştırılan kimlik imgelerinin!

Taraftarın müşterileştirilmesinden söz ettik. Biletlerin pahalılaşması, demek bu aynı zamanda. Bu da, alt sınıfların, kenar mahallelerden gelenlerin, stadlardan uzaklaştırılması eğilimini beraberinde getiriyor. Bütün dünyada olduğu gibi, futbolu bir orta sınıf eğlencesine dönüştürme gayreti var. İstanbul'da da kenar mahalleliler, stadlara artık ancak kulüp yönetimlerinin maddî-manevî himayesi altındaki örgütlü tribün gruplarının

bünyesine girerek yaklaşabiliyorlar. Onun dışındaki geniş kitlelere kalan seçenek, Dolmabahçe, Kızıltoprak, Mecidiyeköy'ün uzağında, "varoşlarındaki" kahvehanelere tıkmak. Endüstriyel futbol, İstanbullular'ı GalatsrayFenerBeşiktaş kimlikleri altında birleştirirken, İstanbul'un mekânsal "bölünmesine" katkıda bulunuyor.

Bizans devrinde bu şehirde halkın büyük eğlencesi olan atlı araba yarışlarında dört takım varmış: Maviler, Beyazlar, Yeşiller, Kırmızılar. Sultanahmet'teki hipodromda düzenlenen yarışlardaki ezeli rekabet, Beyazların ve Yeşillerin zamanla diğerlerine iltihak etmesiyle, Maviler ve Yeşiller'e kalmış. Kadıköy merkezli Maviler iktidara yakın ve koyu Ortodoksmuş, bugünkü Ayvansaray'ı merkez tutan Yeşiller ise esnafa ve "sokağa" yakın, Monofizit inançlı... Demek, bu şehrin "fıtratında" var, derbicilik... Konstantiniye'ye, diğer lâlettayin şehirleri bir kenara atarak, tek başına "Şehir" dendiğini hatırlarsak, aslında, Şehrin fıtratında var belki de!

LİVERPOOL–MANCHESTER UNITED: KIRMIZILARIN EZELİ REKABETİ

Ziya Adnan

En büyük hayalimi takım arkadaşım O'Shea yaşadı! Bana nasip olmasını çok isterdim...

Gary Neville (Manchester United Kaptanı)

Ada futbolunda 20 Ağustos 1971 tarihinin ayrı bir önemi vardır, yeni futbol nesillerinin asla bilemediği...

Futbol tarihini yazan kitaplar, günümüzde 83 yaşında olan futbol adamı Frank O'Farrell'in o tarihte teknik direktörlüğünü yaptığı Manchester United takımını, Liverpool'un Anfield Stadı'nda Arsenal karşısında sahaya sürdüğünü ve maç öncesi konuşmasında şunları söylediğini anlatır:

İki maç ceza almış olmamız nedeniyle bugünkü maçı Anfield Stadı'nda oynuyoruz ve biliyorum bu size garip geliyor! Neticede burası düşmanın evi! Ancak bugün tribünleri dolduran taraftarlarımız bizden galibiyet bekliyor. Şunu kafanıza iyice kazıyın, bugünkü maçı Anfield Stadı'nda oynuyoruz ama bugün düşman Liverpool değil Arsenal! Çıkın ve yenin onları!

O gün, 27.649 taraftar önünde oynanan maçı United 3-1 kazanmış ve kadrosunda George Best, Bobby Charlton, Brian

Kidd gibi yıldız futbolcuları varmış. O maçta düşman Arsenal olsa da, Manchester United–Liverpool rekabeti ilerleyen senelerde dozunu artırıp dünya futbolunda en ateşli derbilerden biri olarak yerini almış. İki kulüp arasında gerçekleşen en son transferin, 1964 senesine uzanması rekabetin boyutunu anlatmaya yeter herhalde. O sene sağ kanat oyuncusu Phil Chisnall “Kırmızı Şeytanlar”dan ayrılarak Liverpool’a transfer olmuş. Liverpool teknik direktörü Bill Shankly bu transferi gerçekleştirmek için United’a 25 bin sterlin ödemiş...

O günleri ve rekabeti şöyle anlatır Chisnall:

O dönemlerde United şimdilerde olduğu kadar güçlü değildi ve haliyle iki takım arasındaki rekabet “düşmanlık” boyutuna ulaşmamıştı. Zaten 80’li yıllar Liverpool’un Avrupa arenalarını kasıp kavurduğu zamanlardı ve Manchester United kimi zaman orta sıralarda yer alan, kimi zaman zirveyi zorlayan, ancak aradığı başarıyı bir türlü yakalayamayan bir takım görüntüsündeydi. 1980’li senelerde Liverpool adına sezonun maçı mutlaka Everton ile oynanacak “Merseyside” derbisi olurdu. Haliyle iki takımın kıyasıya mücadelesine odaklanırdı tüm futbolseverler. İşin doğrusu, o yıllarda United’in esamesi bile okunmazdı!

Ancak kariyerlerinde iki takımın formasını giymiş futbolcular da yok değil. Paul Ince, Peter Beardsley, yakın geçmişte Michael Owen... O yüzden Liverpool taraftarları biraz kırgındır 1996–2004 seneleri arasında gönüllerini fethetmiş o yılların büyük golcüsüne...

Birbirlerine 20 kilometre mesafedeki kuzeybatı şehirlerinin arasındaki düşmanlığın temelini yazan kitaplar, bu durumu 58 kilometre uzunluğundaki Manchester Kanalı’nın açılmasından sonra deniz taşımacılığının Manchester üzerinden yapılmasına bağlarlar. Haliyle Liverpool şehri bir liman kenti olarak zaman-

la önemini yitirir. Manchester şehrinin yıldızı ise artık parlamaktadır...

Premier Lig'in kuruluşundan sonra, iki takımın talihleri hiçbir futbolseverin tahmin edemeyeceği şekilde değişir. 1992-93 sezonunda ilk Premier Lig Şampiyonluğunu yakalayan Kırmızı Şeytanlar, ilerleyen yıllarda kupalara ambargo koyacaklar; 2010-11 sezonunda Şampiyonluk Kupasını bir kez daha kazanarak Ada futbolunda en çok şampiyon olmuş takım olarak tarihe geçeceklerdi. Tarihinde 18 şampiyonluğu bulunan Liverpool ise rakibinin bir adım gerisinde, hiç yaşayamadığı Premier Lig Şampiyonluğunun özlemiyle her yeni sezona yeni umutlarla başlayacak ama her sezonda United'ın gölgesinde kalacaktı...

2005 senesinin o unutulmaz Şampiyonlar Ligi finalinden sonra, Manchester'da yayınlaman *Manchester Evening News* gazetesinin spor sayfalarında o maça dair atılan "İnanılmaz!" başlığı göze çarpıyordu. Ancak kısa sürede binlerce United taraftarından gelen tepki üzerine, o maçın Liverpool'u öven yorumlarını kısa kesmek zorunda kaldı gazete. Neticede Liverpool'un başarısını, United taraftarları asla görmek istemezdi...

Sadece taraftarlarla da kısıtlı değildi düşmanlık. Yakın geçmişte evinin kapılarını bir televizyon kanalına açan Liverpool'un kaptanı Steve Gerrard, sahip olduğu geniş forma koleksiyonunu gösterirken, neredeyse tüm takımların formlarına sahip olmasına rağmen, evinde asla bir Manchester United forması bulundurmayacağını söylüyordu!

2007 senesinde Anfield Stadı'nda oynanan maçta United'ın o dönemki orta saha futbolcusu O'shea, o son saniye golünü Liverpool kalesine atarken, gol sonrasında suskun Kop Tribünü'nün önünde formasındaki United armasını öperek zaferi

kutluyordu. O kutlamaya sinirlenen Liverpool taraftarlarının sahaya inmesini güvenlik güçleri zor kullanarak önlemişti. Maçtan sonra bu kutlamayı soranlara takım kaptanı Gary Neville şöyle cevap vermişti: "En büyük hayalimi takım arkadaşım O'Shea yaşadı! Bana nasip olmasını çok isterdim..."

Liverpool'un kuruluş tarihi 1892, Manchester United'inki ise 1878. Ada futbolunun en başarılı iki takımı toplamda 120 kupa kazanmış. Bunların 61'i Kırmızı Şeytanlar'ın müzesini süslerken, 59'u Liverpool'da. Son senelerde iki takım arasında oynanan maçların ögle saatlerinde oynanması da tesadüf değil elbette. İngiltere Futbol Federasyonu ile polisin, taraftarların maça alkollü olarak gelmelerini önlemek için aldıkları bu ortak karar işe yaramıştır.

Ve 2012-13 sezonunda bir kez daha tutuşturuldu iki kulüp arasındaki yangın — oynadıkları maçta, United'ın defans oyuncusu Patrice Evra'ya ırkçı hakarete bulunduğu iddia edilen Liverpool'un golcüsü Uruguaylı Suarez — Ada futbolunda daha önce hiç görülmemiş olan— "8 maç" cezaya çarptırılırken, 2007'den günümüze değin Anfield Stadı'nda maç kazanamayan United bir kez daha eli boş dönüyordu düşmanının evinden. 43.952 taraftarın önünde oynanan Federasyon Kupası maçında, ev sahibi takım 88. dakikada oyuna giren Hollandalı Kuyt'un ayağından bulduğu golle rakibini kupa dışına itiyordu.

Bu golün tribünlerde kutlandığı dakikalarda, ekranlara düşen o pankart iki kulüp arasındaki düşmanlığın boyutunu anlatıyordu bilmeyenlere: "We are not racist, we only hate Mancs!" (Biz ırkçı değiliz, sadece Manchesterlılardan nefret ederiz!)

O sezonu (2012-13) yine Kırmızı Şeytanlar şampiyon olarak bitirdi. Bu onların Premier Lig'in kurulduğu 1992-93 sezo-

nundan günümüze 13. şampiyonluğu... Liverpool'un ise Premier Lig'de şampiyonluğu bulunmuyor —ligi zirvede bitirdikleri en son sezon 1989–1990. Şimdi Manchester United'ın savunmasında yer alan 12 numaralı Chris Smalling henüz dünyaya gelmemiştir. 2012–13 sezonunu, şehirdaşı Everton'un arkasından 7. sırada bitirdiler...

NİL DERBİSİ: EL AHLİ-ZAMALEK

Tanıl Bora

2011 yılının Mart ayında Hüsnü Mübarek yönetimine karşı muhalefet başkaldırısının doruk noktası, protestocuların başkent Kahire'nin büyük Tahrir Meydanı'nı işgal etmesi olmuştu. Rejim güçleri meydanda toplanan halkı taciz etmeye, provokasyonlar yapmaya çalışıyorlardı. Birçok gözlemci, protestocuların bu tacizlere karşı koymasını sağlayan güçler arasında, birtakım politik gruplardan çok iki taraftar grubunun öne çıktığına dikkat çekiyordu. Ülkenin en büyük ve popüler iki futbol kulübünün, El Ahli ile Zamelek'in taraftar gruplarıydı bunlar. Heyecanlarını, slogan atmadaki ve sokak çatışmalarındaki yeteneklerini, Tahrir direnişi için seferber etmişlerdi.

Mısır'daki otoriter rejimin politikayı baskı altında tutup, futbolu toplumsal gerilimin bir sübapı olarak kullanma politikasının ters tepmesi anlamına geliyordu bu olay. Zira kitlelerin tutkusu olan futbolun kendisinde de ciddi bir gerilim birikmişti. Tahrir Meydanı'na akan taraftarlar, yoksulluk ve baskıyı stadlardaki deneyimlerinden de biliyorlardı: Belirgin bir politik görüşü olmayanlar bile, yüksek bilet fiyatlarına ve tribünleri de hedef alan polis şiddetine tepkiliydiler.

Futbol seyircilerinin muhalif protestolarda rol oynamasından da şaşırtıcı olan, iki ezeli rakibin taraftarlarının yan yana

gelebilmeydi belki! Zira El Ahli ile Zamelek, sadece Mısır'ın değil Afrika kıtasının en köklü, en sıkı futbol rekabetinin taraflarıdır. Güney Afrika'nın iki büyük takımı, Kaizer Chiefs ile Orlando Pirates arasındaki derbi, ancak imrenebilir büyük Kahire derbisine. Kahire derbisi, Afrika'nın en büyük futbol olayıdır ve birçok Afrika ülkesinde de merakla takip edilir.

Kahire'nin kaotik trafiği, bir tek bu derbi vesilesiyle biraz ferahlar, sokaklar boşalır. Kahire'nin "Nasır Şehri" denen dış mahallesindeki dev Ulusal Stadyumun biletleri genellikle günler öncesinden tükenmiş olur. Her seferinde 100 bin kişi "olay yerinde"dir Kahire derbisinde.

Bu derbiyi de büyük yapan etkenlerden biri, taşıdığı şiddet yükü. Nijeryalı spor yazarı Fabio Lanipekun, "Üçüncü Dünya Savaşı'nın genel provası" diye tanımlamış bir seferinde Kahire derbisini! 2008'de bu maçı izlemeye gelen bir İngiliz gazeteci, havaalanından bindiği taksinin şoförünün onu basit bir İngilizceyle "Do not go. You will be killed" (Gitmeyin, öldürülürsünüz) diye uyardığını yazmıştı.

Nitekim derbinin sicilinde vahim olaylar yer alıyor. 1971'deki El Ahli-Zamelek maçında çıkan olaylardan ötürü o sezon lig tamamlanamamıştı! 1997 Haziran'ındaki olaylarda iki taraf can vermişti.

Hakemlerle ilgili spekülasyonlarla başa çıkamayan Mısır Federasyonu, Kahire derbisinin hakemlerini yıllardır başka ülkelerden getiriyor. İtalya'dan, Fransa'dan, İspanya'dan, Almanya'dan, İngiltere'den getirilen hakemlerin yönettiği bu derbide 4 Kasım 2004'te de Türkiye'den Mustafa Çulcu düdüklü çalmıştı.

Yüz yıllık bir geçmişi olan Kahire derbisinin ruhunu anlamak için, Mısır'da futbolun başlangıcına uzanmak gerek. Bu iki kulübün tarihi Mısır futbolunun tarihiyle örtüşüyor zaten.

Dünyanın birçok bölgesinde olduğu gibi, Mısır'a da futbol İngilizler aracılığıyla geldi. Sömürgeci efendilerin oyunu hızla

yayıldı. Bugün sokakta, okul avlularında, tozlu arsalarda, uzun İskenderiye sahilinde, çöldeki köylerde top peşinde koşan oğlan çocuklar, Mısır manzarasının parçasıdır.

El Ahli kulübü hayli erken bir tarihte, 1907’de kuruldu. Adı, Nasyonal/“Ulusal” anlamına geliyordu. Sömürge yönetimine karşı mücadele eden öğrencilerce kurulmuştu. Kuruluşundaki bu maya, ona baştan itibaren büyük bir popülarite ve itibar sağlayacaktı. Nitekim bugün 75 milyona yakın nüfuslu ülkede 40 milyonu aşkın insanın El Ahli taraftarı olduğu tahmin ediliyor. Geçen yıl taraftarların bir maçta açtığı “Biz Mısır’ız” pankartı, boş bir böbürlenme değil. Afrika Futbol Federasyonu’nun 2000 yılında El Ahli’yi “Afrika’da Yüzyılın Kulübü” seçmesi de boşuna değil.

El Ahli’nin ezelî rakibi, ondan üç yıl sonra doğdu: 1911’de. Göçmen yabancıların kurduğu bir kulüptü bu. Kasr-el Nil adını aldı. Bu kozmopolit kulübün teknik direktörü, ülkede ilk defa olarak bir Britanyalı değil de Marzbach adında bir Belçikalıydı. 1913’te, El Ahli’nin tam zıddına giden yeni bir ad takındı bu kulüp: El Moktalat, yani Enternasyonal. Sanki adıyla da meydan okuyordu rakibine! 1941’de bir ad değişikliği daha yapıldı, kulüp Kralın adını takınarak “El Faruk” oldu. Nihayet 1952’de bugünkü adını aldı: Zamalek. Kahire’nin bir mahallesinden alınmış bir addı bu. Zamalek kozmopolit bir camiaya dayanıyordu ama yönetiminde ilk yıllarında yine İngilizler etkindi. 1921’de İngiltere Mısır üzerindeki protektorasını kaldırıp en azından kağıt üzerinde özerklik tanımazdan kısa süre önce, bu kulübe özerkliğini verdiler.

1938’den 1954’e kadar beş takımın katılımıyla oynanan Kahire Liginde 10 kez Zamalek, 5 kez El Ahli şampiyon oldu. 1948’de başlayan Mısır Ulusal Liginde ise El Ahli’nin tam 34 şampiyonlukla muazzam bir hakimiyeti var. Zamalek 11 defa şampiyonluk kupasını müzesine götürebildi. Bu ikisi, 52 sezonun sadece yedisinde şampiyonluğu başka takımlara bıraktılar.

El Ahli–Zamalek ikilisi, toplamda Afrika’nın en güçlü futbol kulüpleridir. El Ahli, bugüne dek 6 kez Afrika Şampiyon Kulüpler Kupasını, 4 kez Afrika Kupa Galipleri Kupasını, 4 kez bu iki kupanın galibini karşı karşıya getiren Süper Kupayı, bir kez de Asya–Afrika Kupasını kazandı. Bu 15 kupayla, Afrika şampiyonalarının en fazla kupa kazanan takımıdır. İkincilik unvanı da 11 kupalı Zamalek’in: Onların da 5 Afrika Şampiyon Kulüpler Kupası, 1 Afrika Kupa Galipleri Kupası, 3 Süper Kupası, 2 de Asya–Afrika kupası var. Arkalarından gelen takımın (Fas’ın Casablanca’sı) toplamda sadece 6 kupası var!

1994’te Afrika Süper Kupası finalini bu ikisi oynamıştı. Güney Afrika’da yapılan bu maçta iki takım taraftarları arasında olay çıkmış ve Afrika Futbol Federasyonu iki kulübü ağır para cezalarına çarptırmıştı. El Ahli, “milliyetçi” kibrine sarılarak bu cezayı tanımadı ve ertesi sezon Afrika Şampiyonasında yer almayacağını açıkladı. Bunun üzerine ligi ikinci bitiren Zamalek şampiyonaya katıldı ve Afrika Şampiyon Kulüpler Kupasını kazandı!

İki kulübün camiaları, ülkelerinden taşıp kıtaya yayılan güçlerinden ötürü, abartılı bir “büyüklük” duygusuna meyledebiliyorlar. Bilhassa El Ahli camiasında, aşikâr bir “en büyük biziz” duygusu var. “Küçük” bir takımı az farkla yendiklerinde bile homurdanmalar oluyor, hatta tribünler oyunculara, teknik direktöre tepki gösteriyorlar.

İki kulübün de kendilerine ait büyük tesisleri, binaları, gelir getirici alışveriş merkezleri, apartmanları bulunuyor. Televizyondan büyük yayın gelirleri elde ediyorlar. Kahire’nin önde gelen on bin ailesinin dahil olduğu, üst ve üst–orta sınıfları kapsayan bir sosyal organizasyon niteliği taşıyor bu iki kulüp.

Mısır futbolu, bu ikisinin oluşturduğu kutuplar etrafında dönüyor. Milli Takımla ilgili temel meseleler: “Teknik direktör kim olacak? Kadro nasıl oluşacak?” doğrudan doğruya bu iki kulübün rekabetinin bir parçasını oluşturuyor.

Bunun çarpıcı bir örneği, 1996'da yaşanmıştı. O yılın ilkbaharındaki Kahire derbisinde hakemin kararına kızan Zamalekli futbolcular maçın bitmesine on dakika kala sahayı terk etmişlerdi. Zamelek kulübü, futbolcularının başlattığı protestoyu bir üst seviyeye çıkartarak bütün dallardaki sporcularını Milli Takımlardan çekmeye karar verdi. Zaten başta futbol federasyonu olmak üzere, sporun bütün kurumlarının El Ahli'nin adamlarının kontrolünde olduğuna inanıyorlardı! Spor Bakanlığı buna boykotçu sporcuları aylar süren cezalara çarptırıp kulüp yöneticilerine hak mahrumiyeti vererek tepki gösterdi. Ardından, Futbol Federasyonu ve Hollandalı teknik direktörünün görevine son verildi. Ve yerı millî teknik direktörü olarak Zamalek'in yardımcı antrenörü Faruk Gafaar atandı! Böylece Zamalek'in de gönlü alınmış oluyordu. Mısır sporunda işler böyle yürüyordu: İki ezeli rakibi fazla kızdırmaya gelmezdi. Nitekim birkaç ay sonra bu kez El Ahli'nin gönlü alındı, Milli Takım teknik direktörlüğüne onların eski futbolcusu Mahmut el Katib getirildi! Futbol yorumcuları, bu iki kulübün rekabetinin oluşturduğu oligopol yapısının, Mısır futbolunu zehirlediğini düşünüyorlar.

Mısır futbolunun, El Ahli-Zamalek rekabetinin enerjisiyle dönen motoru, içine kapalı bir futbol dünyası yaratmış. Afrika'nın başka ülkelerindeki futbol yıldızlarının aksine, Mısırlı futbolculardan sivrilenlerin pek azı Avrupa'ya gidiyor. Mısırlı yıldızların büyük çoğunluğu, El Ahli veya Zamalek'te oynamayı tercih ediyor, zira burada gördüğü itibar ve aldığı para yeterince tatmin ediyor onu. Örneğin 1990 Dünya Kupasında, aralarında Everton'un da olduğu namlı Avrupa kulüplerinden teklif alan millî kaleci Ahmed Şobeyr, yine de El Ahli'de kalmayı tercih edebilmişti. Keza meşhur Hüsam ve İbrahim Hassan kardeşler, kısa süren bir İsviçre macerasından sonra yine El Ahli'ye dönmüşlerdi. Kahireli büyükler Mısırlı futbolcuları bir yere bırakmadıkları gibi, tüm kıtanın yıldızları için de cazibe

merkezi niteliğindeler. Örneğin Kamerunlu Bell ve Nijeryalı Amunike, Avrupa'ya transfer olmadan önce Zamelek'te oynamışlardı.

Zamelek'in ilginç bir geleneği, baba-oğul futbolculardır. Yakan-Hişam, Ganem Sultan-Ahmet Sultan, Hasan Şehata-Kerim Şehata, iki kuşak art arda Zamelek için ter döken baba-oğul futbolcuların en meşhurları. Üç kuşağa uzandığı da oldu bu geleneğin: 1930'larda ve 40'larda Zamelek'te oynayan Yahya İmam'ın oğlu Hamada Emam 1960'larda Zamelek formasını ıslattı, torun Hazım İmam da 1990'lar ve 2000'lerde!

İki büyük arasında transferler ender görülüyor ve büyük yankı uyandırıyor. En büyük transfer olayı, 2000 yılında Mısır futbolunun gelmiş geçmiş en büyük isimlerinden Hüsam Hassan'ın El Ahli'den Zamelek'e geçişi olmuştu. 16 yıl El Ahli'de oynayan Hüsam Hassan burayla özdeşleşmişti artık. Ezelî rakiplerine giden "efsane"lerine "hain" gözüyle bakan El Ahli taraftarları, Hassan'ın Zamelek formasıyla çıktığı ilk derbi maçında sahayı yabancı madde yağmuruna tuttular. Hüsam Hassan bu olaylı transferin hakkını verdi, ikizi İbrahim'le beraber Zamelek takımına Mısır ve Afrika şampiyonlukları kazandırdı.

Mısır futbolunu yakından izleyen yorumcular, ülke futbolunun stiline de sanki bu ikili rekabetin damgasını vurduğunu söylüyorlar. Adam adama savunma taktiğinden ayrılmayan ikili mücadelelere tutkun bu muhafazakâr oyun tarzı, iki takımın çekişmesinin hükmü altındaki Mısır futbolunun bir yanısıması gibi...

2011 yılının Mart ayında, halk isyanı başlayınca, Mısır Futbol Federasyonu güvenlik gerekçesiyle ligi tatil etmiş hatta takımların antrenman yapmasını bile yasaklamıştı. Ancak birkaç gün sonra, ciddi gelir kaybına yol açacağı kaygısıyla, maçların seyircisiz oynanmasına karar verildi. Endüstrileşmiş futbol, tribünlerdeki taraftarlar için değil de naklen yayın ve sponsorlar için devam edecekti yani. Zamelek bu düzenlemeye uyacağını

bildirdi. El Ahli ise bu kararı reddederek maça çıkmayacağını açıkladı. Sadece El Ahli taraftarları değil, Mısır futbolunu dışarıdan gözleyen analizciler de, bu tavır farkının iki kulüp arasındaki farka dair bir işaret olduğu yorumunu yaptılar: El Ahli, her zaman halkın nabzını en iyi tutandı onlara göre, Zamelek ise gözü kulağı iktidar sahiplerinde olandı! Bu yorum elbette tartışılabilir. Tartışılmaz olan şey ise, bir devrim durumunda bile, El Ahli-Zamelek rekabetinin konu etmeden Mısır hakkında konuşulamıyor olmasıdır!

BİN DERBİLER DİYARININ ESAS DERBİSİ: SCHALKE–DORTMUND

Tanıl Bora

“Bin Derbiler Diyarında”. Ruhr bölgesinde futbolun tarihini ele alan bir kitap, bu başlığı taşıyor. Ruhr bölgesi, nüfus yoğunluğunun çok fazla olduğu bir bölge: 4.435 km²’lik bir alanda 5,3 milyon insan yaşıyor. Sadece Almanya’da değil, dünyada bu kadar fazla şehrin dip dibe olduğu bir bölge zor bulunur! Bu yoğunluğun nedeni, burasının bir maden ve demir–çelik sanayi havzası olması. Sanayileşmenin, işçilerin olduğu her yerde olduğu gibi, futbolun olağanüstü popüler olduğu bir bölge. 20. yüzyıl başından beri birbiriyle rekabet eden onlarca komşu takım barınıyor bu havzada; birbirlerine tramvay mesafesinde oturan onlarca ezeli rakip var. İşte onun için: “Bin derbiler diyarı”.

Ama bin derbinin topuna bedel olan bir esas derbisi var Ruhr havzasının: Schalke 04–Borussia Dortmund derbisi. “Ruhr derbisi” deyince esas bu anlaşılır; basitçe “Havza derbisi” de denir. Çünkü bu iki kulüp, sadece bölgenin değil Almanya’nın en büyük taraftar kitlesine sahip kulüpleridir. Bölgenin en başarılı kulüpleridir. Dahası, bölgenin tepede kalmayı başarmış kulüpleridir. Zira bir zamanlar Alman 1. futbol ligi Bundesliga’da altı takımı bulunan Ruhr havzası bugün sadece

Schalke ve Dortmund'la temsil ediliyor. Bu gerileyişin arkasında, maden ve demir-çelik sanayilerinin son yirmi yılda gerçekleşen tasfiyesi var. Havza, ülkenin en ileri ve "ağır" sanayisinin yurdu olduğu dönemdeki önemini yitiriyor, işsizlik tırmanıyor. Futbol, eski ağırlığını, eski fiyakasını yitirmiş olan Ruhr havzasının kendini önemli hissetmesinin bir aracı. Dortmund ve Schalke'nin, Avrupa'nın en fazla seyirci çeken on takımı arasında bulunmasının bir nedeni de bu olsa gerek.

Schalke 04 ve Borussia Dortmund, Ruhr havzasının köklü kulüplerinin çoğu gibi, işçi tabanına dayanan kulüpler. Schalke'nin temeli, Gelsenkirchen kentine yeni bağlanmış bir dış mahallede, bir işçi mahallesinde futbol oynamak üzere bir araya gelen 14-15 yaşlarında birkaç delikanlı tarafından atılmış. 1904'te fiilen kurulan kulüp 1909'da resmileşmiş. "Madenciler" lâkabıyla bilinmişler. Ruhr potasının tarihinde işçi sınıfı kulüplerinin göçmenleri "yerlileştiren" etkisi, özellikle Schalke 04 örneğinde görülür. Göçmen işçi olarak Ruhr havzasına akan Mazuryalıların (Protestan-Polonyalılar), futbol oynayarak ve Schalke'nin taraftarı olarak "Ruhrlu"lara dönüşmüşler.

Nasyonal sosyalizm iktidarı döneminde Schalke, göçmenleri entegre eden bu işlevinin zıddına, kötü bir ün edinmiştir. Zira mavi-beyazlılar, Nazilerin sevgili takımıydı. Aslına bakılırsa Schalkeliler Nazi olmadılar ama Nazi yöneticileri hevesle Schalkeli oldular! Zira Nazi ideolojisi, "çalışkan ve itaatkâr, ülkesine sadık basit işçi" imgesini parlatmak istiyordu ve Schalke işçi sınıfı kimliğiyle bu propagandaya müsaitti. Tabii Schalke'nin o dönemde ülkenin en parlak takımı olmasının da payını unutmamalı; Naziler bu popüleritenin üzerine konmak istemişlerdi.

Schalke'nin popüleritesinin Almanya sınırlarını aştığını anlatan meşhur bir anekdot anlatılır: Schalke bir dostluk maçı için İsveç'e gitmiştir. İsveç Kralı Schalkeli futbolcuları kabul ederken, bu popüler kulübün "memleketi" olan şehrin adını bildi-

ğini belli etmek maksadıyla nezaketle "Gelsenkirchen Almanya'da nerede?" diye sorar. Takımın büyük yıldızı Ernst Kuzorra şu cevabı verir: "Schalke'nin orda". Schalke, Gelsenkirchen'den daha mühimdir!

1930'larda altın çağını yaşayan Schalke'nin bir özelliği de havzanın futbol karakterinde bir devrim yapmasıydı. O zamana kadar Ruhr havzası takımları, Avrupa'nın bütün işçi sınıfı takımlarının stilini benimsiyorlardı: Sert, fiziki mücadeleye dayanan, paslaşmak yerine topu ileri vurup peşinden koşmaya dayalı bir stil. 1930'ların Schalke'si bunu değiştirmişti; bol paslı, "ince" bir oyun oynuyorlardı.

Schalke'nin bir özelliği de, uzun süre sadece taraftarlarıyla değil futbolcularıyla da işçi tabanına dayanmayı sürdürmesiydi. Maden işçiliğinden emekli aylığı alan nice eski Schalke futbolcusu var, hâlâ hayatta. Tabii futbolun endüstrileşmesiyle bu bağ artık kopmuş. Kulüp bugün dev bir futbol işletmesi niteliğinde. Yine de sembolik olarak "işçi takımı" imajını işlemeye önem veriyorlar. En azından bir "halkla ilişkiler" taktiği olarak! Sezon öncesinde takımı maden ocağına indirip vardiyadaki işçilerle sohbet ettirme, karavana yedirme ritüelinin devam ettirilmesi gibi... Borussia Dortmund, 19 Aralık 1909'da bir birahane, bir Katolik cemaatinin genç takımında oynayan on sekiz genç futbolcu tarafından kuruldu. İlk renkleri mavi-beyazdı. Sonra sarı-siyaha çevrildi: Kömürün karası, biranın sarısı. İşçi erkeklerin günlük hayatının baskın iki rengi. İlk on yıllarında vasat bir takım olarak kaldı Dortmund.

Nitekim 1940'lara kadar iki kulüp arasında bir rekabetten söz edilemez. Dünyaları ayrıldı. Ancak 1936'da Borussia Dortmund bölgesel üst kümeye çıkınca rakip oldular. Ama Schalke çok büyüktü, 1934-1942 döneminde 9 şampiyonluğun 7'sini onlar kazanmıştı. Dortmund ise bu parlak hemşeriye hayran bir ufaklıktı o dönemde. Hatta 1934'te Almanya şampiyonu

olan Schalke takımı Dortmund garından geçerken tezahüratla karşılanmıştı!

İki kulüp arasındaki rekabetin doğuşu, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonradır. Zira bu dönemde Dortmund vasatlıktan çıkıp iddialı hale gelmektedir. 1956, 1957 ve 1963'te Almanya şampiyonluğuna erişir. Schalke ise tersine, sıradanlaşmaktadır bu dönemde. İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki tek şampiyonluğunu 1958'de kazanacaktır. Ondan sonra tam dokuz defa ikinci olmuş ama şampiyonluk onlar için uzak bir hatıra dönüşmüştür. Dortmund'un müzesi ise daha çok bu yeni dönemde kupalarla dolar. Özellikle 1990'larda altın çağını yaşar sarı siyahlılar. 1995, 1996 ve 2002'de Bundesliga Şampiyonu olurlar. 1997'de ise müzelerinin en değerli parçasını kazanırlar: Avrupa Şampiyonlar Ligi Şampiyonluğu. Bu, Dortmund'un ikinci Avrupa başansıdır. 1966'da Avrupa Kupa Galipleri Kupasını kazanarak, Avrupa platformunda kupa kazanan ilk Alman takımı unvanını da elde etmişlerdir. Schalke de bir Avrupa Kupasıyla gururlanır: 1997'de kazandıkları UEFA Kupası.

Ruhr havzasının ezeli rakipleri karanlık günler de gördüler, düşmenin acısını tattılar! Dortmund 1972-1976 yılları arasında 2. Ligde geçirdi. Bu arada iflâs tehlikesi atlattı, seyirci sayısının 1.500'e düştüğü günler oldu. Dortmund 2002'deki şampiyonluğundan sonra da hesapsız harcamalar yüzünden iflasın eşiğinden dönecek, bu yıla kadar orta sıralarda çile dolduracaktı. Ancak ayaklarını yorganlarına göre uzatmayı öğrenmenin ödülünü, 2010-11 sezonunda tekrar şampiyon olarak aldılar: üstelik gayet "ucuz", mütevazı bir kadroyla...

Schalke de 1981 ve 1983'te birer sezonluğuna düşüp çıktı, 1988-1991 yıllarında üç yıl 2. Ligde süründü.

İster 2. Lige düşsünler, ister Schalke gibi yarım yüz yılı aşkın zamandır şampiyonluk görmesinler veya Dortmund gibi Avrupa'nın zirvesinden iflasa sürüklensinler, iki kulüp de ülkenin en popüler kulüpleri olarak kalmayı başardılar. Arala-

rındaki rekabet de, varsın ucunda hiçbir iddia olmasın, her zaman büyük bir futbol olayıydı. Hatta, giderek büyüyen bir olay. Her ikisi de büyük taraftar kitlesine ve köklü taraftar kültürüne yaslanan iki kulüp, dünyanın en kalabalık derbilerinden birinin partnerleridirler. İkisi de 40 binin üzerinde kombine bilet satıyorlar. Schalke'nin stadındaki "Kuzey Kale arkası", Dortmund'un "Güney Tribünü", tüm Avrupa'nın ayakta maç izlenebilecek en büyük tribünleridirler. Ruhr derbisi seyirci sayısı, şöyle böyle bir on yıldır, 70 bin seyirci ortalamasının altına düşmüyor. 2004 Ocak'ında Dortmund'da oynanan maçta 83 bin seyirciyle rekor kırılmıştı.

İki kulübün taraftarları için de rakibini yenmek, neredeyse sezonu kurtaran bir zafer anlamına geliyor. 2006-07 sezonunun sonundan bir önceki haftasında, ligde hiçbir iddiası olmayan Dortmund, Schalke'yi yenerek 49 sene sonra erişeceği şampiyonluktan etmişti ve sanki kendileri şampiyon olmuş gibi kutlanmışlardı bunu!

Fakat başka bazı büyük derbilere kıyasla nispeten "barışçıl" bir rekabet bu. İki büyük taraftar kitlesi arasında şiddet olaylarına ender rastlanıyor.

Taraftar kitlelerinin kulüplerine tutkunlukları göz önüne alındığında, hayret edilebilecek bir "barışçılık" bu. İki kulübün yüzlerce taraftar örgütü bulunuyor. Özellikle Schalke taraftarlığını dinsel bir bağlılığa benzetenler vardır. Taraftar bültenlerinin adı, Katolikliğin amentüsü olan "Vater unser" in, yani "Babamız" duasının uyarlanmasıdır: "Schalke unser/Schalkemiz!" Schalke taraftarları arasında ırkçılık ve neo-Nazilik karşıtı grupların hayli etkili olduğunu da kaydetmek gerekir.

Borussia Dortmund'un ise uzun bir süre boyunca neo-Nazilerle sorunu vardı. 1980'lerin ortalarında, Güney Tribününe yerleşen Borussia Cepheshi adlı neo-Nazi grup, saldırganlıklarını stad dışına da taşıyorlardı. O dönem bütün Almanya'nın

en bilinen neo-Nazi taraftar grubu onlardı ve bu çirkin damga Dortmund kulübünün de üzerine yapışmıştı. Bu imajdan rahatsız olan Dortmund kulübü bu grubu tasfiye etmek için uzun süren bir kampanya başlattı. The Unity (Birlik) adlı "ultra" taraftar hareketi de ciddi bir anti-faşist mücadele yürüttü. Sonuçta neo-Naziler marjinalize edildiler. Yine de, özellikle Schalke maçlarında, taraftar kitlesindeki husumet motivasyonunun yükselmesinden istifade, sloganlarını araya kaynatabiliyorlar.

Dortmund kulübü, ırkçılara karşı tutumu nedeniyle 2007'de Julius Hirsch ödülünü aldı. Alman Futbol Federasyonu'nun 2005'ten beri "özgürlük, hoşgörü ve insaniyet değerlerini yüceltenlere" verdiği bu ödül, 1943'te Auschwitz toplama kampında öldürülen, Nazilerden önce Almanya Milli Takımında oynamış Yahudi futbolcu Julius Hirsch'in adını taşıyor.

London Times gazetesi, 2010 yazında "Dünyanın en güzel futbol stadları" listesinde bir numaraya Dortmund'un Westfalen (Vestfalya) Stadı'nı (veya sponsor adıyla Signal Iduna Park) koymuştu. "Bu stad, taraftarlara yapılmış bir reveranstır. UEFA'nın akıllı olsa bütün finalleri burada oynatırdı" diye yazmıştı gazete.

Dortmund'un eski stadlarının adları pek romantiktir: 1937'ye kadar Beyaz Çayır, sonra 1974'e kadar Kızıl Toprak. Schalke'nin de öyle: Schalke 04, 20. yüzyılın üçte ikisinde, Glückaufkampfbahn adlı stadda oynamıştı. Kulübün ruhunu yansıtan bir stad ismiydi bu, madencilerin ocaklara inerken birbirlerine helâllik veren seslenişiydi: Glückauf/Rastgele! 1972'de, Dünya Kupası için inşa edilen Gelsenkirchen Park Stadı'na taşındılar. 2001'de ise bugün hâlâ Avrupa'nın en konforlu stadlarından olan AufSchalke Arena açıldı. AufSchalke "Schalke'ye gitmek" demek; işçi argosunda "maça gitmek", "stada gitmek" anlamında kullanılagelen bir söz.

Ruhr havzasına kısaca "pota" da denir: eritme potası anlamında. Burası, sanayi potansiyelinden ötürü Almanya'nın en

uzun süredir ve en fazla göçmen alan bölgesi oldu. 20. yüzyıl başında başta Polonyalılar olmak üzere Doğu Avrupalılar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İtalya, İspanya, Yunanistan'dan, ama en fazla Türkiye'den gelen göçmen işçiler, Ruhr bölgesinin potasında eridiler. Futbola da etkisi var bunun: Ruhr bölgesinin Alman futbolunun eritme potası olduğunu düşünenler var. Son yıllarda Almanya'da yetişen en önemli Türkiyeli yıldızların buradan çıkması da bunun bir işareti belki: Nuri Şahin Dortmund'dan, Halil ve Hamit Altıntop ikizleri Schalke'de yetişti.

Evet, Ruhr havzasında maden ve demir-çelik sanayilerinin altın çağı geride kaldı. Ama burası, futbol atmosferi bakımından dünyanın en etkileyici derbilerinden birinin yurdudur.

BELALI VE HAZİN DERBİ

Tanıl Bora

Medyamızca "Türk derbisi" ilan edilen Atletico-Real Madrid maçı beri dursun. Geçen haftasonu (27 Aralık 2011) dünya futbolunun derbi olayı Belgrad'daydı. Önemini bilelim.

Fener-Galatasaray derbisinin dünyanın en müthiş derbisi olduğuna inanmak istiyoruz ya... Bunun ölçülerinden biri olarak da, en "düşmanca" yaşanan ve çok "tehlikeli" bir rekabet olmasıyla övünüyoruz. Ölçü buysa, Belgrad derbisiyle baş etmek zordur. "Veçiti Derbi" diyorlar buna, ezeli-ebedi derbi. İki hasım, futbol ve basketbol başta olmak üzere, muhtelif spor dallarında karşılaşp duruyorlar. Her karşılaşma savaş havasında... Pazar geceki maçın seyircisiz oynanmasını önerenler olmuştu. 10 bin polis seferber edildi, güvenlik mülahazasıyla seyirci kapasitesi 55 binden 35 bine düşürüldü, misafir tribününde Partizanlıların oturacağı (yani atacağı) koltuklar söküldü. Basketboldaki derbiye zaten bir süredir rakip taraftar alınmıyor.

"Eski" Yugoslavya'da Marakana Stadı'ndaki bu derbi 100 bin seyirci topluyordu. O zaman da bu ikisi en kuvvetlilerdendi ama Hırvat büyükleri Hajduk ve Dinamo Zagreb'in varlığı, rekabeti zenginleştiriyordu. Yugoslavya'nın dağılmasından sonra Sırbistan'ın bakiye kalan ligi, tamamen Partizan-

Kızılyıldız rekabetinin sultasında. İskoç durumları... Sırbistan'ın yirmi yıllık ufuneti: milliyetçiliğin cinneti, savaş, savaş suçları... hepsinin isi tozu bu derbiye sinmiş durumda. Ülkenin çıkmaya çalıştığı tecridin, içe kapanmanın hıncı ve hüznüyle beraber...

İkisi de 1945 doğumlu, sosyalist Yugoslavya'nın yarattığı kurumlar. Partizan ordunun, Kızılyıldız komünist partisinin kulübü. 1980'lerin sonuna dek Bulgaristan ve Romanya futbolunda da olduğu gibi ordu-parti rekabetinin kutupları olmuşlar. 1980'lerin sonuna kadar, tutkulu ama görece sakin bir rekabet dönemi. Ardından, Yugoslavya iç savaşı nedeniyle ateşkes yaptıkları bir ara dönem geliyor. 1990'da, daha önce Yugoslav gizli servisinde çalışmış, sonra mafya işlerine girmiş "Arkan" lâkaplı Zeljko Raznatovic'in Kızılyıldız taraftar grubu Delije'nin tribün lideri olması uğursuz bir dönüm noktası. "Kaplanlar" adı altında gönüllü milis birlikleri kurmaya girişen Arkan, adamlarını öncelikle tribünlerden devşirdi. Taraftarların da yer aldığı "Kaplanlar", etnik temizlik operasyonlarına katıldılar. O dönemde sadece Kızılyıldız değil, Partizan tribünleri de milliyetçi hezeyanın sahnesiydi, kan kardeşiydiler.

Arkasından, milliyetçi ajitasyonun da sonra gideremediği bir yoksunluk ve hayal kırıklığıyla baş başa kaldılar... Milošević'in aleyhine döndüler. Arkan Kızılyıldız'dan uzaklaştırıldı, Obilić'e geçti. Ve ezeli rakipler birikmiş bütün öfkeleriyle birbirlerine düştüler.

İki tarafın da "senin için canımı veririm"li şarkıları var. Kızılyıldız'ın deli taraftar grubunun adı, Delije, "Kahramanlar" anlamına geliyor. Partizanlıların lâkabının isim babası, ezeli rakipleri! 1970'lerde Kızılyıldızlılar cenaze işleri görevlilerinin üniformasıyla paylaştıkları siyah-beyaz renklerinden ötürü rakiplerine "mezar kazıcılar" (Grobari) adını takmışlar. Partizanlılar bu lâkabı giderek benimsemişler. Belâlılıklarını vurguluyor ya...

Pazar geceki derbinin atmosferi beklendiği gibi itfaiyelikti. Maç on dakika geç başladı, devre arasında soyunma tüneline meşaleler yağdırıldı, Partizanlılar uzun süre soyunma odasına gidemediler. Sahada Partizan son çeyrekte attığı gollerle 2-0 kazanarak puan farkını 7'ye çıkardı. Dört sezondur onlar şampiyon oluyor zaten. Toplamda Kızılyıldız'ın şampiyonluklarda 25-23 üstünlüğü var. İlâveten 1991'de Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupasını kazanmanın gururunu taşıyorlar. Ne çare, bir zamanlar Doğu Avrupa'nın en büyükleri arasında yer alan Yugoslav takımları, bugün türedi Ukrayna kulüpleri kadar olamıyor.

Asıl Partizanlılar "çok etnili" (veya tüm-Yugoslav) bir gelenekle övünürler ama Kızılyıldız'ın o 1991 kadrosu tam teşekküllü bir Yugoslav takımıydı: Sırp Stojanovic, Jugovic, Binic ve Mihajlovic'in yanında Hırvat Prosinecki, Makedon Marović, Najdoski, Pancev, Boşnak Şabanadzovic, Karadağlı Dejan Savicevic... Hele o Dejan Savicevic ki nazarımda bir Cruyff'tur. Kızılyıldız'ın, karizmatik orijinal adıyla Crvena Zvezda'nın o kadrosu için saygı duruşuna kalkıyorum. Hatırası Belgrad derbisinin loş ruhunu aydınlatsın.

“ESKİ MÜESSESE”

Tanul Bora

İskoçya’nın en büyük şehri olan Glasgow’un derbisi, genellikle dünyanın “1 numaralı” derbisi sayılıyor. Birkaç nedeni var bunun. Bir kere, dünyanın en eski derbisi kabul ediliyor. Nitekim özgün adı: Old Firm; düz anlamıyla “eski şirket”, ama daha doğrusu “eski tahkimat”, eski müessese. Buna bağlı olarak, en fazla sayıda oynanmış olan derbi... Ezeli rakipler bugüne dek tam 395 kez karşılaştılar. (Rangers 157–143 önde!) Old Firm’i “1 numara” yapan belki en önemli neden, taşıdığı husumetin dozudur! Zira doğrudan doğruya dinsel bir “karşılaşmayı” temsil ediyor, Celtic–Rangers derbisi. Rangers, Protestanlar’ın temsilcisi; Celtic İrlanda kökenli Katoliklerin. Öyle güçlü bir özdeşleşme ki bu, derbi günleri, Celtic’i desteklemeye İrlanda’dan taraftar geliyor!

İki kulübün gerek mali güçleri gerek diğer önemli şehirlere de yayılan taraftar potansiyelleriyle İskoçya futbolunu domine etmeleri de bu rekabetin ağırlığını artırıyor. Özellikle 1980’lerde futbolun endüstrileşme sürecinin aldığı ivme ve televizyon yayın gelirlerinin eşitsizliği körüklemesinden sonra, bu ikilinin tahakkümü pekişti. 1985’ten beri İskoçya’da Celtic ve Rangers’tan başka takım şampiyon olamadı. Zaten ligin bugünkü statüsüyle oynandığı 1976’dan beri sadece 4 sezonda bu ikisi

dışında bir şampiyon çıkabilmişti. 1891'den beri oynanan 113 sezonda da "sair" takımlar topu topu 7 defa ipi göğüsleyebilmişler. 53 defa Rangers şampiyon olmuş, 42 defa Celtic. Rangers, dünya üzerinde en fazla lig şampiyonluğu kazanan takım unvanını taşıyor.

Rangers, ezeli rakibinden daha önce kurulmuştur. 1872 yılında, bir grup genç Protestan öğrenci tarafından kuruldu. Gençler, ilk maçlarına "Argyle" adıyla çıktılar. İskoç folklorunda çok rağbet edilen kareli bir desenin adıdır bu. 1873'te "korucu" veya "ormancı" anlamına gelen "Rangers" adını aldılar: *Rangers Football Club*. Hızla kurumlaştılar ve çok geçmeden İskoç futbolunun önde giden kulübü haline geldiler. 1890-91 sezonunda başlayan İskoç Liginin ilk sezonunda da şampiyonluğa eriştiler: Dumbarton takımıyla aynı puanı toplamışlar, aralarındaki maç da berabere bitince şampiyonluk unvanını paylaşmışlardı!

Rangers 1899'da anonim şirket statüsüne geçerek, kurumlaşmada bir öncü misyonu üstlendi. Aynı yıl profesyonel bir antrenör istihdam ederek bir başka ilki gerçekleştirdiler.

Rangers kulübünün kuruluş sürecinde dayandığı camia, İskoç unionistleri veya "birlikçileri" idi. Yani, İskoçya'nın Büyük Britanya Krallığı'na bağlı halihazır statüsünü benimseyenler, Londra merkezli rejime sadık olanlar... Nitekim, Rangers'ın ananevi forması Büyük Britanya bayrağının renklerini taşır: Mavi üst, beyaz alt, kırmızı-siyah çorap. İlk onyıllarda sadece yöneticiler, üyeler, taraftarlar değil, oyuncular da birlikte Protestanlardandı. Rangers onyıllar boyunca Protestan olmayan oyuncu oynatmayacaktı. Sonraki onyıllarda kulübün popülerleşmesiyle Rangerslılık başka camialara da yayılacak, ancak Protestan-Britanyacı angajman temel bir kimlik damgası olarak baki kalacaktı. Nitekim Katolik oyuncu oynatmama tabusu ancak 100 yıl sonra, 1989'da Graeme Souness'in teknik direktörlüğü döneminde kırılabilmiştir. Gerçi daha önce de Rangers

forması giyen tek tük Katolik oyuncular olmuştı — fakat “üstelik” Celtic kökenli bir futbolcu olan Mo Johnston, dini kimliğini açık seçik beyan eden ilk Katolik Rangers futbolcusu olacaktı. Ufak çaplı protestolar oldu, Kuzey İrlanda’daki Rangers Taraf-tar Kulübü Johnston’ın oynadığı maçlara gelmeyeceklerini açıkladı ama neticede bu tabu yıkıcı transfer sineye çekildi.

Celtic ise Londra’nın hegemonyasıyla pek başı hoş olmayan bir camiaya, Katolik İrlandalı göçmenlere dayanır. 1887 yılında Walfrid adlı bir Katolik keşiş tarafından, “Celtic Football and Athletic Club” adıyla kuruldu. “Kelt” adı, İrlandalılığın nişanesiydi. Kuruluş amacı, şehirdeki göçmen İrlandalıların yoksulluğuna merhem olabilmek amacıyla gelir elde etmek üzere futbol maçları organize etmektir. İlk “Celtic Park” adı verilen sahada kulüpler arasında maçlar tertiplerler. Celtic’in kendi adıyla oynadığı ilk maç ise bir “dostluk” maçıydı: Glasgow Rangers’la oynadı ve 5–2 kazandı. Celtic ilk büyük başarısını 1892’de İskoçya Kupasını kazanarak gerçekleştirdi. 1894’te İskoçya Kupası finalinde de Rangers’la karşılaştılar; ikisi arasındaki ilk üst düzey müsabakaydı bu. Kazanan, Rangers oldu.

Celtic de hızla kurumlaştı, profesyonelleşti. Ama kiliseye ve İrlanda’ya duygusal bağlılık baki kaldı. Katolik din adamlarının takıma büyük desteği vardı, rahipler maçlara bedava girebiliyordu. İrlanda bayrağına selamla, yeşil–beyaz renkler kuşanılmıştı. Britanya bayrağı “Union Jack” yerine İskoç hacının yer aldığı bayrağı çekmeyi yeğliyorlardı. Buna karşılık Celtic, Rangers’tan farklı olarak, kuruluşundan itibaren kapısını din ve etni farkı tanımaksızın herkese açmıştır.

Rangers camiası, Celtic’in Katolik–İrlandalı kimliğini vurgulamasını siyasi bir provokasyon olarak algılıyordu. Yoksul göçmen mahallelerinin futbol takımının meydan okumasını da kibirli bir tavırla aşağılayan, sınıfsal bir kibir de yok değildi işin içinde. Ayrıca yerleşik orta sınıflar göçmenleri ekonomik bir tehdit olarak algılıyor, Celtic’i bu tehdidin cisimleşmesi olarak

görebiliyorlardı. 1912’de şehirde kurulan yeni tersaneye Protestan Ulster bölgesinden (Kuzey İrlanda’dan) çok sayıda vasıflı işçi getirilmesi, gerilimi tırmandırdı. Glasgow Rangers’ın maçlarını oynadığı, tersanenin çok yakınındaki Ibrox Park, militan Protestan göçmenler için bir forum alanı haline geldi. 1916’da İrlanda’da kopan iç savaş ve Hür İrlanda Cumhuriyeti’nin kurulması, Rangers ile Celtic arasındaki rekabeti keskinleştirdi. Hatta İrlanda sorununun İkinci Dünya Savaşı’nın peşinden alevlenmesinden önceki görece sükûnet döneminde, kentte dinsel ihtilafı ayakta tutan unsurun, iki futbol takımı arasındaki rekabet olduğu söylenebilir.

Ezeli rekabette toplamda Rangers’ın üstünlüğü olduğunu söyledik. 1960’lara kadar Rangers’ın en uzun serisi, 1927–1931 arasında üst üste 5 kere şampiyon olmasıydı. Ama Celtic kendini unutturmuyor, birkaç yılda bir mutlaka şampiyonluğa el koyuyordu. Buna karşılık 1960’ların ortalarından sonra müthiş bir Celtic on yılı yaşanmıştı. Celtic 1966–1974 yılları arasında üst üste 9 defa lig şampiyonu olarak, o zamana dek görülmemiş bir seri gerçekleştirdi. Bilhassa 1967, Celtic’in altın yılıydı. Girdikleri bütün turnuvalarda şampiyon oldular. İskoçya Ligi, İskoçya Kupasını, Lig Kupasını kazandılar —en önemlisi, İnter’i yenerek Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupasını kaldırdılar. Bu kupayı Britanya’ya getiren ilk kulüp oldular böylece. Kulüp tarihinin efsane isimlerinden, Billy McNeill, Bobby Lennox, Jimmy Johnstone, bu altın çağın şahsiyetleridir.

Celtic o yıllarda Avrupa’nın önde gelen kulüplerinden biriydi. Şampiyon Kulüpler Kupasında 1970’te de finale çıkmayı başarmış, Feyenoord’a yenilmişlerdi. O sezon yarı finalde Leeds United’la oynadıkları rövanş maçında Hampden Park’a tam 133.961 seyirci gelmişti. Bu rakam, Avrupa kupalarının tarihinde seyirci rekorudur.

O dönemde Rangers da Avrupa’da iddialı oluyordu. Ligi Celtic domine ettiğinden onlara da kupa kalıyor ve Avrupa

Kupa Galipleri Kupasında boy gösteriyorlardı. 1961’de ve 1967’de bu kupayı finalde kaybettiler. Nihayet üçüncü uzanışlarında 1972’de finalde Dinamo Moskova’yı yenerek Avrupa Kupa Galipleri Kupasını kazanmayı başardılar.

Bu finalden sonra taraftarlarının son düdüğü çılmadan sahaya dalması nedeniyle Rangers kupayı soyunma odasına alabilecekti. Taraftarlarının bu taşkınlığı nedeniyle bir yıl Avrupa kupalarından men cezası almışlardı. Rangers taraftarları, saldırganlıklarıyla kötü bir ün ve sicil “geliştirmeyi” sürdürdüler. 2006’da Villareal takımının otobüsüne hasar verdikleri için kulübün ceza almasına yol açtılar. UEFA, bu tür olayların yanı sıra kötü tezahürat nedeniyle de Rangers’ı gözetim altında tutmayı sürdürüyor.

Buna karşılık Celtic taraftarlarının alamet-i farikalarından biri, banşçılıklarıdır. 2003’te UEFA kupasını finalde FC Porto’ya yenilerek kaybettiklerinde, pek azı bilet sahibi olan yüz bini aşkın Celtic taraftarı finalin oynandığı Sevilla’ya akın etmişti. Şehri işgal eden bu büyük kitle mağlubiyete rağmen neşesini bozmadı; hiçbir kötü olaya sebebiyet vermedi. Bu nedenle UEFA Celtic’i “fairness” ödülüyle onurlandırdı. Celtic taraftarlarının sadakati de dikkate değerdir. Sadece bir kez şampiyon oldukları 2002–2007 kesitinde tüm Britanya’da Manchester United’ın ardından en yüksek seyirci ortalamasına erişmişlerdi.

Celtic’in 2003’te eriştiği ancak kaybettiği UEFA Kupası finaline 2008’de de Rangers çıkmayı başardı. Onlar da Zenith St. Petersburg’a yenilerek hayal kırıklığına uğradılar. 1960’larda ve 70’lerde Avrupa’da kendini gösteren Celtic–Rangers ikilisi, 1980’lerden itibaren profil kaybına uğradı. Bunun nedeni 1980’lerden sonra futbolun endüstrileşmesinin aldığı yeni boyutlar ve özellikle İngiltere Liginin alıp başını gitmesiydi. İşkoçya Liginin iki takıma odaklı küçük ölçeği “küçük” kalıyor, gelişen futbol ekonomisiyle rekabet etmekte zorlanıyordu. “Forma aşkı” da eskisi gibi kâr etmiyor, en parlak oyuncular

İngiltere Liginin cazibesine kapılıp gidiyordu. Hatta bir aralar Rangers ve Celtic'in Premiership'e katılması üzerine fikir jımnastikleri bile yapıldı.

İskoçya'nın iki büyük kulübü, bu depresyon halinden çıkmak için büyük yatırımlar yapmayı ve Avrupa platformunu zorlamayı denediler. Özellikle Rangers bu işte ileri gitti, büyük paralar harcadı. 1992-93'te ilk kez düzenlenen Şampiyonlar Ligi'nde —o zamanki statüyle— yarı final gruplarında ikinci olarak finali kaçırdılar. Ancak ondan sonra Şampiyonlar Ligi'ne düzenli katılmaktan öte bir başarı sağlayamadılar. Nitekim bunun üzerine daha mütevazı bir finansman politikasına yöneldiler.

Ancak dışa dönük bu hamle Rangers'ı "içerde" baskın hale getirdi. 1989-1997 arasında üst üste 9 defa lig şampiyonu olarak Celtic'in rekorunu kırdılar. Kulüp tarihinin en çok gol atan oyuncusu (tam 355 gol!) Ally McCoist, bu dönemde forma giymiştir. Tabii Celtic de bu dönemde bilenerек Rangers'la baş etmek için gücünü olabildiğince tahkim etmeye çalıştı. Böylelikle, İskoçya Liginde iki ezeli rakibin diğer bütün takımları ehemmiyetsizleştirmesine yol açan kısır döngü hızlandı.

Futbolun endüstrileşme sürecinin bir vechesi olan globalleşme, Old Firm'in dünya çapında tanınmasını sağladı. Celtic-Rangers rekabeti, İskoç futbolunun uluslararası futbol kültürüne, özellikle de derbi kültürüne müstesna bir katkısı olarak şöhret kazandı. UEFA tarafından "beş yıldızlı stad" statüsüne layık görülen, Rangers'ın yaklaşık 50 bin seyirci kapasiteli Ibrox Park'ı ve Celtic'in 60 bine yakın kapasiteli Celtic Park'ı, uluslararası futbolseverlerin gözünde saygın futbol mabedleridir. Ancak Old Firm, sözgelimi İspanya Liginin El Classico'su gibi bir uluslararası izlenme talebinden çok uzak.

Old Firm'deki rekabetin katılığı, uluslararası derbi kültürü açısından uğursuz ve sevimsiz bir emsal oluşturmayı sürdürüyor. Gerçi iki büyük taraftar kitlesi arasındaki katı ayrılığın,

şiddet patlamaları ve ritüelleri yarattığı söylenemez. Derbi tarihinin en korkunç olayı, 2 Ocak 1971’de bir tribün girişinde oluşan izdiham ve panik sonucunda 66 insanın hayatını kaybetmesi idi. Hâlâ polis iki kulübün maçlarının aynı pub’da gösterilmesini yasaklayabiliyor. Ancak bu gerilim doğrudan çatışmalara dönüşmüyor. Bunda, başta iki kulüp yönetimlerinin çabalarının da katkısı var. 1995’te kurulan “Nil by Mouth” adlı sosyal yardım örgütü, iki taraftar kitlesi ve dayandıkları Katolik ve Protestan camialar arasındaki ilişkileri yumuşatmak için çalışıyor. İskoçya parlamentosu, kiliseleri ve okulları, bu girişime destek veriyorlar. En azından bayrak yakma ve aşağılayıcı sloganlar atmak gibi eylemlerin önüne geçmeye çalışıyorlar. Kimi Britanyalı yorumcular, Old Firm’in geriliminin ardındaki etno-dinsel ayrılığın temellerinin zaten çok zayıfladığını, Celtic-Rangers husumetinin doğrudan doğruya futbol kültüründen beslenen folklorik bir nitelik kazandığını ileri sürüyorlar.

ROMA DERBİSİ: NEFRET, ŞİDDET, IRKÇILIK

Tanıl Bora

Eski Roma’da Kolezyum’da gladyatör dövüşleri yapılır, orada toplanan 75 bin seyirci altta kalanın canının çıkması için, bazen de affedilmesi için, tezahürat yapardı. Başparmağıyla aşağıyı işaret ederek gladyatörün ölümüne, yukarı işaret ederek canının bağışlanmasına karar vermek, sanıldığı gibi Sezar’ın, imparatorun değil, kendinden geçmiş seyirci kitlesinin işiydi aslında. Bugünkü Roma Olimpiyat Stadi’nün seyirci kapasitesi de Kolezyum’la aynı: 75 bin. Ve bugün de orada toplanan 75 bin kişi, sahada mücadele eden yirmi iki gladyatörü, sanki ölüm kalım uğrunaymışçasına ateşliyor. Ateşin en fazla yükseldiği zaman ise kuşkusuz Roma’nın iki takımının karşı karşıya geldiği derbi: AS Roma ile Lazio takımları arasındaki Roma derbisi.

“Il Derby Capitolino” deniyor adına: Başkent derbisi. Bu derbinin manzarasına dair pek bir şey söylemeyen “nesnel” bir ad. O manzarada kasklı kalkanlı polisler, gaz bombaları ve kar maskeli “savaşçı” taraftarlar yer alır.

Ettora Scola’nın *Roma İnsanları* filminde bir karakter, Roma’nın diğer Avrupa metropollerıyla kıyaslandığında daha hoşgörülü olduğunu anlatmak için şu örneği verir: “Bir Roma

tarafıyla bir Lazio taraftarının arasına bir zenciyi oturtun mesela, zenciden çok birbirlerinden nefret edeceklerdir.”

İtalya’da futbolun tarihinde başından beri hem bölgeler arasında hem bölgelerin, şehirlerin kendi içinde neredeyse düşmanca bir rekabet var. 20. yüzyıl başında nüfusun geniş kesimini yoksul köylülerin oluşturduğu İtalya’da daha çok sanayileşmiş bölgelerde, genellikle de zenginlerin, işadamlarının, himayesinde kurulan kulüpler çevresinde gelişmiş futbol. Bu ilk dönemde Kuzey’in açık egemenliği var: İtalyan futbolunun başkentleri, Torino ve Milano o dönemde Milan, İnter, Juventus ve Torino kulüplerinin yurdu olan iki şehir... Hem Güneyliler, hem ülkenin siyasi başkentinin, Roma’nın sadece futbolseverleri değil tüm halkı, dış bileyerek bakmışlar Kuzey’in zengin ve kibirli büyük kulüplerine.

Buna karşılık İtalyan futbolunun en eski kulübü, bir Romalı: Lazio. Roma’nın bulunduğu bölgenin eski tarihsel adını devralan kulübün kuruluşu 1900 yılına dayanıyor. Fakat Kuzeylilere (“Kuzey rüzgârı” da deniyor o zamanlar) meydan okumaktan uzak, kendi halinde bir kulüptür o yıllarda.

1927 yılında, kurumlaşmakta olan faşist rejim, otoriter bir merkezîyetçilikle, her şehrin bütün kulüplerini tek bir çatı altında toplamaya girişti. Nitekim AS (Associazione Sportiva) Roma kulübü —Roma Spor Birliği anlamına gelir—, şehrin üç kulübünün bir araya getirilmesiyle kuruldu. Bu güç birliğiyle, Kuzey’e meydan okuyup şampiyonluğu başkente getirecekleri iddiasındaydılar. Lazio kulübü ise, faşist rejimin bu dayatmasına direndi, kendisini feshedip ortak bir “şehir kulübü” çatısı altına girmeyi reddetti. İtalyan ordusunun önemli generallerinden biri olan sıkı Lazio taraftarı Vaccaro’nun himayesi sayesinde, kendilerini kurtarmayı başardılar.

Ezeli rekabetin başlangıcındaki kutuplaşmanın bir yanında faşist rejimin teşvikiyle kurulan nevezuhur AS Roma, diğer yanında ise bağımsız kimliğine kıskançlıkla sarılan “kadim” La-

zio vardır yani. Fakat bu ihtilaf kalıcı bir zıtlaşma eksenini oluşturmaz, hatta politik açıdan giderek tersine döner. İşçi mahallesi Testaccio'da kurulan AS Roma, kuruluşundan sonraki onyıllarda sol bir tabana oturdu. 1936'ya kadar kulübü yöneten kurucu başkan, Yahudi idi. Lazio ise Roma'ya taşradan gelen göçmenlerin ilgi odağı haline geldi ve bu onu milliyetçimuhafazakâr bir çizgiye taşıdı. İki kulübün İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan bu profilinin 1980'lere kadar sürdüğü söylenebilir.

Ettore Scola'nın bahsettiğimiz *Roma İnsanları* filminden bir başka sahne, AS Roma'nın sol "havasını" hakkında bir kesit sunar: Demokratik Sol Parti'nin mitinginin ardından kitlenin bir bölümü parti binasına gider; geniş bir salonda toplantı düzeninde perdenin karşısında otururlar; ışıklar kapanır, perdede Roma-Lazio maçı izlenmeye başlanır; partililer ağır bir film izliyormuşçasına ciddi, kıpırdamadan izlerler; derken Totti Lazio'ya golü atar ve bütün salon haykırarak ayağa fırlar.

AS Roma, şampiyonluğu başkente getirme hedefine 1942 yılında erişti ve 1930'da kurulan İtalya Liginin Kuzeyli olmayan ilk şampiyonu oldu. Ancak başkent, Kuzey'in gölgesinde kalmaya devam edecekti. Roma şampiyonluğa sadece iki defa daha erişebildi: 1983'te ve 2001'de. On bir defa ise şampiyonluğu kovalayıp ikincilikle yetinmiştir! (Bu ikinciliklerin altısı, 2000'li yıllardadır.) Başkente şampiyonluğu getirmeyi Lazio da başardı bu arada: İki defa, 1974 ve 2000 yıllarında. İki kulüp Avrupa kupalarında sık sık boy gösterdilerse de birer kupadan fazlasına güçleri yetmedi. Roma 1961'de, UEFA Kupasının öncülü olan Fuar Şehirleri Kupasını kazandı, Lazio ise 1999'da Avrupa Kupa Galipleri Kupasını.

Roma'nın tarihi boyunca gördüğü tek kötü gün, 1951'de 2. Lige düşmektir. Sadece bir sene misafir kalıp çıktılar. Lazio ise 2. Ligde on bir yıl çile doldurdu. 1960'lar-80'ler periyodunda asansör takım hüviyetindeydiler: 1961'de iki yıllığına, 1967'de

yine iki yılığına, 1971'de bir yılığına, 1980'de üç yılığına, 1985'te yine üç yılığına Serie B'ye düştüler. 1980 yılındaki düşüşü kulübün tarihinde kara lekedir; zira bir şike skandalı nedeniyle düşürölmüşlerdi. 2006-07 sezonunda yine bir bahis-şike skandalına karıştığı ortaya çıktı Lazio'nun. Önce alt küme-ye düşürölme ve puan silme cezasına çarptırıldı. Ancak kulüp mahkemeye başvurarak küme düşme cezasını kaldırtmayı ve silinecek puanlarını azaltmayı başardı.

Roma şehrinin iki ezeli rakibi, ender ulaştıkları şampiyonlukları çlgınca kutlarlar, tahmin edilebileceğı gibi. En son 2001'de Roma şampiyon olduğunda, kutlamalar neredeyse aylarca sürmüştü. Resmi kutlama töreninde, Circus Maximus meydanında tam 1 milyon 200 bin kişi toplanmıştı. Eğlencenin sonunda, şafak sökmek üzereyken, 1600'de engizisyon tarafından yakılan Aydınlanmacı Bruno'nun heykeline kaptan Totti'nin formasını giydirmışti taraftarlar. Bir gazete, Roma taraftarı rahibelerin Pala II. Jean Paul'e sarı-kırmızı bir pasta ikram ettiklerini yazıyordu.

Şampiyonluk o kadar sık gelmiyor. Roma ve Lazio taraftarları için daha sık ellerine geçen kutlama ve şenlik vesilesi, derbilerdir, birbirlerine karşi kazandıkları galibiyetlerdir. Roma taraftarları, Lazio'yu 5-1 yendikleri bir maçı, ertesi gün, yani mesai günü, 10 bin kişi Kolezyum'a yürüyerek kutlamışlardı.

"Romanisti", Roma taraftarı demek İtalyancada, "Laziali", Lazio taraftarı. "Romanisti" ile "Laziali" arasındaki slogan yarışı başlıbaşına bir rekabet alanı. Dünya derbileri arasındaki mukayesede Roma derbisi bu kategoride başa güreşir. Romalıların şu tezahüratı, örneğın: "Roma, gözlerini kaldır ve gökyüzüne bak. Senden büyük bir tek o var". Laziolular'ın buna cevabı: "İşte bunun için rengi gökmaui". (Lazio'nun renkleri yeşil!) Genellikle Roma'nın yerleşik semtlerine dayanan Roma'nın taraftarları, tabanı kırdan göçen ere dayanan Laziolular'a "Köylüler" derler. şu slogan onların Roma'ya dışarıdan geldi-

ğine taş atmak içindir: "Bütün yollar sizi Roma'ya çıkarıyor". Laziolular cevapsız bırakmazlar bunu: "Siz mi Romalısınız? Cesar güler buna!"

Bir keresinde, büyük derbiyi kaçırmamak için gelinlik damatlıklarıyla soluğu stadda alan yeni evli bir çifti, "Romanisti" ve "Laziali" , hep beraber çılgınca alkışlamışlardı. Pek ender rastlanan bir gönül birliği!

Yedi kez başbakanlık yapan Gulio Andreotti, sıkı bir Roma taraftarı olarak, Laziolular hakkında diyebileceği en iyi şeyin, "onların da insan haklarının tanınabileceği" olduğunu söylemişti! Husumetin şiddeti sadece böyle ironik sözlerde kalmıyor ama. Roma derbisi, şiddet potansiyeli bakımından da dünya derbileri arasında ilk sıralarda yer alıyor. Daha 1930'larda, Roma derbisinde büyük taraftar kavgaları yaşanıyordu. Bu "gelecek", neredeyse kesintisiz devam etti.

28 Ekim 1979'daki derbide Lazio taraftarı Vincenzo Paparelli, yüzüne bir havai fişek isabet etmesi sonucu ölmüştü. Roma taraftarları, o günden beri, tüyler ürpertici bir zalimlikle, "On, yüz, bin Paparelli" tezahüratını yapıyorlar.

2004'te iki takımın radikal taraftar grupları beraberce sahayı basarak maçı "bitirmişlerdi". Polisin stad önünde bir çocuğu ezerek öldürdüğü söylentisi üzerine tribünlerde büyük bir isyan çıktı. Polis müdürünün stad hoparlöründen bu söylentinin doğru olmadığını açıklaması, ki sahiden doğru değildi, daha büyük tepkiyle karşılandı. Çuvallarca havai fişek vs. atıldıktan sonra, üç Ultra "reisi" sahaya girerek kaptanları Francesco Totti'yi tehdit ettiler. Hakemle konuşup "bizi öldürecekler" diyen Totti, takımların ve hakemin sahadan çekilmesini sağladı. Devamında çatışmalarda 170 insan yaralandı.

Sadece şiddet değil, gösteri potansiyeli bakımından da ileri-deler Romalılar. AS Roma'nın Güney Kale arkasında konuşlanan Cominando Ultra Curva Sud taraftar grubu, uzun süre Avrupa'nın en bilinen taraftar örgütlenmelerinden biri oldu.

Tribün koreografilerini, sopalı pankartları, mumlu ve meşaleli gösterileri onlar başlatmıştı.

Roma derbisinin partnerlerinin taraftar kültüründe, ırkçılık ve faşizmin etkisi barizdir. İki tarafta da radikal sağcı taraftar örgütlenmeleri ağırlıkta. Aralarındaki rekabette, radikal sağ camia içindeki üstünlük mücadelesinin de payı gözleniyor.

Lazio'da radikal sağ yapı daha belirgin. Onların yine Avrupa çapında ünlü taraftar grubu: Irriducibili, açıkça neo-faşist çizgideki bir örgütlenme. Irriducibili: Eğilmez, bükülmezler, aynı zamanda acımasızlar, öfkeli demek. 7 bin kayıtlı üyeleri var. Sadece İtalya'da değil Avrupa çapında polisin en sıkı takibat altında bulundurduğu taraftar grubu. Saluto Romano (Romla selamı) adını verdikleri faşist selamı, onların ritüelleri arasında. 2000 yılında da, Bosna'da etnik temizlik suçlusu Sırp milis lideri Arkan'ın öldürülmesi üzerine, ona saygılarını sunan bir pankart açmışlardı. Bunu, Arkan'ın, Lazio'nun esvilen Sırp oyuncu Mihayloviç'in arkadaşı olmasıyla açıkladılar. 2005 yılında, sol kimliğiyle bilinen Livorno'yla oynadıkları maçtan önce birçok gamalı haçlı bayrağın yanı sıra "Roma faşisttir" pankartı açtılar. Bir derbide de Roma tribünlerine karşı açtıkları pankarta şunu yazmışlardı: "Auschwitz yurdunuz, fırınlar eviniz".

Lazio taraftarları uzun süre siyah futbolcu "fikrine" bile direndiler. 1992'de Hollandalı yıldız futbolcu, Yahudi kökenli siyah Aron Winter, büyük paraya transfer olduğu Lazio'yla ilk idmana çıktığında taraftarların açtığı kocaman "Aron dışarı" pankartıyla karşılaşmıştı.

Irriducibili'nin lideri Fabrizio Toffolo, bir şöhret. Kendisine faşist denmesinden rahatsız olmadığını söylüyor. 2004'te, 1,5 yıllık hapis cezasının ardından 6 yıl boyunca maçlara girmesi yasaklandı. Lazio'nun Roma'daki her maçından önce, devre arasında ve maçın sonunda karakola gidip imza verecekti. Tof-

folo'nun Lazio-Point adlı mağaza zinciri, taraftar malzemeleri pazarlayarak ciddi gelir elde ediyor.

Zaten İtalya'da "Tifosi" denen taraftar kültüründe faşizan öğeler var. Kati surette itaat edilecek bir tribün lideri, neredeyse askeri bir disiplinle maçtan önce hazırlanan tezahürat repertuarı, sıkı bir hiyerarşi... Bu alt-kültür, radikal sağa kayışı kolaylaştırıyor ve onunla beraber pekişiyor.

Lazio'nun sembol oyuncusu Paolo Di Canio, Toffolo'nun yakın arkadaşı ve bizzat bir Irriducibili mensubuydu. Di Canio sağ kolunda "Dux" dövmesi taşıyor, "Duce"nin Latincesi. "Önder" demek; bu bilindiği gibi Mussolini'nin adına yapışmış bir lâkap. Di Canio İtalya'ya çok fazla yabancı ve göçmen geldiğinden yakınıyor, "dikkat etmezsek on yıl sonra bir Müslüman ülkesi oluruz" diyor. 2005 yılındaki derbide, beş yıldır yenemedikleri ezeli rakiplerine gol attığında, kendi ifadesiyle "hayvan gibi sevinmiş", taraftarlarına koşmuş ve formasını sıyırıp altındaki tişörtte yazanı onlara ve kameralara göstermişti: "Savaş alanını terk etmenin iki yolu vardır. Ya düşmanın kafasını kopararak, ya kendi kafanı kopararak". Sonra da elini kaldırıp taraftarlara faşist selamı vermişti. Federasyon bunun için ona 10 bin avro para cezası verdi. Daha önce, sol yumruğuyla tribünleri selamlayan Livornolu Lucarelli'ye bunun üç katı ceza verilmişti!

Lazio'nun faşist taraftarları için zaman zaman bu siyasi kimlikleri taraftar kimliğine baskın geliyor. Bunun çarpıcı bir örneği 2002'de yaşandı. O yıl sezonun son haftasında şampiyonluk kovalayan İnter son maçında Roma'da Lazio'yla oynuyordu. Tribünleri dolduran Lazio taraftarları, İnter lehine tezahürat yaptılar. Çünkü İnter'in Irriducibili gibi faşist olan taraftar grubuyla dostlukları, takımlarına olan sevgilerinden daha önemliydi. Lazio takımı kendi taraftarlarının yuhalamaları arasında maçı kazanınca tribünden polis korumasında ayrılabilirdi.

Hâlâ geniş bir sol taraftar tabanına dayanan AS Roma'nun tribünlerinin de giderek radikal sağ ve faşistlerin hakimiyetine girmiş olması, çarpıcıdır. Yaratıcılıklarından bahsettiğimiz Curva Sud Ultra grubu, 1980'lerde ilk oluştuğunda sol eğilimliydi ve şiddete uzaktı. Bologna, Fiorentina, Milano ve Perugia'daki sol taraftar gruplarıyla dirsek temasındaydılar. Bir keresinde derbide Lazio takımını "Ti amo" (sizi seviyoruz) tezahüratıyla karşılayarak rakiplerini şaşkına çevirmişlerdi. 1990'ların ortalarından itibaren, İtalya'nın genel olarak sağa kaymasıyla beraber, bütün tribünlerdeki gibi Roma'da da Ultra hareketi de sağa, hatta faşist hareketlere yaklaştı. Böylece Roma tribünlerinde de gamalı haçlı bayraklar ve ırkçı sloganlar baş gösterdi; Roma Ultra'ları da Lazio'lulara benzediler. Bu süreci göğüsleyemeyen Curva Sud Ultra da 1999'da kendini feshetti. Roma Yahudi cemaatinin AS Roma taraftarı olan başkanı Riccardo Pacifici, bu ortamda sadece kendilerinin değil birçok insanın maça gitmeyi bıraktığını söylüyor.

2005 ilkbaharında Roma Ultra'larının lideri Paolo Zappavigna bir motosiklet kazasında öldüğünde, *Irriducibili* cenazesi-ne çelenk göndermiş, iki ezeli rakip taraftar grubu, cenazede beraberce faşist selamı vermişlerdi. 2010 Mart'ında, Roma ve Lazio'ya, taraftarlarının son lig maçlarında ırkçı tezahüratlarda bulunduğu gerekçesiyle para cezası verildi. Dünya futbol folklorunda müstesna bir yeri olan iki ezeli rakibin ırkçılıkta birleşmesi, ne hazin...

“YAHUDİLER” – “KÖYLÜLER”

Tanıl Bora

Hollanda’nın iki ünlü kulübü, Feyenoord ile Ajax arasındaki rekabet, aslında “teknik” anlamıyla derbi değil. İkisi aynı şehrin takımları değil. Fakat iki kentin yakınlığından (yaklaşık 50 kilometre) ve asıl önemlisi aralarındaki rekabetin şiddetinden ötürü, dünyanın önemli derbileri arasında sayılıyor.

Kötü ünlü bir derbi bu. Son yıllarda, şiddet ve nefret düzeyi giderek yükseliyor. 1997 Mart’ındaki derbiden önce iki taraftar grubu randevulaşarak bir çayırılıkta kavgaya tutuşmuşlar; bıçaklar, demir çubuklar, çekiçler ve taşların kullanıldığı kavgada bir insan ölmüştü. Bu olaydan sonra da gerginlik düşmedi. Her derbi bir şiddet patlamasına yol açıyor, bazı taraftar grupları Rotterdam ve Amsterdam’da tedhiş havası estiriyordu. Sonunda 2009 Şubat’ında iki kulübün yönetimleri ve iki kentin belediye başkanları bir araya gelerek, beş yıl boyunca aralarındaki müsabakalara deplasman takımı taraftarlarının gelmemesi üzerinde anlaştılar. Feyenoord taraftarları bu karar üzerine derhal bir protesto yürüyüşü düzenleyerek kentlerinin belediye başkanını “pis Yahudi” sloganlarıyla protesto ettiler.

O Belediye Başkanı Ahmed Ebutalib bir Müslümandı! Fakat Feyenoord’un ırkçı taraftarları açısından önemli değildi bu. Zira Feyenoord’un taraftar profilinin öne çıkan özelliği, anti-

semitizm, Yahudi karşıtı ırkçılık. Onlar, “düşman” saydıkları, “kötü” saydıkları her şeyin arkasında “Yahudiliği” görüyorlar. Günah keçisi, düşman imgesi hiç değişmiyor: Yahudiler. Nitekim işler kötü gittiğinde kendi kulüp yönetimlerini protesto ettiklerinde de “Yahudi yönetim” diye bağınıyorlar. “Zıpla, zıpla, zıplamayan Yahudi” tezahüratıyla dans ediyorlar. 1995-96’da Galatasaray formasını giyen, 1990-95 ve 1997-2002 yıllarında on yıl boyunca Feyenoord’da oynayan siyah savunma oyuncusu Ulrich van Gobbel, son sezonunda bu tezahüratı söyleyen tribün korosuna maestroluk yapmıştı. Bu tribün ortamı, ırkçı hareketler için bir tarla gibi. Örneğin aşırı sağcı Leefbar Rotterdam (Yaşanabilir Rotterdam) partisinden belediye meclisine seçilen Ronald Buijt, gençliğini Feyenoord ortamında geçirdiğini ve orada sosyalleştiğini açıklamıştı gururla. 2002’de bir suikasta kurban giden yabancı düşmanı politikacı Pym Fortyn da Feyenoorduların favori politikacısıydı.

Ama asıl ezeli rakiplerini, Ajax’ı “Yahudilik”le özdeşleştiriyor, Feyenoord taraftarlarının ırkçı kesimi. Ajax maçlarında, Nazi rejiminin Yahudileri toplu ölüme gönderdiği gaz odalarını hatırlatmak üzere “tüss” sesleri çıkarıyorlar. “Yahudi avındayız”, “Adolf, burada on biri daha koşturup duruyor. Onları gazlamazsan bunu biz yapacağız” gibi tüyler ürpertici çirkinlikte tezahüratlar yapıyorlar. Bir yandan Müslüman göçmenleri de aşağılarken, bir yandan da “ Hamas, Hamas, Yahudilere gaz!” sloganı atmaktan geri durmuyorlar.

Feyenoord taraftarları genel olarak saldırganlıklarıyla tanınıyorlar. 1999’da bir dostluk maçında Leverkusen Stadı’nda tahribata yol açtıkları için, iki yıl boyunca Avrupa kupalarında deplasman yasağı almışlardı. Ajax taraftarlarının böylesi bir kötü ünü yok ama onlar da tamamen “temiz” değiller. Ezeli rakiplerine “Hamamböcekleri” diye sesleniyorlar. Nazi Almanyası’nın 1940 Mayıs’ında Rotterdam’ı bombalayışına atıfla, “Bahar geldiğinde bombaları sallarsınız Rotterdam’a” gibi bir şar-

kıyı söyleyebiliyorlar. Bununla tamamen tutarsız bir tavırla, zaman zaman İsrail bayrakları sallamak gibi inatlaşmalara da yönelebiliyorlar.

Ajax, ezeli rakiplerinin ve anti-semitist çevrelerin varsaydığı gibi bir "Yahudi kulübü" değil. Ancak 17. yüzyıldan beri Amsterdam kentinde önemli bir Yahudi cemaatinin varlığı, kentin futbol kulübüne "Yahudi" yaftasının asılmasına yetmiş. Kulübün 1934-1996 yılları arasındaki stadı olan De Meer'in Yahudi mahallesine yakın olması, dolayısıyla çok sayıda Yahudi taraftarın tribünlerde yer alması, ayrıca 1930'lardan 1970'lere dek bazı yıldız futbolcularının Yahudilerden olması, bu imgeyi güçlendirmiş. Öte yandan son yıllarda yapılan araştırmalar, Ajax kulübünün İkinci Dünya Savaşı döneminde Alman işgali sırasında Yahudi oyuncularını kollamadığı, tersine dışladığına ve tehlikeye attığına ilişkin hikâyeler de ortaya çıktı. Ünlü futbol yazarı Simon Kuper, 2003'te, Ajax'ın bu Yahudi dostu imajını sorgulayan bir kitap yazdı.

Ancak Ajax'ın Yahudilerle gerçek ilişkisinden çok, anti-semitist ideolojinin zihniyet kalıpları belirleyici burada. 1970'lerde holigan kültürünün İngiltere'den ithal edilmesiyle artan saldırganlık ve ırkçılık eğilimleri, "Yahudi" karşıtı söylemi yaygınlaştırmış ve bilhassa Feyenoordlular ezeli rakiplerine nefretlerini bu söylemi çoğaltarak büyütmüşler.

Feyenoordlular Ajaxlılara "Yahudi pislikler" diyor, Ajaxlılar da Feyenoordlulara "Köylü pislikleri". Bu zıtlasma, anti-semitizimin berisinde bu derbinin bir tür merkez-taşra rekabetini yansıttığını ele veriyor. Veya ülkenin iki büyük metropolünün merkez-taşra suretindeki rekabeti... Rotterdam'a taşra denmez kuşkusuz; ancak başkent Amsterdamlılarda ülkenin geri kalanını tamamıyla "taşralı" ve "köylü" sayma eğilimi yaygın. Ajax, bu kibirli şehirli tavrının futbol ortamındaki temsilcisi. Buna karşılık Rotterdamlıların gözündeki Amsterdam, kendini pek beğenen ama bütün yaptığı iş ülkenin kaynaklarını

tüketmek olan asalak başkenti temsil ediyor. Kendilerini, Rotterdam'ı ise "ülke için siftinenlerin" üretken kenti olarak görüyorlar.

İki kulübün tarihsel hikâyesine bakalım biraz... Ajax 1883'te bir kafede bir grup lise öğrencisi tarafından kuruldu. Kuruluşta *Union* olan ismi 1894'te *Foot-Ball Club Ajax* diye değiştirildi. İsmin ilham kaynağı da okumuş-yazmışlara uygundu: eski Yunan mitolojisinde Truva savaşının büyük kahramanlarından biri olarak geçen Ajax... Sonra büyük bir iç ihtilaf yaşandı, kulüp dağıldı, 1900'de tekrar kuruldu. 1930'larda, ülke futbolunun önde gelen kuvvetlerinden biri haline gelmeyi başarmıştı.

Feyenoord kulübü ise 1908'de Rotterdam'ın aynı adlı mahallesinde bir barda bir grup genç tarafından kuruldu. Kuruluşundaki adı, *Wilhelmina* idi. Ertesi yıl *Hillesluisse Football Club* diye değiştirdiler. Ardından kendileriyle aynı kısaltmayı (HFC) taşıyan bir başka kulüpten ayırıt edilebilmek için, *RVV Celeritas* adını takındılar. Nihayet 1912'de Feyenoord adını aldılar. Daha doğrusu orijinal haliyle: *Feijenoord*. Ancak 1973'te, yabancılar için adlarının yazım ve telaffuzunu kolaylaştırmak amacıyla "Feyenoord" olacaklardı. Velhasıl, Feyenoord'un ismi başlıbaşına bir hikâyedir! Bu arada kuruluştaki sarı-siyah renkleri de 1912'de kırmızı-beyaza dönmüştü.

1917'de 1. Lige çıkan ve 1920'lerde Rotterdam'ın en kuvvetli takımı olarak kendini kabul ettiren Feyenoord, 1924'te ilk Hollanda şampiyonluğuna eriştikten sonra ülkenin zirvedeki kulüpleri arasında yerini sağlamlaştıracaktı.

1950'lere dek, bir Feyenoord-Ajax rekabetinden söz edilemez. Aralarındaki karşılaşmaların özel bir önemi yoktu. İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1954-55'te *Eredivisie* adıyla kurulan Hollanda Ligi, bu rekabetin kurumlaşmasının ve derbi hükmü kazanmasının zeminini oluşturunca. 1956'da Feyenoord'un 7-3 kazandığı maç, rekabetin mayasını çalan tarihi karşılaşma olarak anılıyor. 1961'de Feyenoord şampiyon olurken rakibini

bir defa daha böyle delice bir skorla alt edecekti: 9-5. 1960'lar, Ajax ile Feyenoord'un Hollanda Liginde damgasını vurduğu bir dönem oldu. İkisi de dörder kez şampiyon oldular. Böylece aralarındaki maçların rekabet değeri yükseldi. O yıllarda "De Klassiker" denmeye başladı Ajax-Feyenoord karşılaşmalarına —yani tıpkı İspanya'daki gibi, "Klasik".

1960'ların sonlarında Ajax ile Feyenoord'un gücü Hollanda'ya da sığmadı, Avrupa platformunda kendini kabul ettirdi. 1969-70'te Feyenoord'un finalde Celtic'i uzatmalarda 2-1 yenerek Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupasını kazanması, bu gelişmenin işaret fişeğiydi. Bir Hollanda takımının kazandığı ilk Avrupa Kupası Şampiyonluğu bu idi. İşaret fişeginin ardından asıl şenlik ateşini Ajax yaktı. Zaten 1970'ler, Ajax'ın Avrupa çapında altın yılları idi. Büyük teknik direktör Rinus Michels, takımca hücum edilen "total futbol" konseptini Ajax bünyesinde geliştirdi. Bu konsepti hayata geçiren müthiş bir yıldız kuşağına da sahiptiler: Johan Neeskens, Horst Blankenburg, Arie Haan, Johnny Rep ve tabii Johan Cruyff. Bu takım 1971-73 döneminde üst üste üç defa Avrupa Şampiyon Kulüpler Şampiyonu oldu. O Ajax'ın, futbol tarihinin gördüğü en seyir zevki veren takımlardan biri olduğuna şüphe yok. 1974 Dünya Kupasının müthiş Hollanda'sının gövdesini de o Ajax kadrosu oluşturmuştu —o gövdeye yapılan en önemli ilave, Feyenoord'un o dönemki büyük orta saha yıldızıydı: Willem van Hanegem.

1973'te Cruyff'un Barcelona'ya transferinden sonra gerileyen Ajax, bir duraklama dönemine girdi. Ancak dört sene sonra Hollanda Şampiyonluğunu kazanabildi. Feyenoord da duraklamadaydı. 1970'lerde sadece iki kez şampiyon olabildiler. Onların tesellisi, 1973-74'te finalde Tottenham'ı geçerek UEFA Kupasını kazanmaları, böylece Hollanda futbol tarihinde ikinci ilki gerçekleştirmeleriydi.

1980'lerde Ajax devinin doğrulduğu görüldü. 1981'de Cruyff'un Barcelona'dan dönüşünün ardından artarda iki lig şampiyonluğu kazandılar. Bu arada parlak bir kuşak yetiştirmişlerdi: Wim Kieft, John van't Schip, Marco van Basten, Gerald Vanenburg, Jesper Olsen, Dennis Bergkamp, Frank Rijkaard... Bu jenerasyona dayanan kadro 1987'de Avrupa Kupa Galipleri Kupasını kazanacak, ancak büyük Avrupa kulüpleri tarafından yağmalanarak eriyecekti.

Ajax-Feyenoord derbisi açısından bu dönemin çarpıcı olayı, Johann Cruyff'un Feyenoord'a transferidir. Yetiştirdiği, özdeşleştiği Ajax'la anlaşmazlığa düşen Cruyff, 1983 yazında inat yaparcasına Feyenoord'a gitmişti. Aktif futbolculuğunun son yılını Feyenoord formasıyla geçiren Cruyff, 37 yaşında, Rotterdam kulübünün lig şampiyonu olmasına katkıda bulundu.

1987'deki Kupa Galipleri Şampiyonluğu, Avrupa arenasında 1973'ten beri varlık gösteremeyen Ajax'ın geri dönüşünün ilk işaretiydi. Ajax ikinci altın çağını, 1991'de Louis van Gaal'ın teknik direktörlüğü altında yaşarken, Hollanda Liginin domine etmekle kalmayacak, Avrupa'da da yeniden "büyük" olacaktı. 1990'larda beş defa Lig Şampiyonluğunu kazandılar. 1992'de UEFA Kupasını alarak, Juventus'un ardından, üç Avrupa Kupasını da kazanan ikinci takım oldular. Van Gaal'ın Ajax'ı, başarısının zirvesine, 1994-95'te Şampiyonlar Ligi Şampiyonluğuyla erişti. Bu zaferi elde eden on birin dokuzu, Ajax altyapısı mahsulü idi! Zaten altyapı çalışmasının sistematikliği, Ajax'a dünya futbol kültüründe saygın bir yer kazandıran, belki de kulübün alamet-i farikasını oluşturan bir meziyeti olagelmıştır. Cruyff'un 1985'te teknik direktörlük için kolları sıvamasıyla, altyapı yeni bir kalite kazanmıştı. Afrika'ya dek uzanan geniş bir yetenek izleme ağını ilk ören kulüplerden biri de Ajax'tır. 1990'ların ortalarındaki müthiş jenerasyon, 1995'teki şampiyonluğunun ertesi yılında Şampiyonlar Ligi'ni finalde penaltılarla kaybetti. Ardından, Clarence Seedorf, Edgar Davids, Patrick

Kluivert, Jari Litmanen gibi yıldızların gidişıyla Ajax tekrar duraklama evresine girdi. O zamandan beri, "sadece" üç şampiyonlukla yetinmişlerdi: 1998, 2002 ve 2004. Nihayet, uzun bir aradan 2010–11 sezonunu da şampiyonlukla kapattılar.

Feyenoord'un da son yirmi yılda duraklama halinde olduğunu söyleyebiliriz. 1989–90'da tarihinde ilk kez küme düşme tehlikesi atlatmıştı. Bu yirmi yılın teselli veren üç zirvesi vardı: 1993 ve 1999'da lig şampiyonlukları ve 2001–02'de ikinci defa kazandıkları UEFA Kupası.

Kendi stadlarında oynama şansını buldukları finalde Borussia Dortmund'u yenen bu altın yılın kahramanları, teknik direktör Marwijk ve golcü Pierre van Hooijdonk'tu. Sonrasında, on yıldır, başarısız bir dönem geçiriyorlar. 2007'de, 16 yıl aradan sonra ilk kez bir Avrupa Kupasına katılamadılar. Dahası, mali problemler yakalarını bırakmıyor.

Ajax'ın hem uluslararası hem ulusal düzeyde ezeli rakibine üstünlüğü açık: Feyenoord'un 14 şampiyonluğuna karşın onların 29 şampiyonluğu bulunuyor. Ama uzun süredir ikisi de en parlak günlerini özlüyorlar. Belki aralarındaki gerginliğin gitgide tırmanmasının ardında bu hayal kınklığının da payı var...

FLU-FLA, FLA-FLU

Tanıl Bora

Dünyanın en tatlı isimli derbilerinden biri; tekerleme gibi: Flu-Fla veya Fla-Flu. Flamengo taraftarıysanız Fla-Flu, Fluminense'liyseniz Flu-Fla. Altı milyonu aşkın nüfusuyla Brezilya'nın Sao Paulo'dan sonra ikinci büyük şehri olan Rio de Janeiro'nun derbisi bu.

Latin Amerika'nın içinde başlı başına bir alt kıta büyüklüğündeki Brezilya'nın yedi "derbi bölgesi" var: Bahai, Mineiro, Parana, Pernambuco, Rio Grande do Sul, Sao Paulo, Rio de Janeiro. Bunların içinde en bereketlisi, Rio de Janeiro derbileri. Şehrin dört büyük takımı: Vasco de Gama, Botafogo, Flamengo, Fluminense arasında, kökü 1910'lara kadar uzanan bir rekabet var. Botafogo-Vasco de Gama derbisinin lâkabı: "Clásico da Amizade": Dostluk Klasîği. Flamengo-Vasco de Gama derbisine "Clássico dos Milhões" deniyor: Milyonlar Klasîği. Zira şehirde en fazla taraftar kitlesine sahip olan kulüp bu ikisi. Flamengo-Botafogo derbisinin adı "Clássico de Rivalidade": Rekabet Klasîği. Fluminense-Botafogo: "Clássico Vovô": Dede-ler Klasîği. Bu derbiler içinde Flu-Fla, hem kuruluş hikâyelerine uzanan rekabetle, şehrin en fazla şampiyonluk kazanan iki takımının karşılaşması olmasıyla öne çıkıyor. Flamengo 31,

Fluminense 30 şampiyonlukla, bölgesel rekabetin zirvesinde çekiyorlar.

Brezilyalı siyasal antropolog Roberto da Matta: “Brezilya’da futbol demokrasi ve adaletin ilk öğretmenidir,” diyor. Kurumsal kaos, adaletsizlik, iltimasçılık düzeni içinde, futbolun ve kulüplerin nispeten modern ve istikrarlı kurumlar olduğuna dikkat çekiyor. Toplumsal kurumların ve siyasi partilerin zayıflığı, güvenilmezliği karşısında, bazen insanlara en sağlam kimlikleri futbol kulüpleri sunuyor ona bakılırsa.

Futbolseverler için kendi kulüplerinin mili takımdan daha önemli olduğu bir futbol kültüründen de söz edebiliriz. Flamengo taraftarlarının şîârı, bu bağlılığı örnekliyor: “Bir defa Flamengo, her zaman Flamengo, ölene kadar Flamengo”...

Fluminense ve Flamengo, taraftarlarına “ömür boyu” bağlılık karşılığında sağlam bir kimlik veren kulüplerden ikisi.

Fluminense’nin kuruluşunun arka planında, Brezilya’ya futbolun girişiyle örtüşen bir hikâye var: Oscar Cox’un hikâyesi. Oscar Alfredo Cox, Rio de Janeiro’nun varlıklı bir ailesinin oğluydu. İsviçre’nin Lozan kentine öğrenim görmeye gitti ve orada futbolu öğrendi. Dönüşünde, 1901 yılında, Rio de Janeiro’daki ilk futbol maçını organize etti. Sonra, Rio de Janeiro’lu futbol heveslileri olarak, Sao Paulo’da futbolu yaygınlaştırmaya çalışan İngiliz Charles Miller ve arkadaşlarıyla bir “maç aldılar”. Ardından, 1902 yazında, henüz 22 yaşındaki Oscar Fox, “Fluminense Football Club”ı kurdu. Rio de Janeiro’nun en eski spor kulübü değil ama en eski futbol kulübüdür Fluminense. İsmi de onu bölgesinin “mili takımı” gibi gösteriyor: zira “Fluminense”, Rio de Janeiro eyaletinin vatandaşlarını tanımlayan bir ad. Takımın formaları başlangıçta gri-beyaz gibi “renksiz” bir renkteydi. 1903’te bugünkü renklerini kuşandılar: kırmızı-yeşil-beyaz. 1906’da başlayan şehir ligini dört yıl boyunca kazanan Fluminense, Rio de Janeiro futbolunun “doğal lideri” gibi doğmuştu.

Brezilya Milli Takımı da ilk büyük başarılarını Fluminense'nin stadı Laranjeiras'da elde edecekti. Brezilya futbolunun modernleşme sürecinin tanığı ve adresi, uzun müddet, bu stad oldu.

1911 yılında Fluminense ciddi bir kriz yaşadı. Antrenörün belirlenmesiyle ilgili münakaşalar sonucunda dokuz önemli oyuncu takımı terk etti. Asi futbolcular, Flamengo kulübünün kapısını çaldılar.

Tam adı "Clube de Regatas do Flamengo"ydu bu kulübün: Yani Flamengo Kürek Kulübü! 1895'te kürek kulübü olarak kurulmuştu. Kuruluşunda onların da renkleri ayrıksıydı: Mavi ve altın rengi. Ancak Rio'nun güneşli ikliminde çabucak sararıp soluyordu bu renkler. Bunun üzerine kulübün ikinci yılında renkleri değiştirmeye karar verdiler, güneşe adamakıllı dayanıklı renkler seçtiler: Kırmızı-siyah.

Flamengo'nun futbol şubesi, Fluminense'den ayrılan o dokuz futbolcunun girişimi üzerine açıldı. İlk resmi maçlarını 15-2 kazanarak, bu işte de iddialı olacaklarını gösterdiler.

1912 Temmuz'unda ise Fluminense'yle Flamengo ilk defa karşı karşıya geldiler. Fluminense'nin 1911'de şampiyon olan kadrosunun dokuz oyuncusu şimdi karşı takımda oynuyordu —dahası kurucusuydular o takımın. İntikam ateşiyle yanan Fluminense, bu ilk Fla-Flu derbisini 3-2 kazanmayı başardı.

Fluminense de Flamengo da seçkin, "aristokratik" kulüpler olarak kurulmuşlardı. Fluminense'nin aristokratik kimliğinin en sevimsiz yüzü, uzun yıllar boyunca siyah oyunculara kapısını kapatmamasıydı. Onları bu "centilmen sporu"na layık olmayan aşağı varlıklar olarak gören ırkçı bakışı paylaşıyorlardı. "Kürek kulübü" yine seçkin orta sınıf bir profile dayanan Flamengo da futbol şubesi açıldıktan sonra bir müddet sadece beyaz oyuncu oynattı. Bunların çoğu üniversite öğrencisiydi, onların da çoğu tıp öğrencisi. Ancak 1930'lu yıllarda "halk kulübü" kimliği kazanmaya yöneldi Flamengo. Bunu sağlayan

adım, iki siyah oyuncuyu kadrosuna katması olmuştı. Bu küçük dev adım Flamengo'ya şehrin hem siyah hem genel olarak yoksul mahallelerinde büyük bir sempati dalgası uyanmasını beraberinde getirdi. Gerçi Vasco de Gama çok daha önce, 1916'da bu tabuyu kırmıştı. Fakat Vasco'nun, adından da anlaşılabileceği gibi Portekizli sömürgecilerin kurduğu mahallenin takımı olması, ona yönelen sempatiyi biraz. Dolaşısıyla Flamengo'nun attığı adım, çok daha etkili oldu. Bu onu sadece Rio de Janeiro'nun değil tüm Brezilya'nın en popüler kulübüne dönüşecekti. Bugün tüm ülkede 30 milyonu aşkın "Flamenguistas", yani Flamengo taraftarı bulunduğu tahmin ediliyor.

Fluminense ise Rio de Janeiro'nun dört büyüğü içinde en az taraftar sayısına sahip, popüleritesi en düşük olanıdır. Taraftarları, kendilerini "Tricolores" olarak tanımlarlar, yani Üç Renkliler. Kulübün popüler şarkısı da dindar kimliği yansıtır: "A Bênção, João de Deus", "Kutsa bizi, Tanrının Johannes'i". 1980'de dönemin Papa'sı II. Johannes Paul'un Brezilya ziyareti vesilesiyle "yakılmış" bir şarkı...

Siyah oyunculara kapı açmakta öncülük yapan bir kulüp olmanın onuru, Flamengo taraftar kimliğinin bileşenlerinden biridir. Kulübün maskotu olan "Urubu" da bunun ifadesidir: Brezilya'da çok görülen akbaba cinsinden bir siyah kuştur Urubu. 1960'lı yıllarda rakipleri Flamengo'ya "Urubular" diye küfrediyorlardı. Flamengo'nun taraftar kitlesinin büyük kısmının siyahlardan oluşmasına yönelik ırkçı bir tavırdı bu. 1969'da bir Botafogo maçında, bir Flamengo taraftarı, ayaklarından birine kulübün bayrağını bağladığı bir Urubu kuşunu uçurmuştu. İşte o gün, Urubu resmen kulübün maskotu oldu.

Üst ve orta sınıf "seçkinler" ile "halkın takımı" arasında bir toplumsal-sınıfsal ayrışma zeminine oturan Fla-Flu (veya Flu-Fla) derbisinin ateşini harlayan olaylardan biri, 1941'deki karşılaşmada yaşanmıştı. Fluminense'ye şampiyonluk için beraber-

lik yetiyordu bu maçta. Geriye düştükten sonra 2-2'yi yakalayınca, vakit geçirmek için topu stadın kenarında nehre atmaya başladılar. (Maçın tek topla oynandığı zamanlardan söz ediyoruz!) Fakat bu duruma hazırlıklı olan Flamengo'lular, nehir çevresine adamlarını yerleştirmişlerdi, topu bir an evvel sahaya geri yollamaları için! Ne var ki bütün bu çabalar işe yaramadı. Fluminense beraberlikle beraber şampiyonluğu da aldı götürdü. Flu-Fla derbisinin efsaneleşmiş bir olayıdır bu.

Brezilya futbolunun ruhunu anlatan bir özdeyiş var: "Futebol arte versus futebol de resultados": Sonuç futboluna karşı sanatsal futbol. Flamengo'lular, 1941'deki o "nehir olayı"nı hatırlatarak, ezeli rakiplerinin bu temel ilkeye ve böylelikle Brezilya futbolunun ruhuna ihanet ettiğini dşnrlr.

Fla-Fula derbisi, sıkı bir rekabete dayansa dahi, ezeli rekabetin geriliminden çok, taraftarların kendi kulüplerine olan muhabbetlerinin ne çıktığı bir geleneğe sahip. Derbinin geleneğinde, taraftarların rakiple meşgul olmayıp kendi yaratıcılıklarını ve gösterilerini ne çıkaran organizasyonlar var. Daha 1934 yılında Globo gazetesinde yazan Mario Filho, iki takımın taraftarlarını maça davullar, müzik aletleri, flamalar ve havai fişeklerle gelmesini önermiş. Brezilya tribünlerinin karnavala benzer manzarası, ilkin bu ağrı zerine Flu-Fla derbilerinde gerçekleşen organizasyonlarla oluşmaya başlamış. Bugün bu derbi hâlâ saatler öncesinden başlayan taraftar gösterileri ve kareografileriyle, bir şenlik...

Etkileyici seyirci rekorları kırılmış bu derbinin tarihinde. 150-200 bin seyircinin izlediği maçlar var. Rekor: 1963'te 194.603 seyirci. 1969'da 171.599, 1976'da 155.116, 1984'te 153.520 biletli seyirci Flu-Fla derbisi için tribünlerde yerini almış.

Bu iki kulüpten birinin formasını giymek, bilhassa Flu-Fla derbisinde oynamak, Brezilya'da futbolcuları cezbediyor hatta bizzat bu iki kulübe transfer olmaya sevk ediyor. İki kulübün şeref listesinde de, Brezilya futbolunun büyük yıldızları yer alı-

yor. Fluminense formasını giyen yıldızlar arasında Tele Santana, Carlos Alberto, Rivelino ve Paulo Cesar var. Flamengo'da oynamış olanlar arasında da büyük isimler var: Mario Zagallo, Jorginho, Junior ve galiba bütün bu listenin tepesinde yer alacak iki isim: Romario ve... Zico...

Flamengo genç takımından yetişen "Beyaz Pele" Zico, 1981'de Flamengo'nun (Latin Amerika'nın Şampiyonlar Kulüpler Kupası niteliğindeki) Cope Libertadores'u kazanmasının baş aktörüydü. Peşinden, Liverpool'a karşı 3-0'lık bir galibiyetle Kıtalararası Kupayı Flamengo'nun müzesine gelmesini sağlamıştı. Zico iki sene İtalya'da oynadıktan sonra 1985'te geri dönmüş ve 1989'a kadar Flamengo formasını giymişti. Ezeli rakiplerini 5-0 yendikleri bir Fla-Flu derbisinden sonra (üç sene de Japonya'da oynamak üzere) formasını çıkarırken 36 yaşındaydı ve Flamengo için tam 568 gol atmıştı —bir rekor.

Günümüzde Flamengo'da da Fluminense'de de bu büyük isimlerle aşık atabilecek yıldızlar yok. Bunun yapısal bir değişimle de ilgisi var: artık Latin Amerika'nın en iyi futbolcuları çok küçük yaşlarda Avrupa'nın büyük kulüpleri tarafından "avlanıp" gidiyorlar. Nitekim bu iki kulübün son dönemde yetiştirdiği Julia Cesar, Renato Augusto ve Juan gibi kalburüstü oyuncular da Avrupa'da oynuyorlar.

Flamengo'nun 1981'de Zico'yla aldığı Cope Libertadores ve Kıtalararası Şampiyonluk Kupası, kulübün müzesinin en nadi-de parçalarını oluşturuyor. 1970'te başlayan Brezilya Liginde de Flamengo'nun üstünlüğü var. 5 kupayla, Sao Paolo'yla beraber ülkenin en fazla şampiyon olan takımı. Kulübün altın çağı, tahmin edilebileceği gibi, Zico dönemi, 1980'lerin başları. 1980, 1982, 1983'te art arda aldıkları Brezilya şampiyonluklarına, 1992 ve 2009'da yenilerini eklediler.

Fluminense'nin en büyük uluslararası başarısı, 2008 yılındaki Cope Libertadores finalistliği. Brezilya Liginde üç defa şampiyon oldular: 1970'te, 1984'te ve 2010'da.

Flamengo da Fluminense de uzun yıllardır şampiyon olmuyorlardı ve ikisi de geçtiğimiz yıllarda giderdiler bu özlemlerini. Flamengo 2009'da 17 yıl aradan sonra şampiyonluğa giderken, 74 yaşındaki kulüp başkanı Marcio Braga heyecanlanmaması için maçlara gitmemesini salık veren hekimlere: "Evimde öleceğime stadda ölürüm" demişti. Uzun süredir mali güçlüklerin de etkisiyle sıradanlaşan kulübün şampiyonluk maçına 79 bin bilet satıldı ama o gün orada 85 bin seyirci vardı. Şampiyonluğu getiren gole sevinerek kendini sokağa atan bir Flamengo taraftarı, kamyonun altında kalarak can verdi.

Ertesi sene özlem giderme sırası Fluminense'deydi. Onların mahrumiyeti çok daha eskiydi, 26 yıldan beri şampiyon olmuyorlardı. Son hafta, küme düşmüş olan Guarani'yi 41 bin seyirci önünde zar zor 1-0 yendikleri maçın ardından, muazzam bir coşku yaşadılar.

İki kulübün rekabeti basketbolda da sürüyor. Bu alanda Flamengo'nun belirgin bir üstünlüğü var.

Bazı yorumcular, hem ülkenin başka eyaletlerindeki, hem bizzat Rio de Janeiro şehrindeki büyük derbilere kıyasla, Fluminense'nin artık sönükleştiğini, tarih olduğunu ileri sürüyorlar. Kimilerine göre, Fluminense, hâlâ bir büyük derbinin partneri sayılmasını, bu seçkin kulübe sempati duyan bazı gazetecilerin lobi desteğine borçlu. Kim ne derse desin, bu köklü ve gelenekli rekabet, sadece Rio de Janeiro'nun, sadece Brezilya'nın değil, dünyanın en ilgiye değer derbilerinden biri olma özelliğini sürdürüyor.

ANKARA

İKİ ŞEHİRDEN FUTBOL MANZARALARI

Ziya Adnan

İngiliz yazar Samuel Johnson, "Londra'dan sıkılan biri hayat-tan sıkılmış demektir," diye anlatır, bir zamanların "üzerinde güneş batmayan imparatorluğunun" görkemli başkentini. 2007 nüfus sayımında 8 milyona yaklaşan nüfusu ile Avrupa'nın en kalabalık, en kozmopolit şehirlerindendir Londra. Dört mevsimin birbirine karıştığı iklimi, tarihi dokusu, mimarisi, köprüleri, parkları, müzeleri, katedralleri, tiyatroları, pubları, eğlence merkezleri, kırmızı otobüsleri, siyah taksileri, dünyanın en eski metrosu, buram buram tarih kokan daracık sokakları, ortasından geçen Thames nehri ile görenleri büyüleyen bir şehirdir. Güneşli bir günde Hyde Park'ın yeşilidir, senenin en son ve güzel gülüşüdür hüznünlü sonbaharı. Tıpkı güzel bir kadına nafle bir tutkuyla aşık olmak gibidir Londra, bir kez sevdiniz mi büyüğü esir alır, uzaklaşınca özlersiniz. Futbolseverler için ayrı bir mabettir Londra.

2009 sezonunda dünya futbolunun vitrini Premier Lig'de, beş takımla temsil edilmiştir. O sezonda ligi ilk dört arasında bitiren takımlardan üçünün Londra takımlarından çıkması ve sonraki sezon Şampiyonlar Ligi'nde bu takımların boy göstermesi, başkentini Avrupa futbolundaki yerini gösterir.

Londra'nın en eski profesyonel futbol kulübü olmasına rağmen, diğerlerine göre daha mütevazı duran Fulham FC'nin sevdalıları 25.700 kişi kapasiteli Craven Cottage Stadı'nu her

maçta doldurur, kapı komşuları "Zenginler Kulübü" Chelsea'ye inatla.

Bu sezon (2009–2010) Arsenal'in evinde oynadığı maçlarda, 60 bin kapasiteli Emirates Stadı 1.7 milyon taraftara ev sahipliği yaptı. Premier Lig'i üçüncü sırada bitiren Kuzey Londra takımı 2005 senesinden beri kupa kazanamamış olsa da, onun sevdalıları da her maçta doldurur tribünleri. Arsene Wenger'in gençlerini izlemek bir sezon daha keyif verdi futbol sevdalılarına. 44 bin kombine biletli taraftara sahip kulübün kombine biletine sahip olabilmek için yaklaşık sekiz sene kadar beklemek gerektiği gerçeği, takıma duyulan sevgiyi anlatır.

Premier Lig'in kuruluşundan bu yana Arsenal'in gölgesinde kalmış diğer bir Kuzey Londra takımı Tottenham, bir sezon daha ligi Arsenal'in altında bitirmiş olsa da, gelecek sezon tarihinde ilk kez Şampiyonlar Ligi'ne katılacak olması renk kattı Ada futboluna.

West Ham United, İngiltere futbolunun akademisi... Rio Ferdinand, Frank Lampard, Joe Cole, Michael Carrick, Glen Johnson... Onların ortak özelliği futbola Doğu Londra takımında başlamış olmaları... Geçtiğimiz sezon (2008–2009) küme düşmekten son haftalarda kurtulan "Hammers" (Çekiçler) maçlarını 35.303 kapasiteli Upton Park Stadı'nda oynamaktadır.

İzlenme oranı bizim "Kurşunlu" Süper Lig'imize fark atan Premier Lig'in bir alt ligi "Championship"te geçtiğimiz sezon iki takımla temsil edildi Londra futbolu. Maddi sorunları yüzünden sezon ortasında on puanı silinen Crystal Palace küme düşmekten son maçta kurtulurken, kuruluşu 1882 senesine dayanan Queens Park Rangers (QPR) orta sıralarda tamamladı sezonu. Her maçta, 19100 kapasiteli Loftus Road Stadı'nı dolduran Batı Londra takımı sevdalıları bir sezon daha uzak kalacaklar Premier Lig'den ama mutlaka yine dolduracaklar tribünleri...

Ve diğerk bir Başkent: Ankara...

Doğup, büyüdüğüm, okullarında okuduğum, sokaklarını arşınladığım, nice dostlukları eskittiğim bahtsız şehrim... Gereksiz alt-üst geçitleri, sakil bir Arap şehrini andıran yapay fiski-yeleri, şehrin ortasından geçen otobanı, mantar misali biten birbirinin kopyası ruhsuz alışveriş merkezleri ile geçmişine ağıt yakan unutulmuş şehrim... Şimdi eski günlerinden geriye kalan sadece "Gökçek enkazı!" Artık ne Akün Sineması, ne Çağdaş Sahne, ne Kuğulu Park, ne de bir zamanlar alımlı bayanların, şık beylerin yürüdüğü Atatürk Bulvarı!

Şimdi sadece eskinin kırıntıları... Şairin mısralarında ki gibi... O iyi insanlar, o güzel atlara binip gitmişlerdi çoktan... Şimdi biz hatırladığımız baharlardan solmuş çiçekler topluyacaktık ömrümüze.

Ankara, Avrupa futbolunda 1. Liginden şampiyon çıkartmamış tek Başkent...

2009 sezonunda "Kurşunlu" Süper Lig'imizde iki "buçuk" takımla temsil edildi Ankara. Sonu başlangıcı kadar hızlı takımı, haris bir belediye başkanının ellerinde silinip gitti, tıpkı kaybedilmiş bir kimlik gibi. Unutuldu, sanki hiç yokmuş gibi, hiç olmamış gibi.

Adını şehrinden alan en eski takımının mazisi yüz yıllık... Her ne kadar kötü yönetilmeye bağılı olarak son sezonlarda sürekli küme düşme kâbusu yaşasa da, geçmişte esmiş kükremiş, iki kez Türkiye Kupasını kazanmış, Türk futbolunu Avrupa'da temsil etmiş, nice yıldızları ülke futboluna kazandırmış köklü, ulu bir çınar... Nice Ankaralıların çocukluk, gençlik yılları onun gölgesinde geçmiş; Kızılay'dan Ulus'a, Cebeci'den Tunalı'ya renkleri evlerimizi süslemiş, nice Ankaralı onu kendi şehrinin takımı olduğu için sevmiş. Bir kupa finalini izlemek için Ankara'dan, Bolu'ya konvoy olmuş insanlar. O, sahaya çıkınca yer gök inlemiş... Şehir dediğin tribünden sevilirmiş...

Sonra...

Sonra her şey gibi o da geldiğimiz çağın pespaye görüntüsünde zamana ve paraya yenik düştü. Caru sıkılmasın diye biricik oğluna "Championship Manager" oyununu alan paralı bir babayı hatırlatan hazin hikâyesinden geriye sadece adı, renkleri ve ruhunu yitirmiş toplama bir takım kaldı.

Diğer Ankara takımı Cumhuriyet ile yaşıtı... Türk futbolunun fabrikası... Yakın geçmişte adını futbolun beşiği İngiltere'den Portekiz'e kadar tüm Avrupa'ya duyurdu. Gün geldi Türk futbolunun haramilerine kafa tuttu, gün geldi zirveye oynadı. Daha âdil bir düzende şampiyon olması işten bile değildi ama olmadı. Şimdilerde çok yaşlanmış, başarıyı sadece "dolu kasa" olarak yorumlayan, şampiyonluğa asla inanmamış, "Pa-dişah" sıfatlı tacir bir başkanın dar çerçevesinde neredeyse boş tribünler önünde.

Kaderleri farklı iki şehir bilirim, iki başkent... Birinin stadlarını dolar taşar maç günleri. Babalarının ellerinden tutmuş küçük çocukların gülümseyen yüzleri yansır ekranlara. Kombine biletlerine sahip olabilmek için senelerce beklemek gerekir. Stadları ev sahipliği yapar futbol şölenlerine. Futbola dair güzel hikâyeler yazılır.

Diğerine bakarken uzaklardan, içiniz acır. Zira yeniktir zamana...

GENÇLERBİRLİĞİ'NDEN WEST BROMWICH ALBION'A

Ziya Adnan

Gençlerbirliği'nin 2010-2011 sezonunda, kendi sahasında Trabzonspor'a 2-1 yenildiği maçtan sonra Ankara takımının başkanı İlhan Cavcav'ın açıklamalarını okuyordum: "Yensek memleketimizde linç edilecektik," diyordu 76 yaşındaki başkan. Devam ediyordu: "Otuz küsur senelik başkanım, Gençlerbirliği olarak hiçbir yere satılmayız. Ben neden Fener ya da Trabzon için oynayayım? Ben kendi carımı kurtarmakla uğraşıyorum!" Trabzonlu taraftarların kendisine küfür ettiğini iddia eden Cavcav, "demek ki sahamızda Trabzon'u yensek, kendi memleketimizde ve sahamızda linç edecekler" diye serzenişte bulunuyordu.

Siyasetten spora, bir inanış var ülkede. Bir koltuğa çakılıp kalınca insan, kendini başarılı görüyor. Zira ülkede başarı koltukta kaldığın senelerle ölçülüyor. Otuz küsur senelik başkan-san senden iyisi olmuyor. Takvim yaprakları düştükçe dev aynası giderek büyüyor. Haliyle egolar da... Oysa bildiğim, başkanın o süre içinde elde edebildikleriyle ölçülmesi gerektiği... Mesela, sormak isterdim Sayın Cavcav'a: 30 küsur sene başkanlık yaptın. Üstelik ülkenin başkentinde, Cumhuriyet ile yaşıt bir kulübün başkanlığını. Ama stadını doldurmayı beceremiyor-

sun. Nüfusu 7 milyona yakın Ankara'da sattığın kombine bilet sayısı 4 binin altında. Bu mudur başarı?

Devam ediyorum... Bir keresinde teşvik primini normal karşıladığını, Türk futbolunda teşvik priminin yeri olduğunu açıklamıştı Sayın Cavcav. Eğer teşvik primini kabulleniyorsan, rakip takım futbolcusunun üslubu hoş olmasa da "teşvik mi aldınız?" sorusuna da muhatap kalacağını bilmelisin, diyorum.

İşin gerçeği; Sayın Cavcav, Cumhuriyet ile yaşıt Gençlerbirliği'nin kasasındaki paranın miktar ile övüne dursun, iki sezonda yedi teknik direktörle çalıştığı, son sezonlarda sürekli kan kaybettiği, 2009-2010 sezonunda küme düşmenin kapısından döndüğü gerçeği bir Ankaralı olarak içimi acıtıyor. Tıpkı Gençlerbirliği maçlarındaki boş tribün manzaralarının acıttığı gibi... Tıpkı hedefsizliğin acıttığı gibi...

1935 doğumlu İlhan Cavcav'ın geçmiş yıllarda Gençlerbirliği'ne ve ülke futboluna kazandırdıklarını inkâr etmiyorum. Ancak kulübün günümüzdeki görüntüsü giderek tacir bir zihniyetin fotoğrafı olarak karşımıza çıkıyor: Futbolcuların kulübü basamak olarak kullandıkları, her gelenin gideni arattığı, başkanın kümede kalmakla ölçüldüğü, taraftarın yönetimde asla söz sahibi olamadığı, zamanın hayli gerisinde kalmış "Padişah" sıfatlı bir başkanın deplasman takımı taraftarlarını para olarak gördüğü bir zihniyet... 60'lı yıllarda kalmış mahalle bakkalı anlayışı ile futbol kulübü yönetmenin dayanılmaz hafifliği... Evinde oynadığın maçta tribünlerini deplasman takımına ayırmanın mantığını, kendi stadında adeta deplasmandaymış gibi oynamanın garipliğini anlayamıyorum. Bu mudur başarı?

Sayın Cavcav'ı dinlerken, 1996'da 100 yaşındayken aramızdan ayrılan Amerikalı komedyen George Burns'un cümlesini anımsıyorum: "İnsan yaşlandıkça daha çok şey öğrenir. Ancak bu kez en büyük sorunu, öğrendiklerini hatırlayamamak olur!"

Gençlerbirliği'nin Trabzonspor'a yenildiği sıralar... Günlere Cumartesi... Üniversite yıllarımdan futbol hastası bir arkadaşımın davetiyle West Bromwich Albion'un 26.500 kapasiteli Hawthorns Stadi'nda...

Kümede kalma savaşındaki ev sahibi takım, Premier Lig'de şampiyonluğa oynayan Arsenal karşısında... M1 karayolunda iki saatlik bir araba yolculuğundan sonra Londra'nın kuzeyindeki West Midlands bölgesinin 136.940 nüfuslu sakin kasabasına ulaşıyoruz. İngiltere'nin en büyük sanayi şehri Birmingham'a sekiz kilometrelik mesafede, Sandwell bölgesine bağlı bu şirin kasaba sakinleri o gün oynanacak maçın telaşında... Stada akan yollarda lacivert-beyaz formalı taraftarlar, hemen hemen her yaştan...

Maçtan önce gezdiğimiz o küçük ama tarih kokan stadda, takımın formasını giymiş, iz bırakmış futbolcuların duvarlarda asılı fotoğrafları karşılıyor bizleri. Bir zamanlar Ada futboluna damga vurmuş, şimdilerde gırtlak kanseri ile savaşan Bryan Robson'un imzalı formasına takılıyor gözüm. 11 Ocak 1957 doğumlu müthiş orta saha oyuncusu 1974'ten 1981'e kadar West Brom forması giymiş, o senenin Ekim ayında, zamanının rekor transfer ücreti 1,5 milyon sterlin karşılığında Manchester United'a transfer olmuştu.

Duvarlarda, Don Howe, John Osborne, John Wile, Derek Statham, Laurie Cunningham, Cyrille Regis'in fotoğrafları... O günün maç sponsoru, maçtan sonra takımın bu maçtaki en iyi futbolcusunun imzalı formasını çekiliş sonucu bir davetliye hediye edeceklerini, mutlaka kalmamız gerektiğini söylüyor. Küçük ama etkileyici stadi gezerken, bu maçın Arsenal adına zor bir deplasman olacağını hissediyorum.

Kuruluşu 1878'e dayanan, 2009-2010 sezonunda Premier Lig'e terfi eden, 2002'den bu yana ligden beş kez düşmüş "Baggies" lakaplı takım sahaya çıkarken 25 bine yakın tarafta-

nın uğultusu yükseliyor tribünlerden. 1888 senesinde kurulmuş olan profesyonel liglerin kurucu takımları arasında yer alan West Bromwich Albion, 1949–1973 arasında ülkenin en üst liginde kesintisiz olarak yer almış. Bu süre onun 1. Ligde yer aldığı en uzun dönem. 1953–1954 sezonunda ligi 2. sırada bitirmiş. 1966'da Lig Kupasını kazanan takım 1967 ve 1970 senelerinde final oynamış. Federasyon Kupasını 5 kez kazanırken (1888, 1892, 1931, 1954, 1968) 5 kez de final oynamışlar (1886, 1887, 1895, 1912, 1935).

Ada futbolunda en uzun süre görevde kalan teknik direktörün Sir Alex Ferguson olduğunu sanarlara bir hatırlatmada bulunalım: Fred Everiss 1902'den 1948'e kadar, 46 sene West Brom'un teknik direktörlüğünü yapmış, Ada'da rekor onda anlayacağınız. 1950'li seneler kulübün çıkışta olduğu zamanlar... 1954'te *Daily Mail* gazetesi "Team of the Century" (Yüzyılın Takımı) başlığıyla tanıtmış onları; aynı zamanda o sene oynayacak Dünya Kupasında, takımın İngiltere Milli Takımı olmasını önererek...

West Brom'dan söz açılınca takım tarihinin üç efsane futbolcusunu da tanıtalım. Üç zenci futbolcu Cyrille Regis, Brendan Bateson ve Laurie Cunningham 70'li senelerde "The Three Degrees" olarak bilinirlermiş, o zamanların ünlü müzik grubuna ithafen...

Bu vesileyle Rayo Vallecano'da forma giydiği zamanlarda, 15 Temmuz 1989'da Madrid'de geçirdiği trafik kazası sonucu hayatını kaybeden Laurie Cunningham'ı da analım —2004'te, kulübün 125. Yıl kutlamalarında kulüp tarihinin en iyi 16 futbolcusundan biri seçilmiş henüz 33 yaşında aramızdan ayrılmış sol açık...

Bu maçta, Arsenal'e ayrılan bilet sayısı 1.500 civarında... Stada girerken, "Richardson Suite"nin önündeki güvenlik görev-

lisi, boynumdaki Arsenal atkısını çıkarmamı, o bölüme deplasman takımı atkısıyla giremeyeceğimi hatırlatıyor kibarca. Sonra da ekliyor: "Ama isterseniz size bir West Brom atkısı hediye edebiliriz!"

Sezonluk bilet fiyatlarını soruyorum oradaki görevliye. Premier Lig'in en ucuz sezonluk biletlerinden birine sahip olduklarını, normal sezonluk biletin 399 sterlin olduğunu, 16 yaşından küçük taraftarlar için 129 sterlinlik kombine bilet çıkarttıklarını anlatıyor.

2-0 geriye düştüğü maçta, son 15 dakikada bulduğu iki golle beraberliği zor kurtarıyor Arsenal. Tribünleri dolduran binlerce West Brom taraftarı güçlü rakibi karşısında kora kor mücadele eden takımını yürekten selamlıyor.

Maç sonunda staddan ayrılırken, bir sonraki Liverpool maçının biletlerinin tamamen satıldığı yankılanıyor stadın hoparlörlerinde.

O maçtan bir sonraki gün, uzaklarda, Türkiye'nin başkenti Ankara'da oynanan maçta, tribünlerinin hatırı sayılır bir bölümünü deplasman takımı taraftarlarına vermiş olan kırmızı-siyahlı takımını Trabzonspor karşısında izlerken, Sayın Cavcav'a sormak istiyorum: "Bir futbol kulübünün başarı ölçüsü sadece kasasının dolu olması mıdır?"

RUHUNU KAYBETMİŞ TAKIM

Ziya Adnan

Hiç kimse geçmişini satın alabileceğ kadar zengin değildir...

Oscar Wilde

Yıl 1972... Ankara futbolu 1. Ligde sadece Ankaragücü tarafından temsil edilirken, 70'li yılların başları sarı-lacivertlilerin altın yıllarıydı. Başkent ekibi 1971-1972 sezonunda Türkiye Kupasını kazandı. O sezon Türkiye futbol tarihinde, ilk defa Ankara'dan bir kupa şampiyonu çıktı. 13 Mayıs 1972'de, Türkiye Kupası finalinin ilk maçında Altay Ankaragücü'nü 1-0 yenmiş, ama bir hafta sonra Ankara'da oynanan rövanş maçında, Ankaragücü 3-0 galip gelerek Türkiye Kupasının sahibi olmuştu.

Aydın Tohumcu (Kaptan), Mehmet Aktan, Erman Toroğlu, Adnan Sezgin, Müjdat Yalman, Selçuk Yalçıntaş, Köksal Mesci, Metin Yılmaz, Melih Atacan, Coşkun Süer, Abdullah Çevrim on biriyle sahaya çıkan Ankaragücü'nün gollerini ise Coşkun (2) ile Müjdat (1) atmıştı.

Aynı sezonda takım, ligi 4. olarak bitirdi.

Yıl 1973...

O sezon ligu 4. bitiren Ankaragücü, ligde oynadığı atak oyunu ile tüm futbolseverlerin beğenisini kazanmış, adı "Ankara Canavarı"na çıkmıştı. Ankaragücü ligdeki başarısının tesadüf olmadığını kupada da göstermiş, önüne çıkan rakiplerini birer birer yenerek yarı finale gelmişti.

Yarı finalde Ankaragücü'nün karşısında renkdaşı Fenerbahçe vardı...

Fenerbahçe camiası, bir taraftan şampiyonluğu kaçırmamanın üzüntüsünü yaşarken diğer yandan ise kupayı kazanarak Türkiye'yi Avrupa Kupa Galipleri Kupasında temsil etmek istiyordu. Avrupa'da oynamak, kasalarına hayli yüklü miktarda gelir getirecek, kulübü maddi bakımdan rahatlatacaktı. Yani bu maç Ankaragücü için olduğu kadar Fenerbahçe için de çok önemliydi ve Fenerbahçe İstanbul'daki maça bu hava içinde çıktı.

Muzaffer Sarvan'ın yönettiği maçta Ankaragücü Mehmet Aktan'ın (Konyalı Mehmet) attığı golle 1-0 öne geçmiş, ilk yarı bu skor ile kapanmıştı.

Fenerbahçe ikinci yarıya çok süratli ve istekli başlamış, ikinci yarının ortalarında kazandıkları penaltıyı Yılmaz Şen'in ayağından gole çevirerek beraberliği yakalamıştı. Maçın ilerleyen dakikalarında oyun hayli sertleşmiş; kaptan Selçuk Yalçıntaş, Erman Toroğlu ve Metin Yılmaz'ın (Tatar Metin) oyundan atılması ile Ankaragücü maçta 8 kişi kalmıştı.

Son dakikalarda Fenerbahçe'nin baskısı iyice artmıştı ama bekledikleri gol bir türlü gelmiyordu. Fenerbahçe'nin tüm hatları ile Ankaragücü kalesine yüklendiği bir anda, Köksal Mesci, Konyalı Mehmet'in uzun pasını yakalayarak karşısındaki Cevher'i geçtikten sonra top kalecinin solundan ağlara yuvarlayarak maçın sonucunu tayin ediyordu: Fenerbahçe: 1- Ankaragücü: 2 ...

Fenerbahçe'yi İstanbul'da 8 kişiyle yenen takımı Ankara'da binlerce taraftar karşıladı. Ankaragüçlüsü, PTT'lisi, Gençlerlisi,

velhasıl tüm Ankara takımlarının taraftarları bu başarıyı alkışlamak için oradaydı. O gün orada bulunanlar, Ankara futbolunun tarihi bir gününe şahit oldular. Baskın Soysal, Mehmet Aktan, İsmail Dilber, Erman Toroğlu, Müjdat Yalman, Zafer Gönçüler, Metin Yılmaz, Selçuk Yalçıntaş, Melih Atacan, Köksal Mesci, Adnan Sezgin... İstanbul'da Fenerbahçe'yi 8 kişiyle yenen takımı, o yılları bilenler hiç unutmadı. O takımı takım yapan "Ankaragücü Ruhu" idi.

Sonraki yıllarda dünya futbolunda bir ilki başararak, 2. Ligde oynadığı zamanlarda Türkiye Kupasını kazanmış olmasının temel nedeni de buydu zaten...

Bazen insan başkasının ruhunu ararken kendi ruhunu teslim eder başkasına...

Sonra zamanla ruhunu yitirdi o takım. Tıpkı şehri gibi geldiğimiz çağın pespayeliğine yenik düştü. 90'lı yılların ortalarından sonra, her gelen sezon gideni aratır oldu. Kör karanlıkta güneşin doğmasını beklerken nice baharlar geçirdi kirli, hoyrat, arsız, paragöz ellerde. Bir zamanlar Ankaralıların hep birlikte haykırdığı "Gururluyuz, Güçlüyüz, Ankaragüçlüyüz!" tezahüratı, yerini tribün gruplarına, rant kavgalarına, genetiği bozulmuş "tamamen duygusal" taraftarlık anlayışına bıraktı. Maç günleri stad dışında, üçe beşe satılır oldu maç biletleri. Zamanla giderek boşaldı tribünler, eski Ankara sevdalıları küstüler takımlarına. Yeni futbol nesilleri o takımın bir zamanlar sahip olduğu ruhu asla bilemediler, bilenlerin ise yürekleri her daim kanadı. Bu şehrin futbol çocukları uzak bir şehrin üç takımının abartılmış hikâyeleri ile büyürken, tribünlerden karşılıksız sevmişlerdi onu. Takımlarının ayağa kalkmasını, o ruhun geri dönmesini beklediler nafil bir umutla.

Ama olmadı. Zaman içinde, ülke futbolunun en köklü kulüplerinden birinin adı hafızalara yürek yakan bir hatıra olarak

kazındı. Bilenlere, hikâyenin belleklerde yer etmiş aforizmalarından birini hatırlattı: “Bazen hayat seni öyle zorlar ki, yolun başında kimdin, unutursun.”

Daha önce de yazmıştım, bazen takımlar da insanlar gibi hasta olurlar, yenik düşerler zamana. Futbol tarihini anlatan kitaplar özünü, ruhunu, kimliğini kaybetmiş takımların hazin hikâyeleri ile doludur. O hikâyeleri bilenler eski bir takımı anlatırlar bilmeyenlere, takım ruhunu anlatırlar özlemle. Bazen takımlardan geriye sadece renkleri, sararmış solmuş fotoğrafları kalır bakarken insanın içini acıtan. Bazen gözün takılınca nice-
dir duvarda asılı çok eski bir takım posterine; bazen yedi tepeli şehirde oynanan bir lig maçında kimliğini, özünü, ruhunu yitirmiş olan bitse de gitsek havasında toplama takımı izlerken geçmişe özlem duyar insan, boğazına bir şeyler düğümlenir, acısı içine akar. Bazıları sanır ki, para ile satın alınır o ruh. Sanırlar ki gazaba uğramış kimsesiz bir takımın kalıntıları üzerine inşa edilen topyekûn toplama takım eskinin ruhunu geri getirir. Sanırlar ki takımları sadece renkleri takım yapar. Sanırlar ki, geçmişte olduğu gibi o takımı karşılıksız sevenler doldurur tribünleri. Ummak ve beklemekle geçen bir ömürde, bazıları sanır ki her şey eskisi gibi olur bir gün...

Oysa Oscar Wilde’ın o güzel cümlesinde ki gibi: “Hiç kimse geçmişini satın alabilecek kadar zengin değildir...”

AVRUPA BİRLİĞİ'NE DEĞİL, GENÇLERBİRLİĞİ'NE

Ziya Adnan

Hiç bitmeyecek gibi gelen soğuk, kasvetli kış günlerinin ardından, güneşin hafiften içimizi ısıtmaya başladığı zamanlarda.

Nisan 2009, Ankara... Sandıkların çalındığı, oyların yakıldığı, veri tabanlarının çöktüğü, toz duman yerel seçimlerden az sonra... Ne yazık ki beş sene daha Gökçek zulmüne mahkûm edilmiş, İstanbul kökenli hırslı siyasilerin hoyrat ellerinde giderek yalnızlığa itilmiş, giderek unutulmuş bitap şehrim... Baharı bir başka sevdalı, sonbaharı bir başka hüznü, kimilerine göre taşra, kimilerine göre bozkır, ama benim için hep sevilesi... Bir zamanlar genç ve güzelken, zaman içinde yaşlanmış, yorgun düşmüş yaşlı bir kadın misali eski günlerini özleyen, gençliğine ağıt yakan yüreğimin Başkenti... Kürkçü dükkânım, hüznü şehrim... Bir uçak penceresinden bakarken hep geride bıraktığım, hep özlediğim... Kendimi bildiğimden beri aklımda yer etmiş, hep siyah-beyaz eski bir fotoğraf... Ankara... Şairin tanımıyla, "iyi kalpli üvey ana!"

Ankara... Tüm Avrupa'da, ülkesinin 1. Liginde şampiyon çıkartamamış tek başkent...

İki gün üst üste, Ankara 19 Mayıs Stadi'nun günümüzde eskisi gibi dolmayan tribünlerinde buldum kendimi. O eski, ve-fakâr futbol mabedinde... İlkin küme düşmesine kesin gözüyle bakılan Hacettepe pek vasat Trabzonspor karşısında... Bir sonraki gün, Türk futbolunun en eğitilmiş, en centilmen taraftar gurubu "Alkaralar"ın yanında... Kısa bir süre önce teknik direktörleri Samet Aybaba'nın, futbolcusu El Saka konusunda gösterdiği ırkçı tutuma, "bir Arap'ı bana tercih ettiler!" cümlesine, tek sesle tavizsiz ve çok sert tepki vererek, bir kez daha Türk futbolunda aklı başında insanların —hâlâ— var olduğunu haykıran güzel insanlar arasında...

Maraton tribününde Tarul Bora, Necdet Özkazancı, Ali Ekber Düzgün, Bülent Atlas ve diğerleri... Sağımda oturan formalı taraftarın kucağında küçük bir kız çocuğu, üzerinde kırmızı-siyah formasıyla henüz 4-5 yaşlarında... Gençlerbirliği sahaya çıkarken, o da babasıyla birlikte alkışlıyor takımını. Çocuklar ve kadınlarla renkleniyor tribünler, takımı taşıyan otobüsünün arkasındaki "Okul Taşıtı" yazısı Gençlerbirliği'ni pek güzel anlatıyor...

Küfüre kesinlikle karşılar, yeri geldiğinde Türkiye futbolunun duayen başkanlarından İlhan Cavcav'ı "Padişah Cavcav", yeri geldiğinde yan hakemin yanlış kalkan bayrağını "Yancı olmuyor!" tezahüratı ile karşılarlar. Geçtiğimiz yazın susuz geçen günlerinde, "Gökçek bizi hamama götür!" tezahüratına raking takım taraftarları da eşlik etmiştir. Çoğu yaştı gibi zamanın hayli gerisinde kalmış Cavcav ile Gençlerbirliği taraftarının yorgun ilişkisini, ölümünden on sekiz sene sonra adını Çağan Irmak'ın o güzel filmiyle yeniden duyuran Ayla Dikmen şarkısıdır belki de en güzel anlatan: "Sevilirken bilmedin mi?/ Ben söylerken gülmedin mi?/ Falımızda hasret var, ayrılık var demedim mi?/ Anlamazdın anlamazdın/ Kadere de inanmazdın..."

Velhasıl, o güzel ilkbahar günü, dostların arasında Türk futbolunun en köklü kulüplerinden birinin 85. doğum gününü kutladım.

Gençlerbirliği; nam-ı diğer “Ankara Rüzgârı”. Kuruluş tarihi 14 Mart 1923.

Ankara Erkek Lisesi’nin (Sultani Mektebi) okul takımına giremeyen öğrencileri (Ramız Eren, Mennan İz, Mazhar Atacanlı, Sait, Kenan, Nuri, Namık Katoğlu, Namık Ambarcıoğlu, Rıdvan Kırmacı, Hafi Araç, Ruhi, Sarı Ziya, Hakkı) tarafından kurulmuş. Sarı Ziya’nın babası Faik Bey kulübün ilk başkanı...

Kırmızı-siyah renkleri konusunda iki rivayet var. İlkine göre, kulübü kuran genç öğrenciler yerel bir kumaş dükkânına giderek forma için kumaş bakıyorlar ama dükkânda mevcut renkler sadece siyah ve kırmızı. Satın aldıkları için bu renklerle kendi formalarını dikeyyorlar. Diğer bir rivayete göre, bahar aylarında Ankara kırlarında açan gelincik çiçekleri ilham olmuş renklerine...

Tarihinde iki kez —1987’de ve 2001’de— Türkiye Kupasını kazanmış kulübün Avrupa arenalarındaki en büyük başansı 2004 senesinde Ersun Yanal’ın teknik direktörlüğü döneminde... UEFA Kupasında 4. tura kadar yükselirken, o sezon kupayı kazanan Valencia CF karşısında eleniyor...

Berim onlarla ilk tanışmam çok küçük yaşlarda, futbola sevdalandığım zamanlarda. 60’lı yılların ortalarında.

Babamın elimden tutup, Ankara 19 Mayıs Stadı’nda maçlarına götürdüğü güzel insanların takımı Gençlerbirliği... Sevgili babam bir başka severdi Gençler maçlarını, aslında tüm Ankara takımlarının maçlarını. Keşke o güzel günlere dönmek mümkün olsaydı, çerçeveler eskisi gibi boş kalsaydı. O zamanlar Ankara futbolseveri ayrın gözetmeden tüm takımlarına sevdalı, o eski stad her maçta karnaval havasında. Şimdinin pespayeliğini, bölünmüşlüğünü, rant kavgalarını, İstanbul sevdalısı yöneticilerini, kendi şehrine sırtını dönen taraftarlarını

gördükçe biraz daha artıyor geçmişe özlemim; mazi eskiyi bilenlerin içini biraz daha acıtıyor.

Endüstriyel futbolun acımasızlığında, geçmişte esmiş kükremiş, artık yerlerinde yeller esen nice takımların maçlarına şahit olmuş eski staddan ayrılırken, kazanılmış maç sonunda nice dir gülmeyen yüzleri gülüyor Alkaraların. Küçük kız çocuğu, babasıyla birlikte tribüne, taraftarına gelen takımını alkışlıyor.

İyi ki doğdun Gençlerbirliği, iyi ki varsın...

GENÇLERBİRLİĞİ VE GENÇLERBİRLİKLERİ

Tanul Bora

Yanlış hatırlamıyorsam Mehmet Demirkol yazmıştı... 2005'teki Avrupa Futbol Şampiyonasını izlerken Lizbon'da sohbet ettiği futbol delisi taksici, onun Türkiye'den geldiğini öğrenince "şu Sporting'i eleyen takımınız vardı ya" demiş, "adını telaffuz edemiyorum, işte o takım sıkı top oynuyordu". Doğruya doğru, bu isim ecnebler için "telaffuz dostu" değildir. Gençlerbirliği 2004'te Blackburn Rovers'ı, Sporting Lizbon'u, Parma'yı eleyip Valencia'yı o sezon Avrupa'da yenen tek takım olurken, Avrupalı futbolsever ve yorumcular, başarısını şaşkınlıkla karşıladıkları bu meçhul takımın adını telaffuz etmekte zorlanıyorlardı. Onlar için Souleymane Youla'nun driplingleri kadar kaotik bir addı bu. Beynelmilel telaffuz anahtarı şöyledir: [jentʃ'lerbirli:].

Gençlerbirliği'nin kıymetlerinden biri, işte bu ismidir. Memleket futbolunun "Xspor" kalıbına tıkaştırılmamış ender kulüp isimlerinden biri. Vilayet adı değil, semt adı değil. Gerçekten "özel" isim. Bir müstesnalık alâmeti.

Hem müstesna, kendine mahsus... Hem de bir tür "jenerik ad". İsim değil de sıfat gibi. "United" gibi bir şey. Eski moda. Futbola bir toplumsal işlevin, bir medenîleşme misyonunun

yüklendiği günlerin tozu var bu isimde. Modernliğin şafağının söktüğü zamanların sihirli tozu. Evet, bir yanıyla “kasılmış” bir terbiye vazifesinin, bir “cemiyete nizam verme” ülküsünün otoriterliği; ama bir yanıyla da yeni zamanların heyecanı, “yapma” iradesi, atılım ruhu. Hem de dayanışma, “arkadaşlık” havası.

Bu ismin heyecan ve vaadine kapılan başkaları da olmuş memlekette o zamanlar. Trabzon’da 1923’te Ankara’dakinden sadece dört ay sonra kurulan bir Trabzon Gençlerbirliği var. Yine kırmızı-siyah. İstanbul’da Galata kulübü, 1932’de Çeşme Meydanı Gençler Birliği adıyla kurulmuş. Kırmızı-siyah. 1936’da Galata Gençlerbirliği adını takınmış, 1940’a kadar öyle devam etmiş.

Ahir zaman Gençlerbirlikleri de var biliyorsunuz. En yüksek rütbelisi, 3. Lig 3. Grupta orta sıralarda yer alan Darıca Gençlerbirliği. Bölgesel Amatör Liglerde 5. Grupta alt sıralarda oynayan bir Adana Gençlerbirliği var. 2. Grupta Siirt Gençlerbirliğispor diye bir takım kafaya oynuyor. 12. Grubun alt-orta sıralarında bir Çorlu Gençlerbirliğispor mevcut. Federasyon’un bir Estetik Kurulu da olması lazım: Gençlerbirliği ismine “spor” eklemek men edilmeli.

Amatör kümelerde Gençlerbirlikleri gırla. Kocaeli’de İzmit ve Şirintepe Gençlerbirlikleri var. (Şirintepe Gençlerbirliği, geçen sene erkekler ve kadınlarda Türkiye curling şampiyonu oldu!) www.mehmetalicitinkaya.com sitesinde Alaşehir, Adana, Trabzon/Arafilboyu, Bursa/Orhangazi Gençlerbirlikleri hakkında malumat okuyabilirsiniz. Ünye Gençlerbirliği var, kurulduğu yıl 2. Lige müracaat etmiş, tesis yetersizliği gerekçe gösterilerek alınmamış. Devam edelim: Mersin Gençlerbirliği, Konya/Bozkır Gençlerbirliği, Konya/İhsaniye Gençlerbirliği, Aydın/Yenipazar Gençlerbirliği, Malatya/Kale Gençlerbirliği, Antakya Gençlerbirliği, Nusaybin Gençlerbirliği, İzmir Çamdi-bi Gençlerbirliği, Trabzon/Of Gençlerbirliği (daha önce Yukarı

Kışlacık Gençlerbirliği imiş). 2009'da Şırnak Gençlerbirliği spor için "düğmeye basıldığı" haberleri var. Şırnak 1. Amatör'de bir Kumçatı Gençlerbirliği oynuyor. Can Eligüzel'in okur mektubundan öğrendiğime göre İzmir Narlıdere'nin de bir Gençlerbirliği varmış fakat onun deyişiyle "belediye yöneticilerinin müthiş yaratıcılığıyla" adı Narlıdere Belediyespor olarak değiştirilmiş.

Efkan Bucak da İstanbul amatör kümelerinden iki Gençlerbirliği'nden hususi haber verdi bana. Birisi, Beşiktaş camiasının önde gelen isimlerinden Seyit Ateş'in sahibi bulunduğu, puan cetvelinde sadece Gençlerbirliği adıyla anılan İstanbul Gençlerbirliği. Diğeri, mütevazı mahalle takımı Çağlayan Gençlerbirliği.

Adaşlık, 1920'lerdeki, 30'lardaki gibi renkdaşlık anlamına gelmiyor. Danca GB sarı-yeşil mesela, Adana GB kırmızı-beyaz, Of GB bordo-sarı, Çamdibi GB bordo-mavi, Bozkır GB yeşil-beyaz.

Azerbaycan'da Sumgayit şehrinin bir Gençlerbirliği kulübü var. "Gänclärbirliyi" diye yazılıyor. 2003'te kurulmuş, siyah beyaz. 2. Kümeye denk gelen Birinci Divizyon'da oynuyor. Almanya amatör kümelerinde de iki adaş var: Berlin Steglitz Gençlerbirliği (Kreuzberg Gençlerbirliği adıyla kurulmuş) ve Münih Fürstentfeldenbruck Gençlerbirliği.

100. veya 90. Yılda bir Gençlerbirlikleri turnuvası hoş olmaz mı?

2010 yazında isim sponsorluğu lafı çıktığında, Alkaralar taraftar grubu bir "aman sakın" açıklaması yapmıştı; "sadece Gençlerbirliği bize yeter." Evet, Gençlerbirliği'nin ismi bir kültür ve tabiat varlığıdır. Ta 1980'lerin ortasında, ilk defa bir Gençlerbirliği maçına giderken, beni cezbeden şeylerden biri de bu ismin farklılığı ve naifliği idi. İsmiyle çok yaşasın...

AVRUPA'NIN BÜYÜKLERİ

REAL'İ SEVMENİN MÜMKÜNATİ

Tanul Bora

Real Madrid'in en ünlü on taraftarı diye "resmen" şu on kişiyi sayıyorlar: Tenis ustası Rafael Nadal, basketbol sihircisi Michael Jordan, koşu pistindeki elektrik akımı Usain Bolt, Ürdün Kralı II. Abdullah, emekli gazino şarkıcısı Julio Iglesias, sinema yıldızları Tom Cruise, Viggo Mortensen, Antonio Banderas, İspanyol mâbude Penélope Cruz, Kolombiyalı rakkase ve hanende Shakira.

II. Abdullah "ben de kralım!" diye kendini Real'le özdeşleştirmiş olabilir. Jordan Raul'le, Bolt Cristiano Ronaldo'yla ah-bap. Iglesias zaten zamanında Real Genç'te kalecilik yapmış. Tom Cruise deseniz, Scientology tarikatı üyesi kötü sağcı, ona yakışır. Penélope doğma büyüme Madridli, hoş görelim. Banderas'ın babası jandarmaymış, kral takımına yazılmasını buna bağlayabiliriz. Mortensen belki *Yüzüklerin Efendisi*'ndeki Kral Aragorn rolündeyken havaya girmiştir. Peki Nadal'le Shakira'ya ne oluyor? Nadal'ın öz kardeşi Miguel Angel Barça'da sekiz sene top oynadı, kendisinin Realli olması ayıp değil mi? Shakira'nın çocuğunun babası Pique hâlâ Barça'nın ilk on birinde, hem nasıl da yaklaşıyorlar.

Ne edeyim, Real Madridliliği hoş karşılayamıyorum. Nasıl biliriz biz Real'i? Kraliyet himayesinde bir kulüp, Franco rej-

miyle özdeşleşmiş, onun uluslararası reklam kampanyası işlevi görmüş bir kulüp, para babası kulüpler içindeki en para babası, kibirli, küstah bir camia.

Real Madrid'e başka bir gözle de bakılabileceği fikrini ciddiye almanı sağlayan kişi, başta saydıklarım değil de başka bir "ünlü" oldu. Bir edebiyat ünlüsü: Javier Marías. *Yarınki Yüzün* üçlemesi Roza Hakmen'in kristal çevirisiyle Metis tarafından yayımlanan İspanyol yazar. Çağdaş İspanyolca edebiyatın yıldızlarından Marías, bir Real Madrid mümini. Yazdığı futbol denemelerinde, Real Madrid romantizmi geniş yer tutuyor.

Real malûm, "kraliyete ait" demek. Real Madrid, doğuştan kralcıdır tabii ama medeni ve nezih bir kralcıdır, Marías'a bakılırsa. Soylu şövalye suretinde resmeder onu. İspanya iç savaşından sonra Madrid'de Frankocuların sistematik biçimde Atletico taraftan olduğunu, solcu ve cumhuriyetçilerin ona karşı Real'i tuttuğunu anlatır: "Real Madrid, işgale uğrayan, bombalanan şehrin adını taşıyordu, Atletico ise o bombardımanları acımasızca gerçekleştirmiş olan Frankocu pilotların takımıydı." Nitekim kırmızı-beyazlıların o zamanki adının Atlético Aviación olduğunu biliyoruz, Hava İdman Gücü diye uyarlayabiliriz.

Rejimin, ancak 1950'ler-60'lardaki muazzam Avrupa başarisından ötürü oportünist bir tavırla Real'e teveccüh göstermeye başladığını söylüyor Marías. "Sağcı Real" klişesine kananlara "cahiller" diye atarlanıyor. Del Bosque, kaleci Miguel Angel, Paul Breitner gibi "kızılığ" bilinen oyunculara dikkat çekiyor. 1994'de başkan seçilen Ramon Mendoza'nun geçmişte KGB'yle ilişkili olmakla suçlandığına ve bu ithamlara rağmen seçilebildiğine ne diyeceksiniz, diyor. O dönemdeki menajer Arjantinli Valdano'nun solcu kimliğiyle övünüyor.

Yazarımız Barcelona'yı, Real'den nefret etme ihtiyacından kendini kurtaramayan, olgunlaşmamış bir zayıf karakter olarak görüyor. Barça teatral, hüznübaz, melankolik, depresif bir ca-

miadır ona bakılırsa. Real ise şiirsel, zeki ve kendinden hoşnut, doygunudur. Ezelî rekabete büyük saygı ve sevgiyle bakıyor: “Sen çok yaşa Barça” diye bitirmiş bir yazısını. Endişesi, iki kulübün gitgide birbirine benzemesi, karakterlerini kaybetmesi...

Taraftar dediğin budur: kulübünü gönlüne yatıracak şekilde hayal eder, muhabbetini aklileştirmeye çalışır... Marías'ın aşka bahane bulma (Ümit Kıvanç'a selam!) maharetini sevdim, Atletico'ya da gıcık kaptım ama her şeyin sınırı var: Real'le işimiz olmaz.

“YETTİ CANIMIZA, BARÇA!”

Tanıl Bora

Futbol tarihi boyunca sırtı yere gelmez, mütehakkim takımlar geldi geçti. Bu takımların hayranları olduğu gibi hoşlanmayanları hatta nefret edenleri de olur. Kimileri kimliğine ısınamazlar zamanın büyüğünün, kimileri stiline. Veya kimseye ganimet hakkı bırakmamasına içerlerler.

Avrupa üzerinde şu birkaç yıldır dolanan heyûlanın, Barcelona'nın, başka tür bir hoşnutsuzluk yarattığını gözlüyorum çevremde. Güzel oyuna tutkularından şüphe duyulamayacak hatta yıllarca El Classico'larda Barça için niyaza durmuş bazı futbolsever arkadaşlarım, Barcelona'dan bıktılar artık. İsim vermeyeyim, Real Madrid'ten medet umanlar bile çıkıyor. Hem neticeye değil Hatice'ye bakıp, “güzel oyun” derdinde olup, hem Barcelona'nın fantastik icraatından bıkmak olur mu?

Onlar, Barcelona'nın hep kazanmasından değil, başka bir şeyinden şikâyetçiler: Topu vermemesinden! Kaptırdığı anda dellenip behemahal geri almasından! Erguvanî-mavililerin obsesif topu sahiplenme politikasının, bir “maç”ın husule gelmesine mani olduğunu düşünüyorlar. Bu top göstermeme stratejisinin de bir tür “oyunu öldürmek” olduğunu düşünüyorlar. Kısacası Barça'nın oyunu güzellikle öldürdüğünü düşünüyorlar.

“Gudalis” kelimesini duymuş muydunuz? Takım oyunlarında oyuncu sayısı çift olmadığında, değişerek iki takımda da yer alana deniyormuş. Kudret Emiroğlu’nun *Trabzon–Maçka Etimoloji Sözlüğü*’nden öğreniyoruz. Futbolda da olur; gudalis, maçın akışı içinde bir o takıma bir bu takıma geçer, böylece oyun dengelenir. Mahalle, arsa, sokak arası futbolunda, Haticce’nin henüz ruhunu teslim etmediği her yerde, oynayanlar bu dengeyi önemserler. Bazen maç durdurulup transfer yapılır, bir iki oyuncu takım değiştirir. Yeter ki oyun aksın. “Oyun olsun.” Bir taraf alıp götürüp maçın zevki kaçmasın.

Barça bıkkınlarına kızmayın, onlar bu temiz duygularla homurdanıyorlar.

Ama onlar da biz bıkmayanlara kızmasınlar. Barça evet, topu rakibinden esirgiyor ama o topla kurduğu pas demokrasisi hâlâ futbolun medeniyet kazaranıdır.

Bir Barça bıkkırı arkadaşım, tikitakadan imarının gevrediğini söylüyordu. Vallahi benim Haticem de o; neticesinden bağımsız, kendisini seviyorum tikitakanın. Beşe iki şenliklerini, pres fırtınaları arasından topu sınyıp felâha çıkartmalarını gol sahnesi gibi izliyorum.

Cruyff’un Barcelona’nın oyununun mimarı dediği, “*la machina*”(makine) lâkaplı Xavi Hernandez Ocak ayında bir mülakat vermiş. Sözlerindeki akıl ve tutku, Barça’nın oyunu kadar sade ve güzel: “Futbol bir topla oynanır”, diye başlıyor:

Topu bir o yana bir bu yana oynarsınız, ta ki rakibin yapılanması içinde bir boşluk oluşana, ta ki kanatlardan birinde üstünlüğü ele geçirene kadar. Sonra da sihrin o kısa anlarına bağlarsınız umudunuzu.

1, 70’lik pas terminali, “başarının sırtı çabuk düşünmek” diye devam etmiş: “Rakibim bastrana kadar ne yapacağımı, nasıl hareket edeceğimi, nereye pas atacağımı biliyor olurum”. Eh, bunu zaten hep söylerler. Devamında, slogan atar gibi coşmuş: “Topu tek harekette değil yarım hareketle ayağından

çıkart! Bütün arkadaşlarının hareket halinde olmasını sağlayacak paslar at! Ve kendi stiline güven". Zaten zorlama işler yapmamak gerektiğini söylüyor hep; saçlarına şekil yapan, rengârenk ayakkabılar giyen futbolculara kafa sallayıp, "neticede futbol oynuyoruz yahu," diyor, "sadece fut-bol!"

Bir nevi futbol teodisesi; iyilik varsa kötülük de olacak. Şeytanî güçler uyumuyor! Maurinho'nun oyuncu terbiyesinde "hayal kırıklığına tahammül" melesesine özel önem verdiğini biliyoruz. Kastedilen, oyunun akışı içindeki kısa vadeli hayal kırıklığı; topu alamamaktan kaynaklanan heves kırıklığı. Özellikle 2010-11 sezonunda İnter deneyiminden, oyuncularını dakikalar boyunca sinirlenmeden topu ve rakibi kovalamaya devam etmeye ayarladığını biliyoruz. Tam anlamıyla bir anti-Barça pususu!

Barça bıkkını halis futbolseverlerin, ruhlarını Maurinho'ya paslamamalarını diliyorum.

Sağımız Solumuz Barça

Manchester United taraftarlarının bir forumunda "Barcelona'dan neden nefret edersiniz?" anketi düzenlemişler. Beş şık sıralanıyor: 1) Kıskançlıktan. 2) Korktuğunuz için. 3) Messi eski efsaneleri geride bıraktığı için (Bobby Charlton'u, Cantona'yı, en çok da George Best'i kastediyor olmalılar). 4) Aşırı büyüdüğü için. 5) Nasıl yenileceklerini bilemediğiniz için.

Anketi cevaplayanların çoğu, "nefret filan etmiyoruz, seviyor sayıyoruz" mealinde yazmışlar. Birkaç kişi, geçen seneki Şampiyonlar Ligi finalinde onlar karşısında ezik duruma düşmekten incindiğini söylemiş. "Hdcantona" lâkabını kullanan birisinin verdiği cevap ilginç: "Herkesin Barcelona'yı sevmek gerektiğini düşünmesinden nefret ediyorum". Hırsıyla devam ediyor: Onların "sinik faullerinin" kimsenin gözüne batmamasından, sahip oldukları "iyi çocuklar" imajının hiç bozulmama-

sından, hep lekesiz, tertemiz görölmelerinden nefret ettiğini söylüyor.

Ekşi Sözlük'te de rastlayabilirsiniz Hdcantona gibi düşünenlere. Birisi, "sanki katalunya'nın göbeğinde yaşarcasına barcelona diye g.tünü yırtıp dolananlar nefret etmeye yetiyor," diye yazmış mesela.

Franklin Foer, *Futbol Dünyayı Nasıl Açıklar?* adlı kitabında (çeviren Harun İsmail Çırak, İthaki Yayınları) Barcelona'dan nefret edenlere, aslında daha doğrusu cümle âlemin Barcelona hayranı olmasından nefret edenlere derin paslar atıyor. Kendisi de Katalunyalı filan olmadığı halde, "hatta" Amerikalı olduğu halde koyu Barcelona taraftarı olan bir yazar, Foer. Barcelona'nın oyun stiline de, Franco rejimine karşı onyıllarca üstlendiği narık yapma misyonuna da, Barça'nın kozmopolit ruhuna da hayranlık duyduğunu saklamıyor.

Ancak sevdalandığı bu kulübe karşı şeytanın avukatı cübbesini kuşanmaktan sakınmıyor Foer. Tam da Barcelona'nın "bir kulüpten daha fazlası" sayıldığı noktaya, ona atfedilen muhalefet misyonuna diyor gözünü. Franco'nun neden Barcelona'ya tahammül ettiğini soruyor mesela ve bunu, futbolun Katalanların muhalif enerjisini nispeten zararsız bir mecraya akıtmasıyla açıklıyor. Barcelona'ya atfedilen muhalif imgenin arkasında, Katalan burjuvazisinin ve Katalan milliyetçiliğinin hem mızırdanıp hem vaziyeti idare etme stratejisini görüyor. Katalancada faydacılıkla uyarıklık arası bir anlam taşıyan "Seny" kelimesiyle karakterize ediyor bu stratejiyi: "Katalonya bir yandan boynu bükük dururken, öte yandan ticarete voliyi vurmaya devam etti," diyor. Zaten yazının başlığı, Luis Buñuel'in kült filminin adından uyarılma: "Burjuva milliyetçiliğinin gizemli çekiciliği". Bir Barça mistiğinin ağzından, mistifikasyona karşı bir uyarı diye okuyalım bunu.

Franklin Foer'in Glasgow derbisiyle ilgili de külyutmaz bir tavrı var. "Old Firm"ın Protestan-Katolik ve Britanyacılık-

özerklik gerilimlerini "yansıttığı" kabulüne biraz gözlerini kı-sarak bakıyor. Rangers'la Celtic'in "etnik gazez ticareti" güttük-lerine, bu gerilimleri bizzat yeniden ürettiklerine dikkat çek-iyor.

Barcelona ve Old Firm bahisleri, Franklik Foer'in kitabının on bölümünden sadece ikisi. Diğer konuları sıralayayım: Milli-yetçilik ve gangsterliğin pençesindeki Sırp futbol âlemi ve Kı-zılıldız; futboldaki antisemitizm; Chelsea taraftarları ve İngil-tere'de hooliganizm; Brezilya futbol kültürünün endüstriyel dönüşümü ve bu dönüşümün simgesi olarak Pele; Ukrayna taşrasındaki Afrikalılar örneğinde futboldaki globalleşme ve milliyetçilik; İtalyan futbolundaki güç ilişkileri, manipülasyon ve "yeni-feodalizm"; İran, İslam ve futbol; ABD'de futbolu sevmenin ve sevmemenin kültürel anlamları...

Foer'in iki kusuru var. Birisi, Valeriy Lobanovskiy'e bile hürmetsizlik etmesine yol açan sofu anti-komünizmi. Diğer, (Katalanlarınkini de dahil ettiği) "iyi" milliyetçiliğe bir çare ola-rak bakması. Bu kusurlar, kitabın futbol âlemine ilişkin ironik bir dille aktardığı keskin gözlemlerin değerini düşürmüyor. İyi bir futbol kitabı iyi bir maç gibidir. Real'e yenilmiş, şampiyon-luk gitmişken, teselli niyetine...

BAYERN'İ SEVMENİN MÜMKÜNATİ

Tanıl Bora

Yukarıda Real Madrid'i iyi gözle görmenin mümkünatını yoklamıştım. Şimdi de 2013 ilkbaharında Barcelona'yı ezmiş geçmiş Bayern Münih için deneyelim bunu.

Başka liglerin oligarşileri olur, Bundesliga'da monarşi vardır. 50 şampiyonluğun 22'sini Bayern almıştır. El'an 100 milyon avroluk kadro besliyorlar (onlara en yakın Schalke, 60 milyon). Bir futbolcu az parlamaya görsün, burnundaki çiçekle beraber kapıverirler. Oynamasa bile, maksat rakibe yâr olmasın. Burnu düşse almaz bir halleri vardır ama her şampiyon olmadıklarında hasetten kıpkırmızı kesilirler. Haliyle, nefret edenleri de çoktur. Almanya'nın her stadında, her birahanesinde, her oturma odasında, dünyanın herhangi bir köşesinden gelen "Bayern yemiş" müjdesi, derhal "indirin şu Bayernlilerin deri pantollarını" tezahüratıyla kutlanır. (Bavyeralıların folklorik askılı deri pantolonlarıdır kastedilen. Cinsiyetçi tabii, özür dilerim!)

Peki Bayern'in iyi gözle bakılabilecek nesi var? En saygıdeğer yanı, *fastfood*'a düşkün olduğu kadar, kendi mutfağında da mükemmel yemek pişmesidir. Kadrosunda mutlaka kendi yetiştirdiği üç beş topçu olur. Şimdikiler: Lahm, Badstuber, Schweinsteiger, Müller. Nitekim Guardiola'nın önümüzdeki

sezon için Bayern'i tercih etmesinde, Barcelona'ya yakın gör­düğü bu mutfak kültürünün payı olduğu düşünülüyor. Üstelik Bayern'de, çarşıdan aldıklarını nasıl pişireceğini iyi bilemeyen Barça'nın ev yemeği muhafazakârlığı da yok.

Bayern her zaman "futbolcularının kulübü" idi. 1979'da oyuncuların başkanı istifaya zorlamışlıkları bile var. Kulüp yö­netimi hep eski futbolcuların elindedir. Kendine bir iş uydura­mayan eski arkadaşlarına da "bakarlar". Gelmiş geçmiş en bü­yük gol kralları Gerd Müller mesela, alkolik olunca terapi gör­mesini sağladılar, sonra altyapıda yardımcı antrenörlüğe getir­diler. (Bu arada dikkat: Guardiola'nın gelişi, Bayern'in Van Gaal'le başlayan, "teknik direktör takımına" dönüşme yöneli­minde yeni bir aşamayı temsil ediyor.)

Camia dayanışmasını, vergi kaçakçılığı yaptığı ortaya çıkan kulüp başkanı Uli Hoeness'in arkasında yekvücut durarak gös­teriyorlar. 1970'lerin süratli sağ açığı, işadamı aklıyla, Bayern yapısının mimarıdır. Bavyera'da Hristiyan-Sosyal Birlik Parti­si'nin muhafazakâr-neo-liberal iktidarının gönüllü ve etkili bir halkla ilişkiler figürüdür aynı zamanda. 5 milyon avro kefaletle serbest kaldı; böylece 4-0'lık maçın en pahalı biletini aldığını söylüyorlar!

İbrahim Altınsay da yazmıştı, Guardian'ın usta futbol yaza­rı Jonathan Wilson, Bayern'in oyununu total futbolun yeni bir evresi olarak görüyor. Ona göre Barcelona'nın tikitaka'sı, 1970'lerin Ajax'ıyla dünyaya gelen total futbolun en modern aşamasıydı. 4-0'lık maçın da, bu misyonun Barcelona'dan Mü­nih'e geçtiğini simgeleyen tarihsel an olduğunu düşünüyor. Yeni modern total futbol Bayern'inkidir Wilson'a göre. Bar­ça'dan farkları, fizikî güce daha fazla abanması, "kontrollü ag­resif" basıncını doğrudan kaleye gitmekte kullanması, daha az top mülkiyetine ihtiyaç duymasıdır (geçen salı gecesi sadece %37). Bazı Alman yorumcular ise, bilhassa fizik güç ve "di­rekman kaleye gitme" maharetleri üzerinde durarak, "epey

Almanca bir galibiyet” olarak kutladılar 4-0’ı. Bayern’i bizim buraların sevilen tabiriyle “panzerliğin” yeni sürümü olarak görme eğilimindeler yani.

Vallahi ben de öyle görme eğimindeyim. Temaşa zevkinden çok korku veriyor bu Bayern. Galiba İbrahim’in de hissi o; saygı duyuyor ama sevemiyorum. Atlet kaleci Neuer’e, insan yüz-lü kanat emekçisi Lahm’a, çırpı bacaklı Thomas Müller’in arzu ve enerjisine eyvallah ama şu Arjen Robben ifridi mesela, ağ-zıyla taç atsa bana yaranamaz. Aman diyeyim, total futbolu bunlara emanet etmeyin...

LONDRA: BİR FUTBOL KITASI

TOPÇULAR'IN TAKIMI: THE GUNNERS

Ziya Adnan

That's the wonder, the wonder of you...
(Bu senin, senin mucizen...)

Çokları bir Kuzey Londra takımı olarak bilir Ada futbolunun en başarılı takımlarından Arsenal'i, nam-ı diğer "Topçular"ı (*Gunners*)... Oysa 1886 senesinde, Güneydoğu Londra'da İngiliz silahlı kuvvetleri için cephanelik (top ve silah mermisi) üreten "Royal Arsenal" fabrikasının işçileri tarafından kurulmuş. İlk zamanlarındaki adı da fabrika ile aynı: Royal Arsenal...

1893'te "Woolwich Arsenal" olarak değiştirilmiş kulübün adı. Kuzey Londra'ya taşındıkları sene 1913. Bir sene sonra da adının başından Woolwich'i silmişler.

6 Eylül 1913'den Mayıs 2006'ya kadar takıma ev sahipliği yapmış 38.419 kapasiteli, şimdilerde tarih olmuş Highbury Stadı. Stadın mimarı 27 Nisan 1865 Glasgow doğumlu İskoç Archibald Leitch, Ada'da futbol stadlarının yaratıcısı olarak bilinirmiş o yıllarda. 1899-1939 seneleri arasında Liverpool'un Anfield, Fulham'ın Craven Cottage, Southampton'un The Dell, Everton'un Goodison Park, Manchester United'ın Old Trafford stadları dahil olmak üzere, yirmi stadda onun imzası var. Her ne kadar Hillsborough Stadı felaketinden sonra yayımlanan

“Taylor Raporu” sonucunda Ada futbolundaki tüm profesyonel stadlar yenilenip koltuklu hale getirilmiş olsa da uzun seneler onun inşa ettiği stadlarda maçları izlemiş futbolseverler.

Arsenal’e dönersek; 1923–1924 ve 1924–1925 sezonlarında kazandıkları şampiyonluklardan sonra, 1925 senesinde Herbert Chapman’ı teknik direktörlüğe getirmişler. 19 Ocak 1878 doğumlu futbol adamı 1930–1931, 1932–1933 senelerinde “Topçular” ile iki şampiyonluk yaşamış. 1930’lu seneler takımın yükselişe geçtiği zamanlar... Efsane sol açık Cliff Bastin, takımın yıldızıymış o senelerde.

Chapman 1934 senesinde henüz 55 yaşında zatürre nedeniyle hayata gözlerini yumunca yerini Joe Shaw ve George Allison’a bırakmış. 1930’dan 1952 senesine kadar kazandıkları 7 lig şampiyonluğu ve 3 İngiltere Federasyon Kupası bulunuyor müzelerinde...

1950’li ve 60’lı yıllar iyi geçmemiş “Topçular” adına. O senelerde vasat bir takım olarak mücadelelerini sürdürmüşler. 1966 senesinde kulübün fizyoterapisti Bertie Mee teknik direktörlük görevine gelirken, 60’lı yılların sonuna doğru yükselişe geçen takım 1971’de ilk “duble”sini Federasyon Kupası ve Lig şampiyonluğu yaşayarak yapmış.

O sezondan sonra, 1972–1973 sezonunu ikinci olarak bitiren takım; 1972, 1978 ve 1980 senelerinde Federasyon Kupasını hep finalde kaybetmiş. 1980’de Kupa Galipleri Kupası finalini penaltılar sonunda kaybettiklerini de hatırlatalım. O yıllarda kazandıkları tek kupa, 1979’da finalde Manchester United’ı son dakika golüyle 3–2 yendikleri Federasyon Kupası...

1986’da eski futbolcularından George Graham’ın teknik direktörlüğe gelmesiyle yeni bir dönem başlamış. Henüz ilk sezonunda (1986–1987) Lig Kupasını kazanan Arsenal çıkışa geçmiş geçmesine ama...

Ama diyelim ve anlatalım, George Graham dönemini yakından gözlemlemiş bir futbolsever olarak o yılları.

Göreve geldiği günlerde, 1978–1979 sezonundan o güne kadar kupa kazanamayan Arsenal’de işler iyi gitmiyordu. İlk icraatı yaşı geçkin futbolcularla yollarını ayırmak olan İskoç teknik direktör, onların yerine genç takımdan mücadeleci futbolcuları monte ediyor, takım, 1986 senesinin Ocak ayında ligi zirvede götürüyordu. Savunma ağırlıklı futbol sistemi ile Arsenal yenilmesi zor bir takım hüviyetine bürünmeye başlamıştı. Rakip takımlar için artık zor bir deplasmandı Highbury. Graham’ın ilk sezonunda, Arsenal ligin 4. sırada bitirdi...

1987 senesinde Lig Kupasını kazanan takıma, ilerleyen zamanlarda Tony Adams, Lee Dixon, Steve Bould, Nigel Winterburn katılacak, zaman içinde Arsenal’in unutulmaz defansı böyle oluşacaktı. Orta sahada David Rocastle, Michael Thomas ve ilerde Alan Smith kısa sürede Arsenal’i zirveye taşıyor; 1988–1989 sezonunun solukları kesen son maçında, en büyük rakibi Liverpool’u Anfield Stadı’nda 2–0’la geçerek şampiyonluğu yakalıyordu. Bu vesileyle yakalandığı amansız kanser hastalığının pençesinde 33 yaşında hayata veda eden David Rocastle’ı da hatırlayalım. “Oh Rocky, Rocky... Rocastle!” tezahüratı hâlâ yankılanır Arsenal tribünlerinde.

Bir sonraki sezon şampiyonluğu Liverpool’a kaptırırken, Queens Park Rangers takımından kaleci David Seaman’ı transfer etti ve 1990–1991 sezonunda bir kez daha Şampiyonluk Kupasını kaldırdı. Ancak ilerleyen zamanlarda dozu fazla kaçmış bir defansif anlayışın hâkim olduğu takım, Ian Wright gibi müthiş bir golcüyü sahip olmasına rağmen gol yollarında zorlanmaya başlamıştı. 1992–1993 sezonunu 10. sırada bitirirken, o sezon ligde sadece 40 gol kaydetti.

O dönemde ligde yakalayamadığı başarıyı Kupa’da gösteren Arsenal, 1992–1993 sezonunda Federasyon Kupası ve Lig

Kupasını kazanarak tarihe geçiyor, bir sonraki sezonda ise UEFA Kupa Galipleri Kupasını kaldırıyordu...

George Graham'ın 1994'te Arsenal takımıyla kazandığı o kupa, Arsenal'de yakaladığı son başarı oldu. 1992'de, John Jensen ve Pal Lydersen transferlerinde Norveçli futbol menajeri Rune Hauge'den 425 bin sterlin komisyon aldığı ortaya çıkınca, 1995 senesinin Şubat ayında takımdan kovuldu. Gelişmeler futbol kamuoyunda şok etkisi yaratırken, İngiltere Futbol Federasyonu bir sene teknik direktörlük yapmasını yasakladı. Graham, cezasının bitiminde Leeds United'ın teknik direktörlük teklifini kabul etti.

Arsenal, George Graham döneminde, katı savunma anlayışıyla bilinen bir takımdı. Arsenal maçlarında rakip takım taraftarlarınca söylenen, "Boring Boring Arsenal" (Sıkıcı Sıkıcı Arsenal) tezahüratı zaman içinde ülkenin tüm stadlarında duyulmaya başlandı. Pek de haksız sayılmazdı Arsenal'i sıkıcı bir takım olarak görenler. Velhasıl, o dönemde Arsenal genelde maçlarını 1-0 kazanan, disiplinli ama seyir zevki vermeyen bir takım olarak tarihe yazıldı.

Ve takvim yaprakları 1 Ekim 1996'yı gösterirken, o dönemde Fransa Milli Takımında görev yapan Gerard Houllier'in önerisi ile Arsenal'in Başkanı David Dein, takımın başına Arsene Wenger'i getirdiklerini açıkladı. O senenin Ağustos ayında Bruce Rioch ile yollarını ayırmış olan Arsenal yeni bir teknik direktör arayışı içindeydi. Japonya'nın Grampus Eight takımında görev yapan, adı sarı pek duyulmamış bir teknik direktörün Arsenal takımının başına getirilmesi futbol âleminde şaşkınlıkla karşılandı. Ertesi gün, Londra'nın en yüksek tirajlı gazetesi Evening Standard'ın ilk sayfasında büyük puntolarla "Arsene Who?" (Arsene de Kim?) başlığı vardı.

Okuduğum bir söyleşisinde Wenger'in söylediği şu sözler bu durumu çok güzel özetliyordu:

Görevin bana verilmesine ben bile şaşırmıştım. Adaylar arasında kariyerleri benden çok daha parlak olanlar vardı. Üstelik ben daha önce İngiltere'de bir takım çalıştırmamıştım...

Göreve başlamasından bir ay önce Wenger, David Dein'den iki futbolcunun transfer edilmesini istedi: Fransız futbolcular Patrick Vieira ve Remi Garde...

Vieira, sonraki yıllarda Arsenal takımının kaptanlığına kadar yükselecek ve Highbury tribünlerinde adına şarkılar söylenecekti. Wenger, Arsenal takımıyla ilk maçına 12 Ekim 1996 tarihinde çıktı; Kuzey Londra takımı o maç 2-0 kazandı. Arsenal, o sezon gol farkı ile Newcastle United'ın ardından ligi üçüncü bitirecekti.

Wenger'in ikinci sezonunda (1997-1998), Arsenal Premier Lig ve Federasyon kupalarını kazanarak tarihinde ikinci kez böylesine büyük bir başarıya imza attı. Geçmiş yılların şampiyonu Manchester United'a 12 puan fark atmış, ligin bitmesine iki hafta kala şampiyonluğu garantilemişti. Wenger'in transferleri arasında Emmanuel Petit, kanat oyuncusu Marc Overmars ve genç golcü Nicolas Anelka vardı.

Ancak ondan sonra gelen sezonlarda aynı başarıyı yakalayamadı Wenger'in öğrencileri. 1998-1999 sezonunda, Premier Lig'i Manchester United'ın ardından 2. sırada bitirdi. 1999-2000 sezonunun UEFA Kupası finalini Galatasaray'a kaybederken, aynı sezon Federasyon Kupası finalinde Liverpool'a 2-1 mağlup oluyordu.

2001 yaz aylarında, Arsenal'in ezeli rakibi Tottenham Hotspurs'un kaptanı ve değişmez defans oyuncusu Sol Campbell'in Arsenal takımına transferi Ada futbolunda şok etkisi

yarattı. Campbell ilerleyen yıllarda, Tottenham'ın tarihinde kazandığı kupalardan daha çok kupa kaldıracak, Premier Lig'i kazanmış bir takımın kaptanlığını yapacaktı. O dönemde takıma yeni katılanlar arasında, Fredrik Ljungberg ve Robert Pires'de vardı.

Wenger'in Arsenal takımına kazandırdığı futbolcuların başında hiç şüphesiz Thierry Henry gelir. Juventus takımında sağ kanatta görev yapan ve ilk on bire girmekte zorlanan Fransız futbolcu, o dönem Juventus takımıyla sahaya çıktığı 16 maçta 3 gol atmıştı. 1999 senesinin Ağustos ayında, Arsenal'e 10 milyon sterlin karşılığında transfer oldu; sonraki yıllarda Arsenal tarihinin en fazla gol atan futbolcusu olarak rekor kitaplarına geçti. 1999-2007 seneleri arasında oynadığı 254 maçta 177 gol atan Fransız forvet, günümüzde New York Red Bulls forması giymektedir.

Premier Lig'de 2001-2002 sezonu bir kez daha üç takım arasında müthiş bir çekişmeye sahne oldu. Sezonun son maçına, Old Trafford Stadı'nda alacağı bir puanın şampiyonluk için yeteceğini bilen Arsenal, beraberlikle yetinmedi ve Sylvain Wiltord'un 56. dakikada attığı golle maç 1-0 kazanarak kupayı kaldırdı. O sezon, Federasyon Kupası finalinde Ray Parlour ve Fredrik Ljungberg'un gollerıyla Chelsea'yi 2-0 yenerek kupayı bir kez daha kazandı.

Arsenal, Wenger'le en büyük başarıyı, hiç şüphesiz 2003-2004 sezonunun sonunda yaşadı. Takım, sezonu yenilgi almadan bitirdi. Bu başarıyı daha önce, Avrupa futbolunda sadece Ajax ve AC Milan gerçekleştirmişti.

Wenger, o senenin Ekim ayında mukavelesini 2008'e kadar uzatacak olan sözleşmeye imza attı. Başkan David Dein'in Nisan 2007'de görevi bırakmasından sonra, Fransız teknik direk-

törün huzursuz olduğu ve Real Madrid'in başına geçeceğini yazdı gazeteler. Ancak yazılanların aksine, 6 Eylül 2007'de kendisini Arsenal'de üç sene daha tutacak sözleşmeyi imzaladı.

2005'en günümüze kadar geçen sekiz sezonda kupa kazanmamış olsa da, Arsenal tarihinin en başarılı teknik direktörü Arsene Wenger...

Üç şampiyonluk yaşayan, görevde bulunduğu ilk dokuz senede ligi ikinciliğin altında bitirmeyen Wenger döneminde Arsenal taraftarları Dennis Bergkamp, Thierry Henry, Cesc Fabregas, Robin Van Persie, Theo Walcott, Jack Wilshire gibi yıldızları izledi; seyir zevki veren takımın gollerini alkışladı.

2013 Mayıs'ında 63 yaşına bastı "Profesör" lakaplı, Strazburg Üniversitesi'nden ekonomi Master'lı Fransız teknik direktör. Onunla yapılan bir söyleşide okumuştum. Japonya'da yaşarken sumo güreşi izlediğini ve kendisini en çok etkileyenin, müsabakanın sonunda kimin galip geldiğini anlayamamak olduğunu, kazanan güreşçinin rakibini küçük düşürmek istemediği için duygularını asla açık etmediğini anlatmıştı. Sözlerine şöyle devam etmişti Wenger: "Ben gol sonrasında, golü atan futbolcunun rakiple alay edercesine dilini dışarıya çıkardığını tek bu ülkede gördüm!" Böylesine bir bilge...

Gençlere fazlasıyla önem veren çok iyi bir öğretmenin ellerindeyken, kupaları kazanamasa da Ada futbolunun yıldızıdır Arsenal...

Her maç öncesi görkemli Emirates Stadı'nın hoparlörlerinde çalan Elvis Presley'in o güzel şarkısındaki gibi: "That's the wonder, the wonder of you..." (Bu senin, senin mucizen...)

CHARLİE GEORGE İLE EMİRATES STADI'NDA

Ziya Adnan

Bir pazar sabahı, Kuzey Londra... Soğuk ve puslu bir Şubat gününde, kimbilir kaçınıcı sefer arşınıladığım yollarda stada doğru yürürken, bu kez bir maçın değil, o futbol mabedinin görünmeyen yüzünü göreceğ olmanın heyecarı vardı içimde. Eh, bundan daha güzel bir doğum günü hediyesi olmazdı herhalde...

Wembley ve Old Trafford'dan sonra ülkenin 60.361 kapasiteli, üçüncü büyük stadı Emirates'in inşaatı 2003'ün yaz aylarında başlamış, 22 Temmuz 2006'da kapılarını taraftarlara açmıştı. 390 milyon sterline ulaşan maliyeti ile kulübe ciddi bir mali külfet yüklemiş, bu nedenle son sezonlarda transfer aylarında sessiz kalmayı tercih etmişti Arsenal. Her maç 40 bin kombine biletli taraftara ev sahipliği yapan Emirates kulübe maç başına 3 milyon sterlin kazandırırken, maddi anlamda geleceğini garanti alma adına emin adımlar atıyordu. Highbury'den buruk ayrılmıştı Arsenal taraftarı; ne de olsa onca senenin anıları vardı. Ancak hiç şüphesiz bu görkemli stad kulübü geleceğe taşıyacaktı.

Stadın dış duvarlarında yer alan eski futbolcuların fotoğraflarına bakarak yürüdüm her maç günü yaptığım gibi. Zaman

içinde takımda efsaneleşmiş futbolcuların birbirlerine kenetlenmiş duruşu gerçekten iyi düşünülmüştü. Sadece o dev poster bile, ziyaretçilere o takımın köklerini hatırlatmaya yeterdi. 1929'dan 1947'e kadar forma giymiş Cliff Bastin'in 11 numaralı formasının yanında, 6 numaralı "Mr Arsenal" lakaplı Tony Adams, onun hemen yanında 7 numaralı formasıyla Liam Brady, ve 14 numara unutulmaz golcü Thierry Henry karşılıyordu taraftarları. Bastin'in futbol oynadığı senelerde Tony Adams dünyaya gelmemiştir bile, ama o futbol karesi bir araya getirmişti iki unutulmaz futbolcuyu...

Bir arkadaşım, Jack Wilshere'in neden o fotoğraflarda yer almadığını sormuştu... "Sanırım" demiştim, "takımda aktif futbol oynayan kimse yok o duvarlarda, sadece bir kaç sezon yıldız olmak yetmiyor, efsane olmak için daha fazlası gerekiyor Ada takımlarında... Mesela yakın geçmişte Samir Nasri'de önemli bir futbolcuydu ama takımda kalmak yerine yeni zengin Manchester City'i tercih etti. Kalsaydı gelecekte muhtemel o da yer alacaktı efsaneler içinde, ama olmadı..."

Gelenleri Emirates Stadi'nun giriş kapısında karşıladı 70'li yılların efsane futbolcusu. O gün maç olmaması nedeniyle sessiz ve sakindi ortalık. İtiraf edeyim, onu futbol oynadığı senelerde izleme fırsatım olmamıştı; malum uzaklarda olma durumu. 1950 senesinin Ekim ayında Arsenal'in bölgesi İslington semtinde dünyaya gelmiş, çocukluk yıllarında bu Kuzey Londra takımına gönül vermişti. 1968'den 1975'e kadar Arsenal formasını giymiş, yedi sezon oynadığı takımda 179 maçta 49 gol atmıştı. 1970-71 sezonunda çifte kupa kazanan takımın aslarındandı.

Futbol oynadığı senelerde "Clown Prince" (Palyaço Prens) olarak bilinirmiş. 1971-72 sezonunda Liverpool karşısında oynanan maçta Kevin Keegan'a kafa atması nedeniyle bir süre ta-

kımdan uzak kalmış. Kuzey Londra macerasından sonra formasını giydiği Derby County’de üç buçuk sezon geçirmiş. Futbolu bıraktıktan sonra bir süre pub işletmiş, sonrasında yeniden çocukluk sevdasına Arsenal’e dönmüş, kulübün halkla ilişkiler görevini üstlenmiş.

Hatırlatalım, Ada futbolunda gelenek haline gelmiştir eski futbolculara kulüplerinde görev verme, onları geçmişteki hizmetlerinden ötürü onurlandırma. Oysa çok uzaklarda, Ankara futbolunun çıkardığı iki gol kralının senelerce formalarını giydiği kulüplerinde üyelikleri bile bulunmuyor; inanması güç ama... Velhasıl onların futbola bakışı ile bizimki arasında dağlar, hatta sıra dağlar vardı. İşte bu yüzden kuruluşu 1901’e dayanan Başkent takımı Ankaragücü perişanları oynarken, uzaklarda başka bir Başkent takımı iyi yönetilmiş olmanın izlerini taşıyordu...

Medya girişinin hemen yanbaşıda karşıladı bizleri efsane futbolcu. Ayaküstü sohbet esnasında kendisine, Arsenal’e defalarca e-posta gönderip Arsene Wenger ile kısa bir söyleşi yapmak istediğimi, ancak her seferinde bu isteğimin kibarca reddedildiğini, yine de vazgeçemediğimi anlattım. Gülümsedi; “bildiğim kadarıyla Arsene her gün çok sayıda söyleşi talebi alıyor ama ulusal medya dışında hiç kimse ile söyleşi yapmıyor,” dedi. Ve devam etti, “zaten soru sorulmasından da pek hoşlanmıyor!” Arsenal’in o dönemki kötü gidişine atıfta bulunarak, “hele bu günlerde sorulardan hiç hoşlanmıyor olmalı!” diyerek konuyu kapattı...

Emirates Stadi’nı gezdirmeye futbolcuların girdiği kapıdan başladı Charlie George. Maç günleri futbolcuların arabalarını park ettiği bölümden geçtikten sonra, uzun bir koridordan ilerleyerek direktörlerin oturduğu bölüme geldik. Tüm koridor boyunca o takımın formasını giymiş efsane futbolcuların bü-

yük boy fotoğrafları vardı duvarlarda. 2 Mayıs 2003'ten 24 Ekim 2004'e kadar 49 maç yenilgi yüzü görmemiş o efsane takımın (Invincibles) kocaman posterleri dikkatimi çekti. Postere uzun uzun baktığımı gören Charlie, "ben bile o unutulmaz kadroyu izlemek için para verirdim!" dedi.

Gerçekten kimler yoktu ki o kadroda. Kalede Jens Lehmann, savunmada Sol Campbell, Kolo Touré, Gaël Clichy, Justin Hoyte, orta sahada kaptan Patrick Vieira, Gilberto Silva, Robert Pires, Cesc Fàbregas, forvette Thierry Henry, Dennis Bergkamp, Kanu. Zaman içinde birer, ikişer yıldızlar takımdan ayrılmış, onların yerine gelen genç futbolcular kimi zaman ustalardan aratmıştı...

Zaman kapsülü adı verilen bir bölümün içinde, unutulmaz Arsenal futbolcularından geride kalanlar vardı. "Hangisini isterdin?" diye sorsalar herhalde genç yaşta aramızdan ayrılmış David Rocastle'ın forması ilk sırayı çekerdi. Michael Thomas'ın son sarıye golü ile gelen 1988-89 sezonu şampiyonluğu, Tony Adams'ın Şampiyonluk Kupasını kaldırışı, Dennis Bergkamp'ın omuzlar üzerinde büyük fotoğrafı. Zaten takımları efsane yapan, tarihleri ve o tarih sürecinde yaşadıkları idi. O uzun koridoru gezerken bir zaman makinesinin içinde, Arsenal yolculuğunda bulmuştum kendimi. Bir futbolcu için en büyük onur futbolu bıraktıktan sonra böylesine görkemli bir stadın içinde kendisine ayrılmış bir köşenin bulunmuş olmasıydı...

Hep ben soracak değildim ya, bu sefer sorma sırası ona gelmişti. "Sende en çok iz bırakan, unutamadığın futbolcu kim?" diye sordu. "Bergkamp," dedim, hiç tereddüt etmeden, "dünyaya ancak bir kez gelir onun gibisi". Wenger'e katılıyorum, "ondan iyi bir futbolcu varsa ben henüz onu görmedim..."

Maç günleri direktörlerin ve "Club Level" adı verilen pahalı locaların bulunduğu bölümü gezerken her locanın sezonluk yaklaşık 150 bin sterline kiralandığını, localar için bekleme sırası olduğunu anlattı Charlie George. Localardan sahaya bakarken, sahanın üzerinde dev bir robotu andıran bir makine dikkatimi çekti. "24 saat ışıklandırma," dedi rehberimiz, senenin her mevsiminde mükemmel bir zemine sahip olabilmek için normal çimenle sentetik çimen karışımı kullanılmış, sürekli ışıklandırma sayesinde mükemmel yakın zemin elde edilmiştir.

Bu cins çimeni Avrupa sahalarında ilk kez Hollanda'nın PSV Eindhoven takımı kullanmış, Ada'ya ilk getiren ise Newcastle United. Arsenal'den sonra, diğer takımlar da (Wembley'de buna dahildir) sahaların çimendirilmesinde bu yöntemi kullanmaya başlamış.

Bir zamanlar Arsenal'e ev sahipliği yapmış Highbury, Avrupa'nın en küçük sahasına sahipken, Emirates 105'e 68 metre ile Ada'nın en büyük sahalarından. Localarda kısa bir süre geçirdikten sonra soyunma odalarının yolunu tuttuk hep birlikte. Stadın içinde bulunan beş soyunma odasından, dördü ev sahibi takıma aitmiş. Futbolda kare şekli uğursuzluk sayılmış, o yüzden Arsenal'in soyunma odası "at nalı" şeklindeymiş. Bunları söyledikten sonra muzip bir ifadeyle, "bilin bakalım rakip takımın soyunma odası hangi şekil?" diye sordu Charlie George.

Profesör lakaplı ekonomi uzmanı Wenger stadın projesinin her aşamasında katkıda bulunmuş, soyunma odalarından, sahanın çimine kadar her detaya önem vermiş.

Kırmızı formaların asılı olduğu ev sahibi soyunma odasında dikkatimi çeken şey, düzenin takımın diziliş sırasına göre olmasıydı. Genç kaleci Wojciech Szczesny'nin formasının yanında defans oyuncularınki, onların hemen yanında da orta sahadakilerin formaları asılmıştı. Kulüp tarihinin en fazla gol

atan futbolcusu ünvanını taşıyan Thierry Henry'nin 14 numaralı formasına takıldı gözüm. Usta Fransız, yakın geçmişte kısa süreliğine kiralık gelmiş, sonra Amerika'ya dönmüştü ama forması hâlâ oradaydı. Saygının böylesi. Ülkemde futbolu bıraktıktan sonra zaman içinde unutulup gitmiş nice eski yıldızlar geldi aklıma, boşuna "coğrafyalar kaderleri belirler" dememişlerdi...

Soyunma odasının hemen yanbaşımda fizyoterapi odası ve mini bir hastane vardı. Röntgen cihazı, futbolcuların maç esnasında oluşan sakatlıklarını anında teşhis edebilme ve gereken müdahaleyi ânında yapabilme amacıyla kullanılıyordu. Charlie George terapi havuzunu futbolcuların çok sevdiğini anlattı. Onların zamanında her futbolcu başına bir duş bile düşmemiş... maçtan sonra kramponlarını kendileri temizlemiş... şimdiki futbolcular çok şanslıymış...

Konu eski zamanlardan açılmışken, onun Arsenal'de bulunduğu ilk sezonda tüm kadronun kazandığı bir senelik parayı, bugün kadroda yer alan bazı futbolcuların bir ayda kazandığını anlattı. "İlk sezonumda tüm kadronun maaş toplamı 350 bin sterlin idi. Günümüzde Thierry Henry o parayı bir ayda kazanıyor!" sözünde, sanırım dünyaya erken gelmiş olmanın burukluğu vardı.

Onun oynadığı dönemlerde, maçlardan sonra evine Finsbury Park'tan otobüsle gittiğini, çoğu kez taraftarların arasına karışıp futbol muhabbeti yaptıklarını anlattı. "Futbol çok değişti" diye ekledi, ve devam etti, "şimdilerde futbolcuların pahalı arabalarına bakarken, geldiğimiz zamanda futbolun nasıl bir değişime uğradığını gözlemliyorum".

Stad turunun en son bölümünde, basın odasının kapıları açılmıştı o günün ziyaretçilerine. Teknik heyet bu 102 koltuklu odada, Arsene Wenger'in liderliğinde, maç sonrası görüşlerini

aktarıyordu basın mensuplarına. Aynı bir bölümde, gazetecilerin o günün maçını yazmalarını ve gazetelerine en kısa zamanda iletmelerini sağlamak amacıyla bir çalışma odası kurulmuştu. Misafirlerini sade ama kusursuz şekilde ayarlamak için gereken her şey düşünülmüştü stadın basın odasında.

Staddan ayrılırken Charlie George'a ayırdığı zaman için teşekkür edip bu kez Holloway caddesine bakan tarafa doğru yürüdüm. Arsenal ürünlerini satan Gunners mağazasının önünde, yerde yüzlerce bulunan irili ufaklı plaketlere takıldım. Arsenal taraftarlarının isimlerinin yazılı olduğu plaketter süslüyordu mağazanın önünü. İsteyen ücret karşılığında ismini küçük bir plakete yazdırıyor, yüzlerce Arsenal taraftarının adlarının bulunduğu bölümde yerini alıyordu. Endüstriyel futbolda kulübe para kazandırmanın çok yolu vardı ve taraftar dediğin gerek maddi gerekse manevi desteğiyle takımının yanında olmalıydı!

Uzarlarda, Arsenal'den yirmi üç sene önce kurulmuş, ancak onca seneye rağmen asla camia olmayı başaramamış, hazin hikâyesinin sonu ta en başından belli olan sarı-lacivertli takımı düşündüm. Arsenal kadar olmasa da, bugün olduğundan çok daha iyi bir yerde, geleceğe emin adımlarla yürüyen bir kulüp olabilirdi Başkent takımı. Ama ülkenin en üst liginde geçirdiği onca seneye rağmen kendi stadının bile olmayışı her şeyi anlatıyordu aslında. Kötü yönetilmişlik, parasızlık, ilgisizlik, sâhipsizlik... Velhasıl o "yazık" hikâyeden geriye üç beş kelime kalmıştı sonunda. Belki de en hazin olanı, koskoca bir tarihin sadece o üç beş kelimede anlatılmış olmasıydı.

Futbolda hiçbir şey tesadüf değildi aslında. Kaderleri farklı iki şehrin takımının hikâyesi anlatırdı bu gerçeği. O büyüleyen futbol mabedi maç günleri dolup taşarken, küçük çocukların gülümseyen yüzleri yansırken dev ekranlara, unutulmaz futbol şölenlerinde futbola dair güzel hikâyeler yazılırdı. Kimbilir ne müthiş maçlar izleyecekti bu stadda gelecek nesiller, o takıma

gönül vermişlerin birbirlerine anlatacakları nice futbol hikâyeleri olacaktı. Gelecekte bir gün Wenger değil, başka bir teknik direktör olacaktı takımın başında. Wilshere'ın fotoğrafı efsaneler içinde yerini alacak, yeni yüzleri alkışlayacaktı Arsenal taraftarları. Evet zamanla her şey değişecekti ama sevda baki kalacaktı...

O gün, o soğuk, puslu şubat gününde bir dünya devinin futbol mabedini gezerken bir kez daha anladım; hiçbir şey tesadüf değildi futbolda. Kulüpler ancak işbilen ellerde yükselebilirdi...

PAPAĞANIN ÖLÜMÜ

Ziya Adnan

Rivayete göre, İngilizcede büyük hayal kırıklıklarını anlatmak için kullanılan "Sick as a parrot" (Papağan kadar hasta) deyişinin kökeni 1919 senesine dayanır. Tesadüf mü bilinmez ama o sene, tam da Arsenal'in Tottenham'ın yerine 1. Ligde mücadele etmeye hak kazandığı gün, Tottenham'ın maskotu olan papağan ölür! 1908'de çıktıkları Güney Amerika turu sonrası takım kaptanı tarafından kulübe hediye edilen şirin papağan, on bir sene yaşadıktan sonra bir anda hastalanmış ve o kara günde hayata gözlerini yummuştur. Tottenham taraftarları arasında, takımlarının o sezon 1. Ligde oynayamayacak olması ve papağanın ölümü büyük üzüntü ile karşılanır. Batıl inançları güçlü olanlar, bu kara hadiseyi futbola bağlarlar ve deyim günümüze kadar gelir.

Bilir misiniz, dünya futbolunun en önemli derbilerinden Arsenal-Tottenham rekabetinin başlangıcı, 19 Kasım 1887'ye dayandığını? O zamanlar maçlarını Güney Londra'nın Plumstead semtinde "Royal Arsenal" adıyla oynayan kırmızı-beyazlı takımın rakibi ile oynadığı ilk maç ışıklandırma sorunu nedeniyle yarım kalmış; iki takım arasında 4 Aralık 1909'da oynanan ilk lig maçını Arsenal 2-0 kazanmış.

O tarihten beri çok sular aktı köprünün altından. 1990'lı yılların ortalarına kadar denk güçlerin rekabeti, Arsene Wenger'in gelişi ile birlikte değişti. Hem de ne değişme! O tarihten beri, Tottenham hiçbir sezonu kapı komşusu Arsenal'in üzerinde bitiremedi. Üstelik hemen her sezon transfer piyasasında adından en çok söz ettiren dünya futbolunun en zengin on birinci kulübü olmasına rağmen.

2010-2011 sezonunda, tarihinde ilk kez Şampiyonlar Ligi'nde yer alan Tottenham'ın rakibine deplasmanda üstünlük sağladığı en son maçın tarihi Mayıs 1993. Şampiyonlar Ligi'nin müdavimlerinden Arsenal ise 2006 senesinin Mayıs ayında Barcelona ile final oynadı.

2010-2011 sezonuna kadar iki takım 163 kez karşı karşıya geldi. Arsenal'in galibiyet sayısı 67. Tottenham ise 50 kez kazandı. Arsene Wenger'le başlayan dönemde bariz üstünlüğü var kırmızılı takımın. Onun döneminde Tottenham karşısında oynadıkları 36 maçta, sadece 3 yenilgi almış Wenger'in takımı. Galibiyet sayısı ise 16. İstikrar adına önemli bir ayrıntı ise Fransız teknik direktörün görevde bulunduğu 1996 senesinden bu yana Tottenham'ın on dört teknik direktörle çalıştığı gerçeği...

2010 senesi... Aylardan Kasım, günlerden Cumartesi... Güzel ve yalnız ülkem topraklarının, adına "bayram" denilen zamanlarda boydan boya kana boyandığı günlerde Londra... Oysa hiçbir bayram kanla hatırlanmamalı. Elleriyle besledikleri, sevdikleri, isim verdikleri zavallı kuzuların hunharca katledilişine şahit olmamalı çocuklar. Ölüm bu kadar yakın olmalı çocuklara.

Derler ki, "Londra'da sonbahar senenin en son ve en güzel gülüşüdür!" Şimdi sonbaharın kendisini iyice hissettirdiği zamanlar. Avrupa'yı saran ekonomik krizin izleri Ada'da giderek derinleşirken, bir güz zamanı daha sarı yapraklar kapladı bu

tarihi şehrin sokaklarını, caddelerini, meydanlarını, parklarını...
Tıpkı Yahya Kemal Beyatlı'nın dizelerindeki gibi:

Fani ömür biter bir uzun sonbahar olur
Yaprak, çiçek ve kuş dağılır tarumar olur
Mevsim boyunca kendini hissettirir veda
Artık bu dağdağayla uğuldar deniz ve dağ
Yazdan kalan ne varsa olurken haşır neşir
Günler hazineleşir geceler uhrevileşir

Oynanan o maçın öncesinde, Everton deplasmanında 2-0 kazanan Arsenal, sezonda oynadığı 13 maçta 26 puan toplamıştı ve lig lideri Chelsea'nin yakın takibindeydi... Aldığı istikrarsız sonuçlarla dikkat çeken, buna rağmen medyada sürekli çok başarılı olarak lanse edilen Tottenham ise, oynadığı 6 deplasman maçının 3'ünü kaybetmişti —sezonun hüsrانlar takımı, sürekli yerden yere vurulan Liverpool'un sadece 3 puan önünde, 7. sırada...

Medya gücü dedikleri bu olsa gerek!

Tottenham'ın sol kanadında harikalar yaratan 3 numaralı Gareth Bale o sıralar üzerinde en çok konuşulan futbolcularındandı. 16 Temmuz 1989 Cardiff doğumlu futbolcu, 2007 senesinin Mayıs ayında Southampton'dan Tottenham'a 10 milyon sterlin karşılığında transfer oldu. İlk zamanlarda takımda düzenli olarak forma şansı bulamayan Bale'in sahada yer aldığı ilk 24 maçta Tottenham galibiyetle tanışmadı. Takımla ilk lig zaferini, 26 Eylül 2009'da Burnley karşısında yaşayan Bale, o maçta yedek olarak soyunmuş, maçın 85. dakikasında oyuna dahil olmuştu.

2009 senesinin yaz aylarında dizinden ameliyat geçiren Gallerli futbolcunun talihi takım arkadaşı Benoît Assou-Ekot-

to'nun sakatlanması ile değişti. Onun yerine düzenli olarak ilk 11'de oynamaya başlayınca goller de gelmeye başladı.  nceki sezonda, Tottenham'ın kendi evinde Chelsea'yi 2-1 yendiği maçta takımının ikinci golünü atması ve sonrasında ayın futbolcusu seçilmesi gelecek parlak günlerin habercisiydi.

Bale'in, 2010 şampiyonlar Ligi maçında İnter'i tek başına dağıtırken, günümüz futbolunun en iyi sağ beklerinden kabul edilen Maicon'u perişan edişi futbolseverlerin belleklerine kazındı. O maçtan sonra, takım arkadaşı Rafael van der Vaart'in dile getirdiği gibi, "herhalde Ada futbolunda rakip takımların en çok ekinecekleri futbolcu Bale olacaktır!"

2010 senesinin soğuk bir sonbahar gününde, Kuzey Londra'nun Blackstock Caddesi'nde, ögle saatlerinde başlayacak olan maçın heyecanıyla forma giyinmiş taraftarlar akıyor stada. Kimbilir kaçıncı kez Emirates Stadı'na yürürken, şimdi yerinde görkemli apartmanların yer aldığı Highbury Stadı'nın  n nden geçiyorum; eski bir dostun kabrini ziyaret eder gibi... Ah Highbury! İkinci evimiz... şimdi tarih olmuş o eski stadın hemen yanında ne kadar ihtişamlı görünüyor Emirates Stadı. Orta yaşlarını geride bırakmış bir grup Arsenal taraftarı, hep birlikte yüksek sesle hatırlatıyorlar eskiyi. Henüz 33 yaşında yakalandığı amansız hastalığın pençesinde aramızdan ayrılan "Rocky" g n llerde yaşıyor: "Oooo Rocky, Rocky... Rocastle!"

Bu Londra derbisinde ev sahibi Arsenal, kuruluşu 1882 senesine uzanan komşusu Tottenham Hotspurs karşısında...

60.103 taraftarın önünde, ev sahibi takım fırtına misali başlıyor maça. Fabregas'ın liderliğinde, henüz 9. dakikada Tottenham'ın kalecisi Gomes'in büyük hatası sonrası Samir Nasri ile öne geçerken, kale arkasındaki Tottenham taraftarları susuyor. Orta saha kontrolünü ele geçiren Arsenal, defansın arkasına at-

tığı toplarla pozisyonlar yakalarken, ikinci golünü 27. dakikada Marouane Chamakh'ın ayağından buluyor. İlk yannın sonlarında yine Chamakh ile girdiği net fırsattan yararlanamayan Arsenal taraftarlarının alkışları arasında soyunma odasına gidiyor.

İkinci yanya Aaron Lennon'ın yerine Jermain Defoe'yu alarak başlıyor deplasman takımı. Bu değışiklik oyuna hareket getirirken, aradığı golü 50. daikada Defoe'nun indirdiği topla Bale'in ayağından buluyor Tottenham. Susma sırası Emirates tribünlerine gelirken, Tottenham golün getirdiği özgüvenle saldırmaya başlıyor. Maçın kırılma noktası 67. dakikada geliyor. O dakikaya kadar sahanın en iyisi Fabregas, kendi ceza sahası içinde topu elle kesince verine penaltıyı Van der Vaart gole çeviriyor. Oyunun son bölümünde Arsenal'in hava toplarındaki zaafından yararlanmak isteyen Redknapp, Pavlyuchenko'nun yerine bir basketbolcuyu andıran fiziğiyle Crouch'u alıyor. İki takımın da kaçırıldığı fırsatlar sonrasında Tottenham yine bir duran toptan Kaboul'un kafasıyla golü buluyor.

Maçın bitiş düdüğü ile birlikte, 1993 senesinden beri bu sevinci yaşamamış Tottenham taraftarları bir anda boşalmış Emirates Stadı'nda galibiyeti kutluyor. Arsenal o sezonda kendi sahasındaki üçüncü yenilgisini alırken, iki takım arasındaki puan farkı şimdi dörde iniyordu...

BATI LONDRA'NIN MÜTEVAZI TAKIMINA DAİR

Ziya Adnan

2010 Nisan'ında çok bilindik gazetelerden birinin yaptırdığı bir ankette okumuştum; Türk futbolunda en çok taraftarın %33,8 ile Galatasaray'da olduğunu yazıyordu. Ankete göre sarı-kırmızılı takımı %26,6 ile Fenerbahçe ve %18,4 ile Beşiktaş takip ediyordu. Bu ankete göre futbolseverimizin %80'e yakını üç takımdan birine gönül vermişti. Tüm yaşamı yedi tepeli şehre endekslemiş bir ülkenin, futbolunu da üç takıma bağlaması bizi şaşırtmamalıydı elbet. Neticede hayatta ne varsa, futbolda da o vardı...

Aynı saatlerde, Premier Lig'in bir altı Championship'de Newcastle United, Blackpool'u 4-1 yenerek geçtiği maçtan sonra, 47.010 taraftarının önünde şampiyonluğunu ilan ediyordu. Ve Premier Lig'den düşmesi kesinleşmiş Portsmouth, Wembley Stadı'nda oynanan Federasyon Kupası yarı final maçında Tottenham'ı eleyip finale kalırken, tribünleri doldurmuş binlerce taraftarını sevince boğuyordu. League One'da (3. Lig) şampiyonluğa koşan Norwich City, 24.888 taraftarının önünde MK Dons ile berabere kalıyordu. Velhasıl, maç günleri Ada'nın tüm stadlarında görülen kalabalık tribün manzaraları bizim ıssız stadlarla kıyaslandığında ortaya yaman bir çelişki çıkıyordu.

Futbolun beşğinde her takım kendi taraftan için büyüktü zira. Hükmünün Edirne'den öteye geçmediği üç takımlı paranojak bir aşk masalıyla avunurken ezelden kandırılmışlar, futbolun beşğinde "rekabet" kavramı geçerliydi. Her sezon Avrupa maceralarımızdan geriye kötü anılar kalırken, Avrupa arenalarında sapır sapır dökülürken takımlarımız, her maceranın sonunda, bize ait olmayan takımların başarılarını yazardı gazeteler. Alışmıştık. Her yeni sezon bir önceki sezonunun izlerini taşırdı. Bizim takımlarımız toz duman olurken Şampiyonlar Ligi'nde ve eski adıyla UEFA Kupasında, kötü bir filmi tekrar tekrar izlerken, uzaklarda mütevazı bir "aile takımı" kaliteli bir ligde oynamanın birikimiyle UEFA Kupasında finale kalıyordu.

Fulham FC... Batı Londra'nın zenginler kulübü Chelsea'nin yarubaşında yer alan Fulham semtinin, kendi yağıyla kavrulan mütevazı takımı... Kuruluşu 1879'a dayanan Fulham FC, 2004'de 125. senesini kutladı. Londra'nın en eski profesyonel futbol kulübü, maçlarını 25.700 kapasiteli Craven Cottage Stadi'nda oynuyor. 2009-2010 sezonunda evinde oynadığı maçlarda 409.244 taraftarı ağırlamış o eski stad. Maç başına taraftar ortalaması 24.073. Takıma ev sahipliği yapan Thames nehrinin kıyısına kurulmuş olan Craven Cottage Avrupa'nın en manzaralı konuma sahip 10 stadı içinde. Bölgenin zenginliği, rakip takım taraftarlarının alaycı tezahüratlarına malzeme konusu. Fulham maçlarında rakip takım tribünlerinden yükselen "Flats on the Cottage, they are building flats on the cottage!" (Cottage üzerinde apartmanlar, apartmanlar inşa edecekler!) tezahüratı nicedir duymaya alıştığımız...

Kulübün kuruluş hikâyesi de ilginç... St Andrew's Kilisesi'nin pazar günü müdavimleri tarafından kurulmuş. İnanması güç ama West Kensington Caddesi'nde yer alan kilise hâlâ

ayakta ve üstelik duvarında yer alan plaket takımın kuruluşunu hatırlatıyor. 1887 senesinde amatör liglerde ilk kupasını kazanan takım, o yıllardaki adı "Fulham Excelsior"u değiştirerek "Fulham FC" olmuş. 1893 senesinde Batı Londra Liginin kazanan takımın renkleri kırmızı-beyazmış o yıllarda. 1896'dan günümüze kadar takıma ev sahipliği yapan Craven Cottage Stadı'nda ilk maçlarını, şimdilerde tarih olmuş rakip Minerva F.C.'ye karşı oynamışlar.

Tarihi boyunca çok fazla kupa kazanmamış olsa da takımın formasını giyen futbolcular arasında Johnny Haynes, George Cohen, Bobby Robson, Rodney Marsh Alan Mullery gibi yıldızlar göze çarpıyor. 2005 senesinin Ekim ayında, 71 yaşında hayata veda etmiş Johnny Haynes kulübün efsanesi... 1952 senesinden 1970'e kadar takımın formasını giymiş.

Ada futbolunda haftada 100 sterlin kazanan ilk futbolcu ünvanı onun. 27 yaşında geçirdiği trafik kazasından sonra aşına olduğu millî formayı giyememiş kanat oyuncusu. Günümüzde Craven Cottage Stadı'nın tribünlerinden birine "John Haynes Stand" adı verilmiş; efsane futbolcunun anısını yaşatma adına...

1990'lı yılların ortalarında Mısırlı işadamı Mohamed Al-Fayed'in kulübü satın almasından sonra makus talihi değişiyordu Londra takımının. Beş sene içinde takımın Premier Lig'de yer almasını hedefleyen Al-Fayed'in planları tutuyor, siyah-beyazlı takım 2000-2001 sezonunda Premier Lig'e yükseliyordu.

1968'den beri ülkenin en üst liginden uzak kalmış takımın taraftarları yeniden güzel günlere dönüşü kutlarken, o sezon oynadığı 46 maçta 27 gol atan Louis Saha, Fulham'ın en çok göze çarpan oyuncusu olmuştu.

Ancak, takımın kaptanı Chris Coleman'ın geçirdiği trafik kazası sonucunda bir seneye yakın yeşil sahalardan uzak kal-

ması üzüyordu taraftarları. Takım 2001–2002 sezonunu 13. sırada tamamladı. 2002–2003 sezonunun neredeyse tamamını ligin alt sıralarında geçiren takımın küne düşmesine kesin gözüyle bakılırken, ligin son beş haftasında on puan toplayarak kümede kalmayı başardı.

Günümüzde Al-Fayed'in başkanlığını yaptığı Fulham FC, 2008–2009 sezonunda Premier Lig'deki en iyi derecesini elde ederek ligi 7. sırada bitirdi ve 2009–2010 sezonunda UEFA Avrupa Liginde oynamaya hak kazandı.

Kupada grup maçlarından sonra bir üst tura çıkan Fulham FC, son 16 takım arasındaki ilk maçını İtalyan devi Juventus'a karşı 3–1'ik skorla kaybederken, ikinci maç formalite olarak görenleri fena yaralttı. İkinci maçta Juventus'u 4 golle geçerek çeyrek finale adını yazdırdı. Bir sonraki turda Alman Wolfsburg'u iki maçta da yenen Fulham, yarı finalde başka bir Alman takımı Hamburg'u devirerek tarihinde ilk kez finale yükselirken, teknik direktörleri Roy Hodgson, kupayı kaldırmanın planlarını yapıyordu.

Ama olmadı, Atlético Madrid'e karşı oynadıkları, normal süresi 1–1 biten maç uzatma dakikalarında yediği golle 2–1 yenik kapatan Fulham Londra'ya eli boş döndü.

“Kurşunlu” Türkiye Süper Liginin marka değerinden dem vuruyorlar sürekli. Sadece üç takıma ait futbol programları eksik olmuyor televizyon kanallarından. Haksız rekabet üzerine kurulu bu bozuk düzen, haliyle perişan bir manzarayı getiriyor beraberinde. Maç günleri stadlarının tribünleri dolmayan bir ülkede futbolun marka değeri ne kadar olabilir ki? Bir gazetede okumuştum, 2009–10 sezonunda Manchester United'ı kendi evinde oynadığı maçlarda 1,4 milyon taraftar izlemiş. Muhtemelen, aynı sezonda bizim “Kurşunlu” Süper Lig'de oynanan tüm maçlardaki taraftar toplamundan daha fazla!

Bu durumu, ülkenin ekonomik şartları ile açıklamaya çalışanlara, Anadolu takımlarının stadlarını ziyaret etmelerini öneririm. Çok uzağa gitmeye de gerek yok aslında. Ankara'nın Cumhuriyet'le yaşıt güzide kulübünün bir maçına veya İstanbul Olimpiyat Stadı'nda boş tribünler önünde oynanan bir maça bile gitmeleri, bilet fiyatlarına bir göz atmaları bile yeter.

Geçmiş sezonlarda, bahtsız Diyarbakırspor'un İstanbul'da Galatasaray ile oynadığı maç izlemiştim. Sezon başında kadro kurmakta zorlanan Diyarbakırspor, sezon içinde iyice dağılmıştı. Türkiye futbolunun hazin yüzünü sergiliyordu görmesini bilenlere. Ülke futbolunu üç takımdan ibaret sayanların pek umurunda değildi elbet "Diyar"ın iç acıtan hikâyesi. Tıpkı futbolu aile boyu oyuncak etmiş bir belediye başkanının haris ellerinde yok olmaya mahkûn edilmiş Ankaraspor'un umurlarında olmadığı gibi. Tıpkı alt liglerde çile çeken köklü kulüplerimizin sessiz hikâyelerinde yazıldığı gibi. Ülkemin Batılı yüzü İzmir'in Süper Lig'de tek bir takımının olmayışı gibi... Haliyle bu ucube, bu rekabetsiz düzende görüp görebileceğimiz elli senede bir Dünya Kupası, Türk futbolunun yazık manzarası...

Üç takımın medya masalları ile büyüyen çocuklar diyarında, nüfusun yüzde sekseni üç takımdan birinin taraftanymış. Oysa bir anlasalar, diğerlerinin figüran olmaktan öteye geçemediği, maç günleri tribünlerin dolmadığı bir coğrafyada futbolun asla ilerlemeyeceğini... Türk futbolunun artık kendi "Fulham"larını çıkartması gerektiğini...

Uzaklarda bir yerlerde mütevazı bir aile takımı (eski adıyla söylersek) UEFA Kupasında bizim haramilerin yapamadığını başanırken, biz hâlâ kendi acıklı masalımızda "kimin taraftarı daha çok" teranesiyle avunuyoruz. Küçük bir akvaryumda yaşarken, kendini derin okyanuslarda sanan balık misali... Avrupa'da esamesi okunmayan iki vasat takımın aralarında oynadıkları maçın dünyanın en büyük derbisi olduğuna inanıyor, koca bir sezonu iki, bilemedin üç maça bağlıyoruz.

Avrupa'nın en genç nüfusunu topyekûn ıskalarken, dermarımızı eloğullarında bulacağımızı sanıyoruz. Hastalığımız kaderimiz oluyor, tutkularımız lanetimiz.

Ülkenin futbolsever nüfusunun yüzde sekseni üç takımdan birinin taraftarıymış...

Ne hazin!

DOĞU LONDRA'NIN FUTBOL AKADEMİSİ: WEST HAM UNITED FC

Ziya Adnan

I'm forever blowing bubbles/ Pretty bubbles in the air/
They fly so high/ Nearly reach the sky/ Then like my
dreams/ They fade and die/ Fortune's always hiding/
I've looked everywhere/ I'm forever blowing bubbles/
Pretty bubbles in the air.*

Doğu Londra... Newham...

Beyaz nüfusun azınlıkta kaldığı, çoğunluğu Asyalı göçmen-
lerdin oluşturduğu Newham, 2001 sayımında %24,2'lik Müs-
lüman nüfusuyla, İngiltere'de Müslümanların en yoğun yaşa-
dığı ikinci bölgedir ve şehrin en kozmopolit bölgelerinin başın-
da gelir. İşçi Partisi'nin kalesi olarak bilinen bölgede yer alan
University of East London, 23 binin üzerinde öğrencisi ile İngil-
tere'nin en popüler üniversitelerinin arasında yerini almıştır.

Newham'ın güneyinde bir zamanlar tersaneleri ile bilinen
Docklands, uğradığı büyük değişimin sonucu olarak günü-
müzde görkemli binaların ve pahalı malikânelerin yer aldığı,

* Her daim köpükten balonlar üflüyorum/ Güzel balonlar gökyüzüne/
Çok yükseğe uçuyorlar/ Neredeyse gökyüzüne erişecek kadar/ Sonra ha-
yallerim gibi solup ölüyorlar/ Talih hep gizlenir zira/ Her yere baktım/ Her
daim köpükten balonlar üflüyorum/ Güzel balonlar gökyüzüne...

eskinin ve yeninin birbirine karıştığı yer olarak göze batar. 1700'li senelerden bu yana ayakta kalmayı başarmış olan Avrupa'nın en yüksek ikinci binası —90'lı yıllarda IRA tarafından hedef seçilmiş Canary Wharf'ın yakınlarındaki bir pub olan— The House They Left Behind bilhassa hafta sonlarında ziyaretçi akınuna uğrar.

West Ham United FC... O tarihi semtin Upton Park Mahallesi'nde yer alan, Ada futbolunda "Çekiçler" (The Hammers) olarak bilinen, demir işçileri tarafından kurulmuş, zaman içinde nice yıldızları futbola kazandırmış, o köklü takım...

1895'te, Thames Ironworks çalışanları tarafından "Thames Ironworks F.C" adıyla kurulan kurulan kulüp, 1900'de adını "West Ham United FC" olarak değiştirmiş. Günümüzde takıma ev sahipliği yapan Upton Park Stadı'nda, ilk maçını 1904 senesinin yaz aylarında —gelecekte kendisiyle ezeli bir rekabetin içine gireceği— Güney Londra'nın Millwall'una karşı, 10 bin taraftarın önünde oynamış ve o maçı 3-0 kazanmış.

1950'li yılların sonuna kadar 2. Liglerde mütevazı mücadelesini sürdüren takım, 1958'de Ted Fenton'un teknik direktörlüğünde 1. Lige yükselmiş. 1961'de Fenton'un yerine göreve gelen Ron Greenwood'un takımı, 1964 senesinde Federasyon Kupasını, bir sonraki sezonda Avrupa Kupa Galipleri Kupasını kazanmış. 1966'da Dünya Kupasını kazanan İngiltere Milli Takımında, o yıllarda West Ham United forması giyen üç önemli yıldız varmış: Bobby Moore, Martin Peters ve Geoff Hurst.

Şimdilerde Upton Park Stadı'nı ziyaret edenleri karşılayan Championship abidesi, bu üç futbolcuyla birlikte o Dünya Kupasını kazanmış Everton'lu Ray Wilson'un kupayı kaldırışını anlatır.

1966 Dünya Kupası finalinde, İngiltere'nin Batı Almanya'ya attığı dört gol West Ham forması giyen futbolculardan gelmiş. Ancak ilginç olan, günümüzde Ada futbolunun önemli teknik

direktörü Harry Redknapp'ın o yıllara dair söyledikleri: "Takımda Moore, Hurst ve Peters olmasına rağmen her sezon ligu alt sıralarda bitiriyorduk. Bu da gösteriyor ki, ben dahil geri kalan 8 futbolcu harbi boktanmış!"

1976'da, bir kez daha Avrupa Kupa Galipleri Kupasında final oynayan West Ham, o maçı 4-2 kaybederken, 1978'de 2. Lige düşmüş. 1980'de, daha önce hiçbir takımın başaramadığını başaran bordo-mavililer, Federasyon Kupasını kazanan ilk 2. Lig takımı olmuş. (Bu vesileyle Türkiye Kupasını 1981 yılında 2. Ligde mücadele ederken kazanan Ankara'nın sarı-lacivertlilerine de bir selam çakalım!). 1981'de tekrar 1. Lige dönen kulüp, 1986'da ligu 3. bitirerek tarihindeki en başarılı lig derecesini elde etmiş.

1989 sezonunun sonunda bir kez daha küme düşen West Ham, inişli çıkışlı sezonlardan sonra 1993'te Premier Lig'e dönüş yaptı. 1994 senesinin Ağustos ayında teknik direktörlük görevine gelen Doğu Londra kökenli ve ailecek West Ham United taraftarı Harry Redknapp'le birlikte çıkışa geçerken, 1998-1999 sezonunu 5. sırada bitirdi. O yıllarda takımın öne çıkan isimleri arasında, günümüzde Manchester United'ın kaptanlığını yapan savunma oyuncusu Rio Ferdinand da bulunuyordu.

Redknapp 2000-2001 sezonunun sonunda kulübün başkanı ile anlaşmazlığa düşüyor, yerini genç takım hocası Glenn Roeder'a bırakıyordu. Yeni teknik direktörün ilk sezonunda ligu 7. sırada bitiren "Çekiçler", bir sezon sonra bir kez daha küme düşüyor, beyin tümörü nedeniyle tedavi gören Roeder 24 Ağustos 2003'de görevi bırakıyordu.

2003'ün Ekim ayında göreve gelen Alan Pardew, 2004-2005 sezonunun sonunda West Ham United'ı tekrar Premier Lig'e çıkarmayı başarıyor; kulüp bir sonraki sezonu 9. sırada bitirirken, aynı senenin Mayıs ayında Liverpool'a karşı oynanan Federasyon Kupası finalini penaltılar sonucunda kaybediyordu.

2006 senesinin Ağustos ayında Doğu Londra takımının iki Arjantinli yıldızı kadrosuna kattığını yazdı gazeteler: Carlos Tevez ve Javier Mascherano... O senenin Ekim ayında Eggert Magnússon başkanlığındaki İzlandalı konsorsiyum, West Ham United'ı satın aldı. Alan Pardew kovulurken, yerine Charlton Athletic takımında başarılı bir sezon geçiren Alan Curbishley getirildi. Tevez ve Mascherano transferlerindeki yolsuzluk söylentileri üzerine İngiltere Futbol Federasyonu'nun başlattığı soruşturma, kulübe kesilen 5,5 milyon sterlinlik para cezasıyla sonuçlandı. Kaderin cilvesine bakın, son 9 maçın 7'sini kazanan takımın kümede kalmasında en büyük pay sahibi Tevez olacaktı.

Düşme korkusu geçirmediği 2007-2008 sezonunu 10. sırada bitiren West Ham, yeni sezonda yeniden çalkantılarla günde- me geliyordu. Başarılı teknik adam Alan Curbishley, 2008'in Eylül ayında takımı bırakıyor, yerine Chelsea'nin eski yıldızı İtalyan Gianfranco Zola geliyordu. O sezonu ezeli rakibi Tottenham'ın üzerinde 9. sırada bitiren takım Avrupa kupalarına katılmayı kıl payı kaçıyordu. Kulüp, 2009-2010 sezonunu maddi sıkıntılar ve küme düşme korkusu içinde geçirirken, 2010-2011 sezonunun başında Zola ile yollarını ayırıp, göreve Avram Grant'ı getirdi...

Ada futbolunun "futbolcu fabrikası" olarak bilinen, bilhassa akademisi ile ünlü West Ham United'ın yetiştirdiği yıldızlar arasında Paul Ince, Tony Cottey, Rio Ferdinand, Joe Cole, Frank Lampard, Michael Carrick, Glen Johnson, Jermain Defoe, John Terry yer alıyor.

2009'un Aralık ayında, henüz 26 yaşındayken sakatlık yüzünden futbolu bırakmak zorunda kalan Dean Aston'la birlikte yakın geçmişte takımın formasını giymiş yıldız futbolcular arasında Paolo Di Canio, Carlos Tevez, Craig Bellamy, Javier Mascherano var.

Bu vesileyle, profesyonel futbol kariyerine Crewe Alexandra takımında başlamış, 2000–2005 seneleri arasında adını duyurmuş Dean Ashton’u da anmak gerek... Ocak 2006’da Norwich City’den West Ham’a 7 milyon sterlin karşılığında transfer olan golcü, Ada futbolunun parlayan yıldızlarından biriydi. Ancak ayak bileğinden geçirdiği sakatlık nedeniyle kariyerini erken noktaladı.

2000–2011 seneleri arasında İngiltere Milli Takımının formasını giyen futbolculardan sekizi West Ham United’ın altyapısından yetişmiş. Akademinin başında bulunan 62 yaşındaki Tony Carr 1973 senesinden beri takıma ve Ada futboluna genç yetenekleri kazandırmaya devam ediyor.

West Ham United’dan söz açılınca Ada futbolunun eksantrik teknik direktörü Harry Redknapp’ı anlatmadan olmaz.

Redknapp’ın takımda teknik direktörlük yaptığı dönemde, sezon öncesi bir hazırlık maçında West Ham United, Oxford United karşısında... Tribünlerde yer alan vücudu dövmelele kaplanmış dazlak bir West Ham taraftarı, takımın o yıllardaki forvet oyuncusu olan ama taraftarlar arasında pek tutulmayan Lee Chapman’a sövüp sayıyor. Bilirsiniz işte, “sen golcüyse ben de...” ile başlayan cümleler... Kaderin cilvesi, maçın ilerleyen dakikalarında Chapman sakatlanıp oyundan çıkıyor ama bizim dazlak devam ediyor yakası açılmadık küfürlere. Taraftara kızan Redknapp, “madem beğenmiyorsun, o zaman onun yerine oyuna gir de seri görelim” diyerek ikinci yarıda Chapman’ın yerine sahaya sürüyor 27 yaşındaki West Ham taraftarını.

Kim ne derse desin, gittiği her takıma renk getirir 66 yaşındaki futbol adamı...

West Ham United’a dönersek... Tarihi boyunca sadece 15 teknik direktörle çalışmış takımın ilk yabancı teknik direktörü 2008 senesinde göreve gelen, sonrasında yerini Avram Grant’a

bırakan, yakın geçmişte Chelsea forması giymiş olan Gianfranco Zola'dır.

Futbol kitapları, Güney Londra'nın yaramaz çocuğu Millwall ile aralarındaki ciddi husumetin nedenini iki aileye bağlarlar. Bir tarafta azılı "Kray Kardeşler" (West Ham United) taraftarları, diğer tarafta Millwall fanatığı Çingene kökenli "Richardson Ailesi". Bu iki ailenin fertleri birbirlerinin bölgelerine girmemeye özen gösterirler. Zaman içinde aradaki kan davası o kadar büyür ki, iki takımın aralarında oynadıkları maçlarda şiddet görüntüleri hiç eksik olmaz. İşte o husumetin anlatıldığı *Green Street Holigans* filmi bu bakımdan izlemeye değer.

2013 Nisan'ında Premier Lig'in 19. sırasında, oynadığı 33 maçta topladığı 32 puanla küme düşme potasının tam içindeydi West Ham United... Evinde oynadığı son maçta, 34.672 taraftarın önünde Aston Villa'ya son dakikada yediği golle kaybederken, kalan beş maçında Premier Lig'e tutunmaya çalışacaktı.

Ve bordo-mavili takıma gönül verenler, tıpkı 2006 senesindeki gibi yeni bir mucizenin, bu kez Tevez'siz gerçekleşmesini bekleyecekti...

2010-2011 sezonunda Premier Lig'den düşen West Ham United, ertesi sezon ülkenin en üst ligine geri döndü. 2012-2013 sezonunu Premier Lig'in 10. sırasında bitirdi "Çekiçler". Harry Redknapp'ın teknik direktörlüğünü yaptığı Queens Park Rangers ise Premier Lig'den düştü...

MAHALLENİN TAKIMI: CRYSTAL PALACE FC

Ziya Adnan

You say that you love me/ All of the time/ You say
that you need me/ You'll always be mine/ Baby
I'm glad all over/ So glad you're mine...*

Londra'nın güneyinde, South Norwood mahallesinde yer alan, günümüzde Premier Lig'in bir alt ligi Championship'te eski günlerini arayan köklü bir takımdır Crystal Palace... Croydon Belediyesi'ne bağlı 14 bin nüfuslu mahallenin takımı niceadır Londra'nın devlerinin gölgesinde kalmış olsa da, 26.309 kapasiteli Selhurst Park Stadı'nı doldurur evinde oynadığı her maçta ona gönül verenler, bir gün yeniden Premier Lig'e dönme, devlere karşı mücadele etme umuduyla...

1905 senesinin Eylül ayında, şehrin ikonu Hyde Park'da inşa edilen Kristal Kule'nin inşaatında çalışan işçiler tarafından kurulmuş mavi-kırmızılı takıma, 1924'ten beri ev sahipliği yapar o eski stad. Şimdilerde hayli eski, hayli yıpranmış görüntü-

* Bana aşık olduğunu söylüyorsun/ Daima/ Bana her zaman bana ihtiyacın olduğunu söylüyorsun/ Hep benim olacağı/ Memnunum bebeğim hepten/ Memnunum benim olduğun için...

süne rağmen hâlâ o futbol şehrinde geçmiş zamanları, geçmiş yıldızları hatırlatarak...

1969-70 sezonunda, tarihinde ilk kez Ada futbolunun en üst liginde mücadele etmiş Crystal Palace. Üç sezon eski adıyla 1. Ligde mücadele ettikten sonra, 1972 sezonunun sonunda başlayan düşüş 1974-75 sezonunda 3. Ligde son bulmuş. 1976 senesinde yeniden yükselişe geçerken, 1976-77 sezonunda 2. Lige, 1978-79 sezonunda 1. Lige terfi etmiş. 1980'lerin başında iş adamı Ron Noades'un satın aldığı kulübe pek yaramamış bu değişim, küme düşen takım 80'lerin sonuna kadar da yeniden 1. Lige dönememiştir.

Söz Ron Noades'dan açılmışken, patavatsızlığıyla namı başkan hakkında birkaç satır yazmadan geçmeyelim. 1991 senesinde takımın "hal ve gidişi" üzerine yaptığı bir konuşmada şöyle bir cümle sarf etmişti muhterem: "Siyahi futbolcular bu takıma fizik gücü ve yetenek katıyor ama takımı dengelemek için beyaz oyunculara da ihtiyacımız var. Çünkü onlar takıma zekâ ve sağduyu sağlıyor!"

Böylesine içten(!) bir açıklamayı haliyle hoş karşılamamış takımdaki siyahi futbolcular. 1989-90 sezonunda takımın en iyisi Mark Bright, takımdan ayrılan ilk futbolcu olmuş. O yılların önemli golcüler Mark Bright-Ian Wright ikilisine de selam çıkmadan geçmeyelim. Müthiş ikili, o günleri bilenlerin futbol belleklerinde yer etmiştir.

1990'ların başı, takımın yıldızının parladığı zamanlar... 1990 senesinde ilk kez kupa finaline çıkmış Palace. Federasyon Kupasında, Manchester United ile 3-3 beraber kaldığı ilk maçın devamında tek golle kupayı kaybetmiş. Ancak bu yenilgi kamçılanmış "Kartallar"ı, bir sonraki 1990-91 sezonunda ligi tarihinin en iyi derecesiyle 3. sırada bitirmiş; üstelik Wembley'de

oynanan “Zenith Data Systems” kupa finalinde Everton’u 4-1 yenip ilk kupasını da evine götürerek..

Bir sonraki sezona da iyi başlamış takım. Ancak kulüp başkanı Noades’in, Channel Four adlı televizyon kanalında, Great Britain United programındaki açıklamaları, siyahi futbolcuları hayli kızdırmış. Kulüp tarihinin en büyük golcüsü Ian Wright’ın takımdan ayrılıp Arsenal’e transfer olması bu döneme denk gelir. Ligi 10. sırada bitirmiş o sezon Palace ve 1992-1993 sezonunda kurulan Premier Lig’in kurucuları arasında yerini almış.

Ancak sular durulmamış takımda. Yıldız futbolcuların birer ikişer takımdan ayrılmasıyla, geçmiş sezonlarda orta sıralarda mücadele eden takım zamanla ligin alt sıralarına yerleşmiş. Ligin son maçında Arsenal’le Highbury Stadı’nda karşılaşan Palace sahadan yenik ayrılınca küme düşmüş. O maçta eski takımını düşüren gollerden birini atan Ian Wright pek sevinmemiş attığı gole. Yine de adına yazılmış o müthiş tezahürat (Ian Wright, Wright Wright!) yankılanmış şimdilerde yerini pahallı malikânelere bırakmış, tarih olmuş o eski stadı.

Hatırlatmadan geçmeyelim; 1985-1991 seneleri arasında Palace forması giyen, 227 maçta 117 gol kaydeden Ian Wright kulüp tarihinin en büyük golcüsüdür. 22 yaşına kadar amatör liglerde Dulwich Hamlets’de top koşturan golcüyü Palace takımına kazandıran teknik direktör Steve Coppell, şimdilerde alt liglerde mücadele eden Crawley Town’un futbol direktörlüğünü yapmaktadır.

Bir sezon sonra teknik direktör Steve Coppell’in istifasına rağmen, takım Premier Lig’e dönmüş. Ancak uzun sürmemiş bu dönüş. O sezon sonunda yeniden küme düşmüş. O yılların “asansör takımı”, 1998 senesinde 22 milyon sterlin karşılığında

iş adamı Mark Goldberg'e satılırken, kısa sürede kulüp kayyuma devredilme noktasına gelmiş.

Palace'ın 2000'li senelerin başlarında başlayan "Championship" serüveni (sadece 2004-2005 sezonunda Premier Lig'de yer almıştır), inişli çıkışlı olsa da devam ediyor günümüzde. 2010 senesinin Ocak ayında 30 milyon sterlin borcu nedeniyle kayyuma devredilen, sonucunda 10 puanı silinen takım o sezon ligde kalmayı son maçta garantiledi. Yakın geçmişte Victor Moses ve José Fonte gibi yetenekli futbolcularını satmak zorunda kalan Palace, 2012-13 sezonunda Premier Lig'e yükselme hedefinde...

Tarihinde Kenny Sansom, Geoff Thomas, Ian Wright, Mark Bright, Dougie Freedman, Peter Taylor gibi yıldızların formasını giydiği, Ada futbolunda akademisinden yetiştirdikleri ile nam salmış Palace'ın, geçmiş senelerde akademisinden mezun olup adlarını yeşil sahalarda duyuranlar arasında Wayne Routledge, Jonathan Williams, Nathaniel Clyne, Victor Moses, Ben Watson, John Bostock bulunuyor.

2011-2012 sezonu başlarında, kombine bilet satışını artırmak için takımın ponpon kızlarına "Call Me Maybe" şarkısı eşliğinde seksi bir klip hazırlatan Crystal Palace, 10.500 kombine bilet sattı. Uzaklarda adının başında "Süper" sıfatı taşıyan futbolsuz ligimizdeki birçok takımdan daha fazla!

Selhurst Park Stadı'nın Holmsdale tribününün müdavimleri "Ultras", Yunan takımı Panionios'u kardeş takım ilan etmiş, düzenli olarak Atina'ya, kardeşe destek olmaya gidiyorlar. Haliyle o ziyaretleri karşılıksız kalmıyor, Panionios'un "Ultras" grubunun taraftarları da Selhurst Park Stadı'nda oynanan maçlarda düzenli olarak yerlerini alıyor. Kardeşliğin temelinde, İki takımın da kırmızı mavi renklere sahip olması yatıyor...

Takımın taraftarları arasında, 2012 Londra Olimpiyatlarının açılışını seslendirmiş televizyon sunucusu Layla Anna-Lee, boks maçlarının unutulmaz yorumcusu Harry Carpenter, komedyen Harry Enfield, siyasetçi Sir Bernard Ingham, aktör Daniel Day Lewis, Rolling Stone grubunun üyelerinden Bill Wyman bulunuyor.

Futbol şehrinin aile takımını selamladığımız bu yazıda, 1976-77 sezonunda Galatasaray'ı çalıştırmış Malcolm Allison'u da anmadan geçmeyelim. Türkiye macerasından önce 1973-1976 seneleri arasında Crystal Palace teknik direktörlüğü yapan İngiliz teknik direktör, 2010 senesinin Ekim ayında 83 yaşında aramızdan ayrıldı. Mekânı cennet olsun...

BEŞİKTEKİ YARAMAZ ÇOCUK: MİLLWALL FC

Ziya Adnan

No One Likes Us, We Don't Care! (Kimse sevmez bizi, çok da umurumuzda!)

Güney Londra'da "bizim mahallenin" takımıdır Millwall FC... Futbolun beşikte yaramaz, uslanmaz, iflah olmaz, asi bir çocuktur. Bir zamanlar tersaneleri ile ün yapmış, şimdilerde eski ve yerinin birbirine karıştığı, Thames nehrinin hemen kıyısındaki tarihi Bermondsey semtinde yer alan köklü futbol takımıdır.

Renkleri mavi-beyaz olan kulübün kuruluşu 1885 senesine dayanır ve günümüzde League One'da (2. Lig) mücadele etmektedir. İskoçya'nın Aberdeen şehrinde kurulmuş, sonra Londra'ya taşınmış J.T. Morgan adlı şirketin işçileri tarafından Doğu Londra'nın Isle of Dogs bölgesinde kurulmuş. O yıllarda şirket, yolcu gemilerine yiyecek içecek tedarik edermiş. Kulübün ilk zamanlardaki adı Millwall Rovers... Sonraları Millwall adını almış. Lakabı "Lions", kulübün amblemi kükreyen aslan... Sinema dünyasında çok yankı uyandırmış olan *Green Street Hooligans* filminde bahsi geçen "Millwall Bushwackers", kulübün taraftarlarını, İngiliz futbolunun en azılı fanatiklerini anlatır. Meraklısına not: "Bushwackers", Amerika Sivil Sava-

şında düşmanlarına pusu kurarak öldüren savaşçı grubun adıymış ve zaman içinde Millwall taraftarına ilham olmuş!

2007’de, 3. Ligde mücadele ederken en fazla taraftarı tutuklanan kulüp olarak, azıllar sıralamasında ilk sırayı almış Millwall. Maç başına ortalaması iki tutuklama, sezon toplamı 57... Ada futbolunda holiganizm illetinin sona erdiği zamanlarda bile Millwall maçları bir başkaymış.

Holiganizm ile ilgili filmlere sıklıkla konu olan kulübün anlatıldığı filmlerden bazıları: *The Firm* (1989), *The Firm* (2009), *Arrivederci Millwall* (1990), *The Football Factory* (2004), *Green Street Hooligans* (2005), *Rise of the Footsoldier* (2007), *Green Street Hooligans 2: Stand Your Ground* (2009).

Madem başladık anlatalım hikâyelerini...

1960'lara kadar Ada'da tüm maçlar cumartesi günleri saat 15.00'de başlamış, Millwall maçları hariç. Tersane işçileri cumartesi günleri yarım gün çalıştıkları için takımın maçlarına yetişebilsinler, takımlarından ayrı kalmasınlar diye biraz geç başlamış onların maçları. O yıllarda 3. Ligde mücadele etmelerine rağmen ortalama 40 bin taraftar gidermiş maçlarına ve hiçbir maçta, hangi koşulda olursa olsun rakip takımı asla alkışlamazlarmış. Centilmenlik onların kitabında yazmamış yani. 1988'e kadar ülkenin en üst liginde yer alamamış yegâne Londra takımı olarak kalmışlar.

Sonra... Sonra iki golcü, Teddy Sheringham ve Tony Cascarino İngiltere 1. Ligine taşınmış takımı. Birlikte oynadıkları 325 maçta 125 golleri var. O iki gol canavarından bahsederken orta sahadaki "Warlock" lakaplı savaşçı futbolcudan bahsetmeden geçmek olmaz. 1987-1990 arasında takımın formasını giyen Terry Hurlock o yıllarda oynamış en sert futbolcular arasında yer almış. Mağlup oldukları maçlardan sonra soyunma odasının kapılarını yerinden sökecek kadar asabiymiş orta sahanın

dinamosu. "Bir maçta ona karşı oynamıştım. Ama ondan mümkün olduğu kadar uzak durdum!" diyor David Beckham. Aradan geçen onca seneye rağmen, günümüzde bile kulüp tarihinin en önemli futbolcuları arasında yer alır Hurlock... Millwall maçlarında zaman zaman onun adına yazılmış şarkılar yankılanır tübünlerde.

Ancak 1. Ligde ancak iki sezon tutunabilmişler. 1996 senesi Millwall futbol tarihinin en garip sezonu... 2. Ligde oynadıkları o sezon Ocak ayına lider girerken Mayıs ayında küme düşmüş.

O düşüşten beş sezon sonra, 2001'de kulüp tarihinin rekoru olan 93 puanla yeniden 2. Lige dönmüşler... 2004'te Federasyon Kupası finalinde Manchester United ile oynamışlar ama sahadan 3-0 yenik ayrılmışlar.

1990'lı yılların başında, İngiltere'deki tüm stadlarda oynanan profesyonel maçlarda tribünde ayakta durmak yasaklandı. İlerleyen zamanlarda futbol giderek işçi sınıfı sporu olmaktan çıkıp, orta ve üst sınıfların eğlencesi haline geldi. Buna bağlı olarak, 80'li yıllarda İngiltere'yi kasıp kavuran holiganizm ateşi küllendi. Şimdilerde maç günleri taraftar kavgaları geçmişe göre neredeyse yok denecek kadar azaldı.

Ancak Millwall takımının olduğu her stadta, her an arıza çıkması mümkündü. Bilhassa West Ham United, Leeds United, Birmingham City, Tottenham Hotspurs ve Cardiff City ile oynadıkları maçlar şiddet görüntülerine sahne oldu. 2002 senesinin Mayıs ayında, Birmingham City ile oynadıkları yarı-final yükselme maçı sonrası büyük olaylar çıktı ve elliye yakın polis yaralandığı olaylarda maçın oynandığı stadın çevresindeki sokaklar savaş alanına döndü. Kulüp de bunun üzerine kendi taraftarlarına "üye olma" zorunluluğu getirirken, rakip takım taraftarlarının New Den Stadı'na girmesini iki sezon yasakladı.

Millwall FC... 1980'li yılların başlarında, bir Chelsea-Millwall maçında ilk kez görmüştüm onları. Çoğunluğu sağ görüşlü taraftarların oluşturduğu tribünün müdavimlerinin polisten pek haz almadıklarını daha ilk bakışta anlamıştım. Neredeyse 90 dakika boyunca "London Brigde is Falling Down" melodisi eşliğinde hep bir ağızdan söyledikleri, "Harry Roberts is our friend, is our friend, is our friend. he shoots coppers two by two, Two by Two, Let him out to kill some more, kill some more, kill some more..." tezahüratının ne anlama geldiğini daha sonraları öğrenecektim: "Harry Roberts bizim dostumuz... Aynasızları ikişer ikişer temizler. Onu dışarı bırakın, biraz daha temizlesin..."

Harry Roberts, 1966 senesinde, "Braybrook Sokağı Katliamı" olarak bilinen olayda üç polisi öldürmüş azılı bir gangsterdi. Olaydan üç ay kadar sonra yakalanan Roberts, ömür boyu hapse mahkûm edilmişti. Daha sonraları, bilhassa holiganizm illetinin yükseliş trendi gösterdiği senelerde Millwall taraftarları bu olayı sıklıkla gündeme getirdi. Rivayete göre sıkı bir Millwall taraftarıymış polis katili. Kimileri de onun fanatik bir Chelsea taraftarı olduğunu söyler. Kim bilir...

O yıllarda maçlarında açtıkları "We Fear No Foe Where E'er We Go" (Nereye gidersek Gidelim, Kimseden Korkmayız) veya "No One Likes Us, We Don't Care..." flamaları adeta kulübün simgesi haline gelmişti.

13 Mart 1985'te, Luton Town'un Kenilworth Road Stadı'nda oynanan maçta çıkan olaylar nedeniyle, orta hakem maçı durdurmuş; sonrasında şiddet görüntüleri sokaklara taşmıştı. O maçta çıkan olaylar nedeniyle Luton Town FC, Ada futbolunda bir ilki gerçekleştirerek, deplasman takımı taraftarına yasak getirmiş ve bu karar çok tartışılmıştı. Luton Town FC, daha sonraları 1990-1991 sezonunun başında söz konusu yasağı kaldıracaktı.

Millwall ise bıraktığı yerden devam ediyordu. Leeds United maçlarında, Leeds taraftarlarını kızdırmak için açtıkları Türk bayrakları, son senelerde iki kulüp arasındaki husumetin derinleşmesine neden olmuştu.

Yakın geçmişte bir kez daha adını duyurdu Millwall FC taraftarları —en az kendileri kadar namılı West Ham United taraftarları karşısında. Anlatıldığına göre, mazisi çok eskiye dayanan husumetin iki tarafında, azılı Kray Kardeşler (West Ham United taraftarları) ve Güney Londra'nın Millwall fanatığı Çin-gene kökenli Richardson ailesi var. Bu iki ailenin fertleri birbirlerinin bölgelerine girmemeye özen gösterirler. Zaman içinde aradaki kan davası o kadar büyür ki, bu iki takımın aralarında oynadıkları maçlarda şiddet görüntüleri hiç eksik olmaz.

Günümüzde maçlarını 20.146 kapasiteli The New Den Stadi'nda oynuyor Millwall, takımına ölesiye bağlı taraftarlarının önünde. Geçmiş senelerde formasını giymiş ünlüler arasında Sam Allardyce, John Fashanu, Terry Hurlock, Neil Ruddock, Teddy Sheringham, Dennis Wise, Mark Kennedy var. Takıma gönül vermiş taraftarları arasında tarunmuş isimler de var: Aktörler Daniel Day-Lewis, Denzel Washington, Emilio Estevez, Gary Oldman, futbolcu Ian Wright, siyasetçi Timo Soini onlardan bazıları...

Bu arada, 2013 itibariyle 77 yaşında olan Harry Roberts, 1966'dan bu yana hapisshane ve 2007'de yapmış olduğu tahliye başvurusu kabul edilmedi.* Pek muhtemel asla hapisshane-den çıkamayacak olan Roberts bir umutla serbest kalacağı gü-

* Şartlı Tahliye Kurulu, Roberts'ın toplum için hâlâ tehlike oluşturduğuna ve tahliye edilmesinin sakıncalı olduğuna karar verdi. Cambridgeshire'da yer alan Littlehey Hapishanesi'nde bulunan Roberts aynı zamanda hapishanenin kütüphanesinde çalışıyor ve İngiltere'de en uzun süre hapis yatmış mahkûmlar arasında yer alıyor.

nü beklerken, futbolun asi çocuğunun taraftarları azimle gelecekte bir gün, geçmişte olduğu gibi takımlarını Premier Lig’de görecekleri zamanları beklerler.

Güney Londra’da bizim mahallenin takımıdır Millwall FC. Futbolun beşiğinde yaramaz, uslanmaz, asi bir çocuktur. Onları en iyi maçlarda açtıkları flamaları anlatır: "No One Likes Us, We Don't Care!" (Kimse sevmez bizi, çok da umurumuzda!)

ARILARIN HİKÂYESİ: BARNET FC

Ziya Adnan

We all follow the Barnet
Over land and sea
We all follow the Barnet
Onto Victory...*

Barnet... Londra'nın kuzeyinde, şehir merkezine 16 kilometre uzaklıkta, 1965'e kadar Hertfordshire bölgesi sınırları içinde yer almış, o senelerde çıkartılan yasa ile Londra'ya bağlanmış, genelinde orta sınıftan yaşayanlar için, yeşil, kırsal bir banliyö. Tarihçilere göre banliyönün adı, eski İngilizce'de "bærnet" (ateşten temizlenmiş toprak) kelimesinden türemiş, sonraları "Barneto" adını almış. Bağlı olduğu 331.500 nüfuslu "London Borough of Barnet" 87 kilometrelik bir alana yayılmış. Middlesex adında büyükçe bir üniversiteye sahip, genelinde İngilizlerin yaşadığı bölgenin en önemli özelliği, Londra'yı ülkenin kuzeyine bağlayan M1 karayoluna taş atımlık mesafede olması.

İşte o şirin banliyönün 1888'de kurulmuş, günümüzde League Two'da (4. Lig) mücadele eden takımı Barnet FC, nam-ı diğer "Anılar"... Maçlarını oynadıkları 6.023 kapasiteli Under-

* Biz Barnet'in peşindeyiz/ Karada ve denizde/ Biz Barnet'in peşindeyiz/ Doğru zafere...

hill Stadı 1907'den beri takıma ev sahipliği yapmakta. Barnet FC ile birlikte, Arsenal'in rezerve takımının da maçlarını oynadığı stadin yarı kapasitesinden fazlası ayakta maç izlemek isteyen taraftarlara ayrılmış; koltuk sayısı 2.303.

Kulüp, bölgede o yıllarda yer alan Cowley College ve Lyonsdown Collegiate okullarının birlikte kurdukları futbol takımı ile ortaya çıkmış. İlk zamanlarında "The Hillmen" (Tepe Adamlar) adıyla mücadele ederken, 1892'de bölgesel lig olan Kuzey Londra Ligne katılmaya hak kazanmışlar. Şimdilerde takımla özdeşleşmiş koyu sarı-siyah renkler o zamanlardan miras. 1912'den 1965'e kadar Londra'nın amatör takımlarının yer aldığı Athenian Lig'de mücadele etmiş olan "Arılar"ın o dönemde elde ettiği bölge şampiyonluğu sayısı 7, yarı profesyonelliğe geçtiği sene ise 1965.

O sene, tarihinde ilk kez Federasyon Kupasının 3. turuna kadar yükselen Barnet FC'nin Preston North End ile karşılaştığı maçı 10.500 taraftar izlemiştir. 1970-1971 sezonunda İngiltere Futbol Federasyonu'nun yarı profesyonel takımlar arasında düzenlediği "FA Trophy" kupasında Stafford Rangers ile final oynama şansını yakalayan Barnet FC, maçı 3-0 kaybetmiştir.

1990-1991 sezonu ise dönüm noktası olmuş takım adına. O sezon Federasyon Kupasında 3. tura kadar yükselen takım, o turu Portsmouth karşısında kaybetmesine rağmen, sezonun sonunda oynanan lig maçında Fisher Athletic'i yenerek İngiltere profesyonel futbol liglerine adını atmıştır.

O yıllarda hücum futbolunu seven, çok gol atıp kalesinde çok gol gören bir takım olarak nam salarken, profesyonel liglerdeki ilk maçında Crewe Alexandra karşısında sahadan 7-4 yenik ayrılmış Barnet FC...

Bir sonraki Lig Kupası maçında, Brentford ile 5-5 berabere kalan takım, o sezon 3. Lig'e yükselme play-off maçında

Blackpool'a yenilmiş. 1992–1993 sezonunda, yaşadığı mali krize rağmen ligi 3. sırada bitirerek bir üst lige terfi hakkını kazanmış. Ancak uzun sürmemiş 3. Lig serüveni. 1993–1994 sezonunda tekrar 4. Lige dönüş yaparken, o dönem takımın teknik direktörlüğünü bir zamanların efsane kalecisi Ray Clemence yapmaktaymış.

Clemence'in ilk 2 sezonunda, ligi 9. ve 11. sıralarda bitiren takım, 1996–97 sezonunda Clemence'in takımdan ayrılıp İngiltere Milli Takımı kaleci antrenörlüğüne getirilmesi ile sarsılmış. Yeni teknik direktör Terry Bullivant ile o sezonu 15. sırada bitiren Barnet FC, inişli çıkışlı zamanlardan sonra 2000–2001 sezonunda başladığı yere, Amatör Kümeye düşmüş.

2004–2005 sezonunda ise bir kez daha profesyonel liglere dönüş yaptı Barnet FC; hem de o sezonun bitiminde en yakın rakibi Hereford United'a 12 puan fark atarak! O dönemde takım kimler çalıştırmadı ki: Paul Fairclough (2004), Ian Hendon (2008), Mark Stimson, Martin Allen, Lawrie Sanchez (2011)...

2013 Mart'ında soğuk, karlı bir Londra şubatında, o sezon antrenörlüğünü Edgar Davids'in yaptığı Barnet FC, lig lideri Port Vale karşısında sahaya çıkıyor, 24 takımlı League Two'da alt sıralardan kurtulmanın mücadelesini veriyordu. 4. Lig maç olmasına rağmen 21 sterline satılan maç biletleri, günümüzün futbol düzeninde kulüplerin ayakta kalabilmek için stad gelirlerini artırmaları gerektiğinin göstergesi.

Bir zamanlar Ajax, Milan, Juventus, Barça formaları giymiş 13 Mart 1973 doğumlu Edgar Davids (nice senelere!), bu sezonun başında takımda "player-manager" olarak görev aldı. Daha maçın ilk dakikalarında, ilerlemiş yaşına rağmen savunmaya yönelik orta saha oyuncusu olarak klasından hiçbir şey kaybetmediğini gösteriyordu.

Geçmişte futbol efsanesi Pele tarafından düzenlenmiş, “Yaşayan en iyi 100 futbolcu” listesinde yer almış olması tesadüf değildi elbette. Ajax yıllarında, o dönem takımın teknik direktörlüğünü yapmış Louis van Gaal’ın “pitbull” lakabı taktığı “gözlüklü topçu”, hızını biraz yitirmiş olsa da sert oyunundan, futbol zekâsından ve mücadeleci yapısından hiçbir şey kaybetmemişti.

O maçın oynandığı gün uzaklarda, adının başına eğreti bir “Süper” sıfatı takılmış vasat ligimizde iki belediye takımı yedi tepeli şehirde bomboş tribünler önünde mücadele ederken, futbolun beşiğinde bir mahalle takımı 4. Lig maçında, 2.398 taraftarının önünde sahaya çıkıyor; kıran kırana geçen maçın sonunda iki takım da birer puana razı oluyordu.

Maçın devre arasında sohbet ettiğim ev sahibi takımın taraftarları, bu sezon kombine biletlerini 400 sterline satın aldıklarını, 60 yaşın üzerindeki taraflar için bu rakamın 150 sterlin, 14 yaşın altındaki çocuklar için ise 30 sterlin civarında olduğunu dile getiriyordu.

Futbola Barnet FC’de başlamış olan Dougie Freedman, Marlon King, Andy Clarke, Linvoy Primus, Maik Taylor, Mark Gower ve Jason Puncheon kariyerlerinin ilerleyen zamanlarında Premier Lig takımlarında boy gösterdi. Şimdilerde o şirin banliyönün “Arıları”, günün birinde tıpkı eskiden formasını giymiş o futbolcular gibi ülkenin üst liglerinde mücadele etmenin rüyasıyla Underhill Stadı’nın tribünlerini her maçta doldurmaya devam ediyor.

Uzaklarda “üç büyükler masalı”yla lanetlenmiş ülkemde, maç günleri stadların tribünlerini doldurmayı beceremeyen rekabetsiz futbol düzeninin aksine, futbolun beşiğinde 4. Lig takımı Barnet FC nicedir unuttuğumuz gerçeği gösteriyor görmesini bilenlere: Her takım kendi hikâyesini yazar ve her takım kendi taraftarı için büyüktür...

BİR SEMT TAKIMI: LEYTON ORIENT FC

Ziya Adnan

Leyton Orient FC.

Adını günümüzde Asyalı göçmenlerin çoğunlukta olduğu Leyton semtinden alan, İngiltere 3. Liginin pek mütavazı, pek gösterişsiz, kendi halinde bir Doğu Londra takımı. Kuruluş tarihi 1881. İlk zamanlarında Eagle Cricket Club (Kartallar Cricket Kulübü) olarak bilinirlermiş, 1888 senesinde şimdiki adlarını almışlar. Kulübün lakabı "Orient". "The O's" (O'lar) olarak da biliniyorlar.

Fulham'dan sonra Londra'nın en eski takımı kırmızı-be-yazlılar, aynı zamanda profesyonel liglerin en eski 24. takımı. 3. Lige 2005-2006 sezonunda terfi ettiler. Takımı kuranlar, aynı bölgede yer alan Homerton hastanesinin o yıllardaki çalışanları. Ülkenin en üst liginde sadece bir sezon mücadele edebilmişler — 1962-63 sezonunda.

1978'de İngiltere Federasyon Kupasında yarı finale kadar çıkmışlığı var takımın, ama Arsenal karşısında kaybetmişler o maçı. 1993 senesinin Ekim ayından, 1995'in Eylül'üne kadar deplasmanlarda maç kazanamamışlar.

Günümüzdeki başkanları Barry Hearn, kulübü 1995'te eski başkan Tony Wood'dan 5 sterlin karşılığında satın almış. O yıl-

larda kapanma noktasına gelen kulübün hikâyesi İngiliz televizyon kanallarından Channel Four'a konu olmuş. Programın adı ilginç, "Club for a Fiver" (Beş Sterline Satılık Kulüp).

Maçlarını oynadığı Brisbane Road, Waltham Forest semtinde yer alan, 7.872 kapasiteli eski bir stad. Stadın kapasitesini 10. bine çıkarma çalışmaları halen devam etmekte. Taraftarının büyük çoğunluğu kombine bilet sahibi. Geçmişinde, formasını giymiş yıldız oyuncular listesinde İngiltere'nin unutulmaz kalecisi Peter Shilton, sonrasında Les Sealey, Laurie Cunningham, Chris Turner gibi önemli isimler var. Takımın bir oyuncuya ödediği en yüksek transfer ücreti 175 bin sterlin, Wigan Athletic'den transfer edilen Paul Beesley.

Londra'da, Chelsea, Arsenal, Tottenham gibi devlerin içinde sesini duyurmaya çalışan, kendi yağıyla kavrulan mütevazı bir semt takımı Leyton Orient. Kendi semtine, kendi değerlerine, renklerine sahip çıkarların takımı. Futbolun yalnızca "Büyük" takımlardan ibaret olmadığını çok zaman önce anlamış, futbol dünyasının gözlerden ırak bir kıyısında öylece oturup tüm olup bitene biraz dışarıdan bakanların, belki de gerçek futbolseverlerin takımı.

Bir zaman önce, bir futbol bilgisi söylemişti, "gerçek futbolsever, küçük takımların taraftarlarıdır" diye. Kolay olmasa gerek, sessiz bir takıma sevdalanmak, muhtemel, hiçbir büyük başarıya şahit olmayacaklarını bile bile, kar kış demeden, yağmurda, çamurda takımının peşinden yollara düşmek. Kolay olmasa gerek, sesi pek duyulmayanlara gönül vermek.

Takdir etmek gerek...

2006'da, Leyton Orient taraftarları, İngiliz futbolseverin yüzüne gülümseme getiren, pek sevimli bir kampanya başlamıştı —"haydi canım sende" dedirten cinsten. İngiltere'nin saygı duyulan gazetelerinin spor sayfalarında bile kendisine yer

bulmuştu bu şirin oluşum. Paylaşıyorum. Zira bilhassa bizim tribüncülerin ders alması gereken bir kampanya idi. Yurdum futbolunda kişilerin, takımlardan daha büyük hale geldiği "tamamen duygusal" zamanlarda, gerçek futbolseverin renklerine nasıl sahip çıktığını göstermesi açısından önemli – ilgisine...

Orient taraftarları, internet sitelerinde (www.leytonorient.co.uk), takımlarını İngiltere Premier Lig’de görmek adına her fedakârlığa hazır olduklarını, takımın yıldız oyunculara ihtiyacı olduğunu, bunun için her taraftarın elini taşın altına sokması gerektiğini dile getiriyorlardı.

Bu amaçla bir kampanya başlatmışlar ve ilk etapta transfer etmek istedikleri isim ise Real Madrid takımında forma giyen Brezilya’lı ünlü golcü Ronaldo. Onlara göre bu transferin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulan rakam 20 milyon sterlin imiş. Bir de "Rometre" koymuşlar internet sayfalarına, bu sayede konuya ilgi duyup siteye giren taraftarlar, kampanyaya kadar ne kadar destek sağladığını görebiliyor.

Elbette 20 milyon sterlin taraftarlar tarafından karşılanabilecek bir rakam değil. Asıl amaç takıma karınca kararınca her türlü maddi desteği ve taraftarın takımına sahip çıkmasını sağlamak. Belki genç takımın deplasmanlara daha rahat gidebilmesi için yeni bir otobüs, belki stadlarını günün koşullarına uygun hale getirebilmek için birazcık maddi destek, belki futbol akademisine yardım... Her şey takım için, zira takımın gerçek sahibi taraftar. Başkanlar yönetimler gelip geçer, baki kalan renkler ve sevdalardır.

Zamanının ses getiren başkanlarından Sabri Mermutlu ile çok keyifli bir söyleşi yapmıştım. Türk futbolunu, taraftarını, yönetim anlayışını iyi bilen bir başkandı. O söyleşideki sözle-

rinde biraz sitem vardı —günümüzde futbolda yaşananlara dair:

Şimdiler de, ne başkanlar, ne de taraftarlar, takımlarını ileriye götürmek için gereken çabayı sarf ediyorlar. Taraftarlık yalnızca takımın başarısını alkışlamakla, evlerin salonlarında büyük ekran karşısında tezahürat yapmakla olmaz, yeri geldiği zaman her taraftar elini taşın altına sokmalı...

Söyleşinin sonunda "Hacca Giden Karınca" hikâyesini anlatmıştı...

Karınca'nın biri, yola koyulmuş yavaş ama kendinden emin adımlarla. Görenler, "hey karınca, nedir bu telaşın, yolculuk nereye böyle?" diye sormuşlar biraz alaycı bir edayla. Başını kaldırmadan, yürümeye devam ederek cevap vermiş küçük karınca, "hacca gidiyorum..."

"Haydi canım sende, sen kim, Hac kim, yol uzun, sen bu hızıyla varamazsın ki oraya," demişler gülerек...

Bu sefer başını kaldırmış karınca, "varamasam bile bu uğurda ölürüm," demiş yoluna devam ederek...

Ronaldo'nun veya başka bir futbol yıldızının, şimdilik Orient forması giymesi hayalden öte değildir, bilirim. Ancak, unutulmaması gereken şey, bilge adamın söyledikleridir: "En uzun yolculuklar bile küçük bir adımla başlar..."

İşte bu yüzden Orient taraftarlarına saygılarımı iletirim...

ADA'NIN TAŞRASINDAN

GÜRÜLTÜCÜ KOMŞULARIN DÖNÜŞÜ

Ziya Adnan

2011'in Ocak ayında yazmıştım, yeni futbol düzenin yeni zengin takımının hikâyesini. Emirates Stadı'nda oynadıkları bir lig maçuydı. Golsüz biten maç sonrasında Arsenal taraftarlarının "Boring Boring City" (Sıkıcı Sıkıcı City) tezahüratı yankılanıyordu Kuzey Londra semalarında. Ve yazımı "savurdıkları onca paraya rağmen, izleyenlere heyecan vermeyen sıradan bir takımı izlerken..." cümlesiye tamamlamıştım. O sezonu Premier Lig'in 3. sırasında, bir sezonu daha nicedir gıpta ile baktığı kırmızılı komşusunun gölgesinde bitirmişti mavili takım. Bir sezon daha umutlar başka bahara kalmıştı.

Ve o yazıdan sonraki futbol sezonunda, bir önceki şampiyonluğundan tam kırk dört sene iki gün sonra, ülke futbolunun en üst liginde şampiyonluğa ulaştı Manchester şehrinin "gürültücü komşuları". En son şampiyon oldukları sene, İngiltere'nin Başbakanı Harold Wilson'du. George Best ülkede yılın futbolcusu seçilmiş, İngiltere Milli Takımının teknik direktörlüğünü Alf Ramsey yapmaktaydı. Ne yazık ki o üç isim de artık hayatta değildi. Göremediler onca zaman sonra gelen şampiyonluğu. O bekleyiş süresince mavili takım 29 farklı teknik direktörle ça-

lıymış, beş kez küme düşüp yeniden dönmüştü; küme düşmenin her şeyin sonu olmadığını hatırlatırcasına...

Geçmişte Ada futbolunun en üst liginde iki şampiyonluk yaşamış olan takım (1936–37, 1967–68), onca seneden sonra bir kez daha kaldırmıştı kupayı. 2011–2012 sezonunda Premier Lig’de 15. sezonunu geçirirken, evinde oynadığı maçlarda 47.705 kapasiteli Etihad Stadı’rı dolduranlar kimi zaman Sergio Agüero’nun gollerini alkışladı; kimi zaman takımın beyni olarak gösterilen David Silva’nın müthiş asistlerini, Samir Nasri’nin çalımlarını. Evinde oynadığı maçlarda 55 gol atan takım, o sezona kadar Etihad Stadı’ndaki en son yenilgisini 2010 senesinin Aralık ayında almıştı. İç sahada topladığı 55 puan, Premier Lig’de 2005–2006 sezonunda Chelsea’nin, 2010–2011 sezonunda Manchester United’ın iç saha başarısını tekrar ediyordu. Sıkıntılı bir sezon geçiren, “El Apache” lakaplı Arjantinli forvet, teknik direktörü ile ters düşmeyip onca zaman ayrı kalmasaydı takımdan, sarıya topladıkları 89 puandan fazlasını toplar, şampiyonluğu son haftaya ve averaja bırakmazlardı.

Kimilerine göre onların başarısının altında yatan paranın gücüydü, kimilerine göre rakiplerinin güçsüzlüğü. Parasal gücün başarıda önemli katkısı vardı elbette. Ama Premier Lig’de şampiyonluk yaşamış hangi takım kesenin ağzını açmamıştı ki? Mesela o sezondaki en yakın rakibi Manchester United’ın kadrosunun maliyetinin, City’nin kadrosundan daha fazla olması gözlerden kaçan bir ayrıntıydı.

Kim ne derse desin, müthiş bir sezon geçirmişti şampiyon takım; oynadıkları futbolla izleyenlere keyif vermişti. Oynadığı 38 lig maçından 28 galibiyet alırken, sahasında neredeyse tüm maçlarını (sadece 1 beraberlik dışında) kazanmıştı. Rakip filelere 93 gol atarken (2.44 gol ortalaması), deplasmanda 10 kez galip gelmişti, üstelik “ezeli düşman” Manchester United’ı “Düşler Tiyatrosu” Old Trafford’da yarım düzine golle geçerek. Baharın habercisi bir günde, bu kez kendi evinde, Etihad Sta-

dı'nda bir kez daha yenerken kapı komşusunu, ertesi gün Ada basınının manşetlerine "Noisy neighbours tear down the walls!" (Gürültücü komşular duvarları yıktı!) cümlesi yazılıyordu büyük puntolarla.

Sir Alex Ferguson'un kovaladığı 20. şampiyonluk son saniyede ellerinin arasından kayıp giderken, mavili takımın İtalyan teknik direktörü gülümseyerek şu cümleyi kullanmıştı o maç sonrasında: "City are back mate!" (City geri döndü dostum!)

Gerçekten muhteşem bir dönüştü onlarınki. Uzun süre hafızalardan çıkmayacak o unutulmaz maçtan, bir daha yaşanmayacak o uzatmalardan sonra. Kuruluşu 1880 senesine dayanan takım bilhassa 60'lı ve 70'li yıllarda başarılı sezonlar geçiriyor, bir zamanlar Galatasaray'ı da çalıştırmış olan Malcolm Allison'un teknik direktörlüğünde o zamanki adıyla "Kupa Galipleri Kupası"nı kazanıyordu. 1973-1974 sezonunun son maçında Manchester United'a karşı Dennis Law'ın attığı golle maç 1-0 kazanırken, ezeli rakipleri o maçtan sonra küme düşüyordu. Maviler, 1976'da Newcastle United'ı finalde yenerek Lig Kupasını kazandı.

City, 1980'li yıllarda inişli çıkışlı grafik sergilerken, o dönemde iki kez küme düşüyor; ama kısa sürede yeniden 1. Lige dönüyor, Peter Reid'in teknik direktörlüğünde 1990-1991 ve 1991-1992 sezonlarını ligde 5. sırada tamamlıyordu. Premier Lig'in kurulduğu 1992-1993 sezonunda ligi 9. sırada bitiren takım ilerleyen zamanlarda düşüşe geçerken, 1996'da bir kez daha küme düşüyordu. O düşüşten iki sezon sonra 1997-1998 sezonunda, bu kez 3. Lige düşüyor, o takıma gönül verenler bir zamanlar Avrupa'nın önemli kupalarını birini kaldırmış takıma ağıtlar yakıyordu.

Bir sonraki sezonda, Gillingham karşısında Play-Off maçını kazanan City, 1. Lige terfi ediyor; bir sezon sonra da Premier Lig'e yeniden dönüyordu.

2008'e kadar orta sıralarda mücadele eden takımı o yıllarda Kevin Keegan (2001–2005), sonrasında Stuart Pearce (2005–2007), Sven–Göran Eriksson (2007–2008) çalıştırıyor; 2008 senesinin Ağustos ayında kulübün kaderi beklenmedik bir şekilde değişiyordu. Abu Dhabi United Group'un satın aldığı City, kısa sürede transfer piyasasında adından söz ettirmeye başladı. Kulüp, Robinho'yu Real Madrid takımından 32,5 milyon sterlin karşılığında transfer ederken, 2009'un yaz aylarında 100 milyon sterlinin üzerinde para harcayarak Gareth Barry, Roque Santa Cruz, Kolo Touré, Emmanuel Adebayor, Carlos Tévez ve Joleon Lescott'u kadrosuna dahil ediyordu. Aynı senenin Aralık ayında teknik direktörlük görevinden kovulan Mark Hughes'un yerine Roberto Mancini geliyor; takım 2009–2010 sezonunu 5. sırada bitiriyordu

2011–2012 sezonu öncesinde kadrosunu Gaël Clichy, Stefan Savić, Sergio Aguero, Samir Nasri ve Owen Hargreaves ile güçlendiren takım sezona fırtına misali başlıyor; Eylül ayından Kasım'ın sonuna kadar oynadıkları 7 maçı kazanıyordu. Ligi uzun süre zirvede götürüp finale yaklaşıırken tökezlese de United'ın kaybettiği puanlar sayesinde yeniden umutlanıyordu. Evinde oynadığı son maçta küme düşme potasındaki QPR'ı uzatma dakikalarında attığı iki golle geçip şampiyonluğa ulaşırken, Sir Alex'in tarımıyla "gürültücü komşuların" sevinç gösterileri yansiyordu ekranlara. 1968'den beri 36 sezon ligi kırmızılı komşusunun altında bitiren City, 2011–2012 sezonunda ligi onların üstünde bitirmiş olmakla kalmıyor, dünya futbolunun en görkemli liginin şampiyonu oluyordu. Sezon boyunca 12 ülkeden 24 futbolcuyla mücadele edip, finalde kupayı kaldırırken Sir Alex bu kez anlamış olmalıydı...

"City are back mate!" (City geri döndü dostum!)

BİR FUTBOL ŞEHRİNİN PORTRESİ

Ziya Adnan

Freddy O'Connor tarafından 1986'da kaleme alınmış *Liverpool, It All Came Tumbling Down* adlı ilginç bir kitap vardır, Ada futbolunun efsane Liverpool takımının şehrinin tarihini anlatıldığı...

Hüzünlüdür kitapta yazılanlar, yürek acıtır. Beatles grubunun doğduğu ve efsaneleştiği bir zamanların önemli bir liman kenti iken, tersanelerin kapanması, liman işçiliğinin tarihe karışması ile şehrin nasıl yoksulluk ve işsizlik girdabına sürüklendiğini anlatır yazar, eskiyi özleten siyah beyaz fotoğraflar eşliğinde. Gerry and the Pacemakers'ın "Ferry Cross The Mersey" şarkısına da ilham kaynağı olan, Mersey nehrinin kıyısında yer alan bu eski İngiliz şehrinin simgesi o mistik dev kuş "Liver Bird", hâlâ tarihi binaların üzerinden şehre koruyuculuk yapar. Pacemakers, Liverpool takımının pek tanınmış marşı haline gelen 1963 doğumlu "You Will Never Walk Alone"un da yaratıcısıdır.

Ama şimdilerde Liverpool eski görkemli görüntüsünden uzaktır; yoksulluk hemen her sokağında kendini belli eder. Ülkenin en yüksek işsiz nüfusuna sahip şehirlerin başında gelir —kötü zamanların göstergesi...

Liverpool University ve John Moores adlarında iki büyük üniversitesi olan şehir, dünyanın dört bir tarafından öğrenim görmek için gelen gençlere ev sahipliği yapar. Tüm olumsuzluklarına rağmen görülesi, belki de bir süreliğine bile olsa yaşıyanıdır Liverpool.

İlgilisine söyleyeyim, şehrin merkezinde yer alan Beatles müzesini de görmeden bu şehirden ayrılmak olmaz.

Ilık bir cumartesi sabahı, eskiden tersanelerin yer aldığı, şimdilerde ise daha dingin bir görüntüde olan Albert Docks'un tarihi otellerinden birinde uyanırsanız, İngilizlere has geleneksel kahvaltı sonrası çıktığınız yürüyüşte sizi karşılayacak, hatta şaşırtacak olan, yediden yetmişe kırmızı formalara bürünmüş Liverpool sakinleri olacaktır. "Bir şehri tribünden sevmektir taraftarlık" tezinin ispatıdır o şehir —her ne kadar şehir milliyetçiliği bizim futbol inancımıza ve kültürümüze uzak olsa da...

Şehrin bir kısmı mavi (Everton), diğeri kırmızı (Liverpool) sevdalıdır. Futbolu sevmesiniz bile, bir süre sonra anlarsınız ki futbol bu şehrin kalbinde yaşar. Kendilerine has aksarı ile İngilizcelerini anlamakta muhtemelen zorlanacağınız kadınlar, çocuklar, yaşlılar, hemen hepsinin ortak sevdasıdır futbol ve o şehrin iki köklü takımı.

Sonra, kimbilir belki zamanla sizin de dilinize bir futbol şarkısı takılacaktır, siz de Pink Floyd'un 1971 tarihli *Meddle* albümündeki "Fearless" şarkısının arka fonunda Liverpool taraftarlarının söylediği "You Will Never Walk Alone"nın sözlerini ezberleyeceksinizdir. Zira aralarında korkunç bir rekabet olsa da, maçlarda yan yana oturur Liverpool ve Everton taraftarları, tribünler de "You Will Never Walk Alone" nun sözleri yankılanır. Kanımca gelmiş geçmiş en güzel futbol şarkısıdır:

Asla yalnız yürümeyeceksin/ Fırtınada yürürken başını hep dik tut/ Ve karanlıktan sakın korkma/ Çünkü sonunda altın rengi

bir gökyüzü/ Ve mutluluğun gümüşten şarkısını bulacaksınız/
Hayallerin sarsılrsa da, alt üst olsa da/ Rüzgârda, yürümeye de-
vam et/ Yağmurda, yürümeye devam et/ Kalbinde umutla, yü-
rümeye devam et/ Ve bil ki, hiçbir zaman yalnız yürümeyecek-
sin/ Asla ama asla yalnız yürümeyeceksin... (Albert Docks)*

Sonra, öğle saatlerinde ayaklarınız sizi neredeyse tüm şehir sakinlerinin gitmekte olduğu yöne doğru sürükleyecektir — belki ilgiden, belki meraktan. Şehir merkezinde yer alan, Lime Street tren istasyonundan akın akın çıkan kırmızı formalı taraftarlar arasında yürürken sizde kapılacaksınız bu futbol şehrinin büyüüne. Bu futbol şehri ve o şehrin takımı Liverpool FC, sizi kendine çağıracaktır. Futbola pek ilgi duymayan nice-sini görmüşümdür bu büyüünün etkisinde o yolları yürüyen, nice-sini duymuşumdur “You Will Never Walk Alone”nın sözle-rini usulca mırıldanan.

Zira bir kez karıştın mı o şehrin kırmızı insanlarının arasına, artık durmak mümkün değildir. Anlamak için herhalde yaşa-mak gerekir.

Yarım saatlik bir yürüyüşten sonra, “Anfield” bölgesinde ki o muhteşem stad karşılayacaktır sizi, İngiliz futbol tarihinin gelmiş geçmiş en başarılı takımına ev sahipliği yapan 45.522 kapasiteli “Anfield”. Şimdilerde biraz eski, biraz viran halde duran eski İngiliz evlerinin tam ortasına inşa edilmiş pek gör-kemli bir tarihi stad. Liverpool’un yaratıcısı Bill Shankly’nin mabedi...

* When you walk through a storm/ Hold your head up high/ And don’t be afraid of the dark/ At the end of a storm is a golden sky/ And the sweet silver song of a lark/ Walk on through the wind/ Walk on through the rain/ Tho’ your dreams be tossed and blown/ Walk on, walk on/ With hope in your heart/ And you’ll never walk alone/ You’ll never, walk alone...

Stadın, "Shankly Gates" olarak bilinen ana girişinde, 15 Nisan 1989 günü, Sheffield Hillsborough Stadı'nda, Nottingham Forest ile oynanan talihsiz Kral Kupası yarı finalinde ezilerek ölen 96 Liverpool taraftarının anısına inşa edilen, her daim 96 mumun yandığı ve çiçeklerin bırakıldığı anıt ilginizi çekecektir. Bir süreliğine duracaksınızdır o anıtın önünde... Bir süreliğine sessizce...

O anıtta yazılan isimlere, o talihsiz gün hayata veda etmiş futbol taraftarlarının yaşlarına gözünüz takılacaktır. Çoğu pek erken yaşta hayata veda etmişler, tıpkı 14 yaşındaki Lee Nicol veya 10 yaşındaki Jon-Paul Gilhooley gibi...

Hiç birisini tanımamış olduğunuz halde içiniz acıyacaktır. Orada, o anıtın önünde öylece dururken, sizde anlayacaksınız- dır, bu şehir futbol şehridir, bu şehrin sakinleri takımı için yaşar ve takımı için ölür. Zira futbol bu şehrin kalbinde atar.

Hillsborough anıtı...

Sonra, "Main Stad"da yerinizi alırken, gözünüz dünya futbolunun muhtemel en bilinen tribününe takılacaktır. Siz hayranlıkla bu müthiş tribün manzarasını izlerken, kırmızı formalı binlerce Liverpool taraftarı kale arkasındaki "Kop" tribününde şarkılarını söyleyecektir. Shankly adına açılmış flamalar dalgalanacaktır kırmızılar arasında. Takımlar sahaya çıkarken bir uğultu kopacaktır, "Kop" Shankly'nin çocuklarını bir kez daha selamlayacaktır.

1892 senesinde kurulmuş Liverpool FC'yi yazarken, o efsaneyi yaratan futbol adamundan da söz etmeden geçmek olmaz elbet...

William Bill Shankly, 2 Eylül 1913 Glenbuck (İskoçya) doğumlu, yoksul bir maden işçisinin on çocuğundan biri. İkinci Dünya Savaşı öncesinde Patrick Thistle takımında futbol oynamaya başlamış, sonrasında savaş yüzünden kariyerine ara

vermiş. 33 yaşında futbolculuk kariyerine nokta koymuş. 1949 yılında Carlisle United ile başlayan antrenörlük kariyeri, 1951'de Grimsby, 1953'de Workington, 1956'de Huddersfield takımlarında devam etmiş.

Bu yıllarda bir kez Liverpool takımının hocalığı için görüşmeye çağılmış, ama kabul edilmemiş. Huddersfield takımının başında iken, o yılların efsane futbolcusu Denis Law'u henüz 15 yaşında İngiliz futboluna kazandırmasıyla bir anda adından en çok bahsedilen futbol adamı haline gelmiş. Bu kez hatasını tekrar etmeyen Liverpool yönetimi, Shankly'i Aralık 1959'da Liverpool takımının başına teknik direktör olarak getirmiş.

O gelmeden önce, 2. Ligde tutunma mücadelesi veren ve her yönüyle pek vasat bir takım görüntüsü çizen Liverpool, Shankly'nin gelişi ile sanki yeniden doğmuş. Kendine has antreman programı, istikrara olan şartsız inancıyla Shankly, 1965-1966 sezonunda Liverpool'u İngiltere Şampiyonu yapmış. O sezon takımda yalnızca 14 oyuncu forma giymiş olduğunu hatırlatalım. O ve ondan sonraki sezonlarda yalnız İngiliz futbolunda değil, Avrupa sahalarında da esmiş kükremiş Liverpool, adını tüm dünyaya duyurmuş.

Liverpool'dan ayrıldığı gün şöyle demiş Shankly: "Başka-na ayrılacağımı söylemek benim için dünyanın en zor şeyiydi. Kararımı açıklamaya giderken, elektrikli sandalyeye doğru yürüyormuş gibi hissetmiştim."

Temmuz 1970'te, 60 yaşında emekliye ayrılan Shankly için "Liverpool'un babası" derler, onun adını bilmeyen yoktur şehirde. Şehrin diğer takımı Everton için söylediği, "bu şehirde iki takım vardır, Liverpool ve Liverpool'un yedekleri" sözü onun şehrin kırmızılı takımına olan kayıtsız sevdasını iyi anlatır.

28 Eylül 1981’de 68 yaşında vefat ettiğinde tüm şehrin ağlamış. Hâlâ adına yazılmış şarkıları yankılanır tribünlerde, Ölümünden sonraki ilk maçta Kop tribününde açılan dev “Shankly Lives Forever” flaması unutulmaz.

Shankly Gates...

Maçtan sonra ağır ağır ayrılırken tribünlerden, şahit olduğunuz futbol festivali uzun bir süre aklınızda yer edecektir. “You Will Never Walk Alone” şarkısı yankılanırken tribünlerde, bu futbol mabedini görmüş olduğunuz için kendinizi şanslı sayacaksınız. Kimbilir, belki aklınıza Shankly Gates’in yanında ki anıtta isimleri yazılı talihsiz Liverpool taraftarları gelecektir.

Bilir misiniz, Shankly söylemişti, “futbol hayat memmat meselesi değildir, ondan çok, çok daha önemlidir...”

FUTBOL ŞEHRİNİN MAVİLİ TAKIMI

Ziya Adnan

We are The People's Club

We're the pride of Merseyside...*

Liverpool'un efsane teknik direktörü Shankly'nin vaktiyle söylediği şu sözü yukanda anmıştık: "Bu şehirde [Merseyside'da] iki büyük takım vardır. Liverpool ve Liverpool'un yedekleri." Oysa Mersey nehrinin kıyısına kurulmuş, Beatles grubunun doğduğu ve zaman içinde efsaneleştiği, bir zamanların önemli bir liman kenti iken tersanelerin kapanması ve liman işçiliğinin tarihe karışması sonucu yoksulluk girdabına kapılmış 816 bin nüfuslu o tarihi şehrin iki önemli takımı vardır; her ne kadar Shankly üstadımız diğerini görmezden gelmiş olsa da...

1878 senesinde "St. Domingo's FC" adıyla kurulan, şehrin mavili takımı Everton FC... Geçtiğimiz Mart'ın 15'inde 121. doğum gününü kutlayan Shankly'nin takımı Liverpool FC'den beş yaş büyük. Hiç olmazsa büyüğe biraz saygı diyerek anlatalım hikâyelerini.

Kulüp, St. Domingo Methodist Kilisesi'nin müdavimleri için yazları kriket, kışları futbol oynasınlar, sağlık için spor

* Biz halkın takımımız/ Biz Merseyside'in gururuyuz...

yapsınlar diye kurulmuş. Kuruluşundan bir sene sonra, bölge halkının isteğiyle mahallesinin adını almış —Ada futbolunda “The People’s Club” (Halkın Kulübü) olarak bilinmesi bu yüzden. 1920’li yıllarda oynadıkları göze hoş gelen futbola ithafen “The School of Science” (Bilim Okulu) olarak da nam salmışlar. Şimdilerde o futbol şehrinin kenar mahallesi Everton işsizliğin, yoksulluğun, umutsuzluğun derin izlerini taşıyan tarihi sokaklarıyla ilgiden, gözlerden uzak... İngiltere’nin en yüksek işsiz nüfusuna sahip bahtsız şehrin o eski mahallesi nicedir komşusunun gölgesinde kalmış olmasına, yaşamın her türlü zorluğuna rağmen bölge halkının en büyük tesellisi. Maç günleri sokaklarında mavili formalarıyla genci yaşlısı taraftarların ortak sevdası Everton FC...

En büyük rakip şehrin kırmızılı takımı, komşu Liverpool FC ama alışılanın aksine, iki takım taraftarları arasında şiddete dayalı bir rekabet söz konusu değil... İki takım arasında oynanan maçlarda, rakip taraftarların aynı tribünde, maviler ve kırmızılar içinde takımlarını destekleyişi takdire şayan. Darısı bizim coğrafya başta olmak üzere, diğer futbol şehirlerinin başına diyelim.

İki takım arasında oynanan maçlar, nam-ı diğer “Merseyside derby” Ada futbolunda kesintisiz devam eden en uzun derbi. 1962–1963 sezonundan günümüze kadar gelmiş. O maçlarda tribünlerde iki takım taraftarlarının birlikte söylediği “Merseyside, Merseyside” ve arkasından gelen “Are you watching Manchester?” (İzliyor musun Manchester?) tezahüratı hiç sevilmeyen komşu şehrin futbol sakinlerine gönderme, en ince-sinden...

Ancak her ne kadar tribünlerde dostluk hâkimse de saha içindeki rekabet bir o kadar çetin. O kadar ki, Ada futbolunda en fazla kırmızı kart gösterilen derbilerden biri haline gelmiş zaman içinde. Premier Lig’in kuruluşundan 2012–2013 sezonunun sonuna kadar gösterilen kırmızı kart sayısı 20. İki takı-

mın kaptanları Steven Gerrard ve Phil Neville ikişer maçta oyun dışı kalmış bu sürede. Ada futbolunda hiçbir derbi bunlarınkı kadar sert değil anlayacağınız! İki takım arasında oynanan maçlarda en fazla gol atan futbolcu —kırmızılı takımın efanesi—, 9 numara Ian Rush. Dile kolay, kariyerinde 25 gol atmış Everton kalesine.

Bu maçlara bilet bulmak ise ayrı bir mesele... Ayakta maç izlemenin mümkün olduğu zamanlarda, 18 Eylül 1948 tarihinde, 78.599 taraftar izlemiş iki takımın maçını. Bu bir rekor.

Everton’a dönersek; günümüzde en çok kullanılan lakapları “The Toffees” ya da “The Toffeemen” (bir çeşit İngiliz şekerlemesi) o yıllarda bölgenin en çok bilinen, mahalleye mahsus şekerçi dükkânından kalma. “Şekerçi kadın” olarak bilinen teyze maç günleri stada elinde kavanozu ile gider, tribünlere “everton mint” (nane şekeri) dağıtırmış. İlk zamanlarında siyah-beyaz olan renklerinin de o şekerden geldiği rivayet edilir.

Takımın mavi-beyaz formasının üzerinde yer alan, Latince “nil satis nisi optimum” ambleminin anlamı “Only the best is good enough” (Sadece en iyi yeterlidir).

Başlangıcı 1888’ee dayanan, dünya futbolunun en eski liglerinden İngiltere Liginin kurucu kulüplerinden olmaları kayda değer. İlk şampiyonluklarını kazandıkları 1890–1891 sezonundan günümüze kadar geçen sürede 109 sezon ülkenin en üst liginde mücadele etmiş, kazandığı şampiyonluk sayısı 9... Takıma 1892’den beri ev sahipliği yapan Goodison Park Stadi 40.157 kapasiteli, şehir merkezinden sadece üç kilometre uzaklıkta...

2. Dünya Savaşı’ndan sonra inişli çıkışlı zamanlar yaşamışlar. 1960’lı yıllarda yükselişe geçerken, o dönemde iki lig şampiyonlukları ve Federasyon Kupası kaldırmışlıkları var. 1980’li senelerin ortalarında iki lig şampiyonluğu yaşayan kulübün

(1984–1985, 1986–1987), 1985’te kazandıkları Avrupa Kupa Galipleri Kupası o senelerdeki başarılarını anlatmaya yeter sanırım.

1985, kulüp adına tarihi bir sene... İki kupayı kazandıkları sezonda, 3. kupa olan Federasyon Kupasını finalde Manchester United karşısında kaybetmişler. O yıllarda İngiliz takımlarına verilen men cezası nedeniyle Avrupa kupalarına katılamamış olmalarına talihsizlik diyelim. 1986–1987 sezonunda kazandıkları şampiyonluktan sonra takımı parasal nedenlerle dağıtmak zorunda kalmışlar. Ayrılanlar arasında Athletic Bilbao’nun yolunu tutan, dönemin önemli teknik direktörü Howard Kendall’ın da olması önemli bir ayrıntı. Takımı devralan yardımcısı Colin Harvey, mavileri 1989 Federasyon Kupası finaline kadar götürmüş ama komşu Liverpool’a uzatmalarda 3–2 yenilip, kaybetmişler bu finali.

Takımın en son kazandığı kupa 1995 senesindeki Federasyon Kupası.

1992–1993 sezonunda kurulan Premier Lig’in efendilerinden mavili takım... O dönemlerdeki en büyük sıkıntısı, teknik direktör konusundaki istikrarsızlıkları. 1990’da yuvaya geri dönen Howard Kendall’da aradığını bulamayan kulüp o yıllarda dermanını farklı teknik direktörlerde aramış. Jimmy Gabriel (1993–1994), Mike Walker (1994), Joe Royle (1994–1997), Howard Kendall (1997–1998), Walter Smith (1998–2002)...

2013 Nisan’ında Sir Alex’in emekliye ayrılacağını açıklaması üzerine Kırmızı Şeytanlar’ın teknik direktörlüğüne getirilen 25 Nisan 1963 doğumlu David Moyes, 2002’de başladığı mavili takımın teknik direktörlük kariyerinde 11 sezon kalmış kulüpte. Sir Alex’in onun için söyledikleri kayda değer:

David ahlaklı, mükemmel iş etiğine sahip çok iyi bir teknik direktör. Onu uzun zamandır izler ve yaptığı işleri beğenirim.

1998 senesinde yardımcım olması için kapısını çalmış olduğum unutulmamalı.

David Moyes, Sir Alex Ferguson ve Arsene Wenger'den sonra Premier Lig'de görevinde en uzun kalabilmiş teknik direktör. 2002'de Walter Smith'den boşalan teknik direktörlük görevine gelen, düşme potasında aldığı takımı o sezon Premier Lig'de tutmayı başarırken, bir sezon sonra ligi 7. sırada bitirerek 1996'dan beri en iyi derecesini elde ediyordu.

Everton'dan bahsederken, zaman içinde formasını giymiş önemli futbolcuları anmamak olmaz elbet. Takımın bir sezondaki gol rekorunu 60 golle Dixie Dean kırmış, 1927-1928 sezonunda. Savunma oyuncularını onu durdurmak için her türlü sertliği denerlermiş ama o hiç karşılık vermezmiş tekmelere. Hiç kart görmeden 438 maç oynamış o yılların golcüsü. 2004'te Wayne Rooney 27 milyon sterlin karşılığında Manchester United'a satılmış —kulübün kasasına giren rekor transfer ücreti...

Neville Southall (1981-1997), Gary Stevens (1982-1989), Brian Labone (1958-1971), Kevin Ratcliffe (1980-1991), Ray Wilson (1964-1969), Trevor Steven (1983-1990), Alan Ball (1966-1971), Peter Reid (1982-1989), Kevin Sheedy (1982-1992), Dixie Dean (1925-1937), Graeme Sharp (1980-1991) takım tarihinin en iyi 11'i seçilmiş taraftar sitelerinde.

Ancak her ne kadar o 11'de yer almasa da, "psikopat" lakaplı Duncan Ferguson'u da unutmamak gerekir. 1.93'lük forvet, kariyerinde 9 kırmızı kart görürken, 1994'te Raith Rovers'da forma giyen John McStay'i maç esnasında darp etmesi nedeniyle 3 ay hapis yatmış. Faul nedeniyle hapse giren ilk Avrupalı futbolcu kendisi! Lakabı boşuna değil yani. Onun sert mizacını anlatan hikâyelerin en gerçekçi şahitleri, Everton'da oynadığı yıllarda evini soymaya niyet etmiş iki bahtsız hırsız... Azman futbolcunun evde olduğunu fark etmeyen iki hırsızdan biri feci şekilde dayak yedikten sonra üç gün hastanede kalmış. Diğeri ise çareyi sıvışmakta bulmuş. Hırsızlık suçundan 15 ay

cezaevinde kalan iki kafadar, bu olaydan sonra kimserin cesaret edemeyeceği aptalca işlere karışmış olanlara verilen “Darwin Ödülü”ne layık görülmüş!

Evertonians’ın (Everton taraftarlarına verilen isim) gönlünde ayrı yeri vardır “uncan and disorderly” (serkeş) olarak da anılan sert futbolcunun.

Ve 2012–2013 sezonunun bitimine az kala, o futbol şehrinin mavili takımı ligi komşu Liverpool’un üzerinde bitirmeyi garantileyip sonraki sezon UEFA Kupasında oynayacak olmanın sevincini yaşıyordu. Bütçe olarak kendilerinden çok daha güçlü rakiplere karşı bir sezon daha kafa tutmuşlar, üstelik puan cetvelinde şehrin kırmızılı takımının üstünde yer almışlardı.

Shankly’nin kırmızılı takımından daha çok puan topladıkları her sezon o futbol şehrinin mavili takımı için başanlı sayılırdı...

ADA FUTBOLUNUN KALABALIK TAKIMI: LEEDS UNITED FC

Ziya Adnan

Here we go with Leeds United
We're gonna give the boys a hand
Stand up and sing for Leeds United
They are the greatest in the land...*

Ocak 2011... Cumartesi...

Soğuk bir Londra sabahında, Kuzey Londra'nın Finsbury Park tren istasyonu... Öğle saatlerinde başlayacak Federasyon Kupası 4. tur maçında ev sahibi Arsenal, bir zamanlar Premier Lig'e renk katmış Leeds United karşısında... Trende, yanımda oturan orta yaşlardaki Leeds United taraftarı sitemkâr cümlelerle bu maç için kulübün Arsenal'den 14 bin bilet talep ettiğini, ancak kendilerine yalnızca 9 bin bilet ayrıldığını anlatıyor. Kırk binin üzerinde kombine biletli taraftara sahip Arsenal'in, depasman takımının taraftarlarına ancak yüzde onluk kontenjan ayırabildiğini, 60 bin kişilik Emirates Stadı'nın her maçta dolduğunu, bunun da depasman takımları için sıkıntı yarattığını anlatıyorum. Az da olsa hak veriyor.

* Düşük yollara Leeds United'la.../ El vereceğiz yine bizim çocuklara/ Ayağa kalkın ve söyleyin Leeds şarkımızı/ Bu toprakların gördüğü en büyük takımı...

Emirates Stadı'nı daha önce hiç görmediğini, böyle görkemli bir stadda maç izlediğimiz için ne kadar şanslı olduğumuzu vurguluyor. Kendi kulübünün yönetiminden memnun olmadığı aşikâr! "Ah Ken Bates!" diyor. Nicedir unutmuşum o ismi. Taraftarı müşteri olarak gören zihniyetin gerçek temsilcisi... Bir zamanlar Chelsea'nin başkanlığını yapmış, Abramovich'in gelmesiyle koltuğundan olmuş, şimdilerde Leeds United'ın başkanlığını yapan 1931 doğumlu İngiliz işadamı. 1982'den 2003'e kadar başkanlığını yaptığı Chelsea'de sivri açıklamaları ile tanınmıştı. 1982'de, borç batağındaki Chelsea'yi 1 sterlin karşılığında satın aldığında Batı Londra takımı 3. Lige düşmenin eşiğindeydi. Parasal anlamda kulübü düzlüğe çıkarmış olsa da taraftarlar ile arası hiç barışık olmadı.

Başkanlık yaptığı 21 senede 9 teknik direktörle çalışırken, o senelerdeki hırçın demeçleri ile manşetlerden hiç düşmezdi. Ada futbolunda holiganizm illetinin yükselişte olduğu zamanlarda, Chelsea'nin Stamford Bridge Stadı'na elektrikli tel dikme önerisini gündeme getirmiş, ancak bu öneri Londra Belediye Başkanı tarafından kabul görmemişti. Diğer takım yönetimleri ile sürekli atışan Bates, 2000'de Federasyon Kupası finaline yükselen Aston Villa için, "iki kuruşluk takım" tanımlamasını kullanınca iki takım arasındaki ipler hayli gerilmişti.

Onun başkanlık dönemi, güzel ve yalnız ülkemde sürekli hırçın halleri nedeniyle eleştirilen, pazarlama alanında başarılı, sportif alanda ise hayli başarısız olan köklü takımın başkanını hatırlattı.

Sohbete devam ediyoruz Leeds United taraftarı ile. Emirates Stadı'nın ortalama sezonluk bilet fiyatlarını soruyor. Söylüyorum. Premier Lig'de ve Şampiyonlar Ligi'nde yer almadıkları halde takımının kombine biletinin pahalı oluşundan yakınıyor; üstelik gelecek sezonunun sezonluk biletini Ocak ayında

almaları gerektiğinin altını çizerek. Leeds United'ın kombine bilet fiyatının Arsenal'e yakın olmasına şaşırıyorum. Ah Ken Bates!

İngiltere'deki yüksek vergi oranı yüzünden Ada'da yaşamayan, senenin dokuz ayını Monaco'da geçiren seksenine merdiven dayamış işadamı...

Leeds United FC...

Kuruluşu 1919'a dayanan, günümüzde maçlarını 39.460 kapasiteli Elland Road Stadı'nda oynayan, 3. Ligde oynadığı dönemlerde bile stadını her maçta dolduran sarı-lacivert sevdalarının takımı... Nam-ı diğer Peacocks (tavus kuşları).

Geçenlerde futbolseverler arasında yapılan bir ankette, Ada futbolunda en çok taraftarı olan dördüncü takım olduğu yazılmıştı. 1990'lı ve 2000'li senelerde Ada futbolunda önemli bir yere sahipken, düştüğü borç batağı yüzünden kısa sürede elindeki yıldız futbolcuları çıkarmak zorunda kalan, 2003-2004 sezonunda Premier Lig'den, 2006-2007 sezonunun sonunda 3. Lige düşen eskinin şampiyonu.

Kulüp, kötü yönetilmeye bağlı olarak 2004 senesinin güz aylarında önce antrenman sahasını, sonra stadını satmak zorunda kalmış, aynı sene 10 milyon sterlin karşılığında Ken Bates'e satılmıştı. O takımın formasını giymiş yıldız futbolcular arasında kimler yoktu ki: Gordon Strachan, Eric Cantona, Harry Kewell, Jimmy Floyd Hasselbaink, Rio Ferdinand, Robbie Keane, Mark Viduka, Jonathan Woodgate ve diğerleri...

Leeds United'dan söz açtık madem, efsane teknik direktörleri Ron Revie'yi de anlatmadan geçmeyelim. 10 Temmuz 1927 doğumlu teknik direktör 1958-1962 seneleri arasında takımda yer aldıktan sonra 1961-1974 seneleri arasında takımın teknik direktörlüğünü yapmış. "Zamanın 20 sene ilerisinde teknik direktör" derlermiş onun için. Futbolcuların diyetlerinden, rakip

takımın detaylı analizine kadar her şeyi düşünürmüş. Takımındaki futbolcular birbirleriyle kaynaşsınlar diye sosyal aktiviteler düzenler, bilardo, bingo, domino ne varsa takımıyla birlikte katılmış. Aynı zamanda en büyük sırdaşymış futbolcularının; eşinden, kız arkadaşından ayrılan onun omuzunda ağ-larmış. Hatta evlenmek niyetinde olan futbolcular, müstakbel eşlerini onunla tanıştıırp düşüncelerini sorarlarmış. Böylesine baba bir teknik adam...

Onun döneminde iki sezon 1. Lig Şampiyonluğu (1968–69, 1973–74) beş sezon da ikincilik yaşamış takım. 1973’de Avrupa Kupa Galipleri Kupasını finalde kaybetmiş. Onun ayrılmasından sonra teknik direktörlük görevine gelen Brian Clough’un 44 gün süren Leeds macerası, yakın geçmişte David Peace tarafından kitaplaştırıldı ve sadece İngiltere’de 500 bin sattı. 2009’da Tom Hooper tarafından sinemaya aktarılan *Damned United* (Lanetli takım), izlenebilecek en güzel futbol filmlerinden biridir.

Clough hiç sevmezmiş Reevie’nin defansif ve sert futbol anlayışını, Leeds United’da futbolcularla ilk kez bir araya geldiğinde şöyle bir konuşma yapmış topçularına: Kazandığınız tüm madalyaları çöpe atabilirsiniz, çünkü onları hile hurda ile kazandınız!

1998–2002 seneleri arasında David O’Leary’nin teknik direktörlüğünde Premier Lig’i her sezon ilk beş arasında bitiren takım, 2001’de oynanan Şampiyonlar Ligi yarı finalini Valencia karşısında kaybederken, o mağlubiyet gelecek kara günlerin de habercisi olacaktı. Dönemin başkanı Peter Ridsale yüksek faiz karşılığında bankalardan yüksek miktarda borç alıyor, Liverpool’un golcüsü Robbie Fowler’ı ve Seth Johnson’u yüksek transfer ücretleri karşılığında kadrosuna katıyordu. Tüm hesaplar Şampiyonlar Ligi’ne katılma üzerine yapılmıştı.

Ancak o sezon takım lîgî Newcastle United'ın ardından 5. sırada bitirecek, Şampiyonlar Lîgî gelirinden mahrum kalacaktı. Evdeki hesap çarşıya uymayınca, kulûbe sıcak para bulabilme adına Rio Ferdinand Manchester United'a satılırken, yıldız futbolcusunun gidişini kabullenemeyen O'Leary takımdan ayrılıyor, yerine bir zamanlar İngiltere Millî Takımını çalıştırmış Terry Venables geliyordu.

Ridsdale'in teminatlarına rağmen yıldız futbolcular birer ikiye takımından koparken, Venables başkana verdiği sözleri hatırlatıyor; aralarındaki sürtüşme Venables'ın görevden ayrılması ile son buluyordu. Teknik direktörlük görevine Peter Reid getirilirken, Risdale koltuğu bırakıyor, yerine Profesör John McKenzie geliyordu. Ancak o da kalıcı olamadı. 2003-2004 sezonunda, 14 senelik Premier Lig serüveni son bulurken, sarı-lacivertli takıma gönül vermişlerin gözyaşları arasında Leeds United lîgden düştü.

Lakin kötü gidiş son bulmamıştı. Bütçesindeki açık nedeniyle 15 puanı silinen, kayyuma devredilme tehlikesi yaşayan takım o sezon sonunda 3. Lîge düştü.

Üç sezon 3. Lîgede mücadele ettikten sonra, 2009-2010 sezonunu ikinci sırada bitirerek tekrar Championship'e döndü Leeds United. 2007-2008 sezonunda evinde oynadığı maçlardaki taraftar ortalaması 26 bin. 23 Ocak 2011'de, lîgde 5. sırada bulunan Leeds, her ne kadar Federasyon Kupasına kendi evinde oynadığı Arsenal maçında havlu atmış olsa da Premier Lig'e dönmenin hesaplarını yapıyordu. O günlerde, Arsenal'in Emirates Stadı'nın kale arkasını dolduran binlerce Leeds United ta-

raftan, şehrine âşık olmanın ne demek olduğunu bir kez daha anlatıyordu —görmesini bilenlere...*

Kimbilir, belki bir gün güzel ve yalnız ülkem taraftarı da yedi tepeli bir şehrin abartılmış takımlarını ekranlar karşısında desteklemek yerine, kendi şehirlerinin takımlarını, hangi ligde mücadele ettiğini önemsemeden tribünlerden desteklemeyi öğrenirler.

Çünkü taraftarlık bir şehri tribünden sevmektir.

* Leeds United'ın Arsenal ile oynadığı iki maçı izleyen taraftar toplamı 100 bine yakındır.

MAVİ KUŞLAR

Ziya Adnan

We come from the land where the grass is green
The hardest fans you ever seen
We dont tell stories and we don't tell tails
Cos we are the boys from south Wales*

Cardiff... 2010 senesinde 18.3 milyon turistin ziyaret ettiği, 346 bin nüfusuyla Birleşik Krallık'ın en büyük 10. şehri, Galler'in Başkenti. 19. yüzyılın başlarına kadar uyuyan küçük bir kasaba konumundayken, bölgede bulunan kömür madenleri sayesinde önemli bir liman kenti haline gelmiş. Günümüzde dört büyük üniversiteye, 40 binin üzerinde öğrenci nüfusuna, Londra'dan sonra en büyük medya merkezlerine sahip şirin bir yerleşim yeri. 2008'de 125. doğum gününü kutlayan Cardiff Üniversitesi, dünyanın en iyi 125 üniversitesi arasında gösteriliyor.

Şehir statüsünü alması 1905, Başkent oluşu ise 1955'e dayanıyor Cardiff'in. Yakın geçmişte "European Capital of Sport 2014" (2014'ün Avrupa Spor Merkezi) seçilmiş. Daracık sokakları, müzeleri, kaleleri, koruma altına alınmış binin üzerinde ta-

* Biz, o yeşil topraklardan geliyoruz/ Görebileceğiniz en sert taraftarlar/ Sevmeyiz hikâye ya da masal anlatmayı/ Çünkü biz güney Galler'in çocuklarıyız.

rihi mekânıyla Birleşik Krallık'ın görülesi şehirlerinden biri. Dünya üzerinde bulunan en eski plakçı "Spillers", 1894 senesinden beri meraklılarını ağırlıyor.

Şehirde yer alan 74.500 kapasiteli Millennium Stadı, Wembley Stadı'nın yeniden inşa edildiği 2001-2006 seneleri arasında 6 Federasyon Kupası finaline ev sahipliği yapmış; günümüzde çoğunlukla Rugby maçları için kullanılıyor. Bu şehirde dünyaya gelmiş ünlüler arasında aktör Griff Rhys Jones, yazar Ken Follett, 1995 senesinde Nobel Edebiyat ödülünü kazanmış R.S. Thomas, sanatçı Shirley Bassey ve Ada futbolunun günümüzdeki yıldızları Gareth Bale, Ryan Giggs, eskilerden John Toshack, Terry Yorath bulunuyor.

1899'da kurulmuş o şirin şehrin futbol kulübü, Cardiff FC (Gallerc Clwb Pêl-droed Dinas Caerdydd), nam-ı diğer "The Bluebirds" (Mavi Kuşlar). Kurucusu Bartley Wilson, Riverside Cricket kulübünün üyelerini kış aylarında formda tutmak için en iyi yöntemin futbol oynamaları olduğunu düşünmüş. Adında kriket denen oyunun, çok önemli olduğu bir coğrafyadan söz ediyoruz sonuçta...

İlk zamanlarında amatör kümelerde Riverside A. FC adıyla mücadele eden kulübün adı 1907 senesinde Cardiff City olarak değiştirilmiş. Profesyonel liglerdeki ilk maçını 30 Ağustos 1920'de, 25 bin taraftarın önünde Ninian Park Stadı'nda Clapton Orient'a karşı oynamış.

1920'li senelerin ortalarına yaklaşırken yükselişe geçmiş takım. 1924'te 1. Ligi, eski adıyla Huddersfield Town'un arkasından 2. sırada bitirirken, 1925 ve 1927 senelerinde İngiltere Federasyon Kupası finalinde yer almışlar. 1927'de Arsenal'i 1-0 yenen "Mavi Kuşlar", günümüze kadar geçen sürede o elit kupayı İngiltere dışına çıkarmayı başaran yegâne takım. O maç aynı

zamanda BBC radyosundan ülkede naklen yayımlanan ilk maç olarak futbol tarihine yazılmış.

Ancak 1920'li senelerin sonlarına doğru düşüş başlamış. 1928–1929 sezonunda 2. Kümeye, iki sezon sonra da 3. Kümeye düşmüşler. En kötüsü bu olmamış ne yazık ki! 1937 senesinin Ocak ayında çıkan yangın, Ninian Park Stadı'nın bir bölümünü kullanılamaz hale getirmiş. Kaderin böylesi! Ancak bu son olay taraftarları ve kulüp üyelerini bir araya getirmiş. Sonraki iki sezon takım iyi sonuçlar alırken, bu sefer de 2. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle Ada futbolunun liglerine 1947'ye kadar ara verilmiş.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra liglerin başladığı ilk sezonu 3. Lig Şampiyonu olarak bitirmiş Cardiff City. 22 Nisan 1953 tarihinde, Arsenal'e karşı oynadıkları maçı 57.893 taraftar izlemiş, günümüzde bile kırılmamış o rekor. 1960'lı senelere gelindiğinde, Galler Kupasının önem kazanmasıyla Avrupa kupalarında adlarını duyurmaya başlamışlar...

Avrupa kupalarında ilk maçları, 1964–1965 sezonunda Kupa Galipleri Kupasında Danimarka takımı Esbjerg fB'e karşı... O sezon kupanın çeyrek finalinde, Real Zaragoza karşısında elenirken, iki sezon sonra aynı kupada yarı final oynamışlar.

O yıllarda, henüz 16 yaşında takımda adını duyuran John Toshack'tan bahsetmeden geçmek olmaz elbet. 1965–1970 seneleri arasında Cardiff City'de forma giyen efsane Gallerli, 1970–1978 arasında Liverpool'da üç şampiyonluk yaşadı. Futbolu bıraktıktan sonra 1997–1999 arasında Beşiktaş'ı da çalıştıran Toshack günümüzde 65 yaşındadır.

Cardiff City'e dönersek... 1985–1993 arası çile çektiği zamanlar... Hatta 1985–1986 sezonunda 4. Lige düşmüşlükleri bile var. 2000'li senelerin başı ise kulüp için dönüm noktası... 1980'li senelerde "Deliler Çetesi" olarak nam salmış Wimble-

don FC'nin başkanı Lübnanlı Sam Hammam, o senenin Ağustos ayında kulübü satın alarak yeni, beyaz bir sayfa açmış kulüp tarihinde.

Bilmeyenler için, 1977 senesinde profesyonel liglere adım atan, dört sezonda dört küme atlayarak bir süre ülkenin en üst liginde mücadele eden, o dönemde rakiplerin korkulu rüyası haline gelmiş takımdır Wimbledon FC. Ada futbolunda uzun top taktığını ilk kez kullanan, fiziğe ve güce dayalı oyun felsefi ile bir futbol takımından çok on bir komandoyu hatırlatan o takım 80'li ve 90'lı senelerde Ada futbolunun devlerine kök söktürmüştü. 1988'de Federasyon Kupası finalinde kupanın kesin favorisi Liverpool'u mağlup edişleri, o yılları bilenlerin hafızalarında.

Yeni başkanın kulüpteki ilk icraatı, takımın renklerini değiştirmek olmuş. Tüm Galler halkından takımı desteklemelerini isteyen Hammam, kulübün logosunu da değiştirerek yeni bir dönem başlatmış. O dönem kulübün borcunun 1 milyon sterlin olduğunu, dört sene sonra borcun 25 milyon sterline yükseldiğini atlamamak gerek.

2003'te Division Two (2. Lig) play-off finalinde Queens Park Rangers'ı mağlup edip bir üst lige terfi etmiş. 2003-2004 sezonundan günümüze Championship'te mücadele ederken, genelde sezonları orta sıralarda bitirmişler. 2006'da kayyuma devredilme tehlikesi yaşayan Cardiff City, Leeds United'ın eski başkanı Peter Risdale'in kurmuş olduğu konsorsiyumun kulübü satın alması ile rahatlamış. O yıllarda 40 milyon sterline yakın borcu varmış kulübün.

2011-2012 sezonunun sonunda oynanan play-off maçlarında West Ham United'la karşılaşan ve iki maçı da kaybeden takım, Premier Lig umutlarını bir sonraki sezona bırakmış.

27 Mayıs 2010'da Malezyalı iş adamı Vincent Tan Chee Yioun'un satın aldığı Cardiff City 2012-2013 sezonuna fırtına gibi başladı, evinde oynadığı ilk on maçı kazandı. Ligde oynan-

dığı 23 maçtan sonra 10 puan farkla liderliğini sürdürdü, 2013'ün Nisan ayının ortalarına gelindiğinde şampiyonluğunu ilan etti.

2013–2014 sezonunda tarihinde ilk kez Premier Lig'de mücadele edecek Cardiff City. Geçmişte Bob Wilson, Peter Whittingham, John Toshack, Robert Earnshaw, Robin Friday gibi zamanın önemli futbolcularının formasını giydiği "Mavi Kuşlar"ın günümüzdeki yıldızı golcü Craig Bellamy. Liverpool'un efsanesi Robbie Fowler'ın 2007–2008 sezonunda takımda 13 maça çıkmışlığı var. Maçlarını 26.828 kapasiteli Cardiff City Stadi'nda oynuyor.

Galler'in en çok taraftar desteğine sahip olan (2011–2012 sezonunda evinde oynadığı maçlarda 22.139, 2012–2013 sezonunda 23.173 taraftar ortalaması yakalamış) kulübün ezeli rakibi, diğer Galler takımı Swansea City. Ülkenin en üst liginde iki kulübün birlikte yer aldıkları en son sezon 1961–1961 sezonu.

HAYATA SAHİL TARAFINDAN BAKANLARIN TAKIMI: BLACKPOOL FC

Ziya Adnan

Always look on the seaside of life.
(Hayata daima sahil tarafından bak.)

İngiltere'nin kuzeybatısında, Lancashire bölgesinde, bilhassa yaz aylarında ziyaretçilerin akınuna uğrayan sevimli bir sahil şehri Blackpool. 143 bin nüfuslu o şirin kent, 2010 senesinde *Which Holiday* dergisi tarafından yapılan ankette İngilizlerin ülke içindeki favori tatil beldesi olarak yerini alırken, eski kuşaklar tarafından "The Jewel Of The North" (Kuzeyin Zümrütü) olarak bilinirmiş.

Her sene 16 milyondan fazla turistin akınuna uğrarken, sekiz kilometrelik sahil şeridini süsleyen göz kamaştıran ışıklandırması, küçüklü büyüklü üç bine yakın otel ve pansiyonu, ülkenin en büyük eğlence parkıyla yaz kış demeden ziyaretçilerini ağırlar. Çoklarına göre, "İngiltere'nin Las Vegası"dır Blackpool, bazı bölgelerindeki yüksek suç oranına rağmen görülesidir.

Blackpool FC... Formalarının rengi nedeniyle "The Tangerines" (Mandalinalar) olarak bilenen takımın kuruluşu 1887'ye dayanır. Edinburgh Dükü 1953 senesinde oynanan Federasyon Kupası final maçı öncesi seremonide açık portakal rengi forma

ve parlak ipek şortlarıyla dalga geçmiş. Rakip takım taraftarlarının günümüzdeki tezahüratı, "You look like a bunch of pansies!" (Homoseksüellere benziyorsunuz!) o günlerden miras...

Kulübün armasında yer alan "Progress" kelimesi, "daima daha ileriye" anlamında. Tarihi boyunca çok fazla kupa alamamış olsa da, 1953'te kazandığı Federasyon Kupası, müzelelerini süsler. O kupayı kazandığı zamanlarda, İngiltere Ulusal Takımına dört futbolcusunu gönderecek kadar da iyi takımmış Blackpool FC. 1950'li senelerde ligi dört sezon ilk altı takım içinde bitirirken, 1955-1956 sezonunda ligi Manchester United'ın arkasından ikinci sırada bitirmişler. Tarihteki en başarılı sezonu bu.

2010-11 sezonunda tarihinde ilk kez Premier Lig'de mücadele eden ve lige renk katan takım, dokuz sezonda dört küme terfi ederek ülke futbolunun en üst liginde mücadele etme hakkını kazanmış. İşin ilginç yanı, terfi ettiği sezonlardaki başarısının, hep play-off maçlarındaki mücadelesi sonucu gelmiş olması...

Kuruluşu 1880'e dayanan ezeli rakibi, yakın yörenin takımı Preston North End, günümüzde Championship'te lige tutunmaya çalışırken, son sezonlarda kapı komşusunun gölgesinde kalmış. İki ezeli rakip, tarihte dört profesyonel ligde yüzün üzerinde maç yapmış.

1901 senesinden beri takıma ev sahipliği yapan 16.220 kapasiteli Bloomfield Road Stadı'nı evinde oynadığı her maçta dolduran kent sakinlerinin tutkusudur portakal renkli takım. En ucuz sezonluk bileti 339 sterlin olan takımın küçük taraftarları için ortalama sezonluk bileti 180 sterlin civarında.

Geçmişinde formasını giyen yıldız futbolcular içinde Jimmy Armfield, Alan Ball, Peter Doherty, Stanley Matthews, Stan Mortensen gibi önemli isimlerin bulunduğu takımın başkanlı-

ğru, 1999'dan beri İngiliz işadamı Karl Oyston yapmakta. Yeri gelmişken, 1934'te dünyaya gelmiş İngiliz iş adamının 1996'da tecavüz suçundan altı sene hapis cezası aldığını, üç sene altı ay yattıktan sonra Aralık 1999'da tahliye olduğunu hatırlatalım.

1941-1955 seneleri arasında takımın formasını giymiş, takımla çıktığı 317 maçta 197 gol kaydetmiş forvet Stan Mortensen'in heykeli kuzey tribününün hemen arkasında yer alıyor. Önemli futbolcuymuş vakti zamanında.

Tarihi boyunca sadece İngiliz teknik direktörlerle çalışmış. Kurulduğu günden bu yana 32 teknik direktörün görev yaptığı takımı günümüzde bir zamanların isim yapmış futbolcusu Ian Holloway çalıştırmakta. 12 Mart 1963 doğumlu İngiliz teknik direktör, Mayıs 2009'dan günümüze takımın başında...

Futbolculuk zamanlarında Bristol Rovers, Wimbledon, Brentford, Queens Park Rangers takımlarında orta sahada görev yapmış Holloway, futbolu bıraktıktan sonra 1996-2001 arasında Bristol Rovers'ı çalıştırmış; sonrasında QPR ve Plymouth Argyle derken, en son Blackpool'da teknik direktörlük kariyerini sürdürmekte...

2011-2012 sezonunun bitimine altı hafta kala topladığı 33 puanla ligin 17. sırasında yer alıyordu Blackpool. Kendi evinde, 16.030 taraftarın önünde Arsenal'e yenildiği maçtan sonra biraz daha kaygılı bakıyordu geleceğe. Premier Lig takımlarının aksine, çok kısıtlı bütçeyle ayakta kalmaya çalışırken, kadrosundaki tüm futbolcularına ödediği ücretin toplamı, Manchester City'nin Yaya Toure'ye ödediği rakamın altında kalıyordu... Hiçbir futbolcusuna haftada 10 bin sterlinden fazla ödemeyen kulüp, kısıtlı bütçeyle neler yapılabileceğini kanıtlıyordu görmesini bilenlere.

Yeri gelmişken, Premier Lig'in ağır topları Manchester United, Arsenal, Liverpool ve Chelsea'nin kadrolarına katmak is-

tedikleri, Blackpool orta sahasının dinamosu Charlie Adam'a da bir kaç satır ayırmak gerek... 10 Aralık 1985 Dundee-İskoçya doğumlu orta saha oyuncusu yakın geçmişte yıldızı parlayanlardan. Profesyonel futbol kariyeri 2003'te Glasgow Rangers'da başlayan Adam, 2009 sezonuna kadar İskoç devinin formasını giydi. O sene Ross County ve St. Mirren'de kiralık oynadıktan sonra 2009 senesinin Ağustos ayında, kulübün transfer rekorunu kırarak 500 bin sterlin karşılığında Blackpool'a transfer oldu. 2011'in Ocak ayında, futbolcuyu kadrosuna katmak isteyen Liverpool'un 4,5 milyon sterlinlik transfer teklifini geri çeviren Blackpool'un gelecekte yıldız futbolcusunu tutmasının zor olacağı aşikâr.

Kendi adıma, Blackpool gibi futbolun görünmez köşesinde kalmış, etrafındaki zenginliğe aldırmandan küçük stadında, amatöre yakın ruhla kaygısızca mücadelesini sürdüren takımların Premier Lig'de diğerlerine kafa tutuşuna seviniyorum. Günümüzün paraya bulanmış endüstriyel futbol çılgınlığında, o küçük sahil kentinin mütevazı takımını izlerken, futbola olan sevgim ve inancım artıyor.

Nicedir yitirdiğimiz amatör ruhun, derebeylerine başkaldırısını keyifle izlerken, hayata daima sahil tarafından bakanların yazdığı peri masalının mümkünse daha uzun sürmesini dilerdim. Ne var ki 22 Mayıs 2011 tarihinde, Premier Lig'e çıktıkları günden tam 365 gün sonra, Old Trafford Stadı'nda son 10. dakikada yedği gollerle yeniden geldiği lig Championship'e döndü sahil kentinin mütevazı takımı. 19 Mayıs 2012 tarihinde West Ham United'la oynadıkları play-off finalini son dakika golüyle kaybederken Premier Lig'e yükselme fırsatını kaçırdılar...

KOÇLARIN HİKÂYESİ, DERBY COUNTY...

Ziya Adnan

Babasının izinden...

Günümüzden kırk iki sene önce, genç teknik adam, Derby County'nin başına geçtiğinde takvimler Mayıs 1967'yi gösteriyordu. Öncesinde Hartlepool United'ı çalıştırmış, henüz 30 yaşındayken İngiltere futbolunda isim yapmaya başlamıştı. Hartlepool United o sezon ligi 8. sırada tamamladı. Derby County ise o yıllarda hemen her sezon kümede kalma savaşındaydı. O sezon 2. Ligi 18. sırada bitirmişti.

Hikâyenin en başına dönersek, 5 Şubat 1884'te kurulmuş Derby County —Ada futbolunda lakapları "The Rams" (Koçlar). East Midlands bölgesinde yer alan Derwent nehrinin kıyısına kurulmuş, 2011 sayımında 248.700 nüfusa sahip o küçük şehrin takımı. Küçük dediysek yanlış anlaşılmasın, Derby County 1888'de kurulan İngiltere futbol liginin on iki kurucu takımı arasında. Lakapları da şehirde yer alan askeri birliğin maskotu Koç'tan geliyor. Hatta karargâhta askerlerin söylediği halk arasında iyi bilinen şarkıları bile varmış o dönemde "The Derby Ram" (Derby'nin koçu)!

O, yardımcısı Peter Taylor ile göreve geldiğinde, takımdaki futbolcuların neredeyse tamamı ile yollarını ayırmış. Takıma

yeni katılanlar arasında Roy McFarland, John O'Hare, John McGovern, Alan Hinton, Les Green gibi o dönemin bilindik isimleri varmış. Eskilerden sadece dört futbolcu takımda kalmış. Sert mizacı, disiplinden taviz vermeyişi ile namılı hoca, kulüpteki diğer çalışanların da işlerine son vermiş. Bunların arasında kulüp sekreteri, futbol şubesi sorumlusu, altyapı hocaları ve hatta Derby County'nin yenildiği bir maç sonrası takımın hazin durumuna gülerken yakaladığı iki kulüp çalışanı da varmış.

1968 sezonunun sonunda, Derby County ligi 18. sırada tamamladı. Sonraki sezon kadrosunu o zamanların "sert futbolcusu" Dave Mackay ve Willie Carlin ile güçlendiren Derby, sezon sonunda 2. Ligi Şampiyon olarak bitiriyordu. Derby taraftarları, küme düşme potasında aldığı takımı şampiyon yapan hocalarını yürekten alkışlıyordu.

Futbolcular arasında ayırım gözetmemesi, yıldız futbolcuyla değil savaşı, futbolcuya inancı, medya ile arasına hep mesafe koyması ile tanındı. Futbolcuları kendisine "Mr." (Bay) diye hitap eder, kurallara uymayanlar kendilerine yeni bir kulüp arardı.

1970 sezonunun sonunda, Derby County İngiltere 1. Liginde 4. sırada yer aldı. Ancak mali bilançosundaki açık yüzünden, o zamanın parasıyla 10 bin sterlin cezaya çarptırılan kulüp, o sezon Avrupa kupalarına katılamadı.

1971-1972 sezonunda Derby, Liverpool ve Leeds United ile amansız bir şampiyonluk yarışına girmişti. Sezonun son maçında, Liverpool'u 1-0 yenen Derby maç fazlası ile iki rakibinin de önüne geçti. Yardımcı hoca Peter Taylor, takımı Majorca'ya tatile götürmüş, o tatil esnasında rakiplerinin puan kaybetmesiyle ligi tarihlerinde ilk kez şampiyon olarak bitirdiklerini öğrenmişlerdi. Ailesi ile birlikte Scilya'da tatil yapmakta olan tek-

nik adam, takımın şampiyonluğunu takımından uzaklarda kutladı.

Takvimler 8 Mayıs 1972'yi gösteriyordu ve o teknik adamın adı Brian Clough idi.

Sonraki sezon Derby, Şampiyon Kulüpler Kupasında İtalyanların ünlü kulübü Juventus ile çeyrek final oynadı, maçı 3-1 kaybetti.

Ancak bu maç öncesinde Batı Alman hakemin İtalyan kulübünden değerli hediyeler aldığı haberi futbol gündemine bomba gibi düştü. Clough, İtalyan takımını "Hilekar Piçler" olarak tanımladı. Hatta daha da ileri giderek, 2. Dünya Savaşı'nı referans göstererek İtalyanların "korkak" olduğunu dile getirdi. İngiltere futbol federasyonunda görev yapanları acizlikle suçlaması, bitmeyen tartışmayı başka bir yöne çekmesi, dönemin Derby başkanı Sam Longson ile arasının açılmasına neden oldu. 15 Ekim 1973'te, yardımcısı ile birlikte Derby County'deki görevinden istifa etti.

Onun ayrılışından sonra, Derby taraftarları kulübü bastı. Kulüp yönetimi hemen her maçta büyük protestolarla karşılaştı.

Derby County'den ayrılmasının ardından önce Brighton takımında, sonrasında Leeds United'da görev yaptı ancak ikisinde de umduğunu bulamadı. Leeds United'ın başında sadece kırk dört gün kalabildi. Onun Leeds United günleri, sonraları David Peace tarafından kitaplaştırıldı ve sadece İngiltere'de 500 bin sattı. 2009'da Tom Hooper tarafından sinemaya aktarılan *Damned United* (Lanetli Takım), en güzel futbol filmlerinden biridir.

Clough'un bir sonraki durağı, İngiltere'nin köklü kulüplerinden Nottingham Forest oldu. Derby County'i şampiyon yapmış teknik adamın, ezeli rakibin başına geçmesi iki takımın taraftarları arasında şok etkisi yapmıştı. Clough, Nottingham

Forest'de, 1976-1977 sezonunda bir kez daha şampiyonluk yaşadı, iki kez Şampiyon Kulüpler Kupasını kazandı.

İngiliz futbolunun efsane hocası, 20 Eylül 2004 tarihinde mide kanserine yenik düşerek 69 yaşında aramızdan ayrıldı. Cenazesinde, birbirlerinden hiç haz etmeyen binlerce Derby ve Nottingham Forest taraftarı birlikte gözyaşı döktü. Ölümünün ardından Derby ve Nottingham şehirlerini bağlayan A52 karayoluna onun ismi verildi. Günümüzde, iki kulüp arasında oynanan tüm maçların gelirleri bölgede yer alan vakıflara bağışlanmaktadır.

Ve ölümünden beş sene sonra, 2009 senesinin Ocak ayında Derby County, teknik direktörlük görevine Nigel Clough'un getirildiğini açıkladı. 19 Mart 1966 doğumlu teknik adam, 1984-1993 sezonları arasında Nottingham Forest takımında forma giydi, 403 maçta 131 gol atarak kulüp tarihinin en iyi forvetleri arasında yer aldı. 1993-1996 seneleri arasında Liverpool takımında görev yaptı. Kariyerinde 14 kez millî formayı giydi, döneminin önemli futbolcularından biriydi. Futbolu 1997'de bıraktı. 1998'den beri Burton Albion'da görev yapan teknik adam, şimdilerde Derby County'de, babasının izinde...

Ve kaderin cilvesi olsa gerek, babasının göreve geldiği günlerdeki gibi Derby County yine kümede kalma savaşında...

Unutmadan... Küme düşmesi de bir hoştur Derbylilerin... 2007-2008 sezonunda, sadece 11 puan toplayarak Premier Lig'den düştüklerinde (ki bu bir rekor), ligin son maçında Pride Park Stadı'nı dolduran taraftarlar "Sezonun en iyi futbolcusu" olarak kendilerini göstermişlerdi. O gün, yazlık şortları, sandaletleri, plaj havluları, deniz topları ile stadı dolduran taraftarlar plaj partisi eşliğinde uğurlamışlar takımlarını Premier Lig'den...

UYUYAN KASABANIN TAKIMI: WİGAN ATHLETİC FC

Ziya Adnan

Wigan... İngiltere'nin kuzeybatısında, Manchester şehrine bağlı, şehre 25 kilometre uzaklıkta Douglas Nehri'nin kıyısına kurulmuş 81.203 nüfuslu küçük bir kasaba... Kral III. Henry tarafından 1246'da kasaba ilan edilmiş, Ortaçağ sonlarında bölgede Lancaster, Liverpool ve Preston ile birlikte dört önemli yerleşim yerlerinden biri haline gelmiş. Sanayi Devrimi zamanlarında hızla büyürken nüfus artışıyla bölge ekonomisinin can damarı haline gelmiş. Kasabanın o yıllardaki en önemli özelliği, sahip olduğu kömür madenleri. 1450'de ilk kömür madenine sahip olan Wigan, zaman içinde madencilerin akırına uğramış. "Bu kasabada her evin arka bahçesinde bir kömür madeni görmek hiç şaşırtıcı olmazdı" demiş zamanın önemli siyasetçilerinden biri. İngiliz yazar George Orwell, *The Road to Wigan Pier* (Wigan İşkelesi'ne Uzanan Yolda) adlı kitabında, 1930'lu senelerde bölgedeki çalışma ve yaşam zorluklarını anlatır o müthiş üsluyla.

Günümüzde koruma altına alınmış iki yüzü aşkın tarihi binaya sahip, kuzeybatının uyuyan kasabalarından biri Wigan. Biraz yorgun, biraz unutulmuş... Kasaba sakinlerinin ortak sevdası Wigan Athletic, nam-ı diğer "Latics", 1932'de kurul-

muş; "Latics" lakabı da "Athletic" (Atletik) kelimesinden türemiş. 2005'ten 2012-2013 sezonunun sonuna kadar, 8 sezon Premier Lig'de mücadele vermiş olan Wigan aynı zamanda ligin en genç takımıdır.

Kasabanın rugby takımı "Wigan Warriors" ile aralarında ciddi bir rekabet, hatta husumet var. Hem futbol, hem rugby maçlarında sıklıkla duyulan "There's only one team in Wigan!" (Wigan'da tek takım vardır!) tezahüratı o rekabeti anlatır.

Takıma 1999 senesinin Ağustos ayından beri ev sahipliği yapan 25.133 kapasiteli DW Stadı, ligin en küçük stadlarından biri ve kulübün sponsorluğunu yapan DW Sports Fitness şirketinin adını taşıyor. 2008'de, Manchester United'ın şampiyonluğa koştuğu zamanlarda, tarihinin en kalabalık günlerinden birini yaşamış o stad. Taraftar rekoru da zaten o maça ait.

Kulübün kuruluş hikâyesi de hayli ilginç. Liverpool ve Manchester kentlerinin devlerinin gölgesinde yaşamaktan sıkılmış olmalı ki, futbola gönül vermiş bölge sakinleri kendi kulüplerini kurmaya karar vermişler. Darısı büyüklerin gölgesinde yaşamaktan sıkılmışlara diyelim ve anlatalım hikâyelerini.

Wigan County, Wigan United, Wigan Town ve Wigan Borough adlarını verdikleri dört başarısız girişimden sonra bölgenin amatör ligi "Cheshire County League"e güç de olsa kabul edilmişler. İnanması zor ama 37 kez başvurmuşlar lige kabul edilmek için. 27 Ağustos 1932'de komşu kasaba Port Vale karşısında ilk resmi maçına çıkan takımın renkleri kırmızı-beyaz forma ve siyah şortmuş o yıllarda.

1933-1934 sezonunda Cheshire Amatör Liginde ilk şampiyonluğunu yaşayan takım, bir sonraki sezon bir kez daha Şampiyonluk Kupasını kaldırırken, ilk kez İngiltere Federasyon Kupasında oynamaya hak kazanmış. Kupada profesyonel bir takım karşısına çıktığı ilk maç o yılların izlenme rekorunu

kırmış ve bu rekor 1955'e kadar kırılmamış. O küçük kasabanın takımına böylesine büyük ilgi...

2. Dünya Savaşı'ndan sonra renklerini değiştirmiş takım, mavi-beyaza bürünmüş ama pek uğurlu gelmemiş yeni renkleri. 1946-1947 sezonunu ligin dibinde bitirirken yeniden amatör kümelerin yolunu tutmuşlar. 1950'de profesyonel liglere yükselmeyi kıl payı kaçırdıkları, onların yerine Scunthorpe United FC yaşamış o mutluluğu.

1953-1954 sezonunda, Federasyon Kupası maçında, Hereford United'a karşı oynadıkları maç 27.526 taraftar izlemiş. İki amatör takım arasında oynanan maçtaki taraftar rekoru da o maçta kırılmış.

1977-1978 sezonunda Amatör Kümede olan Northern Premier Lig'i 2. sırada bitirmiş ve şampiyon Boston United'ın sahası profesyonel futbol kriterlerine uygun olmadığı için 2 Haziran 1978'de yapılan oylamanın sonucunda onların yerine profesyonel lige kabul edilmişler.

İlk sezonunda ligi 6. sırada bitiren Latics, o yıllarda ortalama 6.700 taraftara oynuyormuş. 1981-1982 sezonunda topladıkları 91 puanla ligi şampiyon olarak bitirip, bir üst kümeye, 3. Lige yükselmişler. On sezon 3. Ligde mücadele ettikten sonra, 1992-1993 sezonunda bir kez daha küme düşmüş takım. 2012-2013 sezonu öncesi tarihlerindeki tek profesyonel düşüş de bu zaten.

1995 senesinin Şubat ayında kaderi değişmiş Wigan Athletic'in. İş adamı ve İngiltere'nin bilindik spor mağazalarından JJB Sports'un sahibi Dave Whelan, kulübü satın alırken, hedefinin en kısa sürede Premier Lig'e çıkmak olduğunu vurgulamış. O dönemde 4. Ligde oynuyormuş Wigan Athletic ve evinde oynadığı maçlarda taraftar ortalaması bin civarındaymış. Başkanın ilk sezonunda ligi 14. sırada bitiren takım, o senenin transfer döneminde üç İspanyol futbolcuyu kadrosuna katmayı

başarmış. Sonraki zamanlarda “üç amigo” olarak nam salan Roberto Martínez, Isidro Diaz ve Jesus Seba’nın, 1996–1997 sezonunda gelen şampiyonlukta başrolü oynadıklarını hatırlatalım.

2002–2003 sezonunda, o dönem Paul Jewell’in teknik direktörlüğünü yaptığı takım, 100 puanın üzerinde toplayarak ligu şampiyon bitirmiş. 2003–2004 sezonunda, tarihinde ilk kez League One’da (2. Lig) oynayıp, play-off şansını son maçta kaçıırken, 2004–2005 sezonunda ligu 2. sırada kapatıp, 73 senelik tarihlerinde ilk kez Premier Lig’e yükselmeye hak kazanmışlar.

Wigan Athletic’in Premier Lig’e yükselmesinden sonraki transferlerinden biri de 2003–2004 ve 2004–2005 sezonlarında Gençlerbirliği’nde forma giyen Hırvat asıllı, Avustralyalı orta saha futbolcusu Josip Skoko.

Premier Lig’de oynadıkları ilk maç, bir sezon öncesinin şampiyonu Chelsea’ye karşı... Üstün oynadıkları maçı 94. dakikada Hernan Crespo’nun golüyle kaybetmişler. Ancak o maç kamçılarmış ligin yeni takımını ve o sezonu tarihinin en iyi derecesinde, 10. sırada bitirmişler. Savunmacıları Pascal Chimbonda’nın o sezonun en iyi 11’ine girdiğini de unutmayalım.

Ertesi sezon sıkıntılı geçmiş onlar için. Yaz aylarında takımın yıldızlarını kaybederken, onların yerine gelenler gidenleri aratmış. Sezonunun son maçında, deplasmanda Sheffield United’ı 2–1 yenerek lige tutunmayı başarmışlar. Kaderin cilvesi, o sezon küme düşen takımlardan biri Sheffield United olmuş.

2007–2008 sezonunda arka arkaya gelen altı yenilgi, teknik direktör Chris Hutchings’in kovulmasıyla sonuçlanırken, yerine Manchester United’ın bir dönem savunmasında oynamış Steve Bruce getirilmiş. O sezonu 40 puanda kapatan takım ligu 14. sırada bitirirken, bilhassa ligin devlerine karşı oynadığı maçlarda rakiplerine kök söktürmüş.

2008–2009 sezonunu 11. sırada bitiren Wigan Athletic, 2009 senesinin Haziran ayında eski futbolcusu Roberto Martinez’i takımın başına getirmiş. O dönem Swansea City’nin teknik direktörlüğünü yapan Martinez’in takımdan ani ayrılışını kabullenemeyen Swansea City taraftarları uzun süre protesto etmiş bu durumu. Martinez’in “El Judas” (Yahuda [Judas], Hazreti İsa’nın, kendisine ihanet eden havarisininin adıdır) lakabı o günlerden kalmaz. O sezon ligde Tottenham Hotspurs’e karşı aldıkları 9–1’lik mağlubiyet tarihlerin en ağır yenilgisi. Ama o hezimete rağmen ligde kalmayı başarmışlar.

2009–2010 sezonunda bir kez daha lige tutunmayı son maçta bırakırken, Martinez’in liderliğinde, bilhassa evinde oynadığı maçlarda rakipler için zor bir takım olmaya devam etmiş o küçük kasabanın mütevazı takımı.

31 Aralık 2012’de, o yıl 4,3 milyon sterlin kâr yaptığını açıklayan kulüp, 2013 senesinin Nisan ayında Wembley’de Millwall’a karşı oynanan yarı final maçında sahadan 2–0 galip ayrıldı ve Federasyon Kupasında finale yükseldi. Finalde geçen sezonun şampiyonu Manchester City ile karşılaşan Wigan Athletic, bir sürprizi gerçekleştirdi ve son dakikalarda attığı golle tarihinde ilk kez Federasyon Kupasının sahibi oldu.

Ama o maçtan üç gün sonra Arsenal ile Emirates Stadı’nda oynadıkları maç kaybederek Premier Lig’den düşüyorlar. Sahayı gözyaşları içinde terk eden Wigan Athletic’li futbolcuları Arsenal taraftarlarının alkışları teselli ediyordu. Velhasıl futbol böylesine garip ve cilveli bir oyun... Kupayı kaldırdıktan bir kaç gün sonra küme düşmek de var kaderde!

Premier Lig tarihinde ligden düştüğü sezon Federasyon Kupasını kazanmayı başarmış yegâne kulüp Wigan Athletic.

“KANARYALAR”IN DÖNÜŞÜ

Ziya Adnan

On the ball, City, never mind the danger,

Steady on, now's your chance,

Hurrah! We've scored a goal.

City! City! City!*

İngiltere'nin doğusunda, East Anglia bölgesinde yer alan 259 bin nüfuslu tarihi bir şehirdir Norwich. 11. yüzyılın sonlarına kadar ülkenin ikinci en büyük şehri iken, zaman içinde önemini yitirmiş olsa da günümüzde ziyaretçi akınuna uğrayan katedrali, eğitim alanında önemli bir yere sahip üniversitesi, ısıtılı alışveriş merkezleri ile görülesi şehirlerden biridir. Yapımına 1076'da başlanmış, 1278'den günümüze ayakta kalmış Norwich Katedrali ülkenin en görkemli tarihi eserlerinin arasında gösterilir.

2006'da, Ada'nın en yeşil şehri seçilirken, senede 5 milyon üzerinde turistin ziyaret ettiği bu şehirde yer alan, 1964'te kurulmuş University of East Anglia ülkenin en iyi 20 üniversitesi içinde yer alır.

* Topa sahip ol City, tehlikeye boşver,/ Sakin ol, şimdi senin fırsatır/
Yaşa, golü attık City! City! City!

Norwich City FC...

Kuruluşu 17 Haziran 1902'ye dayanan sarı-yeşil renkli takım, ilk yıllarında "Citizens" (Hemşeriler) olarak anılsa da ilerleyen yıllarda "Canaries" (Kanaryalar) olarak bilinmeye başlamış. 1905'te amatör liglerden ihraç edilmişlikleri var. O yıllardaki renkleri mavi-beyaz. Tarih kitaplarında, 15. ve 16. yüzyıllarda şehir sakinlerinin Karayip denizindeki Hollanda kolonilerinden getirdiği kanaryalara düşkünlüğü nedeniyle şehrin adının bu sevimli kuşlarla anılmaya başlandığı yazılır. Sarı-yeşil renklere geçtikleri zamanlarda, yerel gazetelerin spor sayfalarında "Canaries are very much alive" (Kanaryalar yaşıyor) manşetleri varmış.

Futbolun sekteye uğradığı 1. Dünya Savaşı yıllarında maddi sıkıntılar nedeniyle tasfiye edilen kulüp, 1919 senesinin Şubat ayında yeniden kurulmuş. İlk lig maçını 28 Ağustos 1920'de, Plymouth Argyle'a karşı oynayan takım, 1933-1934 sezonunda 2. Lige yükselmiş. İlerleyen zamanlarda maddi sıkıntılar nedeniyle 3. Lige düşerken, 1958-1959 sezonunda "Federation Kupasında" yarı final oynamış.

1962'de, Ron Ashman'ın teknik direktörlüğünde Lig Kupasını kazanırken, o zaferden on sene sonra 1971-1972 sezonunu 2. Lig Şampiyonu olarak bitirip ülkenin en üst ligine terfi etmiş. 1974'te bir kez daha ligden düşerken, inişli çıkışlı zamanlar yaşayan Kanaryalar, 1985-1986 sezonunda yeniden 1. Lige yükselmiş. 1986-1987 ve 1988-1989 sezonlarında ligi üst sıralarda bitirerek Avrupa kupalarına katılma şansını yakalamış olsa da, o yıllarda İngiliz takımlarının Avrupa kupalarından yasaklanmış olması nedeniyle Avrupa futbolunun devlerine karşı kendini gösterme fırsatı bulamamış.

Premier Lig'in kurulduğu 1992–1993 sezonunda ligi uzun süre zirvede götürmesine rağmen, son haftalarda tökezleyerek ligi Manchester United (şampiyon) ile Aston Villa'nın (ikinci) ardından üçüncü sırada bitirdi. Çok gol atan, ancak kalesinde çok gol gören bir takım olarak biliniyor o zamanlarda. O sezon 65 gol görmüş kalesinde.

Bir sonraki sezon, tarihinde ilk kez katıldığı UEFA Kupa-sında Bayern Münih'i deplasmanda 2–1 yenerken, Münih Olimpiyat Stadı'nda kazanan ilk İngiliz takımı olarak tarihe geçti. O sezon, üçüncü turda Inter Milan'a yenilerek kupaya veda etti.

1993–1994 sezonunu 12. sırada bitiren Norwich City, sonraki sezonda Premier Lig'den düştü. Amatör Kümeden aldığı Wycombe Wanderers takımını, üst üste gelen şampiyonluklardan sonra 2. Lige kadar çıkarmayı başaran Martin O'Neill, takımın yeni teknik direktörü oldu ama tıpkı ondan öncekiler gibi o da takımın başında ancak yarım sezon kalabildi. 2003–2004 sezonunu 1. Lig Şampiyonu olarak bitiren Norwich City, sonraki sezonda ligin son maçını deplasmanda Fulham'a farklı kaybederek küme düştü.

Martin Peters, Chris Woods, Steve Bruce, Dale Gordon, Robert Fleck, Adam Drury, Dion Dublin gibi bir dönemin yıldızlarının formasını giydiği "Kanaryalar" şimdi yeniden Premier Lig'de... Yıldız demişken 1986–1998 arasında takımın kalesini korumuş İskoç kaleci Bryan Gunn'ı da unutmayalım. Sahaya çıkarken taraftarlarına doğru koşup üst kale direğine kafa atarak selamlardı Carrow Road müdavimlerini. 1996'daki jübile-sinde kaleyi son kez yakın arkadaşı Sir Alex Ferguson'un Kırmızı Şeytanlarına karşı korudu. 2006'da yayımlanan otobiyografisi, *In Where it Hurts*'ün önsözünü Sir Alex'in yazmış olması kayda değer...

Küme düştükleri 1994–1995 sezonunda 8.800 kombine biletli taraftara sahipken, bu sayı 15 sene sonra, üstelik Champions-hip’de oynadığı 2010–2011 sezonunda 19.671’e yükseldi. 2011-12 sezonunda Premier Lig’de yer alacak olan Kanaryaların — 10 Mayıs 2011 itibariyle— sattığı 21.063 kombine bilet, “her takım kendi taraftarı için büyüktür!” tezini doğruluyor gibi san-ki...

Kulüp başkanı Alan Bowkett’e göre, Premier Lig’de sadece bir sezon bile yer almanın kulübe getirisi 90 milyon sterlin civarında. Ki bu rakam şimdiki gelirin neredeyse dört katı. 2009’un güz aylarında kayyuma devredilmesi gündeme gelen “Kanaryalar”ın yakaladığı çıkışı küçümsememek gerek.

1935’den günümüze kadar takıma ev sahipliği yapan, inşaatı seksen iki günde tamamlanmış 27.033 kapasiteli Carrow Road Stadı’nın kapasitesinin 8 bin koltuk artırılması planlanırken, o tarihi stad uzun bir aradan sonra yeniden futbolun devlerini ağırlayacak. Premier Lig’in kuruluşundan bugüne kadar 11 teknik direktörün görev yaptığı takımın başında 1997–2005 arasında Celtic forması giymiş İskoç Paul Lambert bulunuyor. 1905’te takımın teknik direktörlüğünü yapan John Bowman’dan günümüze 39 futbol adamı görev yapmış kulüpte.

Ev sahibi takımın maçlarında, Carrow Road Stadı’nın tribünlerinde yankılanan, “On the Ball City” şarkısı dünya futbolunun en eski futbol şarkısı olmasıyla bilinirken, ezeli rakip yakın şehrin takımı Ipswich Town da, Norwich City taraftarlarının alaycı tezahüratlarından nasibini fazlasıyla alır.

Taraftarları arasında ünlü İngiliz komedyen ve yazar Stephen Fry’in da bulunduğu Kanaryalar, iki sezonda iki küme terfi ederek 2011-12 sezonunda Premier Lig’e adını yazdırırken bu kez kalıcı olmayı umuyordu.

ALTIN ÇOCUKLAR: WATFORD FC

Ziya Adnan

Londra'nın 30 kilometre kuzeybatısında, Hertfordshire bölgesinde yer alan 90 bin nüfuslu (2006 sayımına göre) küçük bir kasaba Watford. 1894'te kraliyet ailesi tarafından kurulmuş, başkent Londra'ya yakın olması nedeniyle son yıllarda çalışan nüfusun tercih ettiği bir banliyö haline gelmiş. Futbolcular Vinnie Jones, Gareth Southgate, Paul Robinson; sanatçı Geri Halliwell; boksör Barry Michael; komedyen Michael Bentine; siyasetçi Declan Ganley bu kasabada dünyaya gelen ünlülerden...

İşte o kasabanın, 1881'de "Watford Rovers" adıyla kurulmuş takımı Watford Town FC, namı diğer "Golden Boys" (Altın Çocuklar)... Hornets (Eşek anıları) diğer lakapları. Şimdilerde formalarında Galatasaray'ı andıran sarı-kırmızı renkleri kullanıyorlar. Tarihlerinde ilk Federasyon Kupası maçına 1886'da çıkmış Watford FC, 1920'de ilk kez Ada futbolunun profesyonel liglerinde adını duyurmuş.

1922'de inşa edilmiş olan ve o tarihten bugüne değin takıma ev sahipliği yapan 17.477 kapasiteli Vicarage Road Stadı inşili çıkışlı zamanlara şahit olmuş. Uzun seneler alt liglerde mücadele eden takımın kaderi 1976'da değişmiş. Watford denilince akla gelen ilk isim Sir Elton John, o sene kulübün başkanlığına

geldiğinde hedefi takımı futbolun en üst ligine çıkarmakmış. 25 Mart 1947’de Watford yakınlarındaki Pinner’da dünyaya gelmiş İngiliz sanatçı, Watford’a olan sevgisi de çocukluğundan miras, malum mahallerin takımı. Adının Reg Dwight olduğu, henüz müzik piyasasında bilinmediği siyah-beyaz zamanlarda tribünlerde almış yerini. Hikâyeye göre, başkan olduğu yıllarda bir maçta tanıştığı Prenses Diana’ya ithafen yazmış “Candle in the Wind” şarkısını. Yazılmış en hüznü şarkı... Ah Diana, bahtsız prenses...

Yeni başkanın ilk icraatı teknik direktör Mike Keen’i kovup, yerine 15 Eylül 1944 doğumlu İngiliz Graham Taylor’u getirmek olmuş. O yıllarda 4. Ligde mücadele eden takımı henüz ilk sezonunda şampiyon yapmış Graham Taylor. 1978-1979 sezonunda bu kez 2. Lige terfi eden takım, 1981-1982 sezonunda ezeli rakip, yakın şehrin takımı Luton Town’un ardından tarihinde ilk kez 1. Lige yükselmiş. Sir Elton John şampiyonluğa oynayacak bir takım yaratma hedefine odaklanırken, taraftarları bile inanamıyormuş yedi sezonda dört küme terfi etmiş takımın başarısına.

1982-1983 sezonunun ilk 5 maçında 4 galibiyetle ligin zirvesine otururken, Ada futbolunun en çok konuşulan takımı olmuş. Eh, kısa sürede futbolun en görünmez köşelerinden zirveye, elitlerin arasına... Peri masalını andıran hikâyesi Ada başında geniş yer bulan Watford FC, o sezon şampiyon olamasa da ligi Liverpool’un ardından 2. sırada bitirip UEFA Kupasına katılma hakkını kazanmış. O sezon takımın golcüsü, ligi gol kralı olarak bitirmiş olan Luther Blissett, 1 milyon sterlin karşılığında Serie A’nın devine, A.C. Milan’a imza atmış.

O yılları bilenlerin futbol belleklerinde yer etmiş önemli bir futbolcudur 1 Şubat 1958 doğumlu golcü Blissett. 4. Ligde formasını giydiği takımla 1. Lige kadar yükselmeyi başarmış. 503 maçta 186 gol, dile kolay... 1983’te, o zamanın rekor transfer ücreti 1 milyon sterlin karşılığında A.C. Milan’a transfer olmuş

ama yaramamış ona bu değişiklik. Oynadığı 30 maçta sadece 5 gol atabilmiş, alay konusu olmuş ülke tribünlerinde. Sonraları İtalya'da anarşişt bir grup onun adını kullanmış eylemlerinde. Polisle başı derde giren, eylem sonrası gazeteleri arayan, vehasıl akla gelen türlü eylemin failinin adı Luther Blissett olmuş bir anda. Trende biletsiz seyahat eden dört genç mesela... Polis tarafından durdurulup kimlikleri sorulduğunda her biri, "Luther Blissett" olarak vermiş ismini. Alkolü fazla kaçırdığı için sapıtop tutuklananlar bile kimlik sorgulamasında "Ben Luther Blissett'im!" diyormuş dalgasına. Anlayacağınız "NARO"ya (Nuri Alço Revival Organization) benzer bir mitos doğmuş onun İtalya macerası sonrasında.

Onunla ilgili diğer bir şehir efsanesi de İtalyanların o dönemde siyahi Jamaikalı John Barnes'ı transfer etmek istedikleri, ama scout ekibinin iki futbolcuyu karıştırdığı için yanlışlıkla Blissett'i transfer ettiğidir. Doğru mudur bilinmez ama her halükârda Watford FC'yi yazıp Barnes'tan dem vurmada geçmek olmaz elbet.

Uzun zaman önce, Premier Lig'in henüz bilinmediği zamanlarda Ada futbolunda parlamıştı onun yıldızı. Ne futbolcuydu ama. 2006'da 110 binden fazla Liverpool taraftarının katıldığı "100 Players Who Shook The Kop" (Kop'u sallamış 100 futbolcu) anketinde ilk 5'e girmesi tesadüf değil elbet... Bunca zaman sonra bile Liverpool taraftarının unutamadığı "Siyah Highway", müthiş sol açık. Hani telefon külübesinde bile çalım atar dedikleri türden.

Altın çocuklara ya da eşek arılarına dönersek; 1984'te Federasyon Kupası finali oynayan ve Everton karşısında kaybeden Watford FC, 1986-1987 sezonunda ligu 9. sırada bitirmiş. O sezonun sonunda sevilen teknik direktörleri Graham Taylor takımdan ayrılıp Aston Villa'nın başına geçmiş. John Barnes da o

senenin Haziran ayında 900 bin sterlin transfer ücretiyle Liverpool'a transfer olmuş. Bu değişim yaramamış takıma. Taylor'un ayrılmasından sonra yerine gelen Dave Bassett bile engelleyememiş kötü gidişi. Velhasıl 1988–1989 sezonunun sonunda takım küme düşmüş.

Bir sonraki sezon, 1. Lige yükselme fırsatını play-off maçlarında kaybetse de, 90'lı senelerin başı iyi gelmemiş takıma. 1996 senesinde Graham Taylor'un takıma dönmesi bile derman olmamış, o sene bir küme daha düşmüş Watford FC. Sonra yine değişmiş kaderi takımın. 1997–98 sezonun sonunda 2. Lige, bir sezon sonra da play-off finalinde Bolton Wanderers'ı yenerek Premier Lig'e yükselmişler.

Yeni sezona Liverpool gailbiyeti ile başlasa da sezon sonunda yine kümeyi boylamışlar. Hocaları Graham Taylor'un emekli olduğu 2000–2001 sezonunun sonunda takımı Gianluca Vialli devralmış ama yine yaramamış bu değişim. Üstelik pahalı transferler nedeniyle parasal sıkıntılar da başlamış takımda. O dönemde kulüp kayyuma devredilme tehlikesi bile yaşamış.

2005–2006 sezonunun sonunda bir kez daha Premier Lig'e yükselmişler. Ancak tam işler yoluna girdi derken, 2007 senesinin Ocak ayında yıldız futbolcuları Ashley Young'ı kulüp tarihinin rekor transfer ücreti 9,6 milyon sterlin karşılığında Aston Villa'ya satmışlar, akabinde o sezonun sonunda küme düşmüşler. 2012–2013 sezonuna kadar Championship'te lige tutunma mücadelelerinden başka kayda değer bir başarıları yok.

2012'nin yaz aylarında, İtalya'da Udinese'nin, İspanya'da Granada'nın patronu İtalyan Pozzo ailesinin kulübü satın alması yeni bir sayfa açmış Watford FC tarihinde...

2012–2013 sezonunun sonlarına yaklaşırken, teknik direktörleri Gianfranco Zola liderliğinde yeniden Premier Lig'e yükselme mücadelesi yapıyordu Altın Çocuklar. 2013'ün Nisan

ayının ortalarında Vicarage Road Stadı'nda, 13.775 taraftar arasında izlediğim Blackburn maçını 4-0 kazanarak taraftarlarını sevindirdi. 2006'da 125. yılını kutlayan, köklü tarihinde 35 teknik direktörün görev yaptığı o banliyönün takımı yeniden Premier Lig'de yer alacağı günleri bekliyordu sabırsızlıkla.

BİR ÇÖKÜŞÜN HİKÂYESİ: PORTSMOUTH FC

Ziya Adnan

Unutulmuş, hatta neredeyse yasaklanmış bir kelime var.
Oysa benim için tüm kelimelerden daha değerli.
O da Pompey...

Winston Churchill

İngiltere'nin güneyinde yer alan 500 bin nüfuslu bir şehrin takımıdır Portsmouth FC. Ada futbolunun en eski futbol kulüplerinden biridir. 5 Nisan 1898'de kurulmuş mavi-beyazlı takım, İngiliz futbolunda "Pompey" olarak bilinir. Maçlarını oynadığı 20.500 kapasiteli Fratton Park Stadı başlangıçtan bu yana şehrinin takımına ev sahipliği yapar.

Günümüzde ekonomik sorunlarla boğuşan, sonu ta başından beri belli olan hüznünlü bir hikâyenin unutulmuş kahramanı: Portsmouth FC...

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, 1948-1949 sezonunda İngiltere lig şampiyonluğu yaşarken, o sezon 52.385 taraftarın önünde şampiyonluk kupasını kaldırmış Portsmouth FC. Bir sonraki sezon son maçta Aston Villa'yı devirerek bir kez daha şampiyon olurken, savaş sonrası İngiliz futbolunda kupayı iki

kez üst üste kazanmış beş takımdan biri olarak tarihe yazılmış. 1954–1955 sezonunu üçüncü bitiren “Pompey”, o sezondan sonra düşüşe geçmiş ve 1959’da 2. Kümeye, 1961’de 3. Kümeye düşmüş.

Bir sezon sonra yeniden 2. Lige terfi etse de sürekli mali sorunlarla boğuşan kulüp, 1976 senesinin Kasım ayında, 25 bin sterlin borcu yüzünden iflasın eşiğine gelmiş. Borcunu ödemek için elindeki futbolcuları çıkarmak zorunda kalan kulüp, 1978’de 4. Lige düşerken, taraftarları parlak geçmişe ağıt yakıyormuş. 1959’daki düşüşten sonra, 19 sene ülke futbolunun alt liglerinde mücadele etmişler.

1980’li yılların başında, dönemin önemli teknik direktörlerinden Alan Ball’un önderliğinde 1980’de 3. Lige, 1982–1983 sezonunda ise 2. Lige terfi etmiş. Ancak parasal sorunlarının bir türlü üstesinden gelemeyişi nedeniyle, 1988’in yaz aylarında Londralı işadamına, bir zamanlar Queens Park Rangers takımının başkanlığını yapmış Jim Gregory’e satılmış.

1996’nın yazında, Portsmouth bir kez daha el değiştirirken, Terry Venables kulübün yeni başkanı olmuş. O sezon, takım Premier Lig’e terfi şansını son maçta kaybederken, Federasyon Kupasında yarı finale kadar yükselmiş.

1998–1999 sezonunda bir kez daha iflasın eşiğine gelen Portsmouth’u, bu kez Sırp asıllı Amerikalı işadamı Milan Mandaric kurtarıyordu. Yakın geçmişte Tottenham Hotspur’un teknik direktörlüğünü yapan Harry Redknapp, 2002’de takımın başına getirildi ve “Pompey”, bir sonraki sezon ligin bitmesine bir hafta kala şampiyonluğunu ilan ederek Premier Lig’e terfi etti.

Premier Lig’deki ilk üç sezonunda lige tutunmaya çalışan takım, ligdeki ikinci sezonunda Harry Redknapp’le yollarını ayırırken, İngiliz teknik adam Portsmouth’un ezeli rakibi Southampton’un başına geçiyor ve Portsmouth taraftarlarının tep-

kisini çekiyordu. Redknapp, ayrılışından bir sene sonra tekrar yuvaya dönse de "Pompey" taraftarları onun bu dönüşüne pek sıcak bakmadı.

2006-2007 sezonunda ligi üst sıralarda bitiren takım, Avrupa kupalarına katılma şansını 1 puanla kaçırırken taraftarları geleceğe umutla bakıyordu.

Ancak işler hiç beklendiği gibi gitmedi. 25 Ekim 2008'de, Harry Redknapp bir kez daha görevinden istifa ediyor, çalkantılı günler yaşayan Tottenham Hotspurs'de Juande Ramos'dan boşalan teknik direktörlük görevine talip oluyordu. Redknapp'ın ayrılmasından sonra Portsmouth yönetimi onun yerine uzun seneler Arsenal'in kaptanlığını yapmış Tony Adams'ı getirirken, kısa bir süre sonra takımın önemli futbolcuları Jermain Defoe ve Lassana Diarra takımdan ayrılıyordu.

Ligde aldığı kötü sonuçlardan sonra, 2009'un Şubat ayında aylık sırası bu kez Tony Adams'a gelmişti. Başına genç takım antrenörü Paul Hart'ın geçtiği takım sezonu 14. sırada bitirdi.

Mali durumunu bir türlü düzeltemeyen kulüp, giderek borç batağına saplanırken 26 Mayıs 2009'da, Suudi Arabistanlı iş adamı Sulaiman Al Fahim kulübün yeni sahibi oluyor, ancak kötü gidiş devam ediyordu. Giderek büyüyen borcu ödeyebilmek için yıldızlarını birer ikişer satmak zorunda kalan takımdan Peter Crouch, Sylvain Distin, Niko Kranjcar ve Glen Johnson ayrılırken, futbolculara bir süredir ödeme yapılamadığı açıklanıyordu. Yeni sezonda da devam etti kulübün kötü kaderi. Alınan kötü sonuçlardan sonra, 2009'un Kasım ayında Paul Hart görevinden alınırken, yerine daha önce Chelsea'de görev yapmış Avram Grant getirildi.

2010 senesinin Mart ayında, 11,5 milyonluk sterlin vergi borcunu ödemesi için kulübe yedi gün süre veren yüksek mahkeme, borcun ödenmemesi durumunda kulübü iflas ettireceklerini duyurmuştu.

Bir sene içinde dört sahip değiştiren kulüp, 70 milyon sterline yaklaşan borcu ödeyebilmek için yeni bir umut arıyor, kulübün %10 hissesini elinde bulunduran El Fahim hisselerini Portsmouth Supporters Trust'a (Portsmouth Taraftarlar Derneği) hibe ediyordu.

10 Mart 2010 tarihinde Premier Lig'in dibine demir atmış Portsmouth, sahasında oynadığı en son maça, 17.208 taraftarın önünde Stoke City'e son dakikada yediği golle 2-1 mağlup olurken, lige tutunma şansını mucizelere bırakıyordu. Uzun süredir maaş alamadıkları halde, canla başla mücadele eden futbolcuların son dakikada yedikleri gol sonrası yıkılışları yansıdı ekranlara. Fratton Park'ın müdavimleri, maç sonunda sahadan yenik ayrılan futbolcularını ayakta alkışlarken, kaçırılmaz akıbeti kabullenmiş görünüyordardı. O gün o stadda bulunanlar, kaçırılmaz bir çöküşün son demlerine şahit olurken, adına endüstriyel futbol dedikleri bataкта köklü bir futbol kulübü daha hayatta kalma savaşı veriyordu.

Kötü yönetimler, işbilmez ellerde hayatın temel kuralını hiçe sayarak nicedir kazandığından fazlasını harcamış bir futbol kulübü daha borç batağında can çekişirken, bu koma halini Portsmouth taraftar forumlarından birinde yazılmış o söz pek güzel özetliyordu. Sir Winston Churchill'in bir zamanlar İngiltere'nin durumunu anlatmak için kullandığı sözü kendi takımına uyarlamıştı: "There is a forgotten, nay almost forbidden word, which means more to me than any other. That word is Portsmouth."

* Unutulmuş, hatta neredeyse yasaklanmış bir kelime var. Oysa benim için tüm kelimelerden daha değerli. O da Pompey.

DELİLER ÇETESİ!

Ziya Adnan

The Crazy Gang have beaten the Culture Club!
(Deliler Çetesi, Kùltür Kulübünü mağlup etti!)

Günümüzde çok tartışılan “uzun top” taktiğinin yaratıcısı takım... Kuruluşu 1889’a dayanan, uzun seneler amatör kümelerde mücadele ettikten sonra 1977’de profesyonel liglere adım atan, dört sezonda dört küme atlayarak bir süre ülkenin en üst liginde mücadele eden, o dönemde rakiplerin korkulu rüyası haline gelmiş Wimbledon FC...

2004’te adını “MK Dons” olarak değiştirmiş olan kulüp, günümüzde maçlarını Londra’nın kuzeyinde yer alan Milton Keynes kasabasının, 15 bin kapasiteli MK Stadı’nda oynamaktadır.

Bir zamanlar Gary Lineker, “onları izlemenin en iyi yolu teletexttir!” cümlesi ile özetlemiştir “Wombles” lakaplı, sarı-lacivertli takımı. Futbolseverler arasında seveni pek az olduğu halde, Ada futbolunda iz bırakmış takımlardan biridir.

Ada futbolunda 1. Ligde oynadığı dönemde çok eleştirildiği halde “Route One” sisteminden asla taviz vermeyen “Crazy Gang” (Deliler Çetesi)...

Onlarla ilk tanışmam 80'li yılların ortalarına rastlar. Üniversite sıralarını paylaştığım bir arkadaşımın ricasını kıramayarak gittiğim, 15 bin kapasiteli Plough Lane Stadı'nda izlemiştim ilk kez onları. Güney Londra'nun tenisiyle ünlü Wimbledon semtinde, eski zamanlarda köpek yarışları için kullanılan o derme çatma stadda oynuyorlardı maçlarını. 1912'de inşa edilmiş olan o stad hiç şüphesiz o güne kadar gördüğüm en köhne futbol arenasıydı. Maçların ayakta izlendiği zamanlarda, o takıma gönül vermiş mahalle sakinleri doldururdu tribünleri. Aslında, o derme çatma futbol manzaralarına tribün demeye de bin şa-hit isterdi!

1889'da Wimbledon Old Central Football Club adıyla kurulmuş, uzun seneler amatör kümelerde mücadele ettikten sonra dört sezonda dört küme atlayarak Ada futbolunun en üst ligine tırmanmıştı sarı-lacivertli takım. Kimbilir, kendine has kültürü, takıma delicesine sevdalı taraftarları, futbolun derebeylerine başkaldırışı ile belki de bana Ankara'nın sarı-lacivertli takımını hatırlattığı için onlara kanım kaynamıştı.

Futbol sistemleri "Route One"a dayalıydı. Sistem filan da yoktu aslında! Saharın her bölgesinde prese dayalı sert oyun yapılarında, topu en kısa yoldan rakip takımın ceza sahasına yollar, iri cüsseli hücumcuları ile gol atmaya çalışırlardı. Bir futbol takımından çok komando birliğini andıran azman futbolculardan kurulmuştu takım. Onlar sahaya çıkarken rakip takım 90 dakika hava bombardımanına uğrayacağını bilirdi. Futbol kurallarını sonuna kadar zorlayan sertlikte, sürekli prese dayalı anlayışta rakibe göz açtırmazlar, genelde duran toplardan golü bulurlardı.

Kimler yoktu ki takımda! Kaleci Dave Beasant, daha sonraki yıllarda Chelsea'nin kaptanlığını yapacak olan Dennis Wise, bir futbolcudan çok ağır siklet boksörü andıran John Fashanu, son-

raki senelerde kanser vakfı kuracak olan Lawrence Sanchez ve çetenin lideri, en azılısı Vinnie Jones!

Onların deli dolu hikâyeleri süslerdi bulvar gazetelerinin spor sayfalarını. Kimi zaman takıma yeni katılan futbolcuların takım elbiselerini ilk antrenmanda makaslar, kimi zaman Liverpool'un o meşhur "This is Anfield" yazısının üstüne kendi imzalarını atarlardı. Doğum günlerinin en aşına kutlaması, o gün yeni yaşına giren talihsiz futbolcuyu çınlıplak soyup, münasip yerlerine siyah ayakkabı boyası sürdükten sonra takımın antrenman sahasına yakın bir yerlerde bırakmalarıydı!

Ve Vinnie Jones...

5 Ocak 1965 doğumlu "Kasap" lakaplı Jones, 1986'da Amatör Kümede yer alan Wealdstone takımından Wimbledon FC'ye transfer oldu. Profesyonel futboldan önce inşaatlarda çalışan orta saha oyuncusu, kısa sürede sertliği ile nam salmıştı. Kariyeri boyunca 12 kez kırmızı kart gören Jones, Newcastle United ile oynadıkları bir maçta, hakemin görmediği bir anda Paul Gascoigne'nin hayalarını sıkımsı, maçtan sonra soyunma odasına gül gönderen Gascoigne'ye tuvalet fırçası göndererek tribünlerde uzun süre espri konusu olmuştu. Bir lig maçının ikinci saniyesinde sarı kart görerek Premier Lig'in en çabuk sarı kart gören oyuncusu ünvanını elde etti. Futbol kariyeri sonrasında *Lock Stock and Two Smoking Barrels*, *Snatch*, *Mean Machine* gibi filmlerde rol aldı.

Wimbledon FC'ye dönersek, ülkenin en üst ligindeki ilk sezonunda (1986-87) küme düşmesine kesin gözüyle bakılırken ligi 6. sırada bitirmiş, sertlikten taviz vermeyen oyun felsefesi ile rakiplerine korku salmıştı. Wimbledon FC o dönemde hiçbir takımın karşılaşmak istemediği bir takımdı —haliyle en çok eleştiri alan takımların başında gelirdi.

“Deliler Çetesi”nin en büyük başarısı 1988’e denk geldi. O sene oynanan Federasyon Kupası finalinde, dönemin en iyi takımı sayılan Liverpool’u 1-0 yenip, kupayı müzelerine götürdüler. O maçta John Aldridge’in penaltısını kurtaran kalecileri Dave Beasant, Federasyon Kupası tarihine kupa finalinde ilk kez penaltı kurtaran kaleci olarak yazıldı. O yıllarda İngiliz takımlarının Avrupa kupalarından men edilmiş olması nedeniyle, bir sonraki sezon Kupa Galipleri’nde yer alamamışlardı.

O maç televizyon kanallarında anlatan John Motson’un, maçın bitiş düdüğü ile birlikte, “The Crazy Gang have beaten the Culture Club!” (Deliler Çetesi, Kültür Kulübü’nü mağlup etti!) cümlesi hafızalardan silinmemiştir.

Bir sonraki sezon (1989-90), Wimbledon yine iyi bir sezon geçirmiş, ligi 8. sırada bitirmişti. Çok büyük maddi güce ve taraftar desteğine sahip olmayan bir takım için büyük bir başarıydı bu. Onların futbol felsefesinden haz almayanlar bile bu başarıyı takdir etmeye başlamıştı.

1990-1991 sezonunu 7. bitiren Güney Londra takımı, o sezonun sonunda Plough Lane Stadı’ndan ayrılıp, diğer Güney Londra takımı Crystal Palace ile Selhurst Park Stadı’nı paylaşmaya başladı. Taraftarları yeni staddan hoşnut olmasalar da takımlarını desteklemeye devam ettiler. “Deliler Çetesi” o sezon ligi 13. sırada bitirdi.

1990’lı yılların sonlarına kadar rakiplerin korkulu rüyası olmaya devam etti sarı-lacivertliler. Takımdan ayrılan futbolcuların yerine gelenler, eskilerin bıraktığı yerden devam ettiler. O dönemde forvet oynayan John Hartson’un yıldızı parlarken, 1999 senesinin Haziran ayında teknik direktörleri Joe Kinnear sağlık sorunları nedeniyle görevini Norveçli Egil Olsen’e bırakıyordu. Ancak işler beklendiği gibi gitmedi ve 14 Mayıs

2000’de, o unutulmaz Kupa zaferinin 12. yıldönümünde, takım Premier Lig’e veda etti.

2004’te “MK Dons” adıyla Milton Keynes’e taşınan kulübün bir kısım taraftarı Wimbledon semtinden asla ayrılmayacaklarını, kulübün köklerinin bu semtte olduğunu, tarihe ihanet etmeme adına kendi kulüplerini kuracaklarını açıklıyor, AFC Wimbledon’u kuruyorlardı. Bu takım, şimdilerde amatör kümelerin en üst ligi olan Conference National’ın zirvesinde yer almaktadır.

“Deliler Çetesi”nin bazı üyeleri, halen futbolun içinde genç nesillere eğitmenlik yapmaktalar. 1992’den 1997’ye kadar takımın formasını giymiş Dean Holdsworth şimdilerde Amatör Küme takımı Newport County’nin başında. Kaleci Dave Beasant, Glenn Hoddle’ın kurmuş olduğu akademide kaleci antrenörlüğü yaparken, azman forvet John Fashanu UNICEF elçisi olarak çalışıyor.

Ve “Deliler Çetesi”nin lideri Vinnie Jones şimdilerde ünlü bir film yıldızı! Eşi ve küçük kızı ile Los Angeles’ta yaşayan Jones, 2010 senesinin Aralık ayında, 1986’da kazandığı Federasyon Kupası madalyasını AFC Wimbledon’a hibe etti.

Bir rivayete göre, Gascoigne’nin hayalarını sıkarken çekilen o unutulmaz fotoğrafın yağlı boya versiyonu, evinin girişinde asılıdır.

AVRUPA'NIN TAŞRASINDAN

ÜLKE FUTBOLU ADINA, DERSİMİZ: FC PORTO

Ziya Adnan

2012–2013 sezonu... Bir gz zamanında daha ülke takımları Avrupa arenalarında sapır sapır dökülürken, çok satan gazete-lerin birinde ülke futbolunda cari açığın 45 milyon avroya ulaştığı, kulüplerin yabancı futbolcu transferlerine servet harcadığı, ancak Avrupa takımlarına futbolcu satamadığı vurgulanıyordu. Yabancı futbolcular için vergi cenneti haline gelen lkemde Fenerbahçe, yabancı takımlara ödediği 24 milyon avro ile transferin en çok harcayanı olarak ilk sırayı alıyor, 22 milyon avroluk bonservis harcamalarının 5,5 milyon avrosunu yurt dışındaki kulüplere ödeyen Galatasaray da cömertlik listesinde ikinciliği kaptırmıyordu. Geçmiş hsranlardan ders almamakta kararlı Fenerbahçe, Avrupa takımlarına sattığı futbolculardan sadece 4 milyon avro kazanırken, geçen sezonun şampiyonu Galatasaray yurtdışına futbolcu satışından para kazanamamıştı.

şampiyonlar Ligi'ne katılabilme hedefiyle 32 yaşındaki Dirk Kuyt ve Krsic'i transfer eden sarı–lacivertliler, play–off maçında elenmesine rağmen alışılagelmiş cömertliğini bir transfer sezonunda daha sürdürüyordu; bu kez 29 yaşındaki Portekizli orta saha oyuncusu Raul Meireles'i Chelsea'ye 8 milyon, fut-

bolcuya sezon başına yaklaşık 3 milyon avro ödeyerek dört sezonluğuna kadrosuna katıyordu. Böylece, futbolun doğup büyüdüğü topraklarda kalsa aldığı ücretin yüzde ellisini vergi olarak ödeyecek Meireles —Avrupa'nın hiçbir takımından alamayacağı transfer ücretini Katar'dan bir önceki durakta kazanacaktı.

Katar demişken, Fenerbahçe'nin 2010 Temmuz'unda Fransa'nın Nancy takımından 6,5 milyon avroya transfer ettiği Issiar Dia'nın, 2012'de Katar'ın Lekhwiya SC takımına transfer olması şaşırtmıyor; hatta ülke futbolunun Avrupa fotoğrafındaki yerini anlatıyordu.

Her fırsatta altyapısının gücüyle anılan Galatasaray, 35 yaşındaki Stoper Cris'i 2012–2013 sezonunda kadrosuna katıyor, fazlasıyla şişmiş kadrosuna bir ilave daha yaparak Şampiyonlar Ligi'nde mücadele edecek takımlar içinde en fazla transferi yapan kulüp oluyordu.

Sarıların transfer yasağı olmasaydı, yedi tepeli şehrin diğer takımı Beşiktaş da rakiplerinden eksik kalmazdı harcama konusunda. Ama geçmiş sezonlardaki harcamaların ağır faturası önüne konulunca kıyıda kalmak zorunda kaldı siyah-beyazlılar —en büyük yoksulluğun ağır borç yükü olduğunu herhalde fazlasıyla anlamış olarak.

Bizim haramilerin har vurup harman savurduğu günlerde, uzaklarda, kuruluşu 1893'e dayanan Portekiz futbolunun devi FC Porto, bir transfer sezonunda daha kasasını dolduruyor; Zenit'e 50 milyon avro karşılığında sattığı Hulk transferi ile adını futbol dünyasına bir kez daha duyuruyordu. Hulk'un transfer hikâyesi, FC Porto'nun transfer konusundaki başarısını anlatıyordu görmesini bilenlere.

25 Temmuz 1986 doğumlu Brezilyalı'yı ilk kez Japonya'nın 2. Lig takımlarından Tokyo Verdy'de forma giyerken izleyen

FC Porto yöneticileri, oynadığı 42 maçta 37 gol atan golcü için ilk etapta Uruguay'ın Rentistas kulübüne bonservis bedelinin %50'si olan 5,5 milyon avroyu ödüyor; sonrasında ise 13,5 milyon avro daha ödeyerek bonservisinin %40'ını daha satın alıyordu.

FC Porto'ya transfer olduğu ilk sezonda, takım arkadaşı golcü Fashı Tarık Sektioui'nin sakatlanması ile forma şansı bulan Hulk, ileri uçta oynayan Cristian Rodríguez ve Lisandro López ile birlikte kısa sürede parladı. FC Porto, o sezonun sonunda, UEFA'nın "Top 10 Rising Stars" (Yükselen 10 yıldız) sıralamasına giren Hulk'ın kontratını 2014 senesinin Haziran ayına kadar uzatırken, bonservis bedelini 100 milyon avroya yükseltmişti.

Sonrası malumunuz...

"Dragoes" (Ejderhalar) lakaplı kulüp, geçmiş sezonlarda da sattığı futbolcularla mali durumunu güçlendirmiş, 2004 yılından 2012'ye kadar ihraç ettiği 17 futbolcuya karşılık 383 milyon avro kazanç ile Avrupa futbolunun fabrikası haline gelmişti. 2007'de Anderson'u 31,5 milyon avroya Manchester United'a satan FC Porto, aynı sezon Pepe'yi 30 milyon avro karşılığında Real Madrid'e, Carvalho'yu 30 milyon avroya Chelsea'ye, bir sezon sonra da Quaresma'yı 24,6 milyon avroya Inter'e, 2009'da Lisandro Lopez'i 24 milyon avroya Lyon'a satarak ülkesini futbolcu ihracatında Avrupa'nın yükselen yıldızı haline getiriyordu.

İşin ilginç yanı, FC Porto'nun yakın geçmişte hatırı sayılır bedelle elinden çıkardığı Quaresma, Beşiktaş'ta oynamadan senede 3 milyon avro kazanıyor; siyah-beyazlı kulüp bir türlü yararlanamadığı futbolcu için istediği bonservis ücretini verecek kulüp bulamıyordu. Son umut Rusya pazarydı ama o da olmadı. Beşiktaş'ın Quaresma meselesi ülke futbolunun trajikomik transfer hikâyesi olarak tarihte yerini aldı.

FC Porto'nun bize mirası, nice dir fena çuvallamış transfer politikalarımızın aynasıydı.

2012'ye dek son sezonlarda ihraç ettiği onca yıldıza rağmen gücünden çok şey kaybetmedi FC Porto. 1893 senesinin Eylül ayında şarap tüccarı António Nicolau de Almeida tarafından kurulmuş olan kulüp, SL Benfica ve Sporting Lizbon takımlarıyla birlikte, ülkede "Três Grandes" (üç büyükler) olarak anılıyor. Maçlarını oynadıkları "Estádio do Dragão" (Ejderhaların Stadı) 2003'te eski stadları Estádio das Antas'ın yerine inşa edilmiş ve 50,399 kapasiteli.

2012'ye kadar geçen son on senede sekiz kez Lig, bir kez Şampiyonlar Ligi, iki kez UEFA Kupası ve bir kez de UEFA Süper Kupası Şampiyonluğu yaşamışlar. Kanlı bıçaklı rakibi Benfica'nın önünde, Portekiz futbolunda 72 kez kupa kaldıran takım, 2010–2011 sezonunda ligde oynadığı 30 maçı yenilgisiz tamamlamış.

2011–2012 sezonunda 16 takımlı Primeira Liga'yı şampiyon olarak kapatan mavi-beyazlılar, 1986–1987 sezonunda European Cup'u (günümüzdeki adıyla Şampiyonlar Ligi) kazanmış. 2003–2004 sezonunda da Jose Mourinho'nun teknik direktörlüğünde, Avrupa futbolunun en görkemli kupasını bir kez daha müzesine götürmüştü.

Alınacak nice dersler vardı FC Porto'nun parlatıp parlatıp sattıklarından. O yüzden naçizane önerim ülkemizin takımlarının, bilhassa üç İstanbullu'nun FC Porto dersini iyi çalışması; altyapı hocalarını, scout'larını, dil bilen yöneticilerini (tabii varsa) acilen Portekiz'e staja yollamaları olurdu. Zira üzerine oturdukları Avrupa'nın en genç nüfusu maderini iyi işleyerek işi bilenlerin izinden yürümek ve zararın neresinden dönülürse kârdır diyebilmek her zaman mümkündü.

FC ZENİT SAINT PETERSBURG

Ziya Adnan

Rusya'nın kuzeybatısında, Baltık Denizi'nin kıyısına kurulmuş 5 milyon nüfusa sahip Saint Petersburg, başkent Moskova'dan sonra ülkenin ikinci büyük şehri. Kuruluşu 1600'lü senelerin başına dayanan, 1905'teki Rusya İhtilali'nin başladığı şehrin ismi geçtiğimiz yüz yıl içinde St. Petersburg, Petrograd ve Leningrad olarak üç kez değiştirilmiş, 1991'de yeniden St. Petersburg adını almış. Günümüzde ülkenin en büyük üniversitelerinden birine sahip olan şehir, aynı zamanda dünyanın en büyük sanat müzelerinden The Hermitage'e ev sahipliği yapar. Bilhassa kış aylarında insanın içine işleyen soğuğu, tarihi mimarisi, görülmeye değer sarayları, podyumu andıran sokaklarında birbirinden güzel kadınları ile Rusya'nın görülmesi gereken yerlerinin başında gelir.

İşte o tarihi şehrin köklü takımıdır, kuruluşu 1925'e dayanan, mavi renklere sahip FC Zenit Saint Petersburg. Rus futbolunda ilk kupasını 1944'te kaldırmış, tıka basa dolu tribünler önünde oynanan final maçında CSKA'yı devirmişler. 1967'de Rusya ligini sonuncu bitirmişler, ama 1917 Rus İhtilali'nin 50. yılının kutlandığı zamanlarda, devrimin başladığı Leningrad'da en çok taraftarı olan bir kulübün küme düşürülmesine

sıcak bakmamış siyasiler. Hangi coğrafyada oynanursa oynansın, futbol sadece futbol değilmiş yani...

Sovyetler Birliği döneminde sıklıkla ad ve el değiştiren, kadri o günün siyasi ortamına göre şekillenen kulüp "Murzinka" adı altında 1914'ten 1924'e kadar varlığını sürdürmüştü. 1. Dünya Savaşı'nı, Bolşevik İhtilali'ni ve 1918-1922 seneleri arasındaki iç savaşı yaşadıktan sonra, "Bolşeviklerin takımı" olarak nam salmış.

2007, 2010 ve 2011-12 sezonunu Rus liginde şampiyon olarak bitiren takım, 2007-2008 sezonunda UEFA Kupasını ve Süper Kupa'yı kazanırken, 2008-2009 sezonunda ilk kez Şampiyonlar Ligi'nde mücadele ediyordu.

Zamanımızda maçlarını oynadığı 21.570 kapasiteli Petrovsky Stadı, 1925-1992 seneleri arasında Lenin Stadı olarak takıma ev sahipliği yaparken, yeni stadı 69 bin kapasiteli Gazprom Arena'nın yapımı halen devam etmekte.

Mazisinde Andrei Arshavin, Bruno Alves, Aleksandır Ivanov, Anatoliy Tymoshchuk, Danny gibi yıldızların formasını giydiği takım, 2012'de Rus liginde arka arkaya 2. şampiyonluğunu kazanıyordu.

Başkanlığını 3 Aralık 1967 doğumlu Aleksandır Dyukov'un yaptığı, Rusya'nın en büyük doğal gaz şirketi Gazprom'un sahip olduğu FC Zenit, 2012'nin Eylül ayında bu kez Avrupa transfer piyasasında adını duyuruyordu. Batı Londra'nın zenginler kulübü Chelsea başta olmak üzere, Avrupa devlerinin peşinde koştuğu Brezilyalı forvet Hulk'u, Porto'dan 40 milyon sterlin karşılığında transfer ederken, Belçikalı orta saha oyuncusu Axel Witsel'i de Benfica'ya aynı transfer bedelini ödeyerek kadrosuna kattı.

Hulk ilk golünü, yeni takımıyla çıktığı 2. maçında FC Krylia Sovetov Samara karşısında kaydetti. Ama takımda onun aldığı

yüksek ücretten rahatsız olanlar vardı. Eylül ayının sonlarında, takım arkadaşlarından Igor Denisov ve Aleksandır Kerzhakov, Hulk'un sözleşmesine benzer sözleşme istediklerini açıklıyor, takımda başlayan gerginliğin sonrasında kadro dışı kalarak genç takımla antrenmanlara çıkmak zorunda kalıyorlardı.

İlerleyen haftalarda o ikili affedildi, ama bu kez de AC Milan'la oynanan Şampiyonlar Ligi maçında kendisini oyundan alan teknik direktörü Luciano Spalletti'yle sorunlar yaşayan Hulk, Ocak ayında takımdan ayrılmak istediğini açıkladı. Ancak FIFA yönetmeliklerine göre futbolcuların aynı sezon içinde ikiden fazla takımla sözleşme imzalaması mümkün olmadığından, ayrılmak için sezonun bitmesini bekleyecekti Brezilyalı golcü.

Bütün bu gelişmelerin yanında, FC Zenit'in başını ağrıtan önemli konuya da değinmeden geçmeyelim. 2004'te takımın teknik direktörlüğünü yapan Vlastimil Petrela'nın, o dönemde, "siyahi futbolcuları transfer etmek istememe rağmen taraftar tepkisi ve yönetimin destek vermemesi yüzünden başaramadım" sözünün üzerinden sekiz sene geçti. Ancak görünen o ki, Rusya futbolunun köklü kulübünün ırkçılıkla olan derin ilişkisi hız kesmeden devam ediyor. Her ne kadar taraftar gruplarından birinin başkanı, yakın geçmişte bir maç öncesi Roberto Carlos'a muz atılmasının ırkçılıkla alakası olmadığını pek inandırıcı gelmeyen cümlelerle anlatmaya çalışsa da...

2012 Aralık'ında kulübün en büyük taraftar grubu Lands-crona, "Selection 12 Manifesto" adını verdikleri fena bir bildiri yayımlıyor. Bildiride, ırkçı olmadıklarını, ancak Zenith'de siyahi ve eşcinsel futbolcu istemediklerini, geleneklerini korumaları açısından bunun önemli olduğunu dile getiriyorlardı. Bildirinin devamında, sadece kardeş Slav ülkeler ile Baltık ve İskandinav devletlerinden futbolcuları takımda görmek istediklerini,

o uluslar ile aynı kültürel mirasa, tarihe ve düşünce yapısına sahip olduklarını vurguluyorlardı.

Tarihinde hiçbir Afrikalı futbolcuyla sözleşme imzalamamış FC Zenit yönetimi bu bildiri karşısında sessiz kalırken, takımın eski futbolcularından, bir zamanlar Rus Milli Takımında da görev yapmış Aleksandır Panov, taraftarların kulübün transfer politikasını etkilemelerinin doğru olmadığını dile getiriyordu. Yürekten katılıyorum.

FIFA'nın uzun zamandır üzerinde önemle durduğu "Kick Racism Out Of Football" (İrkçılığı futboldan defedelim) kampanyasını bilmeyen futbolsever yoktur herhalde. Her Şampiyonlar Ligi maçında, Uluslararası turnuvalarda, Dünya kupalarında o ırkçılık karşıtı sloganı gözümüze sokan FIFA'nın, Rusya'da oynanacak 2018 Dünya Kupasında hayli başı ağrıyacak gibi görünüyor. Anzhi Makhachkala'nın savunma oyuncusu Christopher Samba, ırkçılığın Rusya futbolunun önündeki en büyük engel olduğunu dillendirmesi boşuna değil elbet.

Velhasıl, futbolun geleceğini ilgilendiren ırkçılık, şike gibi konularda futbolun patronunun nicedir takındığı sessiz, umursamaz ve hatta ikiyüzlü tutum, o güzel oyunun gelecek nesiller için pek sevilesi olmayacağını gösteriyor.

MALAGA CF: ŞEHİRİ KADAR GÜZEL BİR FUTBOL HİKÂYESİ...

Ziya Adnan

Malaga... Dünyanın en eski şehirlerinden, İspanya'nın ikinci büyük liman kenti... 2016'nın "Avrupa Kültür Merkezi" adayı... 568.507 nüfuslu, her yıl yaklaşık 6,5 milyon turistin ziyaret ettiği, Pablo Picasso'nun doğup büyüdüğü, güneşin kıyısına (Costa Del Sol) kurulmuş bir tatil beldesi. O güzel Akdeniz ülkesinin beşinci büyük şehri.

Adını şehrinden alan, Málaga Club de Fútbol'un kuruluş tarihi 1948. Kuruluş hikâyesi de ilginç takımın. Aslında kökleri 1904'e dayanıyor. O sene, şehir sakinleri Málaga Foot-Ball Club'ı kurmuşlar. Maçlarını limana gelen gemilerin tayfaları ile yaparlarmış. 1948 ve 1994 senelerindeki isim değişiklikleri sonrasında günümüzdeki adını alan kulüp, uzun seneler alt liglerde mücadele ettikten sonra 2000'li senelerin başında yükselişe geçmiştir.

Málaga Club de Fútbol 2011-2012 sezonunu La Liga'nın 4. sırasında tamamlarken, 28.963 kapasiteli La Rosaleda Stadi'nün tribünlerini dolduran Malaga taraftarları geleceğe umutla bakıyordu. Mazisinde böylesine bir başarıyı yakalayamamış olan

Malaga CF, sonunda şeytarın bacağına kırmıştı. 2011–2012 sezonuna kadarki son dokuz sezonda La Liga’da mücadele veren, 2002’de UEFA İntertoto Kupasını kazanan takım ülke futbolunun parlayan yıldızları arasına girmeyi başarmıştı.

İspanya futbolunun tüm zamanlar lig cetvelinde 19. sırada yer alırken, geçmiş sezonlarda “asansör takım” kimliğinde sıkıntılı zamanlar geçirmiş; 2011–2012 sezonu öncesinde ligi 7. sıranın üzerinde bitirmeyi başaramamıştı. İspanya futbol liglerinin kuruluşundan sonra 34 sezon alt liglerde mücadele etmiş bir takımın yükselişini hatırlayalım bu vesileyle.

2006’da, Real Madrid’in eski başkanlarından Lorenzo Sanz, kulübün %97 hissesini satın alırken yakın geçmişte takımın kaptanlığını yapmış olan 38 yaşındaki oğlu Fernando Sanz’ı kulübün başkanlığına getirdi. Sanz, 2010 senesinin Haziran ayında kulübü Katar’ın kraliyet ailesinden Abdullah bin Nasser Al-Thani’ye 28 milyon sterlin karşılığında satarken, takımın taraftarları geleceğe umutla bakıyordu. En azından gelecek geçmişten parlak olacaktı. Nicedir Barcelona’nun, Real Madrid’in, Valencia’nun çok gerisinde kalmış olsa da şimdi koşullar değişmişti; artık onlar da zenginler kulübünün kapısından içeri girmişti.

Çağımızın düzeninde, para başarıyı getirecekti... Ada futbolunun son şampiyonu Manchester City’nin izinden yürüyecek, gelecek sezonlarda onlar da şampiyonluğa oynayacaktı...

O sezon ligin ilk yarısında bocalayan Malaga CF, sezonun ikinci yarısında topladığı puanlarla ligi 11. sırada tamamladı. Geçmişte Real Madrid’in teknik direktörlüğünü yapmış olan Manuel Pellegrini ile futbol direktörü Antonio Fernandez’in bu başarıda büyük payı vardı.

Bir sonraki sezonda Al Thani, transferlerde harcanan 50 milyon sterlinin karşılığını almaya başlamış, Julio Baptista, Santi Cazorla, Martin Demichelis, Jeremy Toulalan ve Isco'lu kadrosuyla Malaga, Real Madrid, Barca, Valencia'nun ardından ligi 4. sırada bitirmişti. Ligin son maçında, La Rosaleda Stadı'nı dolduran futbolseverler Şampiyonlar Ligi'ni kazanmışçasına seviniyor, 2012-2013 sezonunun kombine biletleri kısa sürede tükeniyordu. Transferlerle birlikte kulübe 120 milyon sterlin harcayan El Thani'nin beş sene içinde Şampiyonlar Ligi'nde yer alma hedefi beklenenden çabuk gerçekleşmişti. Katarlı milyarder Malaga'ya görkemli bir stad, yeni antrenman sahaları içinde oteli ve yeni bir limanı ile göz kamaştıracak tesisler vadediyordu. Malaga yeni bir kimliğe bürünecekti. Gelecek sezonlarda yalnız İspanya futbolunda değil, Avrupa sahalarında da esip kükreyen bir takım olacaktı Malaga CF.

Sezonun en büyük hayal kırıklığı ise bir zamanlar Manchester United'ın da formasını giymiş olan Hollandalı golcü Ruud van Nistelrooy'du. Ama hayal kırıklıkları da futbolun parçasıydı.

Ancak işler beklendiği gibi gitmedi. İspanyol basını sezon sonunda futbolculara ödenmesi gereken 16 milyon sterlinin ödenmediğini, başta Cazorla olmak üzere takımın yıldızlarının birer ikişer takımdan ayrılacağını yazıyordu. Futbolcular yaz sonuna kadar paralarının ödenmemesi durumunda hukuki yollara başvuracaklarını söylüyorlardı. Aslında mali kriz sene başında başlamıştı. Osasuna'dan transfer edilen savunma oyuncusu Nacho Monreal'in bonservis bedelinin kulübüne ödenmediği gerekçesiyle UEFA tarafından kulübe transfer yasağı getirildi.

İspanyol basını Katarlı işadınının futboldan anlamadığını ima eden yazılar yazıyor; ülkenin en çok satan spor gazetesi

Marca, ona ithafen “iş bilmez Taliban” yakıştırmasını yapıyordu. El Thari ise İspanyol basınını ırkçılıkla suçluyor (bu konuda pek de haksız sayılmaz!); İspanyol futbolunun yozlaşmış olduğunu, naklen yayın gelirlerindeki adaletsiz dağıtımın gelişimin önündeki en büyük engel olduğunu dile getiriyordu.

Velhasıl 2012–2013 sezonunun başında, İspanya’ya yerleşmiş İngilizler’in takımı (İspanyolca Guiri Army) parlak yarınlara koşarken, bir anda kendini parasal sıkıntı içinde buluverdi.

El Thari’nin Malaga yatırımları devam eder mi bilinmez ama 2012–13 sezonu başında, başta Cazorla olmak üzere yıldız futbolcularını kaybetmesine rağmen ülkesinde ve Şampiyonlar Liginde can yakmaya devam ediyordu Malaga CF.

2012–13 sezonunun Şampiyonlar Ligi’nde, Milan, Anderlecht ve Zenit’in yer aldığı (C) grubunda oynadığı dört maçta topladığı 10 puanla zirvede yer alıyor ve gruptan çıkmayı başlıyordu.

Malaga CF, 2010’da başlayan o güzel hikâyede zaman zaman sıkıntıya düşse de 19 Kasım 2012 tarihinde La Liga’da 5. sıradaydı. Ligde oynadığı son maçta Osasuna deplasmanından bir puanla döndü. Gelecek ne gösterir bilinmez ama 59 yaşındaki Şilili teknik direktör Manuel Pellegrini yeni başarılar peşinde. Takımın 20 yaşındaki yıldız orta saha oyuncusu Isco, Ada takımlarının listesinde. Jeremy Toulalan, Gonzalo Arroyo, Saviola, Julio Baptista takımın yıldızları.

Şehri kadar güzel o futbol hikâyesini yakından takip ediyoruz ve nicedir iki takımın domine ettiği ligde mavi–beyaz “Guiri Army”e o farklı lezzet için teşekkür ediyoruz.

KÖMÜRÜN KARASI, BİRANIN SARISI

Tanıl Bora

Borussia Dortmund, bu yaz (2012), kombine satışını durdurma kararı almasıyla haber olmuştu. 50,675. bilette satışı kesmişlerdi, ki maç günü de birileri girebilsin stada. Son verilere göre, Manchester United'ın hemen arkasında, Avrupa'nın en yüksek seyirci ortalamasına sahipler. *London Times*, bu yaz "dünyanın en güzel futbol stadları" listesinde bir numaraya Dortmund'un Signal Iduna Park'ını koydu. Şu sözlerle: "Bu stad, taraftarlara yapılmış bir reveranstır. UEFA'nın akıllı olsa bütün finalleri burada oynatırdı". Signal Iduna Park, 28 bin kişinin bir arada tepinmesine imkân veren Güney Kale arkasıyla, ayakta maç izleme kapasitesinde de Avrupa birincisi.

İkbalî de idbârî da görmüş yaşlı başlı kulüpler, iyi futbolsever için tarihî eser hükmündedir. Tam anlamıyla bir kült kulüp. Altı sezondur (2012'ye dek) orta sıralarda eğlenmesine rağmen seyirci ortalaması 72 binden aşağıya inmiyor. Kendilerini Alman Liverpool'u saymaları boşuna değil. Üç sene önce Bochum'la ilgili yazmıştım, Ruhr bölgesinin sosyal gerçeği var bunun arkasında. Ruhr bölgesi, 20. yüzyılı dev maden ve demir çelik tesislerinin isi-dumanı altında yaşamış bir sanayi ve işçi havzası. Bu sanayilerin çöküşünden ve tasfiyesinden beri,

hem işsizlik artıyor, hem çalışan halk kendini toptan işten çıkarılmış gibi hissediyor. 4,435 kilometrekarelik, 5,3 milyon nüfuslu bir Zonguldak düşünün (600 bini Dortmund'da yaşıyor). Başta Dortmund ve ezelî rakibi Schalke, bölge takımlarının gösterilen muazzam teveccüh, bu duygunun infilâki, biraz da.

Borussia Dortmund 19 Aralık 1909'da bir birahanede, bir Katolik cemaatinin genç takımında oynayan on sekiz genç futbolcu tarafından kuruldu. İlk renkleri mavi-beyazdı. Sonra sarı-siyaha çevrildi: Kömürün karası, biranın sarısı. İşçi erkeklerin günlük hayatının baskın iki rengi. Eski stadlarının adları da pek romantiktir: 1937'ye kadar Beyaz Çayır, sonra 1974'e kadar Kızıl Toprak.

Bundesliga öncesi zamanlarda defalarca "Batı Şampiyonluğu" kazandı Dortmund. Ülke finallerinde de 1956, 1957 ve 1963'te Almanya Şampiyonluğuna erişti. 1963'te kurulan Bundesliga'da ilk yıllarda kafaya oynadıysa da, sonra kümede kalma derdine düştü. 1965 Almanya Kupasını 1966 Avrupa Şampiyon Kulüpler Şampiyonluğuyla taçlandırdı ve Avrupa birinciliği kazanan ilk Alman kulübü oldu. 1972'de düştü, 1976'ya kadar 2. Ligde süründü. İflâs tehlikesi atlattı, seyirci sayısının 1, 500'e düştüğü maçlar var. 1977-1978 sezonunun son haftasında, averaja ihtiyacı olan Mönchengladbach'a 12-0 yenilmek gibi bir zilleti yaşadı.

1989 Almanya Kupası, yükselişinin işaretiydi. 1994-96 yıllarında üst üste iki Bundesliga Şampiyonluğu, 1997 Şampiyonlar Ligi Şampiyonluğu, 2001-02'de yine Bundesliga Şampiyonluğu. İkbali doruğu. Avrupa'nın en büyükleriyle aynı seviyede gördüler kendilerini. Sonra, hesapsız pahalı transferler ve saha başarısızlıkları, malî çöküşü getirdi. 2003-04'ten beri altıncılıktan yukarıyı göremiyorlar. 2006-07'nin sondan bir önceki haftasında ezelî rakipleri Schalke'yi yenerek şampiyonluktan et-

menin saadeti yetiyor onlara. (O meş'um maçta Dortmund'un başında olan teknik direktörü tanıyoruz: Thomas Doll.)

Bugünün Dortmund'undaki tanınmış sima: Nuri Şahin. 11 *Freunde* dergisi sezon başında bütün takımların internetteki taraftar forumu moderatörleri arasında yaptığı soruşturmada, "Real Madrid" in ağzını sulandırabilecek "oyuncunuz kim olabilir?" meâlinde bir soru yöneltmişti. Dortmundlu moderatörün cevabı şuydu: "Nuri Şahin. Üstüne çizgi çekildi zannedilirken orta sahanızın vazgeçilmezi oldu. Üstelik daha 20 yaşında."

Beş yüze yakın taraftar örgütü olan Dortmund'un utancı, bu ağaçtaki Neonazi dalı. 1980'lerin ortalarında, Güney Tribününe yerleşen Borussia Cephesi adlı Neonazi grup, saldırganlıklarını stad dışına da taşıyorlardı. Kulüp bu grubu tasfiye etmek için uzun süren bir kampanya başlattı. The Unity (Birlik) adlı "ultra" taraftar hareketi de ciddi bir mücadele yürüttü. Sonuçta Neonaziler marjinalize edildiler. Yine de, özellikle Schalke maçlarında, taraftar kitlesindeki husumet motivasyonunun yükselmesinden istifade, sloganlarını araya kaynatabiliyorlar.

Dortmund kulübü, ırkçılara karşı tutumu nedeniyle 2007'de Julius Hirsch ödülünü aldı. Alman Futbol Federasyonu'nun 2005'ten beri "özgürlük, hoşgörü ve insanîyet değerlerini yüceltenlere" verdiği bu ödül, 1943'te Auschwitz toplama kampında öldürülen, Nazilerden önce Almanya Milli Takımında oynamış Yahudi futbolcu Julius Hirsch'in adını taşıyor.

KÜÇÜK ŞEHRİN BÜYÜK TAKIMI

Tanıl Bora

Borussia Mönchengladbach, Avrupa futbol sahnesinin en kariyerli "küçük şehir" takımlarından biri. "Taylar", bir 70'ler efsanesi.

Yaklaşık 250 bin nüfuslu bir şehir, Mönchengladbach. Mukayese için söyleyeyim, Yozgat'ın merkez nüfusu yaklaşık 270 bin. 1970'lerin ortalarında Mönchengladbach'ın nüfusu 150 bin civarındaydı. Bu nüfus verileri, Borussia Mönchengladbach'a bir unvan kazandırır: Avrupa kupalarında şampiyonluk kazanmış en küçük 4. şehir unvanı! Kupa Galipleri Kupasının 1988 Şampiyonu Mechelen 80 bin nüfusluydu, 1976 Şampiyonu Anderlecht 100 bin. 1981'de UEFA Kupasını kazanan Ipswich Town, 120 bin nüfuslu bir küçük şehrin takımıydı. 1975 ve 1979'da UEFA Kupasını kazanan Mönchengladbach bu sıralamada 4. geliyor (Anderlecht'i Brüksel'in banliyösü sayabilirsiniz, o zaman 3. gelir). İlaveten üç finalleri var: 1973 ve 1980'de yine UEFA'yı, 1977'de Şampiyon Kulüpler'i finalde kaybettiler. Bolusporlular yakıştıyorlar ya bu namı kendilerine: Küçük şehrin büyük takımı. Mönchengladbach işte tam odur.

1973-1980 arasındaki sekiz sezonun beşinde Avrupa'da finaldeydi yani yeşil-siyahlılar! 70'lerde beş defa Almanya Şam-

piyonu oldular. 1960 ve 1995'teki kupa şampiyonluklarını (1973'te de bir tane var) saymazsak, bütün başarıları 70'lere aittir. 70'lerin külkedisidir Gladbach; on yılını Avrupa'nın en büyükleri arasında geçirmiş bir küçük...

Kökleri 1899'a kadar uzansa da bu isimle 1933'te kurulan M'Gladbach'ın 1965'te Bundesliga'ya çıkan kadrosuna "Taylar" lâkabı takılmıştı. Sadece gencecik olduklarından değil, pervasız bir şehvetle hücum oynamalarından ötürü. Bu oyunu kuran büyük mimar, teknik direktör Hennes Weisweiler'dir. Bugün kulübün stadının ön cephesindeki cadde onun adını taşıyor.

Mönchengladbach'ın altın çağının yıldızlarını analım. Alman George Best'i Günter Netzer, Alman Rıza Çalımbay'ı Berti Vogts, eğri bacaklı orta saha virtüözleri Bonhof ve Stielike, golcü kanat açığı Jupp Heynckes, 1,65 boyuyla bir araba kafa golü atan Danimarkalı boyunsuz Alan Simonsen, uzun yelesiyle "Taylar" imgesinin vedasına yakışan Alman Metin Kurt'u solcu Ewald Lienen. Matthäus aygırı da burada yetişti (1979-84).

1985-86'da UEFA'da 3. turda Real Madrid'i 5-1 yenip 4-0 yenilerek elendikleri düello, unutulmazdır. O trajik sahne bir vedadır; sonra ehemmiyetsizleştiler. 1999'da mali çöküşle beraber küme düştüler. 2001'de geri çıktılar, 2007-2008'deki bir yılına yine 2. Lige misafir olsalar da neticede toparlandılar. Geçen sezonki 4.lük şampiyonluk gibi kutlandı, 1996'dan beri ilk kez tek haneli bir dereceye erişiyor ve Avrupa'ya gidiyorlardı.

Ama yeni sezona girerken cimdakilerini büyüklere kaptırdılar. Golcü Reus Dortmund'a, savunma amiri Dante Bayern'e, orta sahayı kollayan Neustädter Schalke'ye gitti. Çalışkan İsviçreli teknik direktörleri Lucien Favre'ın deyişiyle omurgalarını kaybettiler. Favre'nin (Gordon Milne stili) her rakibe "tehlikeli" ve "zor" demesi alay konusudur ama bu sezon sahiden her rakip tehlikeli ve zor geliyor Gladbach'a. Ligde 12. sıradalar.

Takımın kaptanına selam: 2005'ten beri burada olan Filip Daems. Sol kanatta uslu bir öğrenci gibi bütün ödevlerini yapan Belçikalı, 2001–2005 arası Gençlerbirliği'ndeydi. 2004'te Valencia'ya o sezon Avrupa'daki tek yenilgisini tattıran penaltıyı o atmıştı.

Mönchengladbach folklor tarihinin bir olayı da "Manolo"dur. 2006'da yazmıştım... Gerçek adı Ethem Özerenler'di, 1968'de Eskişehir'den göç etmişti. 1970'lerin ortalarında, tribünde davul çalmaya başladı. Hiç durmadan. İyi günde kötü günde hep oradaydı, simgeleşti. Şapkasıyla davuluyla Dünya kupalarında boy gösteren dünyaca ünlü Sevillalı amigonun lâkabıyla şereflendirildi: Manolo. 1990'ların başında, tribüne onun için özel bir merdivenli koltuk dikildi. Manolo Ethem'in davulunun gümlemesi, kulübün geride kalan parlak günlerinin hatırası oldu. 2000'lerin başında şeker hastalığından maçlara gelemez olunca, taraftarlar "Taylar için 20 yıl davul çalan Manolo'muza" bir bağış kampanyası düzenlediler. 2006'da hayatı kaybetti.

Mönchengladbach'a hürmet, hele yaşı 70'lere yetenler için, gönül borcudur.

AVANTİ NAPOLİ!

Tanıl Bora

İtalya'nın oligarkları malum: İnter, Milan, Juventus. 108 şampiyonluğun 64'ü bunların oldu. Onların dışında bir şampiyon çalkalı on seneyi geçiyor: 2001'de Roma, 2000'de Lazio, scudetto'yu başkente taşımışlardı. Romalılardan yine bir on yıl önce, 1991'de Sampdoria kırmıştı tekeli. Onun bir yıl öncesinde, 1990'da da: Napoli. İşte Napoli, onca sonra şimdi yine scudetto'nun peşinde.

1904'te İngiliz liman işçilerince kuruldu bu kulüp. İlk adı, Napoli'nin İngilizcesi: Naples. Renkleri, denizle göğü simgeleyen açık mavi ve beyaz. Bugünkü adını 1922'de aldı: SSC Napoli. Societa Sportiva Calcio, Futbol Spor Derneği. 1962 ve 1976'da kazandıkları İtalya Kupası haricinde, hep ehemmiyetsizdiler. Hayatlarını, 1984'te Barcelona'dan transfer ettikleri Diego Maradona değiştirdi. 1987 ve 1990'da İtalya Şampiyonu oldular, 1989'da UEFA Kupasını kazandılar. 1991'de aldığı doping cezası üzerine Arjantin'e dönmesinden beri, Maradona'nın 10 numaralı forması kimseye verilmiyor. Kendisi Napoli'nin azizidir.

Bu sehafat günlerinde Napoli borç batağına batmıştı. Gittikçe sıkıştılar, 1998'de küme düştüler, 2000'de döndüler ama tutunamadılar. 2004'te resmen iflas ettiler. O yaz, İngiliz köklerini

hatırlatan Napoli Soccer adıyla yeniden kuruldu kulüp. Serie C'den yani 3. Ligden başladılar.

Bu dar günlerde seyirci ortalaması 37 bindi, İtalya'nın en çok seyirci çeken 5. takımuydılar. Başta ABD olmak üzere, bütün dünyadaki Napoli göçmenlerinin oluşturduğu potansiyeli de unutmamalı. Diasporada 5 milyon kişiye ulaşan taraftar kulüpleri var. Bu kitleye hitap etmek üzere dünya televizyonlarına pazarladıkları yayın paketleri, kulüp gelirinin %51'ine ulaşmış durumda.

Namlı taraftar gruplarından Fedayn Estranei·Alla Massa (kitlelerin ötesinde, kitlenin/güruhun dışında), aynı adlı bir belgesele konu oldu. Taraftar kültürünün cemaat oluşturucu kudretini anlatan bu belgesel, Yeni Napoli Sineması ekolünün kurucu eserlerinden sayılıyor.

2006'da Serie B'ye, 2007'de Serie B'ye döndü Napoli, o yıl SSC Napoli isim hakkını da geri aldı. 2007-2008'de bir sene Serie B'de misafirlikten sonra, 2009'da UEFA'ya katılarak, 14 yıl sonra Avrupa platformuna dönmeyi başardı. 2011 ve 2012'de Şampiyonlar Ligi'ndeydi. Geçen sene çeyrek finale kadar çıktı ama iki kulvar yorucu oldu, ligde 5.'likle yetindi. Tesellisi, finalde Juventus'u yenerek İtalya Kupasını almak oldu.

O finalin seremonisinde Napoli tribünleri İtalya millî marşına ıslık konseriyle mukabele etmişti. "Ayrılıkçı" değiller ama onlara hor bakan müreffeh ve "merkez" İtalya'ya hınçları var. Modern zamanlarda hep yoksulluk diyen burası, işsizlik halen %30'un üzerinde. Yoksul ve kırsal Güney'in metropolü olarak, "köylü, hurbo" diye aşağılanıyor, mafyalarından ötürü toptan haydut gözüyle görülüyorlar. Kuzey'deki maçlarda "Napoli kokuyor" tezahüratıyla karşılanıyorlar. Şehrin büyük çöp sorununu üzerinden, Napolililere toptan "pislik" diyen bir slogan... Refah şovenisti Kuzey Ligi partisi "Afrika" diyor Napoli'ye. (Napoli kulübünün tesislerinin bulunduğu Castel Volturno'da,

16 bin Afrika kökenli göçmen yaşıyor bu arada. En alttakilerden de aşağıda.)

Maradona, 1990 Dünya Kupasındaki İtalya-Arjantin yarı finalinde Napolililerin "kendilerine hiçbir şey vermeyen" İtalya'yı desteklemeyeceğini söylerken boş konuşmamıştı. SSC Napoli, Kuzey'in ve merkezin ayrımcılığına ve aşağılamasına karşı Güneylilerin bayrağıdır. Kulübün yeniden doğuşunun lideri, sinema yapımcısı başkan Aurelio de Laurentiis, bu tepkiyi usta bir popülizmle okşamayı biliyor. 2011 yazında, ligdeki zorlu maçlarını Avrupa maçlarıyla denkleştiren fikstür çekimini alayüvalayla terk etmiş, oradan geçen bir motosikletliyi durdurup terkesine atlayarak çekip gitmişti. Bu sezonun fikstür çekimini de, son haftanın Juventus ve Milan'ın keyfine göre düzenlendiğini söyleyerek protesto etti ve bütün "Anadolu takımlarının" gönlündekini dile getirdi: "Ligde öz evlatlar ve üvey evlatlar olduğunu biliyoruz".

2009 Ekim'inden beri teknik direktör olan Walter Mazzarri Napoli ruhuna uygun, hararetli bir tip, ara ara hakemlerce ihraç ediliyor. Takımın yıldızı, 2010'da geleli beri 55 gol atan Uruguyılı Edinson Cavani. Yanında Makedon forvet Pandev var. Orta sahayı kirpi kılıklı Slovak yıldız Hamsik ve İsviçre Milli Takımının göçmen kökenli oyuncularını tutuyor: Gökhan İnler, Blerim Cemaili, Valon Behrami. Kalede bildiğiniz De Sanctis.

Napoliten şarkıların en şenliklisi Faniculi Fanicula'yla uğurlayalım küllerinden Vezüv heybetiyle doğan takımı: Jamme, jamme ncoppa, jamme jà; Haydi, yukanya, yukarılara!

BUL-OYNAT-DEVRET

Tanul Bora

Bu yazın (2011) büyük transferlerinden biri Alexis Sanchez olacak. Onu piyasaya sunan Udinese, yıldız yetiştirip satma işinde Avrupa'nın bir numarası.

Barça, Sanchez için 38 milyon avro bonservis ödeyecekti. Derken, 22 yaşındaki Şilili hücumcunun kulübü Udinese, Manchester City'nin onu almaya "daha yakın" olduğunu açıkladı. Fiyat yükseliyor anlaşılan.

Udinese kulübü Sanchez'i 16 yaşındayken yaklaşık 2 milyon avroya "bağlamıştı". Şili kırsalında keşfettikleri bu tıfılı fiziken gelişmesi için Colo Colo'ya, memleketi dışında bir yerde oynama tecrübesi edinmesi için de bir yıl sonra River Plate'ye kiraladılar. 2008'de Udinese forması giydirdiler. Sanchez iki yılda ışıldadı ve satış için ön vitrine kondu.

Udinese'nun işi bu: Bul-oynat-devret. 25 yıl önce kulübü ağır borç yüküyle devralan işadamı Gianpaolo Pozzo'nun başkanlığındaki yönetim, bu bul-sat sistemini oturtmuş. İtalya'nın kuzey sapaındaki 100 bin nüfuslu küçük Udine kentinin, seyirci ortalaması en iyi zamanında 15 bini aşmayan futbol kulübünün ancak böyle bir stratejiyle ayakta kalabileceğini düşünmüşler.

İlk iyi "iş"leri, 1998'de Alman oyuncu Oliver Bierhoff'u parlatıp Milan'a satmak olmuş. Ertesi yıl, Sanchez'e kadarki en büyük satışlarını yapmışlar: Brezilyalı Marcio Amoroso için Parma'dan 28 milyon avro almışlar. Bedelsiz iktisap ettikleri Şilili David Pizarro'yu 2005'te Inter'e satarken 12 milyon avro kazanmışlar. Sübyanken aldıkları Ganalı Muntari'nin, Jankulovski'nin, Iaquina'nın, Quagliarella'nın satışlarından da küçük çaplı servetler edinmişler. Sanchez'den sonra Gökhan İnler ve Sloven kaleci Handanoviç vitrine konmayı bekliyorlar.

Keşfi tesadüfe bırakmayan bir ağ örmüşler. Yılda 4 bin maçın kaydedildiği, 14 bin oyuncuyla ilgili datanın biriktirildiği bir arşivleri var. Yirmi "scout" (kâşif-gözlemci) istihdam ediyorlar. Beşi İtalya'da. Beşi Avrupa'yı dolanıp bilhassa 21 yaş altı turnuvaları tanyor. Birinin iştigal sahası Brezilya, birinin Şili-Peru-Kolombiya hattı, birinin Arjantin-Uruguay-Paraguay havzası. Biri Afrika'ya bakıyor. Beş usta scout da özel tetkikler için "ikinci göz" olmak üzere hazır bekliyor. Udinese'nin esas yıldızları, işte bu scout'lar. "Bir genç yetenek Man. Utd. falan tarafından güya keşfedildiğinde, biz onu çoktan fark etmiş oluruz" diye övünüyorlar.

Kulübün 100 civarında sözleşmeli futbolcusu var. 68'i, Paraguay'dan Norveç'e muhtelif takımlarda kiralık. Birisi İstanbul Belediyesi'nin garajındaydı: Türkiye'nin 21 yaş altı Milli Takımlarında 16 maç oynamış olan İsviçre doğumlu Ergün Berisha. Udinese'nin ana ambarı ise İspanya 2. Ligindeki CF Granada. 2008'de çoğunluk hissesini aldıkları bu kulüpte 19 oyuncularını pişiriyorlar.

Transfer sezonunun açılması, Udinese için hasat mevsiminin başlaması demek. Her yaz tek kalemde bütçeyi doğrultacak bir "ürün" çıkarmaya çalışıyorlar. Beri yandan her yaz ellerindeki portföyü ince ince değerlendiriyor, A takım için en uygun seçkiyi oluşturuyorlar.

Gerçi siyah-beyazlı taraftarlar Sanchez için duygusal "Gitme" şarkıları söylemişler ama Udinese'de pek seyirci baskısının olmaması da kulübü bu "işlemlerinde" rahatlatıyor. Zaten Udinese taraftarlarının lâkabı: "Fideli" (sadıklar). Bu "pazarlamacı" kulübe sadakatleri, Fideli'nin İtalyan futbol âleminde fıkra kahramanına dönüşmesine yol açmış. Taraftarların tesellisi, bu bul-oynat-devret döngüsünün kısır bir döngü olmaması, scout'ların her sene yeni güzel oyuncular bulup getirmesi. Ve tabii sportif başarı perspektifinin ihmal edilmemesi. Her şeyden önce, zamanında 3. Lige kadar düşen ve ömrünü asansörde tüketen Udinese, 1995'ten beri Serie A'da kalıcı oldu. Altı sezon dışında ilk sekizden geri düşmediler, sadece iki sene küme düşme tehlikesi yaşadılar. Dört sezonda ilk beşe girdiler. Yedi defa UEFA'ya katıldılar, bir defa Şampiyonlar Ligi'ne. Bu sene de Şampiyonlar Ligi ön eleme turundalar.

"Udine taciri"nin hikâyesi birilerini hatırlatıyor mu? "Gençlerbirliği" mi diyeceksiniz? Benzetilebilirdi... 2007'den beri ilk sekizden uzak, diplerde çile dolduruyor olmasa... Transfer çarkıfeleği bir Pektemek'e karşılık otuz defa boşa dönmese... Sahiden bir "sistem" olsa... Galiba en büyük benzerlik, "Fideli"lerinki...

SAHAMIZDA HOŞ SÜRYANİ

Tanıl Bora

İsveç Ligi (2 Aralık 2011) Pazar akşamüstüne doğru sona erdi, Elfsborg şampiyon oldu. Ben asıl İsveç'in Süryani takımlarına bakıyorum.

2011'deki gibi, 2. Lig üçüncüsüyle baraj maçına kalma tehlikesini son haftalara kadar hissetmişlerdi, neyse, sondan 4. pozisyonlarını koruyup kurtuldular. Syrianska'dan bahsediyorum, Süryani göçmenlerin kulübü. 2010'dan beri İsveç'in en üst liginde (Allsvenskan). Bir başka Süryani kulübü, Assyriska, 2. Ligde ortalarda takılıyor. İsveç 3. Liginde de bir Süryani kulübü var: Syrianska Kerburan. Küme düşme hattının hemen üzerinde yer aldı. 4. Ligdeki Süryani kulübü Valsta Syrianska'nın şampiyon olarak terfi etmesi sayesinde, seneye 3. Ligde bir Süryani derbisi oynanacak.

Bunu Türkiye'den yazmak ne hazin, ne zelildir; İsa'nın dilini konuşan bu halkın anayurdu, Mezopotamya'dır. 1. Dünya Savaşı'nda katliama uğradıktan sonra mülteci olup dünyaya saçılan nüfuslarının büyük bir bölümü İsveç'e yerleşti. Daha sonraki kuşaklarda da, baskıdan ve "gizlenmekten" bunalarak veya ekonomik darlıktan dolayı Türkiye'den gidenler genellikle İsveç'in yolunu tuttular. 1970'lerde, İsveç'e entegrasyonlarının ve ayrı zamanda kendilerini ifade gücü kazanmalarının bir

merhalesi olarak, futbol kulüpleri kurmaya giriştiler. Bunlardan kalıcı olan dört kulübün üçü Södertälje'den. Stockholm'ün 30 kilometre güneybatısındaki bu küçük sanayi şehrinde 20 bini aşkın Süryani yaşıyor.

1. Lige çıkma gururunu ilk tadan Süryani takımı, kırmızı-beyazlı Assyriska olmuştu. 2005'te Allsvenstan'a çıktılar ama sadece 4 galibiyet kazanıp hemen düştüler. Şimdi, sarı-kırmızılı Syrianska, kalıcı olmayı hedefliyor. Uzun yıllar Amatör Kümede mücadele ettikten sonra 2008'te 2., 2010'da 1. Lige çıktılar.

Cemaat gururla ve sevinçle sarılmış şimdi takımına. 6.500 kişilik nohut oda bakla sofa stadları bebesinden bastonlu nine-sine her yaştan insanla dolup taşıyor, çevredeki balkonlar da tıklım tıklım oluyormuş. Süryanilerin yaşadığı her yerde taraftarları var. Qolo adlı internet radyosu, Syrianska maçlarını 82 ülkeye naklen yayımlıyor. Bir tür futbol hacından söz edebiliriz; Avrupa'nın birçok ülkesinden Süryaniler onların maçlarına İsveç'e gidiyorlar. İsveçre'den otobüs tutup Syrianska maçına giden taraftar grubu bile olmuş! Syrianska bu yaz oradaki Süryani topluluğunun davetlisi olarak bir hafta Almanya'da kamp yaptı. Bu arada Carl Zeiss Jena'nın Alman-Süryani oyuncusu Christian Demirtaş'ı transfer ettiler. Demirtaş, Almanya ve Türkiye'den daha cazip teklifler olmasına rağmen Syrianska'yı tercih etmesini "çünkü bir nevi gayri resmî Milli Takımımızdır," diyerek açıkladı.

Teknik direktör "kâğıdı" olmadığı için kulübede Nihat Doğan usulü "yönetici" sıfatıyla oturan hocaları Özcan Melkemichel'e "Bay Syrianska" diyorlar; 1983'ten beri oyuncu ve antrenör olarak bu kulüpte. Kadroda Süryanilerin yanı sıra Sırp, Boşnak, Kongolu, Nijeryalı ve tabii İsveçli topçular var. 2010'da Ceyhun Eriş burada oynamıştı! Gençlerbirliği'nde iki sezon oynayan Amavut kökenli Labinot Harbuzi de şimdi Syrianska'da.

İsveç Süryani topluluğunun yetiştirdiği mühim oyuncularından biri olan David Durmaz'dan bahsedeyim. 2001'den beri profesyonel futbolcu. Assyriskanın 1. Ligde kadrosunda oynamıştı, şimdi de Syrianska kadrosunda yer alıyor. 2009'da Denizlispor'a transfer olmuş ama parası ödenmeyince geri dönmüştü. Atalarının sürgün edildiği Anadolu'ya futbol marifetiyle dönen ilk kişi olacaktı. Bu ilk, onun emmioğluna nasip oldu: Gençlerbirliği'nde fırsat bulduğunda rakip savunmaları harmanlayan Jimmy Durmaz'a.

Ahmet Kaya'nın şarkısını mırıldanalım: "Mahlemizde hoş Süryani/ Öpeyim sol yanağını..."

DÜNYANIN TAŞRASINDAN

CEZAYİR'İN KARA BAHTI VE FUTBOL

Tanul Bora

Cezayir'in çileli tarihinde futbol, ayrı bir sayfadır.

Mehdi Charef'in yönettiği '62 Yazı filmi (2007), Fransa'nın Cezayir'i terk ettiği günleri, çocuk milletin hayati içinden anlatır. Babası gerillaya katılmış olan Ali'nin en yakın arkadaşı, garip ama, habire Fransız milliyetçiliğiyle kabarıp buna horozlanan Nico'dur. Filmin sonunda, sokaklarda bağımsızlık kutlanıyordur. Ali, Nico'nun evine gider. Ev terk edilmiştir. Nico'nun odasındaki dolapta, fıstık gibi bir meşin top durmaktadır. Ali topu kapar, hep futbol oynadıkları yere koşar. Arkadaşları yere sapladıkları bir sopaya Cezayir bayrağı bağlamış, paspal bir topun peşinde koşuyorlardır. Seslenir, dönüp bakarlar, meşin topu onlara doğru atar. Bir zafer çığı kopar.

Basitçe, zamandan zeminden azade futbol tutkusuna bir selam mı? Yoksa çekip giden sömürgecinin geride bıraktığı lânet mi, o top?

Cezayir'in çok cana mal olan bağımsızlık mücadelesinde futbolun özel bir yeri vardır. İlk Cumhurbaşkanı Ahmet Ben Bella 1939-40 yıllarında Olympique Marsilya'da oynamış, profesyonellik teklifini reddederek siyasal mücadeleye atılmıştı. Cezayir futbol Milli Takımı, 1962'de kazanılan bağımsızlıktan evvel, 1958'de kuruldu ve bağımsızlık mücadelesinin bir "ku-

rumu" oldu. Ulusal Kurtuluş Cephesi Karması, hareketin uluslararası dayanışma ilişkilerini geliştirmesi yanında, savaşın korkunçluğu içinde yaşama dair bir ümit kaynağıydı.

Bağımsızlık On Biri adıyla, 1958–1962 arasında 83 gayri resmî "millî maç" yaptılar, 57'sini kazandılar. "Elegan" bir stilleri olduğu anlatılır. Ne de olsa kadrosu, Fransa 1. Ligindeki kariyerini tepmiş profesyonellerden oluşuyordu. Olimpik Marsilya kalecisi Abderrahman Ibrir, Monacolu savunmacı Mustafa Zitouni, Monaco forveti Abdelaziz Ben Tifour, Toulouse forveti Said Brahimi ve St. Etienne'li Raşid Mekloufi, Fransa Milli Takımına çağrılmış oyunculardı.

Büyük yıldız, Raşid Mekloufi idi. Liderlik özelliği taşıyan bir sağ açık ve sıkı bir golcü... 1956 ve 1957'de gol krallığında ilk beşte. 1956'da Fransa Milli Takımına çağrıldı, 4 maça çıktı. 1958 Nisan'ında Bağımsızlık On Biri'ne katılan bütün Cezayirli profesyoneller gibi müsabakalardan men cezası aldı, kulübü sözleşmesini feshetti. Mekloufi, 1958–1962 arasında sadece bir ara eski hocasının İsviçre'de çalıştığı Servette takımında oynamaya fırsatı buldu.

1962'de ilan edilen ateşkesten sonra St. Etienne yönetimi, Mekloufi'yi geri çağırdı. Emperyal gururu incinmiş milliyetçi seyirci kitlesinin tepkisinden çekiniyorlardı ama o sahada belirmediği anda endişeler taca çıktı. Cezayirli yıldız, Milli Takımıyla aynı renkleri (yeşil beyaz) taşıyan St. Etienne'de beş yıl daha oynadı. 2. Lige düştüklerinde ayrılmayarak taraftarların gönlünü fethetti. Önce 2. Ligde, döndükten iki sene sonra da üst üste iki defa 1. Ligde şampiyonluk kupası kaldırdı. 1968'de kupa finalinde Bordeaux'yu 2–1 yendikleri maçın iki golü de ondan geldi. Charles de Gaulle, Sartre için söylediği ünlü lafı bir resmi kabulde Mekloufi'ye de söylemiş: "Siz Fransa'sınız!" Oysa adam Cezayir!

Bağımsızlık On Biri, 1962’de resmi Milli Takım oluştuktan sonra da birkaç maç yaptı. 1970’te bir jübileyle veda ettiler. Bu takım hâlâ Cezayir futbolunun “şanlı tarih” mitosudur.

Bağımsızlık sonrasında “Çöl Tilkileri” denen Cezayir Milli Takımının Afrika Şampiyonası kariyeri pek parlak değil. 1990’da kendi evinde oynanan şampiyon oldu, 1980’de final oynadı, hepsi o. Bu sene (2013) Fildişi Sahili, Güney Afrika, Zambiya ve Tunus’la beraber bahisçilerin favori beş takımından biri onlar. D Grubunda bunların üçü birden yer alıyor: Cezayir, Tunus, Fildişi + Togo. Tam “ölüm grubu”. Şimdi yine ölümün kol gezdiği Cezayir’e bilmem buradan bir buruk teselli çıkar mı?

GÜNEY AMERİKA'DAKİ GENÇLERBİRLİĞİ: BOCA'NIN BEBELERİ

Ziya Adnan

Boca es mi religion, Maradona es mi dios, La Bombonera es mi iglesia. (Dinim Boca, Tanrım Maradona, mabedim Bombenera.)

Güney Amerika futbolunda "River Plate" zengin ve orta sınıfın şımarık çocukları olarak bilinir. "Los millonarios" lakapları boşuna değil yani. 1979 ve 1981 senelerinde dünyanın en pahalı kadrosuna sahip takım unvanını almışlar. Belki bu yüzden pek sempatik gelmezler bana, tıpkı İspanya'da Kraliyet'in takımı Real Madrid'ten hazzetmediğim gibi. Sonuçta, Kraliyet himayesinde, Franco rejimiyle özdeşleşmiş, zengin, kibirli, para babası bir kulüp, sevmenin mümkünü olmaz...

Ama ya Boca Juniors... Adı bile yeter! Malum bizim Gençlerbirliği'ni andırıyor, Boca'nın bebeleri, ya da Boca'nın gençleri. Buenos Aires'in kenar mahallerinden La Boca'da 3 Nisan 1905'te Genoa'dan göç etmiş beş İtalyan ailenin bebeleri tarafından kurulmuş. O yüzden günümüzde bile lakapları "Los Xeneizes" (Genoalılar)... Takım kurulurken renkleri konusunda anlaşılmayınca limana ilk girecek geminin bayrak renklerini

kullanmaya karar vermişler. Sarı-lacivert renkler o anda lima-na giren İsveç bandıralı bir gemiden miras yani. Sarı-lacivert dedik ya, Ankara'nın bahtsız takımına da selam çakmadan geçmeyelim!

Kuruldukları seneden 1930'a kadar amatör kümelerde mücadele etmişler. 1908'de profesyonel liglere kabul edilmek için Arjantin Federasyonuna başvurmuşlar ama olmamış. İlk stadları Isla Demarchi de, taraftarların maddi yardımlarıyla inşa edilmiş.

Arjantin futbolunun en üst liginde, Primera División'da oynamaya hak kazandıkları sene 1913... O senenin başında Arjantin Futbol Federasyonu ligde yer alan takım sayısını altıdan on beşe çıkarmaya karar verince gün doğmuş Boca'nın bebelerine. Şampiyonluk kupasını ilk kaldırdıkları sene 1920. 1923'te bir kez daha şampiyonluk kupasını kaldırırken, ertesi sene ligde oynadığı 19 maçın 18'ini kazanmış. 1925'te, şampiyonluğu kutlamak için çıktıkları Avrupa turnesinde İspanya, İtalya ve Fransa'da oynadıkları 19 maçın 15'ini kazanmış. Yendikleri takımlar arasında Real Madrid, Celta de Vigo ve Deportivo La Coruña'da var.

1931'de Arjantin futbolu tam profesyonelliğe geçerken, o sezonun sonunda ezeli düşman River Plate'i 3-0 yenen takım ilk profesyonel şampiyonluğunu yaşamış. 1934'te ikinci şampiyonluklarını yaşarken ligde oynadıkları maçlarda 100 gol barajını aşmışlar. 6 Ekim 2002 günü hayata veda eden Juan Yustrich korumuş o yıllarda takımın kalesini. Uçarak yaptığı jeneriklik kurtanşlardan dolayı "El pez volador" (Uçan Balık) lakabıyla anılmış. Gençlerbirliği'nin 2003-2004 sezonunda mücadele ettiği UEFA Kupasında çok başarılı maçlar çıkaran tombul Sloven bir kalecisi vardı: Damir Botonjiç... Alkaralar'ın "Uçan Balinası"nı da anmış olalım bu vesileyle...

1940'lı yılların başından sonuna kadar üç şampiyonluk daha kazanmışlar. 1944'te yenilgi yüzü görmenden üst üste kazan-

dıkları 26 maç rekor kitaplarına geçmiş. Ama her çıkışın bir inişi vardır ya, ün görmeden üst üste kazandıkları 26 maç rekor kitaplarına geçmiş. Ama her çıkışın bir inişi vardır ya, 1949 senesinde ligden düşmekten son maçta kurtulmuşlar.

1954'te, dokuz senelik bekleyiştten sonra bir kez daha şampiyon olmuş Boca Juniors. O yılların efsane kalecisi Julio Musimessi varmış kalelerinde. Radyo'da yaptığı programlara ithafen "şarkı söyleyen kaleci" olarak bilinirmiş Musimessi. 1997 senesinin Agustos ayında, 73 yaşında aramızdan ayrılmış.

1960'lı seneler Boca'nın yıldızının parladığı zamanlar... Beş şampiyonluk kazanmışlar o dönemde. 1968 senesinde River Plate deplasmanında oynanan Superclásico'da 71 Boca Juniors taraftarı izdiham nedeniyle stadın çıkış kapılarına sıkışarak can vermiş. "La Tragedia de la Puerta 12" (12 numaralı kapıdaki trajedi) olarak anlatılır bu hazine olay futbol tarihini yazan kitaplarda.

1970'li senelere bir şampiyonluk daha kazanarak başlamış takım. 1976'da takımın teknik direktörlüğüne getirilen Juan Carlos Lorenzo'dan bahsetmeden geçmek olmaz elbet. 10 Ekim 1922 doğumlu teknik direktör ilk üç sezonunda beş kupa kazanmış.

1980'li senelerde kazanılmış tek şampiyonluk 1981'de. Ama bir de Diego Armando Maradona efsanesi var unutulmaması gereken. 1981 ve 1982 senelerinde takımın formasını giyen Maradona bir de şampiyonluk yaşamış takımla. Boca'ya gelmeden önce Argentinos Juniors takımında oynarken Ada futbolunun köklü kulüplerinden Sheffield United'ın futbolcuyu transfer etmeye çalıştığı, ancak kulübünün istediği 600 bin poundu bulamadığı için bu transferin gerçekleşmediği rivayet edilir.

1984'de geldiğinde ciddi bir mali kriz içindeymiş kulüp. Üstelik Jan Gamper turnuvasında Barça'ya karşı 9-1 kaybetmiş

takım; hezimetin böylesi... O yıllarda göreve gelen başkan Antonio Alegre, kendi parasını kullanarak bir kısım borçlarını ödemiş kulübün. 21 milyon sterline sattıkları taşınmazlarla kulübü düzlüğe çıkarmayı başarmışlar. Sıkıntılı zamanlardan sonra, 1992-1993 sezonunda yeniden şampiyon olmuşlar.

1999'da 40 maç yenilmeyen takım, 1960'larda Racing Club'a ait 39 maçlık rekoru kırarken, Arjantin futbol tarihine geçmiştir. Günümüzde bile kırılmamış o rekor. 2000, kulüp tarihinin en bereketli senesi... O sene Tokyo'da Real Madrid karşısında kazandıkları kıtalararası Süper Kupa ile birlikte üç kupa kazanmışlar. O seneden günümüze kadar 6 şampiyonlukları var. Toplamda Arjantin liginde, 6'sı amatör, 24'ü profesyonel olmak üzere toplam 30 şampiyonluk... 34 şampiyonluk yaşamış River Plate'in gerisindeler. Uluslararası turnuvalarda A.C. Milan'la birlikte en fazla kupa kazanan takım olmuşlar. İkisinin de 18 kupa kazanmışlığı var. 2001-2010 arasında IFFHS (International Federation of Football History & Statistics) tarafından Güney Amerika futbolunun en iyi takımı seçilmiş Boca. Formasını giymiş yıldızlar arasında Antonio Roma, Diego Maradona, Juan Roman Riquelme, Antonio Rattin, Walter Samuel, Martin Palermo, Carlos Tévez bulunuyor.

Bizim coğrafyada da, taraftar desteğini anlatmak için sıkça kullanılan 12. adam tanrılanması da onlardan miras. İlk kez 1925'te bir Avrupa turnesi esnasında kullanılmış bu deyim. Takımın taraftarlarından, zengin bir ailenin oğlu olan Victoriano Caffarena turnenin tüm masraflarını üstlenmekle kalmamış, aynı zamanda o dönem futbolcuların tüm ihtiyaçlarını karşılamış. Haliyle futbolcular arasında çok sevilen bu eli açık taraftar, 12. futbolcu olarak görülmeye başlanmış. Hatta turne dönüştü halk arasında en az futbolcular kadar tanınmış biri oluvermiş Caffarena. Şimdilerde "La 12" diye adlandırdıkları taraftar grubu takımın her maçında tribünde yerini alır.

49 bin kapasiteli La Bombonera (Çikolata Kutusu), yeni adıyla Estadio Alberto J. Armando Stadı'nın yakınlarına taraftarlarının isteği üzerine mezarlık yaptırmış kulüp —ölümden sonra bile takımlarına yakın olsunlar diye...

Yazılanlara göre takımın altyapı seçmelerinde şöyle bir pankart asılmış tribüne: "Bir gün hepiniz Maradona olabilirsiniz ama bir Che asla!"

Şimdi gel de sevmeye bu takımı!

İŞGAL VE SÜRGÜNÜN MİLLİ TAKIMI

Tanıl Bora

Filistin topraklarında ilk futbol federasyonunun kuruluşu 1928'e kadar uzanıyor. Bu karma yapılı (Yahudi-Arap) federasyon 1943 ve 1938 Dünya Kupası elemelerine Milli Takım yollamış. Sonrası, malûm, İsrail'in kuruluşu, Filistinlilerin sürgüne gidişi, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün mücadelesi... Ara sıra gayrıresmî dostluk maçlarına çıkan Filistin Milli Takımı, sadece bağımsızlık mücadelesinin bir sembolü olarak anlam taşıdı bu dönemde.

Filistin Özerk Yönetimi'nin kurulduğu 1994'ten beri, inşa edilmeye çalışılan ulus-devletin bütün birimleri gibi, Milli Takıma da özel bir önem veriyorlar. 1964'te kurulmuş bulunan Filistin Futbol Federasyonu 1998'de FIFA'ya üye kabul edildi. 2001'de ilk kez resmen Dünya Kupası elemelerine katıldı. 2006 finalleri elemelerine iyi başlamalarına rağmen, güçlü Özbekistan'ı aşamadılar. Grupta Irak'la oynadıkları maç, Batılı medyada "El Kaide-Hamas karşı karşıya" diye alaya alınmıştı —11 Eylül ideolojisinin ekip biçtiği önyargılara tipik bir örnek. 2006 hayalleri sönünce, Avusturyalı teknik direktör Alfred Riedl'in görevine son verildi; yerine İsrailli Azmi Nasır getirildi. "Millî hizmettir," diyen yeni hoca, Gazze'ye ve Batı Şeria'ya özel geçiş

izniyle gelip gidecek. Beklenen “yumuşama”nın bir alâmeti, belki!

Futbola müsait bir zemin hiç yok Filistin’de —hem saha, hem ortam anlamında... 2000 Eylül’ünde başlayan İkinci İntifa-da’dan sonra, lig “süresiz” tatil edildi. 2001 Nisan’ında genç Milli Takım idmarı esnasında bir futbolcu, İsraili yerleşimci bölgesinden açılan ateşle bacağından vurulunca, mevcut mütevazı idman sahası terkedildi. Bundan üç ay sonra da millî oyuncu Nasır Abed koşu antrenmanı yaparken İsrail askerlerince öldürüldü. Millî futbolcuların evlerinin yıkılması, yakınlarının öldürülmesi, vukuat-ı adiyeden. Filistin’de sokak ve arsa futbolu, hayata sarılmanın, “her şeye rağmen” neşe kaynağı yaratmanın bir yordamı olarak soluk alıyor. Top oynarken üzerine ateş açılan çocuklara ilişkin anlatımlara da rastladım, Filistinli yeniyetmelerle İsraili askerler arasında kaçamak sokak maçları oynanabildiğine ilişkin gözlemlere de... Futbolun bilinen “gücü”...

205 takımlık FIFA klasmanında 126. sırada yer alan Filistin Milli Takımının bir “kendi sahası” yok. Maçlarını Katar’ın Doha kentinde oynuyor. Antrenman tesisleri, Mısır’ın İsmailiye kentinde. Oyuncularının yaklaşık yarısı “içerden”, geri kalanlar başka Arap ülkelerinden —ve dünyanın dört bir yarından. Filistin Futbol Federasyonu, Gazze ve Batı Şeria’da yaşayan 3 milyonla sınırlı kalmayıp, dünyaya dağılmış 5 milyon Filistinli arasından çıkabilecek en iyi takımı çıkartmayı hedefliyor.

Bu proje çerçevesinde, geçen sene Köln’de, İskandinavya ve Almanya’dan bulup buluşturdukları 21 yetenekli futbolcuyla bir kamp yapmışlar. Bunlardan bir İsveçli-Filistinli Milli Takımın geniş kadrosuna almış. “Anavatanı” hiç görmemiş, Arapça konuşamayan millî oyuncular arasında, New York’tan gelen Murad Ferid de var. Ama asıl kaynak, sıkı durun: Şili! Bugün 300 bin Filistinli’nin yaşadığı Şili’de 1920’lerde göçmen cemaatinin kulübü olarak kurulmuş FC Palestino’nun teknik

yönetimi, Milli Takım için Şili'yi ve tüm Güney Amerika'yı tanıyor. Nitekim Milli Takıma beş oyuncu Şili'den devşirilmiş; takımın yıldızı Pablo Andres Abdullah dahil.

UYUYAN DEV KRAMPONU GİYERSE...

Tanıl Bora

Oliver Kahn, jübilesinde bu gece (27 Mayıs 2008) Kalküta'da 100 bin kişi önünde sahne alacak. Evet, Kalküta, Hindistan! Başlı başına bir dünya demek olan bu koca ülke, nicedir futbolun en uzak kuytusunu.

Resmi veda törenini Eylül'de yapacak olan Kahn'ın Kalküta'yı seçmesinin nedeni, Bayern München'in Asya pazarına el atma çabası. Özel turnelerle, reklamlarla, ürün satışlarıyla, pozitif ayrımcılık güden futbolcu transferleriyle Kore'yi, Japonya'yı, Çin'i tavlamaya çalışan futbol endüstrisinin, 1,1 milyar nüfuslu Hindistan'a iştah duymaması beklenebilir mi? Son "uyuyan dev", Hind kaldı.

Ancak Hind'in futbol seviyesi, fakirler fakiri ve bütün sellerin mağduru Uttar Pradeş eyaletinin iktisadiyat ve rakımından daha yüksek değil. FİFA'nın dünya sıralamasında 154., Asya'da 27. sıradalar.

Oysa, modern futbolla ilk tanışanlardan biriydiler. Tahmin edilebileceği gibi, İngiliz sömürge yönetimi marifetiyle. 1888'de Kuzey Hindistan'daki Pradeş eyaletinin merkezi Şimla şehrindeki İskoç Alayından bir subayın kendi adına ihdas ettiği Durand Kupası, İngiliz ve İskoç kupalarından sonra dünyanın en

köklü futbol organizasyonu (2007 sonbaharında 120.'si oynandı).

Üstelik, 1950'lere hatta 60'lara kadar hiç de yabana atılır düzeyde değildi Hind futbolu. Hatta 1950 Dünya Kupasına katılma hakkını elde etmişlerdi. O efsanevî olayı duymuşsunuzdur: Hindistan Futbol Federasyonu, FİFA'nın krampon giyme şartında directmesi üzerine turnuvaya katılmama kararı alır. Hindistan'da futbol çıplak ayakla oynanıyordur. Finallere de ya kendi bildikleri gibi, çıplak ayakla çıkacak, ya da hiç zahmet etmeyeceklerdir. Futbolda anti-kolonyal romantizmin zirvesi değil midir bu olay? Tekstil endüstrisine hiç yanından ayırmadığı çıkrığıyla kafa tutan Gandhi'nin tavrının bir izdüşümünü görmez misiniz burada? Çıplak ayakla —tokyo da olabilir— atıldığı çalım ve şutlarla kunduralıların başını döndüren, bütün dünyanın mahalle veletleri şerefine ihtiram duruşuna geçmez misiniz?

Bugün Hind futbol otoriteleri, o kadronun "sahiden iyi" olduğunu söylüyorlar. Oyunculara danışmadan alınan Dünya Kupasından feragat kararı, çökertici bir dönük noktasıydı onlara göre. Hindistan 60'lara dek en azından Asya ölçeğinde kafaya oynamayı sürdürdü. 1956 olimpiyatlarında 4. bile oldular (kramponla!). Ancak altyapı, örgütlenme, her şey 1960'lar düzeyinde kalakaldı. Köhnedi. Hızlanan endüstrileşmeye ayak uyduramadı ve dünya futbol sahnesinden çekildi Hind futbolu.

Yine de alttan alta kaynayan bir şeyler var. 1984'te Maradonalı Arjantin'e sadece 1-0 yenilirken, Carlos Bilardo'ya "vay be" dedirtmişlerdi. 2001 Dünya Kupası elemelerinde azıcık kıpırdandılar. Gerçi hâlâ averaj takımı konumundalar. 16 yaş altı Milli Takımları için "hiç fena değil" deniyor. Hedefleri, 2018 Dünya Kupasına katılmak.

Düşünün, alt kıtanın süperstarı sayılan Baichung Bhutia'nın çıkabildiği düzey, İngiltere 2. Ligi (yani 3. Lig) takımlarından

Bury FC olmuştı. 1999'da buraya transfer olan Hind forvet üç sezonda 37 maç oynayabilip üç gol atabildi. Bir de, Fransa Milli Takımında 18 maç oynayan, dede tarafından Hindli Vikash Dhorasoo'nun ikinci kuşaktan gururuyla avunuyorlar.

Buna karşılık futbola ilgi muazzam. "Düşün artık, o derece" kipinde, "kriketten fazla" deniyor futbolun popüleritesini anlatmak için. Bütün Premiership maçları naklen şifresiz kanaldan yayımlanıyor. Sokaklar İngiliz takımlarının taklit formalarıyla top oynayan çocuklarla dolu. Tribünler dolu. Ülke futbolunun folklorik doruğu olan Kalküta derbilerini vasati 90 bin kişi izliyor: Yerleşik Kalkütalıların Mohun Bagan'ı ile Bengladeş göçmenlerinin kulübü East Bengal'in kapışması.

2007-2008 sezonunda ilk kez profesyonel futbol ligi başladı Hindistan'da. Afrika ve Brezilya'dan oyuncular bile transfer edildi. 10 takımlı ligde Goa'dan iki takım şampiyonluk için çekişti: Dempo Sports Club ile Churcill Brothers (tövbe tövbe!). Goa'dan dört, Kalküta ve Mumbai'den (kolonyal adı: Bombay) iki, Phagwara ve Koçi'den birer takım. Coğrafi dağılım fevkalâde dengesiz: Batı sahilinden 7, Kuzeydoğu sahilinden 2, Kuzeybatı'dan (Pencap) 1 katılımcı.

Almanya'da çalışan futbol manyağı bir Hindli gazetecinin 1998'de kurduğu www.indianfootball.com sitesini tavsiye ederim. Çoğunlukla ülke dışındaki Hintlilerin izlediği, neticede on milyonlarca takipçisi olan bu dinamik sitenin, futbola ilginin artmasında ciddi payı olduğu söyleniyor. Ve deniyor ki, Hindistan'da nasıl Bolywood kendine mahsus bir azman sinema endüstrisi yarattıysa, artık "Bollyball" mu dersiniz "Ballywood"mu, bir futbol patlaması da yakındır.

Bekleyim bakalım, 1950'nin o çıplak ayaklı Hind takımının hayaline sari gibi sarınıp...

TEKİLA, SEKS, OT – VE FUTBOL

Tanıl Bora

“Welcome to Tijuana–Tequila, sexo y marihuana”: Tijuana’ya hoşgeldiniz – Tekila, seks ve marihuana. Manu Chao’nun bir parçası bu sözlerle başlıyor. 2003’te 50 yaşında ölen Şilili yazar Roberto Bolaño’nun Santa Teresa’daki kadın cinayetlerini anlattığı 2666 romanında da (çev. Zeynep Heyzen Ateş, Pegasus) fonda Tijuana geçer. Gece hayatının, uyuşturucunun, her nevi kriminal işin, tehlikeli tiplerin diyanı, kanunun hep askıda durduğu bir hercümerç.

Meksika’nın kuzeybatısında, ABD’den yılda 40 milyon insanın geçtiği bir sınır şehri burası. Yerleşik nüfusu 1,5 milyona yakın ama sürekli turist kaynıyor. ABD’ye geçişler sıkı kontrollü, ABD’den gelişler hiç kontrolsüz.

“Sınırsız” içki ve eğlenceye geliyorlar. Eğlence bütçesinden spora kalan küçük pay, beyzbol ve boksa gidiyor. Meksika’nın kuzeyindeki boks tutkusunu Bolaño da anlatır. Futbol, “gölgede kalacak” kadar bile ilgi görmemiş, yakın zamana kadar. Kurulan dört kulüp birkaç yıl yaşayabilmişler, birisi sadece yarım sezon.

Lakin son yıllarda Tijuana’da üzerine yapışan klişeleri silkelemeye dönük bir kıpırdanma var anlaşılan. Bunlardan biri, 2003’te oluşan Tijuana Bloguita Front, Tijuana Blogcular Cep-

hesi. İnternet üzerinden başlayan bu genç yazar hareketinin, İspanyolca edebiyata bir yeni yaratıcılık soluğu üflediği söyleniyor. Öteki yenilik, işte futbol.

2004'te 2. Ligde bile kulübü olmayan Tijuana'yı üst düzey futbola sokma hamlesini yapan, şehrin ileri gelen "ailelerinden" birinin reisi Jorge Hank Rhon. 2007'de 2. Ligdeki bir kulübün lisansını satın alıp, Club Tijuana Xoloitzcuintles de Caliente'yi kurmuş. Xoloitzcuintles: Azteklerde, Mayalarda kutsal sayılan tüysüz bir köpek cinsi (amblemlerinden bize bakıyor). Caliente: Hank'in şirketinin adı. Şirket, ülkenin en büyük bahis şirketi! Futbol Federasyonu, Xolos Tijuana'ya ancak Caliente şirketinin 2. Lig maçlarına bahis oynatmayacağı teminatı üzerine lisans vermiş.

Klişelerin hakikatini yabana atmamalı. 2004-2007 arası şehrin belediye başkanı olan Jorge Hank Rhon, Tijuana'ya yakışan bir başkan profili çiziyor. 1. Lige çıktıkları sezon, ruhsatsız silah yakalattığı için tutuklanmış. Rakam verelim: 40'ı uzun menzilli tüfek olmak üzere 88 silah. Yargıç aramanın usulsüz yapıldığına hükmederek kısa süre sonra serbest bırakmış kendisini ama patron o ara, en büyük oğlunu başkanlığa "koymuş". Rakam verelim: 19 çocuğu bulunuyor.

Kırmızı-siyahlı (olé!) nevezuhur kulüp, iyi parası olmasına rağmen temkinli bir personel politikası izlemiş. Patron işi ehline bırakmış; "isme" para vermemiş, takım uyumunu gözeten mütevazı transfer yapmışlar. Düşünün, halihazır şampiyon takım, piyasa değeri klasmanında 18'de 11. sırada bulunuyor. Uzun vadeli düşünüyor, Kuzey Meksika'nın yanı sıra ABD'de San Diego ve Los Angeles'te oyuncu devşirmek için "şube" kulüpler kurmayı tasarlıyorlar. Teknik direktör Arjantinli Antonio Mohamed ilginç biri. Lübnanlı aile kökünden ötürü "El Turco" diye anılıyor. 2006'da bir otomobil kazasında oğlunu kaybetmiş, kendisi de bacağının kesilmesi tehlikesi atlatmış.

Tijuana, emsalsiz bir süratle başarıya erişti. Kurulduktan dört yıl sonra 2011’de 1. Lige çıktılar, ilk yıllarında tutundular, ikinci yıllarında şampiyonluk finalindeydiler. Rakipleri 10 kez Meksika Şampiyonu olmuş Deportivo Toluca’ydı. İlk maçı 2-1 aldılar. Eurosport’un organik bilgisayarını Mustafa Taha’nın, hikâyelerine dikkatimi çektiği akşam ikinci maçı 2-0 kazanıp şampiyon oldular.

Meksika ligini küçümsemeyin. 1903’ten beri oynanıyor. 18 takımlı normal sezonun seyirci ortalaması 21 bin, sekizli play-off’unki 31 bin. Manu Chao şarkısında bir yeri anıyorsa, orayı da küçümsemeyin.

UNUTULMUŞ... VE UNUTULMAYAN

YOKSULLARIN GÖZLERİ SİZE BAKIYOR...

Ziya Adnan

Ülkem nüfusu 31 Aralık 2010 itibariyle 73.722.988. Nüfusun %76,3'ü il ve ilçe merkezlerinde, %23,7'si ise belde, köy ve kasabalarda yaşamakta. En fazla nüfusa sahip il, ülke nüfusunun %18'ini barındıran İstanbul, en büyük yüzölçümüne sahip il Konya.

Ülkede yer alan il sayısı 81, ilçe sayısı 892. İllere göre dağılımında, 2010 yılında "Kurşunlu" Süper Lig'de yer alan takımın dördü İstanbul, ikisi Ankara takımı... Diğer şehirlerden 12 takım, adının başında "Süper" sıfatı bulunan ama futbol kalitesi olarak pek vasat bir ligde mücadele ederken, ülkenin en üst liginde temsil edilmeyen şehir sayısı 67.

2012-2013 sezonunda 18 takımlı Süper Lig'de İstanbul 5 takımla temsil edilirken, Başkent Ankara'nın ligde sadece bir takımı bulunuyordu. 1910 senesinde kurulmuş Ankaragücü PTT 1. Ligden 2. Lige düşerken, çocukluk yıllarının takımı sarısiyahlı PTT artık yoktu... Ülkenin başkenti, Avrupa'da başkentinden şampiyon çıkaramamış tek şehir... Eh zaten o şehrin 102 senelik kulübünün içinde bulunduğu, "Küçük Emrah" filmi aratmayan perişan durumu da ortada... Aslında cevaplanması

gereken soru, o kulübü bu duruma getirenlerden neden hesap sorulmadığı ama varsa yoksa ah o 58. madde!

Kayseri ili 2013–2014 sezonunda iki takımla temsil edilirken tikenin üçüncü büyük şehri İzmir’in Süper Lig’de takımı yoktu. Avrupa sahalarında zaferler kazanmış efsane takım Göztepe, 2012-2013 sezonun son maçında PTT 1. Lige veda ediyordu...

2012 Şubat’ında okumuştum, bu yazıya ilham kaynağı olan, 1966’da kurulan Malatyaspor’un günümüzde Bölgesel Amatör 4. Lig 4. grupta mücadele ettiğini; 2005–2006 sezonunda sözleşmesi feshedilen ve alacakları ödenmeyen Jiri Masek’in UEFA’ya açtığı dava sonucunda 6 puanının silindiğini. Malatyaspor günümüzde 11 takımlı Bölgesel Amatör Lig’de, futbolun görünmez köşesinde.

Kuruluşu 1966 senesine dayanan, 1990–1993 seneleri arasında 1. Ligde mücadele etmiş siyah–beyazlı Aydınspor, 2009’dan beri Aydın Süper Amatör Ligi’nde mücadele ediyor. Bir gecede adı değiştirilen Aydın Belediyespor ise bu sezon yükseldiği 3. Lig’de şehrin yeni umudu: Aydınspor 1923...

İstanbul’dan sonra en çok vergi ödeyen il olarak ülke ekonomisinde önemli yere sahip liman kenti Kocaeli’nin yetim takımı Kocaelispor... Kuruluş tarihi 1966. Onlar da ülke futbolseverinin unuttuğu takımlardan. Türk futboluna nice futbolcu kazandırmış, iki kez Türkiye Kupasını kazanmış yeşil–siyahlılar günümüzde parasızlıktan inim inim inlerken, hasta yatağında kurtancısını bekliyor.

Kocaelispor’un, “futbolcu fabrikası” olarak nam salmış ezeli rakibi Sakaryaspor da ülke futbolunun ferî sönmüş yıldızlarından. Kuruluşu 1965 senesine dayanan yeşil–siyahlı takım 1. Ligde eski güzel günlerine ağıt yakıyor. 2012–2013 sezonunun sonunda 18 takımlı 3. Ligi 14. sırada tamamladı. Profesyonel liglere tutunma savaşı devam ediyor.

Kocaelispor'un komşusu, 1944 senesinde kurulmuş, Türkiye Kupası kazanmış, büyük yıldızlar yetiştirmiş Sakaryaspor, 2012–2013 sezonunda 2. Ligde bulunduğu grubu son sırada bitirerek 3. Lige düştü.

2. Ligde futbola tutunmaya çalışan takımlardan biri de Diyarbakırspor. 1968'de kurulan, bir dönem ülke futboluna renk katmış, 1976–1977 sezonunu ikinci sırada bitirmiş kırmızı–yeşiller şimdi maziyi mumla arıyor. 2013–2014 sezonunda bölgesel amatör kümede mücadele edeceklerdi, Eylül'de maçlara çıkamayacaklarını açıkladılar.

Başlangıcı 1968'e uzanan, 80'li ve 90'lı yıllarda 2. Ligde mücadele etmiş, sonrasında Amatör Kümeye kadar düşmüş Erzincanspor 3. Lig 4. grupta gözlerden ve ilgiden uzakta mücadelesini sürdürüyor.

Ve mavi–lacivertli Adana Demirspor... Uzun bir süre 3. Ligde mücadele verdikten sonra 2004'ten beri 2. Ligde hayat arıyor. 1940'ta kurulan "Mavi Şimşekler" 1994–1995 sezonunda düştükleri Süper Lig'e dönememenin sıkıntısını yaşıyor.

Hacettepe... Nam-ı diğer mor menekşeler... Daracık sokakları, eski esnafı, kabadayıları ile namlı, eski bir Ankara semtinin 1959'da kurulmuş köklü takımı... 1968'e kadar oynadığı 1. Ligden düştüğünde, geride bir mahallenin enkazı üzerine yükselmiş, adını mahalleden alan bir hastane bıraktı. Melih Gökçek tarafından yok edildikten sonra Gençlerbirliği'nin "Hacettepe" adına sahip çıkmasıyla yakın geçmişte bir ara Süper Lig'de de mücadele etti. Şimdi ise Gençlerbirliği'nin altyapı takımı olarak 3. Ligde. Sarırm şehrimin ve çocukluk günlerimin takımı ayrı bir yazıyı hakediyor...

1945'te "Kömürspor" adı altında kurulan, 1973–1974 sezonunda 1. Lige terfi eden, 70'li ve 80'li yıllarda adını duyurmuş, 1978–1979 sezonunu 3. bitirmiş Zonguldakspor —şimdilerde Amatör Kümede, futbolun görünmez köşelerinde.

Çocukluk yıllarının güzide takımı, bana futbolu sevdiren Ankara'nın sarı-siyahlıları, ah PTT! 1954'te kurulan, 1959-1960 sezonunda Ankara mahallî liginde şampiyon olarak 1. Lige çıkan, 70'li yıllarda dört sezon üst üste düşüp Ankara 2. Amatör Kümeye kadar gerileyen kadersiz takımım... Adı, önce Türk Telekom olarak değiştirildi. Bir süre bu isimle profesyonel liglerde boy gösterdikten sonra 2011-12 sezonu başında 2. Ligden sessiz sedasız çekildi.

Ve Feriköy, Bölgesel Amatör Lig'de tutunma savaşında... Aynı grupta Beykoz puan cetvelinin son sırasında... Vefa, İstanbul Amatör Süper Lig'de... Ve Erzurumspor, Ispartaspor, İzmirspor, Nevşehirspor, Niğdespor, Edirnespor, Tekirdağspor, Uşakspor, Kütahyaspor, Muğlaspor, Polatlıspor, Tirespor, Konya Ereğlispor... Ve adlarını yazamadığım diğerleri...

Onlar futbolun görünmez köşelerinde kalan, belediye takımlarının işgaline uğramış ülke futbolunun ferî sönmüş yıldızları...

2012 Şubat'ında LİG TV'nin vazgeçilmez programı(!) "Maraton"un sunucusu Şansal Büyüka şike soruşturması sürecinde yayıncı kuruluşun mağdur olduğunu, yaşananlardan sonra milyonlarca dolar zararları olduğunu açıklıyordu.

2012'ye kadar son elli senede Dünya Kupası finallerinde ülke Milli Takımını sadece bir kez görebilmiş, kurulduğu tarihten bu yana sadece beş takımın şampiyonluk yaşadığı, son yirmi beş senedir Şampiyonluk Kupasının sadece bir kez yedi tepeli kentin dışına çıktığı "futbol fakiri" coğrafyada tribünlerin boş kalması değil, futbol adaletinin tecelli etmesi hiç değil, yayıncı kuruluşun zararının konuşulmasıdır aslında garip olan... Ama nüfusun yüzde doksanı üç takımdan birinin taraftarı olunca, akan sular durur haliyle!

Çokları ilgilenmez nasılsa; Körfez'in, Aydınspor'un Erzurumspor'un, Malatyaspor'un, Sakaryaspor'un, Altınordu'nun,

PTT'nin, Vefa'nın, İzmirspor'un, Feriköy'ün ve adlarını yazamadığım, yazdığım zaman da içimi acıtacak diğerlerinin hazin durumuyla... Ama o bilir; ülke futbolseverinin yüzde doksanın üç takımdan birine sevdalı olduğunu, haliyle yarattıkları hastalıklı sistemin her koşulda devam etmesi gerektiğini.

O yüzden maç günleri tribünler boş kalırken dekoder satışları tavan yapar; yurdun dört bir köşesinde kiraathaneler televizyondan maç izleyenlerle dolup taşar. Gazetelerin spor sayfalarını o çok bilindik üç takımlı masallar süsler. Pazar akşamlarının saatler süren baygın spor programlarında spor yorumcusundan çok amigoyu andıran bilmiş adamlar, her daim üç esas oğlanın maceralarını anlatır kandırılmış futbol nesillerine. Bol darbukalı, çok gürültülü zavallı bir mahalle düğününü andıran hazin fotoğrafa futbolun görünmez bir köşesinden bakanlar, ta en başından rekabetsizlikle lanetli hazin öykünün sessizleri, kötü bir filmin figüranı olmaktan öteye geçemez nasılsa... Aslında onlar da razı artık bu duruma. En incesinden "ölümü gösterip sıtmaya razı etmek" böyle bir şeydir herhalde.

Türk futbolunun perişan fotoğrafı, Charles Baudelaire'in *Paris Sıkıntısı* kitabındaki "Yoksulların Gözleri" başlıklı o güzel denemeyi hatırlatıyor.

Baudelaire, Paris'in zengin bir caddesinde ıslıl ıslıl bir cafede otururken, paçavralar içinde yoksul, yaşlı adam iki çocuğuyla camın önüne dikilir. Çocukların gözlerinde "ancak bizim gibi olmayanların girebileceği bir yer burası" ifadesini okur Baudelaire; "bu yoksul gözler ailesi karşısında susuzluğumuzdan daha büyük olan bardaklarımızdan utandım" der hikâyenin sonunda. Bardağınız susuzluğunuzdan bu kadar büyükse, içmemelisiniz demiyorum ama hiç olmazsa utanmalısınız biraz.

Zira ülke futbolunda "Yoksulların Gözleri" size bakıyor Sayın Büyüka!

ŞEHİRİ GİBİ UNUTULMUŞ, HACETTEPE

Ziya Adnan

Nisan 2011... Baharın habercisi bir günde, Ankara 19 Mayıs Stadı'nda oynanan Gençlerbirliği-Kasımpaşa maçının bitiş düdüğünden hemen sonra... Başkent'in nicedir şehri gibi kaderine terk edilmiş, günümüzde pek viran, pek yalnız kalmış Cebeci Stadı'nda...

Çocukluk yıllarımda, o zamanların gözde semtlerinden Cebeci'de, mahallenin tam orta yerine inşa edilmiş 37 bin seyirci kapasiteli o eski stad, 2. Ligde mücadele eden Hacettepe'ye ev sahipliği yapmakta... O pazar gününde, ara sıra çiseleyen yağmur altında, boş tribünler önünde ev sahibi takım, kendisi gibi can çekişen Akçaabat Sebatspor karşısında, bir sezon daha lige tutunma savaşında... Son dakikalarda yediği gollerle sahadan 3-2 yenik ayrılan mor-beyazlılar, bir sonraki hafta Bugsaşspor'a da mağlup olunca, geçen sezondan sonra bir kez daha küme düşüyor...

Değerlerini birer ikişer yitiren Atatürk'ün Başkent'inden bir futbol takımı daha karanlık akıbete doğru yol alırken, yaşlı bir Hacettepe taraftarı başı önünde ayrılıyor staddan. Gözlerden uzak bir yerlerde, kendi haline terk edilmiş akıbetini bekleyen yaşlı bir huzur evi sakini gibi, geçmişine ağıt yakan takımlar diyarında, o gün, o eski stadda gözlerden uzak bir Ankara ta-

kımı daha tarih oluyor. Tıpkı Şekerspor, Ankara Demirspor, PTT gibi...

Hacettepe...

1949'da Sanayi Barbarosspor adıyla kahverengi-sarı renklerde kurulmuş kulüp... 1968-1972 arasında 3. Ligde oynamış, 1998'de Asaşspor adını almış ve renklerini mavi-beyaz yapmış. 2001'de Gençlerbirliği Asaşspor adını alarak renklerini bu kez kırmızı-siyah olarak değiştirmiş ve 2006'da da Gençlerbirliği Oftaşspor adını almış.

Bu değişimi, 25 Haziran 2001 tarihli gazeteler şöyle yazmış:

Gençlerbirliği, geçen sezon 2. Ligde mücadele eden ve hiçbir maça çıkmayarak 3. Futbol Ligi'ne düşen ASAŞ Spor'u satın aldı.

Konu ile ilgili olarak Gençlerbirliği'nin Basın Sözcüsü Muammer Akyüz, ASAŞ Spor yetkilileriyle görüşmelerin tamamlandığını ve her konuda anlaşıldığını belirterek, "ASAŞ Spor yetkilileriyle görüşmelerimizde olumlu sonuçlar aldık. 30 Haziran'da yapılacak genel kurul ile ASAŞ Spor'u şampiyonluğa taşıyacak yeni yönetim kurulunu oluşturacağız," dedi.

Akyüz, ASAŞ Spor'un Gençlerbirliği'nin altyapısı gibi çalışacağını ve Gençlerbirliği'nde forma giyemeyen ve tecrübe kazanması gereken futbolcuları ASAŞ Spor'da oynatacaklarını kaydetti. (aa)

Ve o gazete haberinden 10 sene sonra... 2011...

O gün, tarih kokan eski Ankara evlerinin tam ortasında yer alan, ama mahallenin kaderine terk ettiği o hüzünlü staddan ayrılırken geçmişi düşünüyorum. Evlerimizde yayıncı kuruluşun, naklen yayın pazarlarının, dev ekran plazma televizyonların, saatlerce süren hep İstanbul odaklı futbol programlarının, amigo futbol yorumcularının, kökü olmayan hormonlu beledi-

ye takımlarının olmadığı siyah-beyaz yıllarda hayatımızda onlar vardı.

Hacettepe, Şekerspor, Güneşspor, Ankara Demirspor, PTT...

1959'da kurulmuş liginin başına, "Süper" yakıştırması yapıştırılmadan çok önce, 60'lı yılların başlarında, toprak ve çim sahalarımızda mücadele etmişler, hiç şampiyon olmamış olsalar da eskiyi bilen futbolseverlerin hafızalarına kazınmışlardı.

Yeni futbol nesilleri hiç tanımamış olsa da onları, mor-beyazlı takım bir zaman hayatımızda yer etmişti. Daracık sokakları, eski esnafı, şarapçıları, dumancıları, kalaycıları, halkacıları, kabadayıları ile namı bir Ankara semti idi Hacettepe. Ve o semtin bıçkın takımıydı mor-beyazlılar. Mahallelerine ölesiye bağlı Ankaralıların takımıydı. 1961-1962 sezonunun bitiminde, olaylı bir final sonrası 1. Lige çıkmışlardı. 1968'e kadar oynadığı 1. Ligden düştüğünde, geride bir mahallenin enkazı üzerine yükselmiş, adını mahalleden alan bir hastane bıraktı. Yalnız mahallesini değil, mor-beyazını da yitirdi mahalle sakinleri.

Sevgili Tanıl Bora ve Levent Cantek'in çalışması, ("Ankara Futbolu: Memleket Futbolunun Kenar Semti", *Kebikeç* [2000/9]) Hacettepe'nin yok oluşunu şu cümlelerle anlatır:

Bu kendine mahsus camia, bu Hacettepe takımı, mahallesiyse birlikte battı. İhsan Doğramacı'nın hastane projesi, başkentin huzurunu kaçıran Hacettepe'yi tedip hatta tenkil harekâtına dönüştü. Tüm mahalle istimlâk edilip meskûnlar "dağıtıldı". Hacettepeliler doğup büyümedikleri, asla mahalleleri gibi sevmeyecekleri yerlere saçıldılar.

Sonra, bir ara adı "Hacettepe Camuzoğlu" oldu. Bir süre sonra da o zamanlar Keçiören Belediye Başkanı olan Melih Gökçek aldı kulübü ve "Hacettepe Keçiörengücü" adını verdi. Ve en sonunda kulübün adından "Hacettepe" sözcüğü de çıkarıldı. Artık Hacettepe yoktu, Keçiörengücü vardı! Ne yazık ki "Hacettepe" adı tarihe karışmıştı.

Ama uzun yıllar sonra, Süper Lig’de mücadele eden Gençlerbirliği Oftaş kulübünün adını “Hacettepe”, renklerini de “mor–beyaz” olarak değiştirmesiyle bir gece apansız yeniden futbol sahalarına döndü tarihi kulüp. Sevindi, eskiyi bilmeyen genç Ankara futbolu sevdalıları bu beklenmedik dönüş. Ama, “Mor–Beyazlılar döndü” diye sevenlerin uzun sürmedi mutluluğu. Malum bu hayatta hiçbir şey aslı gibi olmazdı, taklitler en fazlasından belki bir süreliğine aslını yaşattırdı. Öyle de oldu zaten, sevinçler yaşandı, en fazlasından bir süreliğine...

Kim bilir, gelecekte bir gün futbol tarihini yazan kitaplar, o bıçkın, o renkli mahallenin, şehri gibi unutulmuş o takımının hazin hikâyesini yazacak.

Ve giderek eksilirken Ankara futbolu, bir zamanlar renkleri mor–beyaz olan, zaman içinde mahallesini, sevenlerini, renklerini, ruhunu, özünü kaybetmiş o bıçkın takımı muhtemelen kimseler hatırlamayacak...

ÇUKURCUMA'DA ESKİŞEHİRSPOR'U YAŞAMAK

Ziya Adnan

Yine çarpıştırsak kelimeleri
Aşk yenildi hayal kimle beraber
Aşk gibi düşünüyor kümeleri de
Şu benim efsanem es ki eski Eskişehirsporum
Es be birader...

Haydar Ergülen

2007, yaz mevsimi... Yaz güneşinin İstanbul semalarını yavaş-
tan ısıtmaya başladığı, martı çığlıklarının boğaz sularında yan-
kılıldığı, aydınlık, mavi günlerin birinde, uzun ama keyifli bir
yürüyüş sonrasında...

Çukurcuma... Galatasaray Lisesi'nin arkasında, amavut
kaldırım, cumbalı eski Türk evlerinin yer aldığı, antikacıları,
sahafları, eskicileri, şirin ama hırpani görünümlü sokak kedileri
ile ünlü tarihi bir semt Çukurcuma, geçmişe özlem duyanların
fazlasıyla haz alacakları, sokakları eski kokan, binaları kim bilir
kaç zamandır ayakta, aslında yaşarulası.

İşte o sahafların birinde, iki bina arasına sıkışmış küçük bir
dükkanın içinde... Etrafta eskiye dair eşyalar, tozlu raflarda ki-
taplar, dergiler, fotoğraflar, saatler, eski 45'likler, Zeki Müren
plakları... Nice yaşanmış hayatlardan geriye kalanlar... Bu ya-

şamda, geriye bir tek eşyalar kalır zaten. Kim bilir kaç hayat-tan...

Köşede bir yerlerde, 1950'lerden kalmış portakal renkli Amerikan buzdolabı... Dükkan sahibi yaşlıca bir adam, yeşil renkli modası çoktan geçmiş bir masa lambasının aydınlattığı köşesinde, elindeki kitabı okuyor.

Eski pikapta kısık sesli, hicranlı bir şarkı; Müzeyyen Hanım söylüyor.

İşte o an, onca kitapların, fotoğrafların, eski 45'liklerin, dergilerin arasında, duvarda asılı bir poster gözüme çarpıyor; belli ki çok eskilerden. Dikkatli bakınca yerimde öylece kalıyorum.

Posterde bir futbol takımı... Üzerinde "Kırmızı Şimşekler" yazıyor. Altında yalnızca eskilerin hatırlayacakları "Fethi-Nihat-Ender... Filelere Gönder!" sloganı. Hayatspor posteridir...

Yaşlı adam, benim pür dikkat postere baktığımı görünce, "Tanıyor musun evlat onları?" diye soruyor. Mırıldanıyorum "galiba tanıyorum," diyorum sessizce.

Babamın, ben pek küçükken elinden tutup, Ankara 19 Mayıs Stadı'nda maçlara götürdüğü siyah-beyaz zamanlar aklıma geliyor. Futbola sevdalandığım zamanlar... Kelimeler boğazıma düğümleniyor...

Eskişehirspor, namı diğer Es Es'ler... Kırmızı Şimşekler...

Kuruluşu 1965. Ben henüz 5 yaşındayken... Babamın, beni maçlarına götürdüğü ilk takımlardan biri. Her daim, Ankara 19 Mayıs Stadı'nın en gürültücü, en kalabalık deplasman takımı. Takımın renkleri kırmızı-siyah. Hiç şampiyonluk yaşamamış olmasına rağmen, Türk futbolunda fırtına gibi esmiş; ikincilikler, üçüncülükler elde etmiş, 1969, 1970 ve 1972 senelerinde Türkiye 1. Liginin ikincilikle bitirmiş. Türkiye Kupası, Cumhurbaşkanlığı Kupası ve Başbakanlık Kupasının üçünü birden ka-

zanan altı takımdan biri —diğerleri; Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş, Trabzonspor ve Ankaragücü.

Avrupa kupalarında bir İspanyol takımını eleyen ilk Türk takımı... İspanya'da Sevilla'ya 1-0 mağlup olan kırmızı şimşekler rövanş maçında ilk golü yemelerine rağmen, maçı ve turu Fethi'nin son on dakikada attığı 3 golle, 3-1'lik tarihi bir skorla alıyor. Kaderin cilvesine bakın ki aynı Sevilla, iki sezondur (2005-2006 ve 2006-2007) UEFA Kupasının sahibi. Eskişehirspor ise yeniden şaşaalı günlerine dönmenin özleminde...

Çokları bilmez ama Türkiye'den ilk uluslararası futbol maçı naklen yayını Eskişehir'den, Eskişehirspor-Dinamo Moskova maçından yapılmıştır.

Müthiş taraftar desteğine sahiptir. 40 bin taraftarını 1984 yılında Ali Sami Yen Stadı'na, 2. Lig Şampiyonluğu maçına götürmüştür. Deplasmanda oynadığı maçlarda on binlerce taraftarı tribünler de yerini alır. Türk futbolunda en çok taraftarı olan takımlardan biridir.

Bugün, kablosu kesik, takım sayısının yarısının iki şehirden ibaret olduğu Türkiye 2. Liginde yer almış olsa taraftarlarının 18.250 kişilik Atatürk Stadı'nı tıka basa dolduracaklarından, en fazla kombine satan kulüplerin başında geleceğinden, her deplasmana gümbür gümbür gideceklerinden, rengi solmuş futbolumuza renk getireceğinden şüphem yoktur.

Eskişehirspor amigosu Orhan, Türkiye'nin ilk amigosudur. Aslında ona "amigo" demek yanlış olur; dünyanın en büyük orkestrasının şefidir. Bir el hareketi ile on binleri aynı anda coşturup, sonrasında susturmuşluğuna şahitliğim var.

Burada, Amigo Orhan'ı anlatma adına, sözü Halit Kıvanç'a bırakalım:

Fethi'si, Nihat'ı, Kamuran'ı, İsmail'i efendi futbolculardı. Kültürlü, kafalı, terbiyeli insanlar takımıydı Eskişehirspor. Liglere renk getiren takımdı. Bir amigo Orhan'ı vardı ki...

Beyefendi amigo tipinin en büyük sembolüydü... Gerçek bir orkestra şefi gibiydi. Çıkardı sahanın ortasına. Bale yaparcasına zarif hareketlerle staddaki binlerce insanı coştururdu. Kucağında bebesiyle maça gelirdi Eskişehirli anneler. Ak saçlı nineler, aksakallı dedeler görülürdü tribünlerde... Ve Amigo Orhan küfür ettirmezdi, sövdürmezdi. Tatlı tatlı takımını coşturmanın sırrına ermişti çünkü. O Eskişehirspor bir dönemdi Türk futbolunda: Futbolcusuyla, futboluyla, taraftarıyla, amigosuyla, yöneticisiyle, coşkusuyla ve rengiyle.

Şimdi, uyuyan bir devin yokluğunda, içi sızlar insanın, boş tribünlere oynayan "bitse de gitsek" havasında ki takımlarımızı gördükçe.

Gözlerim, nicedir yeşil sahalarda, Es Es'leri, Göz Göz'leri arar...

Mümin-İlhan, Necdet-Kamuran, İsmail, Nuri-Nihat, Vahap, Fethi, Burhan, Ender...

Mükemmel takımdı Eskişehirspor. Anadolu futbolunun en fiyakalı hikâyesi... Kötü yönetimler, yanlış transferler, işbilmez ellerde eriyip küçüldü. Yalnız yedi tepeli bir şehre, her daim o şehrin üç takımına endeksli yitik, adaletsiz, bezirgân futbol düzeninde, beklediği, aradığı ve hak ettiği ilgiyi hiç bir zaman görmedi.

Yeni nesiller onu tanımadı, bilemedi...

Hormonlu belediye takımları ve şişirilmiş üç İstanbullu ile bezelenmiş tat vermeyen futbolumuza yeniden dönmeli Anadolu yıldızı. Kırmızı Şimşekler sahalarımızda yeniden esmeli, güremeli, kendini küllerinden yaratmalı.

Birileri, ona sahip çıkmalı, uyuyan dev uyanmalı...

Unutlmayan siyah-beyaz bir filmin, en havalı, en janti, en gür sesli jönünü çok özledi Türk futbolu... "Es Es Es-Ki Ki Ki-Es Ki-Es Ki-Es!" tezahüratını çok özledi...

Son sözü, Haydar Ergülen'e bırakmalı:

Ben ondan öğrendim
Düşe kalka amatör kümede aşkla gezmeyi
Eskişehir-Vefa maçlarını görseniz
Vefalı olurdunuz Eskişehir'e karşı
Nerde vefa Eskişehir düşüyor
Ellerim donuyor
Alkış üşüyor...

İSTANBULSPOR İÇİN ÜZÜLMENİN ÜÇ YOLU

Tanıl Bora

İstanbulspor'un içine düştüğü durum, birçok insanı, farklı saiklerle üzüyor. "Aktüel" futbolseverler, kıt imkânlarla "takır takır top oynayan" bir güzel takım olarak üzülmüyorlar İstanbulspor'a. Güngörmüşler ve geleneğe önem verenler, ayrıca, memleketin en eski ve gelenekli kulüplerinden biri olduğu için üzülmüyorlar. Bir de İstanbul (Erkek) Liseliler var. Onlar ise, aralarında futbolla pek alışverişi olmayanların bazıları dahil, "okullarının takımı" olarak üzülmüyorlar Sarı-Siyah'ın haline...

Bu üzülmeye biçimlerinden (ki bunlar aynı zamanda sevmenin ve önemsemenin biçimleridir) ilki hakkında şuurlar açık, epey yazılıp konuşuldu. O halde, diğer üzülmeye "mecralarının" izinden gidelim biraz.

Dokuz Canlı Tarih

Bir "köklü kulüp" olarak İstanbulspor... Evet, 4 Ocak 1926 doğumlu bu kulüp, memleketin en eski kulüplerinden biri. Bir zamanlar Üç İstanbullu'nun peşinden gelen iri kıyım takımlardan olduğu, nice yıldızlar yetiştirdiği, sonra uzun süre ırak alt kümelerde çile doldurduğu, kabataslak biliniyor, söyleniyor.

Biraz teferruatına bakalım. Kaynağımız: Emektar spor araştırmacısı ve aynı zamanda İstanbul Erkek Liseli Cem Atabeyoğlu'nun hazırlayarak 1996'da yayımladığı *İstanbulspor Kulübü Tarihi*...

İstanbulspor, İstanbul futbol liginin 43 yıllık tarihinde, Beşiktaş-Fenerbahçe-Galatasaray dışında şampiyon olmuş 6 takımdan biri. 1931-32 yılındaki bu şampiyonluğun önemi şurada: 1922 yılından sonra, başka bir deyişle Cumhuriyet arefesinden itibaren, bu üçlünün şampiyonluktaki ambargosunu kıra-bilen başka bir takım olmamıştır İstanbul Liginde. (Galatasaray'ın bölünmesiyle kurulan ve kelebek ömürlü bir saltanat yaşayan Güneş'in 1937-38 yılındaki birinciliğini saymayalım.) Bu veri, İstanbulspor'un, İstanbul futbolunun en dikbaşı "ötekilerinden" biri, belki de birincisi olduğuna işaret eder. Daha "vilâyet takımları"nın olmadığı bir dönemde, hepsi kendince iddialı yığınla takımın kaynadığı Şehr-i İstanbul'un nâmıyla sahalarda volta atmasını da, böylesi bir kabadayılığın simgesi sayamaz mıyız?

İstanbul Şampiyonluğunu kazandığı 1931-32 yılı, İstanbulspor tarihinin altın yılıdır. Aynı yıl, Türkiye Futbol Birinciliğini de kazanmışlardır.

Sonrasında, artık "büyükler" olarak kurumlaşmaya başlamış olan malûm üçlünün bir-iki sıra arkasında yer alırlar genellikle. 1946-47 sezonunda, tarihlerinin ilk düşüşünü yaşarlar, İstanbul 2. Ligine düşerler. Bir yıl sonra dönerler.

1959'da kurulan Millî Lig'de, genellikle ortalarda yer alır İstanbulspor. 1962-65 dönemi, başarılı bir dönemdir, üç sezon üstüste ilk altıya girerler. Sonra bir gerileme dönemi ve 1. Ligden ilk düşüş: 1967-68'de bir yıllığına 2. Ligde kalırlar. Geri döndükten sonra yine orta sıralarda geçen üç sezonun ardından, 1971-72 sezonu sonunda tekrar 2. Lige düşerler.

1960'ların ikinci yarısı ve 70'lerin başlarında İstanbulspor, kaynaklık ettiği yıldız futbolcularla nam salmıştır: Ender Kon-

ca, Ercan Aktuna, Yılmaz Şen, Yasin Özdenak, Gökmen Özdenak, Cemil Turan, Alpaslan Eratlı, bu yuvadan yetişmişlerdir. İstanbul'un gayri Müslim yerlilerinin üst sınıf futbolda tutunduğu son kaleler arasında da Sarı-Siyah'ın özel bir yeri vardır: 9 kez millî olan Koço Kasapoğlu... 1970'lerden 1980'lere yıllarca bu takımda futbol oynayan Dimitri Pantazi...

1971-72'deki düşüş, uzun ve derin bir düşüştür. 1974-75 sezonu sonunda 3. Lige yuvarlanır İstanbulspor. Yetmez, 1978-79 sezonu sonunda da İstanbul amatör mahallî ligine... 1979-80 sezonu sonunda, 3. Lige birleştirilerek genişletilen 2. Lige alınır. Ama 1983-84'te yeniden amatör mahallî lige düşer; 3. Ligin yeniden kurularak buraya alınması sâyesinde profesyonel şubesini kapatmaktan kurtulur.

O esnada Liseli camiâsının bir grubu, işadamı Emin Cankurtaran'la işbirliği yaparak profesyonelleşmenin gözüne vurur: 1990'da, kulüp Anonim Şirket'e dönüştürülür. Devir, her şeyin çaresinin şirketleşmekte ve "teşebbüs" kuvvetinde arandığı bir dönemdir. İstanbulspor'un Vefa-Karagömrük-Yedikule-Adalet-Beykoz-Kasımpaşağillerin yanında düşkün soylu hayatı yaşamaya sürükleyen bitmez bilmez düşüşten ancak böyle kurtulacağı düşünülmektedir.

Nitekim takım 1991-92 sezonu sonunda 2. Lige çıkmayı başarır. 1992'de "iş" büyür": Uzan Grubu, İstanbulspor A.Ş.'nin büyük hissedarı olur. İstanbul Erkek Liseliler Eğitim Vakfı, %10 payla, geleneğin, rengin, ismin, armanın bekçisidir.

Hikâyenin gerisini, son on senede Türkiye Liginin seyrine bakmış her futbol meraklısı biliyor... İstanbulspor, 1994-95 sezonu sonunda, tam 23 yıl sonra 1. Lige döndü. İlk yıl zar zor kümede kaldıktan sonra, patron Cem Uzan büyük harcamalarla takımı kafaya oynatmaya girişti. Yerli, yabancı birçok yıldız transfer edildi. 1996-97'de 6., 1997-98'de 4. oldu İstanbulspor. Sonra, patronun hevesi geçti, takımı kendi yağıyla kavrulmaya bıraktı. Velâkin İstanbulspor'un bu "kendi yağıyla kavrulma"

işinde büyük bir ustalık peydahladığı görüldü. 1999-2000 sezonunda yine küme düşme tehlikesi yaşamasa da, genellikle orta sıralara tutunmayı başardı. Son iki sezonda, Aykut Kocaman'ın teknik yönetiminde kaynak ve imkânların kat kat aşan performansı ile, büyük sempati kazandı.

Tâ ki, Uzan Grubuna yönelik malî soruşturma operasyonun sonucunda, o azıcık “kendi yağı” da kesilene kadar...

Liseliler ve Takım

Ve “lisenin takımı” olarak İstanbulspor... 1926 yılında, İstanbul Lisesi öğrenci ve öğretmenleri tarafından kurulmuş bu kulüp. Okulun rengini almış: Sarı-siyah. (Sarı: 1. Dünya Savaşı'nda okulun binası hastane hizmeti verdiği sırada sarıya boyandığı için. Siyah: Çanakkale Savaşı'nda ölen liselilerin yasını tutmak için.) Okulun arması olan, ay-yıldızın üzerine oturtulmuş “İ” ve “L” harfleri (öncesinde, eski yazıyla “elif” ve “sin” harfleri), kulübün de arması olmuş. Okul yönetiminin eli, daima kulübün üzerinde olmuş. Uzun yıllar İstanbul Erkek Lisesi adını alan, sonra yine İstanbul Lisesi adına dönen okulun öğrenci nüfusu, takımın hem sporcu potansiyeline hem taraftar desteğine katkıda bulunmuş.

Söylemesi ayıp, ben de İstanbul Erkek Liseliyim ve “abile-rimizden”, 1960'ların sonlarına, 70'lerin başlarına dair komik-hazin hikâyeler dinlemişimdir. O vakitler, okulun izci ocağından emanet verilen davullarla, zillerle, trompetlerle pusatlandırılarak takımı desteklemek için resmen Mithatpaşa'ya sevk edilen talebelerin birçoğu, kendilerine zimmetli enstrümanları da alarak Galatasaray/Fener/Beşiktaş tribünlerine geçermiş!

Açık ki, İstanbul Erkek Lisesi, “İstanbulsporlu” yetiştirmedir. Az sayıdaki Sarı-Siyah muhibbi kahraman sporsever ve İstanbul Liseliliği bir camiâ kimliği olarak benimseyen bir zümre, bu kulübün beka mücadelesine baş koymuştu ama okuldakilerin

ve mezunların kâhir ekseriyetinin hayatında böyle bir heyecandan eser yoktu.

Ancak şu da açık: İstanbul Erkek Liseli futbolseverler, hatta futbolsever olmayan İstanbul Erkek Liselilerin de bazıları, göz ucuyla İstanbulspor'u izlemeyi sürdürdüler daima. Kendimden biliyorum: 3. Kümede sürünürken, Uzunköprü, Malkara, Çorlu, Bab'eski vs. bilumum "susak ağız" takımlarıyla yaptığı maçların sonuçlarını takip etmişimdir "okulumun takımının". İstanbulspor, "gitmesek de görmesek de... orada, uzakta..." bir ikinci veya üçüncü takımdı, biz "İEL'liler" için...

Ne zaman ki İstanbulspor 1. Lige çıktı, bu naif, karşılıksız ve faydasız sempati de çıkıp gitti, mezun tayfasının çoğunun yüreğinden. Bunun bir nedeni, kimsenin Cimbomluluğunun, Fenerliliğinin, Beşiktaşlılığının (benim açımdan, Gençlerliliğinin) üstüne kuma getirmek istememesiydi elbette. (Taraftarlıkta tekeşlilik-çokeşlilik meselesi üzerine daha önce yazmıştım¹.) Ama asıl neden başkaydı: Kulüp artık "lisenin kulübü" olmaktan çıkmış, Cem Uzan'ın olmuştu. Arına, renk, hâlâ duruyordu fakat hepsi çok arkalarda kalmıştı sanki. (Üç çeyrek asırlık takım, reklam ve imaj icabı "İstanbul boğaları" tabir edilmeye başlamıştı birdenbire. Aslında "panterler" lâkabı tasarlanmıştı ama sezon açılışına sipariş edilen kara panter getirilemediği için son anda bir boğa buluşturulabilmişti...) Cem Uzan'ın, parasıyla her şeyi yapabileceğinden, her şeyi satın alabileceğinden emin o küstah, saldırgan edâsı, camiânın yarım/çeyrek gönüllü ama "temiz" sevgisini murdar etmişti. Böylece, İstanbul Liselilerin büyük kısmı, kalbinin bir köşesinde İstanbulspor'a ayırdığı şefkat hissesini yırtıp attı. Hatta kimileri özel bir antipatiyle bakmaya başladılar bu yeni ve gaspedilmiş İstanbulspor'a.

¹ "Tekeşlilik mi, Çokeşlilik mi?", *Kârhanede Romantizm* içinde, İletişim Yayınları, İstanbul 2006, s. 234-238.

Yeni-İstanbulspor, patron tarafından celbedilen küçük gruplar dışında, “üç İstanbullu”dan bıkanların “tepki oylarına” talipti. Özellikle Oğuz ile Aykut’un Fenerbahçe’den uzaklaştırılmasına içerleyen Fenerliler arasından, bu iki yıldızın transfer olduğu İstanbulspor’u desteklemeye yönelenler olmuştu. Ama bu sızıntılar münferit vaka olmaktan ileri gidemedi. Bunun yanında, önce Bayrampaşa’ya sonra Güngören’e mekân tutarak, bir mahalle desteği devşirmeye çalıştı A.Ş.’ciler. O da marjinal kaldı. Elbette eski-İstanbulsporlulardan oluşan bir sadık çekirdek de varlığını sürdürüyordu... Ama bütün bunların toplamı, İstanbulspor’u ligin taraftar desteği en kıt takımı kılmaktan uzaklaştıramadı.

Aykut Kocaman dönemi ise, Yeni-İstanbulspor’un kısa tarihinde bir kırılma noktası oldu. Birincisi, İstanbulspor bu dönemde Uzanlar’dan özerkleşmiş görünüyordu, kendi başına bırakılmış gibiydi. Ve buna rağmen, Adnan Sezgin’in idarî, Aykut Kocaman’ın teknik (ve beşerî) yöneticilik başarısıyla, ayakta durmayı sürdürüyordu. Yaşlı emekçilerden ve terütazelerden oluşan ucuz ve “yetersiz” görünümlü kadrolarla, akademik bir ciddiyet içinde top oynuyordu. Aykut Kocaman’dan yansıyan bir dürüstlük, ahlâklılık, ağırbaşlılık ve akıllılık ilişmişti takımın imajına. Bu manzara, farklı takımların taraftarı olan birçok futbolseverin, İstanbulspor’u dönemsel sempati seçkisine dahil etmesine yol açtı. Liseli camiâsında birçokları “uzaktan şefkatle izleme” pozisyonuna geri döndüler. Hatta “helâl olsun” coşkusuyla daha fazla yakınlaşanlar oldu. Bu sezon o küçük tribünde bir “Liseliler” pankartı da görülüyor.

Şimdi, İstanbul Erkek Liseliler Vakfı, çöküntünün eşiğindeki kulübün tamamının hissesini alarak kurtarılabileceği kurtarmak peşinde. Bakalım, dokuz canlı kulüp bir can daha kazanabilecek mi? Onlara kolay gelsin, Ümit G.’ye selâm olsun!

DEPREMİN TAKIMLARI

Tanıl Bora

Hakan Ergül ve Tuncay Bilecen'e...

2011 Mart'ındaki deprem ve tsunami felaketinin ruh üflediği bir Japon takımı vesilesiyle, 1999 büyük depreminin futbol sahalarındaki yetimi Kocaelispor...

Sendai Vegalta, henüz 23 yıl önce kurulmuş bir kulüp. Japonya'nın kuzeydoğusundaki Tuhoku bölgesinin 1,4 milyon nüfuslu kenti Sendai'nin futbol kulübü. Ülkenin birçok yerinde olduğu gibi çoğunluğu beyzbola sardırmuş sporseverleri futbola ısındırmayı başarmışlar, iki sezon önce de en üst küme olan J Ligne çıkmışlar.

Sendai Vegalta, bu sene (2011) ikinci kez doğdu. Tam anlamıyla küllerinden, enkazından, kayıplarından doğdu. Sendai kenti, 11 Mart'taki büyük deprem ve tsunaminin odağıydı. 15 bin can kaybının 10 bine yakını, bu havaliden. Kulüp başkanı Yoichi Shirahata depremden birkaç gün sonra perperişan halde bir araya geldiklerinde futbolcularını bir otobüse doldurmuş, enkazları, çadırları ziyarete gitmişler. Oyuncular evsiz kalmış, yakınırı kaybetmiş insanların dertlerini dinlemiş, o felâketin ortasında çocuklarla futbol oynayıp onların hüdayınabit neşesini ateşlemişler. Teknik direktör Teguramori, "çaresiz görünen bir durumda birilerine azıcık yardım edebildiklerini görmek,

oyuncuların kendilerini iyi hissetmelerini sağladı" diyor. Böyle zamanlarda gıda ve bannak kadar, insanları yaşama bağlayacak, umut tohumunu yeşertecek bir şeyler yapmanın önemini hep beraber anladıklarını anlatıyor.

O zamandan beri Sendai Vegalta sadece puan kazanmak için değil, kent ve bölge insanların moralini yükseltme misyonuyla çıkıyor sahaya. Her maçlarında depremde yakınlarını kaybetmiş 100 kişiyi tribüne davet ediyor, maçtan sonra onları sahaya indirip futbolcularla tanıştıyorlar. Her maç, bir dayanışma gönüllüleri buluşması. Ligin başında on iki hafta yenilmeyen sarı lacivertli takım şimdi 5. sırada.

Bu hikâye bir şeyler çağırırdı mı size?

1999 Marmara depreminin ardından, bölgenin takımlarından Düzce, Sakarya, Darıca "izinli" sayılarak ligden çekilmiş, bir tek en üst ligdeki Kocaelispor "devam ediyoruz" demişti. Depremden sonraki ilk futbol hafta sonunda, Ankara'da bir Eylül gecesinde serininde Gençlerbirliği karşısına siyah formayla çıkışlarını hatırlıyorum. 4-0 kazanmışlardı.

Sonra hayat normalleşti. İzmit toparlandı. Kocaelispor 2002'de Türkiye Kupasını kazandı. Yara sarmak oraya kadar olmuş. Ertesi yıl küme düştü. 2008'de bir yıllığına geri döndü ama iki yıl içinde iki küme aşağı yuvarlandı. Geçen sezon bir yabancı futbolcunun transfer ücretini ödeyemediği için 6 puanı silinmesine rağmen Spor Toto 2. Ligde tutunmayı başardı.

Ama mali çöküntü, yazın daha sezon başlamadan küme düşmüşse çevirdi onları. Bir ara Körfez Belediyespor'un bünyesine katılıp Kocaelispor FK adıyla yeniden doğurulma projesi geliştirildi. Birçok futbolcuları bedelsiz olarak Körfez'e aktarıldı. Ancak "camia" ne olursa olsun "öz" Kocaelispor'u yaşatmakta ısrar ediyordu. Her yerde şehir takımlarının sırtını sıvazlarken Kocaelispor'a husumetle davrandığı düşünülen AKP'li yerel yönetimlere yönelik tepki de vardı işin içinde. 2008'de Süper Lig'e çıktıklarında, evvelce "Kocaelispor'a verecek bir

kuruş param yok” diyen ve sahiden zor zamanlarda hiç destek olmayan Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu’nun takım otobüsünün üstünde kupa sallamasının yarattığı tepki, hâlâ canlı idi.

Geçen sezonun (2010–2011) genç takımıyla lige başladılar. Sıfıra karşı 5, 2, 6 yiyerek yenildiler. Evlerinde Malatya’ya 9–0 yenilince “ulusal basında” haber oldular. Bu pazar Balıkesir’de 7–1 yenilirken, 1993 doğumlu Aykut Öngel’in ayağından sezonun ilk golünü attılar.

Kocaelispor Kulübü Başkanı Orhan Görsen, bir basın toplantısında “Kocaelispor kapanmayacak, kapatmıyoruz,” demiş. *Özgür Kocaeli* gazetesinde İsmet Çiğit, ellerini dizlerine vuran yazılarında şöyle diyor:

Sezon sonuna kadar bu takım puan alamayabilir. Her maç kaybederek 3. Lige düşebilir. Olsun. Bir sonraki sene Bölgesel Amatör Lige, sonra bakarsınız oradan Kocaeli Amatör Kümesine düşeriz. Ama biz, gün gelir küllerimizden doğarız. Önemli olan yaşamaktır. Nefes almaktır.

Daha duru, daha asil, nasıl söylenir?

Her hafta “Gol atmışlar, puan almışlar mı?” diye Kocaelispor’un maç sonucuna bakıyorum umut gözüyle. Futbolsever duası niyetine. Elimizden gelen budur.

ROBİN HOOD'UN TAKIMI...

Ziya Adnan

We are the best; Nottingham Forest...

İngiltere'nin kuzeyinde, East Midlands bölgesinde, Leices-ter ve Derby şehirlerinin hemen yanbaşında yer alan Notting-ham, 300 bine yaklaşan nüfusu ile şehirden çok tarihi bir kasa-bayı andırır. 1800'lü yılların sonundan beri şehir statüsüne sa-hip olmasına rağmen nüfusu fazla artmamıştır. Robin Hood ef-sanesi, üniversitesi ve katedrali ile başkent Londra'nın kalaba-lık, gürültülü manzarasından uzakta kendi halinde yaşamını sürdürür. Öğrenci nüfusun yoğunlukta olduğu şehir, Lond-ra'nın ardından en hareketli gece hayatına sahip olmakla ün yapmış; ülkenin en eski pub'u olan Ye Olde Trip to Jerusalem 1189'dan beri ayakta kalmış, ziyaretçilerini ağırlamaktadır.

Şehrin iki profesyonel futbol kulübü Nottingham Forest ve Notts County, Trent nehrinin karşılıklı kıyılarında, özlemle eski günlerine dönmeyi beklerler. Biri dünya futbolunun en eski profesyonel kulübü olmasıyla bilinirken, 1862'de Gentlemen's Club adıyla kurulmuş, ilk senelerinde maçlarını Nottingham kalesinin surları içinde oynamış. Renkleri siyah-beyaz olan Notts County, İngiltere futbol liginin kurucu kulüplerinden ve "Magpies" adıyla tanınır Ada futbolunda. Hatırlatalım, İtalyan

futbolunun en eski kulüplerinden Juventus, renklerini Notts County'den almıştır...

Günümüzde maçlarını 20.300 kapasiteli Meadow Lane Stadi'nda oynayan takım, Premier Lig'in iki küme altında League One'da mücadele vermektedir. Tarihi boyunca 12 kez bir üst lige terfi ederken, 15 kez de küme düşmenin acısını yaşamış Notts County, Premier Lig'in kurulduğu sene küme düşmüş, bir daha da lige geri dönememiştir. Buna rağmen hemen her maçını tıka basa dolu tribünler önünde oynar.

Diğeri ise bir zamanlar Avrupa futbolunda nam salmış, sonra düşüşe geçmiş, eski şaşaalı günlerine dönmenin özlemiyile yarup tutuşan bir takımın hikâyesini anlatır.

Nottingham Forest FC...

Kuruluşu 1865'e dayanan kulüp, tıpkı kapı komşusu Notts County gibi futbol liginin kurucu kulüplerinden... Yazılanlara göre, "Forest" lakabı Robin Hood'un yaşadığı Sherwood Ormanları'ndan gelmekteymiştir. Şehrin kuzeyinde yer alan "Forest Recreation Ground", takımın maçlarını oynadığı ilk saha olduğundan takımın adına "Forest" eklenmiştir. Takımı kuranlar, buz hokeyini andıran o yılların oyunu "Bandy" sporcuları... Kulübün ilk adı da "Nottingham Forest Football and Bandy Club"...

Nottingham Forest ilk kupasını 1898'de kazanmıştır. Aynı kupayı bir daha kazanabilmek için 1959 yılına kadar beklemek zorunda kalmıştır. Kale ağlarının ilk kez onların maçında kullanılmış olması da ilginç bir ayrıntı...

1970'li yılların ortalarına kadar Ada futbolunun vasat takımlarından biri olan, hatta uzun zaman 2. Ligde çile çeken Forest'e hayat veren teknik direktör, 20 Eylül 2004'te mide kanserine yenik düşerek 69 yaşında aramızdan ayrılan Brian Clough olmuştur. Anlatalım hikâyesini...

Takvimler 6 Ocak 1975'i gösterirken, o dönemde Forest'in kapı komşusu Derby County'nin başında şampiyonluk yaşamış, ancak yönetimle yaşadığı sorunlar nedeniyle görevden ayrılmış Brian Clough, Forest'in teknik direktörlüğüne getirilir. Futbol tarihini yazan kitaplar, o günü Forest'in makûs talihinin değiştiği gün olarak kabul eder. Göreve geldiği dönemde 2. Ligin 13. sırasında yer alan takımla ilk zaferini Federasyon Kupası maçında Tottenham Hotspurs'e karşı yaşayan Clough, bir sonraki sezonda takımı toparlar ve o sezon ligi 8. sırada bitirirler.

1976 senesinin Haziran ayında, eski yardımcısı Peter Taylor'un göreve gelmesiyle takım çıkışa geçer ve 1976-1977 sezonunda 1. Lige terfi eder. Bir sonraki sezon, "Lig Kupası" finalinde Liverpool'u 1-0'lık skorla geçerek kupayı kazanırken, Şampiyonluk Kupasını da müzesine götürür...

O sezon Forest, en yakın rakibi Liverpool'a yedi puan fark atmıştır. 1978-1979 sezonunun sonunda, Münih Olimpiyat Stadı'nda Molmö'yü 1-0 ile geçip, eski adıyla European Cup, yeni adıyla Şampiyonlar Ligi'ni kazanarak kupayı şehrine götürür. Bir sonraki sezon, bu kez Madrid'de oynanan finalde yine onlar vardır. Unutulmaz kaleci Peter Shilton'un mükemmel oynadığı maçta, Hamburg'u 1-0 yenerek ikinci kez kupayı kazanır.

Döneminin en önemli kalecilerinden Shilton'la birlikte, o takımda Viv Anderson (sağ bek, İngiltere Ulusal Takımı'nda forma giymiş ilk zenci futbolcu), orta sahada Martin O'Neill, forvette Ada futbolunun ilk milyon sterlinlik transferi Trevor Francis, kanat oyuncusu John Robertson, golcü orta saha Archie Gemmill ve Kenny Burns yer almıştır.

İşin ilginç tarafı, takımda yıldızı parlayan futbolculardan çoğunun geldikleri kulüpler tarafından ıskartaya çıkarılmış olması... Uyumsuzlar, piskopatlar, gitar manyakları, sigara tiryakileri, yedek kulübesinin müdavimleri, boşvermişler, ne

ararsan varmış takımında. Mesela defans oyuncusu Frank Clark, 1962–1975 seneleri arasında Newcastle United’da 487 maça çıktıktan sonra yaşından dolayı yedek kalmaya başlayınca futbola sırtını dönüp kendini gitara vermiş. Futbolcuyu bonservis ödemedi kadrosuna dahil etmiş Clough. 1975–1979 seneleri arasında Forest takımıyla 117 maça çıkmış Clark, 1978–1979 senesinde Avrupa’nın en büyük kupasını kaldırmış.

Kenny Burns adında bir savunmacıları var, onu da unutmayalım. Futbolcu 1971–1977 seneleri arasında Forest’in ileri ucunda görev yaparken, takımla çıktığı 170 maça 45 gol kaydetmiş. Simayla alay olmaz ama “takımda çirkin futbolcu istemiyorum” diyen Clough önce karşı çıkmış onun alınmasına. Ama sonra razı olmuş; savunmada oynaması koşuluyla transfer etmiş eski golcüyü ve ondan müthiş bir savunmacı yaratmış. Savunmada oynaması için yaptığı ikna konuşmasında şöyle demiş Clough: “Konu üzerinde 20 dakika konuşur, sonra haklı olduğuma birlikte karar veririz!” Böylesine bir ikna kabiliyeti...

1983–1984 sezonunda, bu kez UEFA Kupasında yarı finale yükselen Forest, Anderlecht takımına yenilerek kupadan eleniyor, ancak o maçtan sonra Belçika takımının hakeme rüşvet verdiği ortaya çıkıyordu. Kısa süre sonra, gazeteler o maçın hakeminin bir trafik kazasında hayatını kaybettiğini yazdılar.

Brian Clough’un, Nottingham Forest’le 18 yıl süren birlikteliği 1993’ün Mayıs ayında son bulur. O sezon, Clough’un oğlu Nigel’in da forma giydiği Forest küme düşer.

İngiliz futbolunda 16 sene süren Forest kasırgası son bulmuştur...

Kulüpte tarihi boyunca sadece 38 teknik direktörün görev yaptığını da söyleyelim bu arada.

Forest, geçmişte Avrupa futbolunun en önemli kupasını kazanmış, ama günümüzde ülkenin en üst liginde yer almayan tek kulüp. Günümüzde, Premier'in bir alt ligi olan Championship'de eski parlak günlerine dönmeyi bekliyor. 2012 senesinde Kuveytli petrol zengini Al-Hasawi tarafından satın alındı. 2012-2013 sezonunu Championship'te 8. sırada bitirip play-off şansını bir puanla kaçırdı.

Hemen her maçta, 1865'ten bu yana takımına ev sahipliği yapan 30.576 kapasiteli The City Ground Stadı'nın kalabalık tribünlerinde, o çok bilindik tezahürat yankılanır:

Far have we travelled
And much have we seen
Goodison, Anfield are places we've been
Maine Road, Old Trafford still echo to the sounds
Of the boys in the Red shirts from City Ground
City Ground
Oh mist rolling in from the Trent
My desire is always to be there
On City Ground...*

* Biz çok uzak yerlere gittik/ Ve çok şeyler gördük/ Goodison, Anfield, Maine Road, Old Trafford/ Hâlâ seslerimiz yankılanır/ City Ground'un kırmızı formalı çocuklarının sesleri/ City Ground/ Trent nehrini bir sis bulutu kaplar/ Ve benim tek isteğim/ Hep orada olmaktır/ City Ground...

NEWTON HEATH FC'Yİ ÖZLERKEN...

Ziya Adnan

Bir şehri tribünden sevmektir taraftarlık; güce, güçlüye, paraya, pula tamah etmeden, kimselere boyun eğmeden...

2009-2010 sezonu...

Uzaklarda, 2010 senesinin Şubat ayının dondurucu soğukunda, hafta içinde 42.788 taraftanın önünde nefesleri kesen bir maç oynandı Aston Villa'nın, Villa Park Stadı'nda. Premier Lig'de, Chelsea'nin ensesinde ardı ardına dördüncü şampiyonluğunu kovalayan, o ayın sonunda Wembley Stadı'nda Lig Kupasında final oynayacak olan Manchester United, Portekizli kanat oyuncusu Nani'nin kırmızı kartla ihracından sonra büyük bölümünü 10 kişi oynadığı zorlu maçı 1-1 bitirirken, aynı akşam lider Chelsea, Everton karşısında sahadan yenik ayrılıyordu. Şimdi aradaki puan farkı bire inmişti.

2010 Şubat'ında yabana atılmayacak rakibi Arsenal'in Emirates Stadı'nda, Kuzey Londra takımı toz duman eden United, üstelik Şampiyonlar Ligi'nde yoluna tam gaz devam ederken, taraftarları bu başarılı gidişe rağmen durumdan hayli hoşnutsuzdu oysa. Futboldan değil ama kulübün yönetilişinden memnun değildi United'a gönül verenler. O yüzden, maç günleri Kırmızı Şeytanlar'ın tribünlerinde yeşil-sarı atkılar, formalar, pankartlar gün geçtikçe çoğalmaktaydı.

“Renkleri kırmızı-beyaz-siyah olan bir takımın taraftarları neden yeşil-sarı forma ve atkılarla maça gelir?” diye sorduğunu duyar gibiyim...

Şimdilerde United tribünlerinde giderek çoğalan yeşil-sarı renkler, Manchester şehrinin hemen kuzeyinde yer alan 1878’de kurulmuş Newton Heath takımının renkleri. Gerçek adıyla, Newton Heath Lancashire veya Yorkshire Railways Football Club. Yorkshire bölgesinin demiryolu işçilerinin takımı. İlk maçlarını diğer demiryolu şirketlerinin işçilerine karşı oynamışlar. İlk resmi maçlarını oynadıkları tarih 20 Kasım 1880. Yeşil-sarı renklerini demiryolu şirketinin renklerinden almışlar. Kurulmasından kısa bir süre sonra maddi zorluklar yaşayan kulüp, 1902’de Manchester United adını almış ve günümüze kadar sürmüş hikâyesi...

Her kulüp gibi onların da sıkıntılı zamanları olmuş. Geçmiş zamanlarda beş kere küme düşüp, altı kere çıkmış “Kırmızı Şeytanlar”. En son 1974’te 2. Lige düşmüşler, bir sonraki sezon yeniden 1. Lige yükselmişler.

Premier Lig’in başlangıcından sonra Manchester United İngiliz futbolunu domine etmeye başlıyor, tıpkı bir zamanların Liverpool’u gibi. Premier Lig şampiyonlukları, Şampiyonlar Ligi Kupası derken, 2005’te yeni bir sayfa açılıyor o uzun hikâyede. O senenin Haziran ayında dünya kulübünün %75 hissesini satın alan Amerikalı iş adamı Malcolm Glazer, kulübün yeni sahibi oluyor.

Zengin bir Amerikalının kulübü ele geçirmesinden hoşnut olmayan bir grup taraftar, kombine biletlerini kulübe iade ederek, kulübün gerçek sahibinin taraftarlar olması gerektiğini, bundan sonra United maçlarına gitmeyeceklerini duyuruyorlar.

Sonrasında önce Manchester United Supporters Trust (Manchester United Taraftarlar Vakfı) kuruluyor. Ardından gereken çoğunluğu sağladıktan sonra "F.C United of Manchester" adlı yeni bir kulüp kurarak Amatör Kümede futbol oynamaya başlıyorlar.

Maçlarını 11.840 kapasiteli Gigg Lane Stadı'nda ortalama 2 bin taraftar önünde oynayan (ki rekor seyircisi sayısı 6.023) takımın kulüp binası Manchester yakınlarındaki Bury kasabasında. Üç sezonda üç küme terfi eden takım, günümüzde Northern Premier League Premier Division 1'de yer almakta ve kulübün tüm giderleri taraftarlar tarafından karşılanmakta. Glazer ailesinin United'ı ele geçirmesinden bu yana, 77 bin kapasiteli Old Trafford Stadı'ndaki bilet fiyatlarının %42 oranında artış göstermiş olması hikâyenin can alıcı noktası.

Newton Heath'in renkleri, Glazer ailesine karşı açılan isyan bayrağının renkleri haline geliyor zamanla. O renkler bilmeyenlere kulübün mazisini hatırlatıyor, tarihe bağlılığını sergiliyor. Eskiye özlüyor taraftar, değişimi kabullenmiyor. Bu yüzden son üç haftada, 30 bin adet satılmış yeşil-sarı atkılardan. Üstelik taraftarlar satın alsın diye fiyatını ucuz tutmuş fikrin yaratıcıları, Manchester United Supporters Trust...

2,5 sterline satılan atkılar kapış kapış gidiyor maç günleri. Geçtiğimiz günlerde, Theatre of Dreams (Düşler Tiyatrosu) olarak bilinen Old Trafford Stadı'nda, United'ın Portsmouth'u 5 golle geçtiği maçta 15 bin civarında sarı-yeşil renkli atkı vardı tribünlerde. Burnley maçında başlayan, Portsmouth karşısında ivme kazanan gelenek, Villa maçında tam hız devam ediyor yoluna. Ay sonunda Wembley'de oynanacak Lig Kupası finalinde, United tribünlerinin sarı-yeşil renklere bürünmesi şaşırtmayacak.

Son sezonlarda ekranları başında United maçlarını izleyenler "We Want Glazer Out, We want Glazer Out" (Glazer'ı İstemiyoruz!) tezahüratını sıklıkla duydular ve duymaya devam edecekler. Bir maçta açılan, "Hate Glazer, Love United-United" (Glazer'den Nefret Ediyorum-United'ı Seviyorum) pankartı toplatılmış olsa da giderek artan tribün hareketini susturmak mümkün olmayacaktır, yazın bir kenara...

Taraftarlık, kupalara, şampiyonluklara, zaferlere, havalı transferlere, paralı başkanlara, yalan zamanlara tamah etmek değildir zira. Taraftarlık; bedava bilet, kombine, otopark, arsa, çay bahçesi karşılığında yönetimlere arka çıkmak, tribünlerde lay lay lom şarkılar söylemek, meşale yakmak, tribün gurupları, organize çıkar cepheleri oluşturmak, "çorba" peşinde koşmak değildir. Taraftarlık, "başkanın adamı" olmak hiç değildir.

Taraftarlık karşılıksız sevmektir takımını, yeri geldiğinde duruş sergilemektir. Takımları takım yapan, tarihleri ve taraftarının duruşudur. Sararmış solmuş eski bir takım posterine bakarken özlemektir. Bazen cebindeki en son kuruşu maç biletine vermek, bazen külüstür bir otobüsün arka koltuğunda, dondurucu soğuğa aldırmadan peşinde koşmaktır renklerin. Bir şehri tribünden sevmektir taraftarlık. Güce, güçlüye, paraya, pula tamah etmeden, kimselere boyun eğmeden, öylesine dik, öylesine eyvallahsız.

Yeri geldiği zaman zengin başkanı protesto edebilmektir, yeri geldiği zaman gidişatı sorgulamaktır. Maç günleri stada çok uzak olmayan bir erketede toplanıp, Amatör Kümede mücadele veren takımını yağmur altında destelemektir bazen. Bazen küne düşen takımının ardından tribünde gözyaşı dökmektir. Ahir ömürde kupa göremeyeceğinizi bile bile, dilinize takılmış o beter şarkıyı başınız dımdık her daim söyleyebilmektir.

Asla vazgeçmeyeceğiniz bir kadını, tarif edilmez tutkuyla sevmek gibidir taraftarlık; çoğu zaman ummak ve beklemektir. Takımınız Şampiyonlar Ligi'nde hedefe koşarken, art arda 4. Premier Lig Şampiyonluğunu kovalıyor olsa bile özünden ve tarihinden asla vazgeçmemektir.

Taraftarlık, yeri geldiği zaman Newton Heath FC'yi özlemek, özünü unutmamaktır...

PEK TANIDIK BİR HİKÂYE: SARI-LACİVERT'İN DÜŞÜŞÜ

Ziya Adnan

Premier Lig'in henüz bilinmediği zamanlarda...

1981-1982 sezonunun sonuydu... Bol paralı işadamlarının henüz adına futbol denilen güzel oyuna el atmadığı zamanlardı. Ada futbolunun köklü takımı 3. Ligde yaşam mücadelesi veriyor, ülkenin en büyük bankalarından Barclays Bank'a olan borçları nedeniyle sıkıntılı günler yaşıyordu. Kuruluşu 1893'e dayanan takım, 1967-1968 sezonunun sonunda 3. Lige şampiyon olarak bitirmiş, sekiz sene 2. Ligde mücadele ettikten sonra, 1975-1976 sezonunda tekrar 3. Lige düşmüştü. Mali sorunların bir türlü üstesinden gelemeyen kulüp, 1982'de kapanma aşamasına gelmişti. Ancak o günlerde beklenmeyen bir olay gerçekleşiyor, 1923 doğumlu Çekoslovak asıllı medya patronu Ian Robert Maxwell, kulübü satın alarak gereken maddi desteği sağlıyordu.

1983'te yeni başkan Maxwell, yakın şehrin takımı ve ezeli rakibi Reading Town ile birleşme önerisini getirdi. Yeni kurulacak takım "Thames Valley Royals" adını alacak, maçlarını iki şehrin ortasında yere alan Didcot kasabasında oynayacaktı. Takımın başına, İngiliz futbolunda o dönemin önemli isimlerin-

den Jim Smith'i getirmeyi planlayan başkan, yardımcılığını da Maurice Evans'ın yapmasını önermişti.

Ancak iki takımın taraftarları, tarihlerini ve ezeli rekabeti ön planda tutarak bu birleşmeye şiddetle karşı çıktı. Uzun süren protestolar neticesinde, o birleşme asla gerçekleşmedi. Öncele-ri, bu birleşme gerçekleşmezse kulübün üzerinden desteğini çekeceğini açıklayan para babası medya patronu, taraftar gücü karşısında geri adım atmak zorunda kalmıştı. Başkanın tehdidi-
dine boğun eğmeyen taraftarlar, dik duruşları sayesinde ka-
zanmıştı.

1985-1986 sezonunun sonunda, "Ada Futbolu"nda bir ta-
kım 1. Lig'de kalmayı son maçında garantiledi. Sezon boyunca
küme düşmesine kesin gözüyle bakılan sarı-lacivertliler, o se-
zon ligi 18. sırada bitirerek kümede kalmanın sevincini yaşar-
ken, 22 takımlı ligde Ipswich Town, küme düşmesi daha önce
kesinleşen Birmingham City ve West Bromwich Albion'la bir-
likte bir alt lige düştü.

Kaderin cilvesi olsa gerek, sarı-lacivertli takım o zamanki
adıyla "Süt Kupası" olarak bilinen Lig Kupasını, Queens Park
Rangers'ı finalde üç golle geçerek, Avrupa kupalarında oyna-
maya hak kazanmıştı. Ancak Heysel faciası yüzünden İngiliz
takımlarına verilen Avrupa kupalarından men cezası nedeniyle
kupalara katılamadı.

İki sene öncesinde kadar kapanmasına kesin gözüyle baki-
lan takım, şimdi ülkenin en üst liginde kıyasıya mücadele edi-
yor, üstelik önemli kupalardan birini kazanıyordu. Televizyon
kanallarında başkan Maxwell'in kupa kutlaması esnasındaki
neşeli görüntüleri yer alıyor, Wembley Stadı'nı dolduran sarı-
lacivert renklere bürünmüş taraftarlar takımları ile birlikte za-
feri kutluyordu.

Sonra...

1986-1987 sezonunda takım bir sezon daha kümede kalmayı son haftalarda garantiledi. 1987'nin Mayıs ayında Robert Maxwell başkanlığı oğlu Kevin'e bırakarak, bölgenin daha önemli takımı Derby County'i ele geçirerek başkanlık koltuğuna otururken, o senenin Mart ayında teknik direktör Maurice Evans'la yollarını ayıran eski takımı, üç senelik 1.Lig macerasının sonunda ligden düşüyordu.

Güzel günler geride kalmıştı...

2. Lige düşmesiyle birlikte takımın başına Liverpool'un efsane defans oyuncularından Mark Lawrenson getirildi. Ancak bu beraberlik uzun sürmedi. Takımın golcüsü Dean Saunders'ın Liverpool'a satılmasını sindiremeyen yeni teknik direktör kısa sürede görevinden ayrıldı. O tarihten sonra sıklıkla teknik direktör değiştiren takım, 1993-1994 sezonunun sonunda 3. Lige düştü.

1. Lige dönmenin özlemi ile geçen yıllarda kulüp inişli çıkışlı görüntü sergiliyor, borcu giderek kabarıyordu. 1998 senesinin kış aylarında kulüpteki kriz iyice büyümüş, kulüp çalışanları paralarını alamadıkları gerekçesiyle haklarını mahkeme kapılarında aramaya başlamıştı. Durumdan rahatsız olan taraftarlar, Fighting for Oxford United's Life (FOUL) adına bir oluşumun çatısında birleşti. O dönem 15 milyon sterlin borcu olan kulüp, 1 sterlin karşılığında Firoz Kassam adındaki işadamına satıldı. Ancak yeni işadamı da kulübün kötü gidişine çare olmadı. 2006 senesinin Mart ayında, kulübü 2 milyon sterlin karşılığında satışa çıkartırken, o sezonun sonunda takım Amatör Kümeye düşüyordu...

Yakın geçmişte, tarihi Wembley Stadı'nda ülke futbolunun önemli kupalarından birini kazanmış takım artık amatör kümelerde eski günlerine ağıt yakacaktı...

Robert Maxwell'e gelince...

O dönem dünyanın en büyük medya patronu olarak bilinen ve 70'li yıllarda İşçi Partisi'nden milletvekilliği yapmış işadamlarının, 5 Kasım 1991'de Kanarya adaları açıklarında yatından düşerek boğulduğunu yazdı gazeteler.

Kimilerine göre, adı İngiltere'de o dönemin en büyük yolsuzluk davalanna karışmış 68 yaşındaki işadamı, İsrail gizli servisi Mossad tarafından zehirlenerek öldürülmüştü. Ölümünden sonra, İngiltere'nin en büyük bulvar gazetelerinden, Maxwell'in de sahip olduğu *Daily Mirror*, eski patronlarının Mossad'a şantaj yaptığını ve bu yüzden öldürüldüğünü manşetlerine taşıırken, eski bir Mossad görevlisi Maxwell'in bir dönem kendileri adına çalıştığını açıklıyordu.

10 Kasım 1991'de toprağa verilen işadamlarının mezarı, Kudüs'te bulunan Har Zeitim Mezarlığında yer almaktadır.

1 Kasım 2010'da 24 takımlı League Two'da 14. sırada yer alıyordu sarı-lacivert renkli Oxford United. İngiltere'nin güneybatısında, başkent Londra'ya 60 mil uzaklıkta dünyanın en bilindik üniversitelerinden biriyle adını duyurmuş 165 bin nüfuslu o şirin kasabanın kendi halinde takımı... Sahasında en son oynadığı maçı, 7.647 taraftarın önünde Northampton Town takımına karşı 3-1 kazandı.

Uzun seneler amatör kümelerde can çekiştikten sonra, 2009-10 sezonunda League Two'ya terfi eden, bir zamanlar ülkenin en üst liginde kupalar kazanmış, zaman içinde birleşmenin eşinden dönmüş, sonrasında siyasetin ta içinden gelen, seveni az zengin bir babadan oğula devrolmuş, sayısız teknik direktörün görev yaptığı, yönetimlerin her fırsatta taraftarı "bırakmakla" tehdit ettikleri, çalışanların paralarını alamadıkları, borç batağında, özünü, ruhunu, kimliğini kaybetmiş köklü sarı-

lacivertli takımın, Oxford United'ın hikâyesi bana pek tanıdık geldi!

Ya size?

Sahi, siyasi gücü arkasına almış, parası sevdasından büyük bir başkan oturunca koltuğa, her şey göz açıp kapayıncaya toz-pembe olur, onca yara bir akşam da kapanır mı dersiniz?

NOTTS COUNTY FC: JUVENTUS'A RENKLERİNİ VERMİŞ KULÜP...

Ziya Adnan

Juve, it's just like watching Juve ...
(Tıpkı Juventus'u izler gibi...)

2009'un son günlerinde bir balon daha uçuruldu Türk futbolunda, kim bilir kaçınıcıydı... Nasılsa alışmıştık rüzgârlı havalarda uçan balonlara, nasılsa reklamın iyisi kötüsü olmazdı. Habere göre, İngiltere 2. Lig takımlarından Notts County, futbolumuzun gezginlerinden, yakın geçmişte Ankaragücü'nden kovulan Hikmet Karaman'a teklif götürmüştü. İnarsanız! Oysa farklıydı futbolun beşiğinde işler, bizim hallere ve hayallere pek benzemezdi. Temmuz 2009'da, İngiltere Milli Takımının eski teknik direktörü Sven-Göran Eriksson, takımın futbol direktörü olarak göreve getirilmiş, ancak bu birliktelik uzun sürmemişti. Geçtiğimiz günlerde, takımın geçici teknik direktörü Hans Backe de 15 maçlık serüven sonrasında görevden ayrılmıştı. Her ne kadar geçmişini mumla arasa da böylesine köklü bir kulüpte görev almak pek kolay değildi. Hele de Türk futbolunun seyyahları için... Çalıştıkları onca takımda derin izler bırakamamışlar için... İçlerinde Avrupa futbolunda çok bilinen isimlerin yer aldığı otuza yakın teknik direktör göreve talip

olmuştı. Yine de anlayışla karşılamak gerekirdi Sayın Karaman'ı. Şairin dizesi gibi, insan âlemde hayal ettiği müddetçe yaşardı.

Notts County FC...

Günümüzde League Two' da mücadele eden, İngiltere futbolunun en eski profesyonel kulübü... Kulüp İngiltere futbol liglerinin kurulmasından yirmi dört sene önce, 1862'de, İngiltere'nin kuzeyinde, Nottingham şehrinde, "Gentlemen's Club" adıyla kurulmuş; ilk senelerinde maçlarını Nottingham kalesinin surları içinde oynamış. Hatta futbolun ilk zamanlarında kullanılan oyun kurallarını da onlar icat etmiş. 1862'nin Kasım ayında yayımlanan *The Nottingham Guardian* gazetesinde takımın oynadığı ilk maçını kazandığı anlatılmış. Günümüze kadar 27 kez düşmüş ve çıkmış bir kümeden diğere...

Renkleri siyah-beyaz olan kulüp, "Magpies" olarak bilinir Ada futbolunda, İngiltere futbol liginin kurucu kulüplerinden... 1883'te, daha fazla taraftar önünde oynama adına, Trent Köprüsü'nün yanı başında yer alan kriket sahasına taşınmışlar.

Belki de hikâyenin en ilginç tarafı İtalyan futbolunun en eski kulüplerinden olan Juventus'un renklerini Notts County'den almış olması... Kurulduğu ilk yıllarda, pembe-siyah renklere sahip olan İtalyan kulübü, yıkandıkça solan pembe renklerini değiştirme kararı almış ve 1903'te kadrosunda yer alan İngiliz futbolcu John Savage'e, yıkandığı zaman renklerini kaybetmeyen formları İngiltere'den sipariş ettirmiş. Savage, Nottingham'da yaşayan bir arkadaşından forma konusunda yardım istemiş. Notts County taraftarı olan arkadaşı da Turin'e siyah-beyaz formları yollamış. İnanılması güç ama Avrupa devletlerinden Juventus'un renkleri, günümüzde İngiliz futbolunun alt liglerinde yer alan Notts County'den gelir.

Kulüp, 1894'te tarihinin en büyük başarısına imza atmış ve Federasyon Kupasını müzesine götürmüştü. İkinci Dünya Savaşı'nda, o zamanlar maçlarını oynadığı Meadow Lane Stadı Alman uçaklarınca bombalanınca o sezon maç yapmamış. Savaştan sonra yükselişe geçen kulüp, 1947'de, 3. Ligde mücadele ederken o dönemin transfer rekorunu kırarak Tommy Lawson adındaki golcüyü Chelsea'den 20 bin sterlin karşılığında transfer etmiş. 1950'li senelerde gol canavarı Lawson'lı kadro her maçını ortalama 35 bin taraftarın önünde oynuyormuş. Daha ilk maçında sahaya giremeyen 10 bin taraftar dışarıda kalmış. Oynadığı 166 maçta 103 gol atmış o dönemde gol canavarı Lawson...

1946-1947 sezonunda, en büyük rakibi Nottingham Forest ile aralarını ayıran Trent nehrinin taşması sonucu, Nottingham Forest'in sahası City Ground hasar görmüş. Forest, maçlarını bir süreliğine Meadow Lane'da oynamak zorunda kalmış. Notts County'nin rakibinden üstte bir ligde oynadığı en son sezon 1950-1951 sezonu... O sezondan sonra düşüşe geçen kulüp, şehirdaşı Forest'e bölgenin en iyi takımı ünvanını kaptırmış. Aralarındaki lig farkı yüzünden, 1957-1958 sezonundan sonra tam 16 sezon iki kulüp bir daha karşı karşıya gelmemiş.

1960'larda mali krizler, sonrasında alt kümelerde lige tutunma savaşlarından çok sonra, 1981 senesinin Mayıs ayında İngiltere 1. Ligine terfi etmiş. On senede dört küme atlamayı başaran County, elli beş seneden sonra 1. Lige dönmüş. O sezonun ilk lig maçında şampiyon Aston Villa'yı, üstelik deplasmanda 1-0 ile geçmiş. Başarılı geçen üç sezondan sonraki o dönemde Kral Kupasında çeyrek finale kadar çıkmış, 1984-1985 sezonun sonunda 2. Lige, bir sezon sonra da 3. Lige düşmüş.

90'lı senelerin neredeyse sonuna kadar alt liglerde mücadele eden kulüp, 1998 senesinin Mart ayında 3. Lig Şampiyonluğu-

nu ilan etmiş. Savaş sonrasında ilk kez bir takım sezonun bitmesine altı hafta kala şampiyon olmuş.

Ancak beklediği başarıyı bir türlü yakalayamamış County... 2000'li yılların başında maddi sorunlarla boğuştukten sonra 2003'te kapanma noktasına gelmiş. Ancak şehrin zenginleri ve taraftarların yardımları ile ayakta kalmayı başarmış ve 2003-2004 sezonunun sonunda ligi sonuncu olarak tamamlamış.

Maçlarını 1910'dan beri takıma ev sahipliği yapan 19.588 kapasiteli Meadow Lane Stadı'nda oynuyor Magpies... Nottingham Forest'in pek bilindik City Ground Stadı'ndan 300 metre ötede, yine komşusunun gölgesinde...

County, tarihi boyunca 12 kez bir üst lige terfi ederken, 15 kez de küme düşmenin acısını yaşatmış taraftarlarına. İngiltere futbolunda hiçbir takım onlar kadar inişler ve çıkışlar yaşamamış. Evinde oynadığı maçlardaki taraftar rekorunu, maçların ayakta izlendiği zamanlarda, Mart 1955'de, York City ile oynanan Kral Kupası 6. tur maçında 47.310 taraftarın önünde kırmış siyah-beyazlılar.

Formasının renklerini Juventus'a vermiş olsa da, kaderi benzememiş İtalyan kulübüne, zor zamanların köklü takımının. Kim bilir, gelecekte yine bir gün, Premier Lig'de yerini alır İngiliz futbolunun en eski profesyonel kulübü.

Kim bilir belki bir gün, o gülümseten tezahüratları gerçek olur: "Juve, it's just like watching Juve..." (Tıpkı Juventus'u izler gibi...)

RANGERS: 4. LİGDE BİLE OLSA

Ziya Adnan

Hatırlayalım. 2012 yazında İskoç futbolunun devlerinden Glasgow Rangers, mali açığı ve vergi borçları nedeniyle küme düşürülmüştü; üstelik adı "League Two" olan 4. Kümeye, İskoç bayırlarına...

İskoç Kulüpler Birliği'nin o tarihi toplantısında, Hearts kulübünün başkanı Vladimir Romanov, "Rangers geçmiş sezonlarda ülke futbolunun kurallarını dikkate almadan, bütün etik değerleri hiçe sayarak yaşadı. Şimdi yaptıklarının bedelini ödemek zorunda" sözleriyle kırmıştı kalemi. İskoçya'nın en fazla şampiyonluk yaşamış kulübü tepetaklak olmuştu bu kararlar.

Kaderin cilvesi, o karara yakın zamanlarda, bizim diyarlarda o meşhur Kulüpler Birliği toplantısında, "Fenerbahçe'siz bir lig olmaz!" söylevinin akabinde 58. madde bir gecede değiştirilmiş; temizlik amacıyla apar topar göreve getirilen çiçeği burnunda TFF'nin "şike yoktur!" kararıyla mesele kapatılmıştı. Üstelik ülke mahkemesinin "beş maçta şike vardır!" kararı ve yargılama sonunda bir kulüp başkanına verilen cezalara rağmen.

Kişilerle kulüpleri ayırma komedisinin son perdesinde mutlu olmuştı yayıncı kuruluş; dönmüştük bıraktığımız yerden o kötü filme.

Futbolumuzun, önüne çıkmış en büyük temizlik fırsatını hatalı gol yiyen kova kaleci misali ellerinin arasından kaçırmasını bir kenara bırakarak, 4. Ligde çile dolduran Glasgow Rangers'in hal ve gidişine bir göz atalım.

Takvim yaprakları 11 Ağustos 2012'yi gösterirken, 2012–2013 sezonunu İskoç futbolunun en alt liginde, Peterhead deplasmanında açtı Glasgow Rangers. 4.485 kapasiteli Balmoor Stadı'nu dolduranlar, yarı amatör ev sahibi karşısında 2–2'lik beraberliği son dakikada kurtaran o köklü takımı izlerken, hikâyenin buraya varacağını rüyalarında görseler inanmazlardı şüphesiz. Ama çıkmak kadar düşmek de vardı takımların kaderinde. Üstelik o dönemde taraftarları arasında yapılan anket sonucunda taraftarların yüzde sekseni, takımın küme düşmesi gerektiğine inanmıştı.

Ve o tarihi maçtan bir hafta sonra, bu kez kendi sahasında, East Sterlingshire karşısına çıktılar. Bir ara yenik düştüğü maç 5–1 kazanırken, tarihte ilk kez bir 4. Lig maçını bu kadar kalabalık bir seyirci topluluğu izliyordu. Ibrox Stadı'nu dolduran 49.118 taraftar, o gün sadece bir rekora şahitlik etmiyor; aynı zamanda takımların küme düşmekle tarihlerinden, köklerinden ve en önemlisi taraftar sevgisinden hiçbir şey kaybetmeyeceğini gösteriyordu görmesini bilenlere.

Bir sonraki Falkirk deplasmanında, stadın kapasitesi yetmediğinden maç sadece 6.747 taraftar izleyebiliyor; evinde oynadığı Elgin City maçında ise yeniden doluyordu tribünler. 46.015 taraftar izlemişti 4. Lig takımının maçını.

20 Ekim 2012'de oynanan Queens Park maçında, bir kez daha 49.463 taraftarın şahitliğinde kırıldı o rekor. Üstelik Cel-

tic'in yer almadığı Glasgow derbisinde! Şehrin diğer takımı, 145 senelik Queens Park, 140 yaşındaki Glasgow Rangers'a karşı... Bundan daha büyük derbi mi olur, söyleyin! İlk kez 1879'da karşı karşıya gelmiş iki takım, 1958'den beri hiç karşılaşmamışlar. Tarihin, özlemin, derbinin böylesi... Şimdi kim arar ki Celtic-Rangers derbisini?

İlerleyen haftalarda deplasmanlarda, bizim Amatör Küme takımlarınınkini andıran stadlarda zorlansalar da, maçlarını çoğunlukla kazanmayı başarıyordu mavi-beyazlılar. Şubat ayına gelindiğinde evinde hiç yenilmemiş, oynadığı 24 maçta tek mağlubiyetini deplasmanda tek golle yenildiği East Stirling karşısında almıştı. Mart ayında kendi evinde rakibini yenerek o mağlubiyetin acısını çıkarırken, bir sonraki hafta evinde Annan Athletic'e mağlup oluyor, sonra Elgin deplasmanında rakibini tek golle geçiyordu. Mart ayının sonlarına gelindiğinde ligin açık ara lideriydi Rangers.

Ve 30 Mart 2013'te, Montrose deplasmanında aldığı beraberlik sonrası şampiyonluğunu ilan ederken bir küme yükseldiler. 12 Mayıs 2013'te, oynadığı 35 maçta 80 puan toplamış ve en yakın rakibi Peterhead'e 24 puan fark atmış konumdaydı. 3'ten 2'ye, 2'den 1'e derken, yeniden Celtic'in yanına, Old Firm derbisine bir adım daha yaklaşmışlardı.

2013 Mayıs'ında Radikal gazetesinin spor sayfasında görmüştüm "Turkish Fair Play Platform" tarafından açılan flama-yı. "Bırakın adalet yerini bulsun, isterse kıyamet kopsun!" yazıyordu büyük puntolarla. O saatlerde Fenerbahçe Başkan vekili Abdullah Kiğılı'nın, "Şike dosyası kapandı," açıklamasına Trabzonspor Genel Kurul Üyesi Nurettin Özgenç yanıt veriyordu: "Velev ki FIFA, UEFA, Federasyon kapattı; halkın vicdanı kapatmaz!"

Oysa hiç gerek yoktu bunca gürültüye, bunca pazarlığa...

Hiç gerek yoktu CAS'a açılan, sonradan ne hikmetse geri çekilen davalara. Hiç gerek yoktu, "şike yapılmıştır ama sahaya yansımamıştır!" safsatasına, her deplasmanda yaşanan bunca gerginliğe... "Ben şike sürecinde Fenerbahçe'yi korudum," diyen Futbol Federasyonu eski başkanı, görevinin takımları ve yayıncı kuruluşun saadetini korumak değil kuralları uygulamak, adaleti korumak olduğunu hatırlasaydı keşke. Ama hangi adalet? Nihayetinde adaletin değil, paranın egemen olduğu bizim topraklar işte...

Velev ki 2012-13 sezonu sonunda düşmüş olsaydı sarı-lacivertliler PTT 1. Lige; bugün Glasgow Rangers'ın kırmış olduğu taraftar rekorunu kırmayacak mıydı; er veya geç dönme-yecek miydi başladığı yere? İzmir'de oynanacak bir Göztepe maçını düşünün mesela: "Kurşunlu" Süper Ligimizde oynanan tonla maçtan daha cazip, daha heyecanlı değil mi tıka basa dolu tribünler önünde oynamak? Anlatın bana...

Zira küme düşmekle tarihlerinden, köklerinden ve sevgilerinden hiçbir şey kaybetmezdi takımlar. Belki ilk zamanlarda en büyük rakipleriyle ara açılırdı, en azından parasal anlamda, ama inanın o da kapanırdı zamanla. Hayatın ve futbolun içinde düşmek de vardı nasılsa. Şevdanın ligi olmazdı. Önemli olan gerekirse başa dönmek, acı veya tatlı kendi hikâyesini yazmaktı zira. Önemli olan ülke olarak adalete inanmak, güven duymaktı. Şimdi kaçmız, "ülke futbolunda şike yoktur!" diyebilir gönül rahatlığıyla? Şimdi kaçmız, "şike sürecinde ders aldık!" diyebilir ve güvenebilir TFF'nin aldığı herhangi bir karara?

Sizi bilemem ama ben saygı ve hayranlıkla izliyorum Rangers'ın yazmakta olduğu hikâyeyi ve artık biliyorum ki hiçbir şey değişmeyecek bizim topraklarda...

EXETER CITY FC'NİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Ziya Adnan

İngiltere'nin güneybatısında, Devon bölgesinde, Exe nehrinin yanı başında yer alan 120 bin nüfuslu tarihi Exeter şehrinin, 1904'te kurulmuş takımıdır Exeter City FC.

Futbol tarihini yazan kitaplara göre, şehrin iki "fena rakip" takımı Exeter United ve St Sidwell's United, düşmanlığın iki kulübe de fayda sağlamayacağına inanarak o sene birleşmiş ve günümüze kadar gelmiş. Maçlarını 8.830 kapasiteli St. James's Park Stadı'nda oynayan kırmızı-beyazlı takım, 2003-2008 arasında amatör kümelerde mücadele etmiş; profesyonel liglere 2008'de dönüş yapmış; geçtiğimiz sezon 24 takımlı "League One"ı (3. Lig) 18. sırada tamamlamış.

Ada futbolunun en üst liginde hiç mücadele etmemiş olan "The Grecians", 1914'te çıktığı Güney Amerika turunda, Brezilya Milli Takımının ilk maç yaptığı kulüp olarak bilinir.

2007 senesinin Mayıs ayında, kulübün yakın geçmişte finansal direktörlüğünü yapmış iki isim, John Russel ve Mike Lewis, transferlerde yolsuzluk yaptıkları gerekçesiyle hapse mahkûm olurlar. O tarihlerde kulüp borç batağında, alt küme-

lerde hayatta kalma savaşı vermektedir. Kulübe kimsenin sahip çıkmaması üzerine, yüzlerce taraftar "Exeter City Supporters Trust Vakfı"nı kurarlar. Vakfa üye olan her taraftar, kulübe en az 500 sterlin yardım yapacağını garantisini verir.

Ancak kulübün ihtiyacı olan paranın bir bölümü, 2005 senesinin Ocak ayında Federasyon Kupası maçında Manchester United ile eşleşmesi sonucu karşılanır. Maçı deplasmanda oynayan Exeter 0-0'lık beraberlikle tur şansını kendi evinde oynayacağı ikinci maça bırakırken, 70 bin taraftarın izlediği bu maçtan kasasına 653.511 sterlin girer. İkinci maçını evinde oynayan Exeter City, o maçı 2-0 kaybetse de, yayıncı kuruluştan aldığı para ve gişe hâsılatı borçlarının büyük bölümünü ödemesine yetmiştir.

2004'te 100. yılını kutlayan kulüp, Mayıs ayında Brezilya Milli Takımı ile oynadıkları dostluk maçında tribünlerini bir kez daha doldurur. Brezilya'nın 1-0 kazandığı maçta, Güney Amerika takımı tam kadro sahada yer almıştır.

Günümüzde taraftar kulübü olarak bilinen Exeter City, "Supporters Trust" adı altında ve tamamen bağımsız olan bir oluşum tarafından yönetilmekte ve 3 bine yakın üye tarafından desteklenmektedir. Kurmuş oldukları internet sitesinde (www.ecfcst.org.uk) üyelik bedelini yılda 24 sterlin olarak açıklayan kulübün üyeliği tüm taraftarlarına açıktır.

Çocuk ve 18 yaş altı taraftarlarına sezonluk bilet fiyatında hatırı sayılır indirim (100 sterlin) uygulayan kulübün, ortalama sezonluk bileti 320 sterlin civarındadır ve 3 bine yakın kombine biletli taraftarı vardır. Ayrıca aileler için taraftarlarına kombine bilet imkânı sağlayan kulübün, bir yetişkin ve 14 yaş altı bir çocuk için toplam kombine bedeli 375 sterlin civarındadır.

Exeter City'den dem vurup takımın koyu taraftarı İrlandalı Brian Kennedy'i anmadan geçmek olmaz. "Exeter City nut" (Exeter City delisi) olarak biliniyor kendisi. Geçmiş zamanda, ilk kez Hull City karşısında izlemiş Exeter City'i ve âşık olmuş

takıma. Tıpkı Nick Hornby'nin *Fever Pitch* kitabında anlattığı gibi:

Sonraları kadınlara nasıl âşık olduysam, futbola da öyle âşık oldum: ansızın, açıklanamaz bir şekilde, üzerine kafa yormadan, getireceği acı ve kafa karışıklığını bir nebze düşünmeden...

İşin garibi, o maç 5-1 kaybetmiş Exeter City.

"Takıma âşık olmakta ne var?" diyecekseniz; anlatalım. İrlanda'nın Waterford şehrinde yaşıyor Brian Kennedy, takımını yalnız bırakmama adına her maçta Waterford'dan geliyor maçlara. Kar kış, soğuk ayaz demeden zaman yüzlerce kilometre katediyor takımını sahada izleme adına. Sırf seyahat masraflarını karşılamak için evini üç kez ipotek ettirmiş, patlattığı kredi kartı sayısı yedi! Jack Nicholson'un *Guguk Kuşu* filminin afişini kapak yaptığı *One Flew Over the Crossbar* (Üst Direğin üzerinden Guguk Kuşu Uçtu) başlıklı bir kitap yazmış, takımı ve gidip izlediği maçlar hakkında. Aşk olarak tarunlıyor takımıyla (ona göre Devon'un en güzeli!) ilişkisini. İçinde sevgi, nefret, sevinç, öfke, depresyon, huzur, mutluluk ne ararsan var.

Böylesine tutkulu bir taraftar anlayacaksınız...

Exeter City'den çok uzaklarda, güzel ve yalnız ülkemizin bu sene (2010) yüzüncü yılını kutlayacak Başkent takımında...

Yakın geçmişte, sarı-lacivertlilerin taraftar derneklerinden birinin bir açıklamasında okumuştum; aynen aktarıyorum:

Otoparkla ilgili konuya gelince, böyle bir şeyin muhakkak olması gerekmektedir. Ekonomik özgürlüğüne kavuşan insanlar Ankaragücü geleceğini, sosyal işleri daha fazla düşünmeye başlayacak, bir nevi tribünler çirkinlikten uzak hal alacak, konu ne olursa olsun altında rant ve onun çıkardığı patırtı ortamından herkes kurtulacaktır Bu Ankaragücü tribünleri hayrınadır, yoksa kaos asla bitmeyecektir. Ankaragücü için çok şeyler yapacağına inandığımız insanların her türlü desteğini, adam gibi olmak kaydıyla kabul ederiz.

Nicedir ma günleri stad dışında el altından satılan onca kombine bilet kesmemiş olacak ki, güzel ve yalnız ülkemin asırlık narının büyük taraftar derneklerinden birinin kulüp yönetiminden talebi "Otopark" olmuştur! Adam gibi olmak kaydıyla! şimdilik!

Sadece yukardaki açıklama bile lkemde son dönemlerde ortaya kmış taraftarlık tablosunun hazin fotoğrafıdır: Otopark karşılığı takıma ve yönetime destek!

Görünen o ki, lkem futbolunun giderek değişen taraftar profilinde pek yakında rant ve beklentiden başka bir şey kal-mayacak. Her taraftar grubu, kulüp tarafından beslenerek "ekonomik özgürlüğüne kavuşmuşlar ordusu" haline gelecek. Otopark, ay bahçesi, arsa karşılığında taraftarlık... Her şeyin kötüye gittiği "yazık" bir düzende taraftarlık da nasibini fazla-sıyla alacak!

Başarının zenginlikle, taraftarlığın parayla ölçüldüğü dibine kadar ranta bulanmış bir düzende taraftar mı istiyorsun? Ver-diğin para kadar!

Oysa bir şehri tribünden sevmektir taraftarlık, 120 bin n-fuslu küçük bir şehrin alt liglerde tutunmaya çalışan takımını ayakta tutabilmek için bir araya gelenlerin ders alınası hikâye-sidir bazen. Adı ne fark eder ki! Exeter, Manchester veya Anka-ra...

Bazen soğuk bir kış günü, külüstür bir otobüsün arka kol-tuğunda, cebinde sadece ma bileti parasıyla takımının peşin-den koşmaktır taraftarlık. Lapa lapa yağan kar altında tribün-lerde serin gibilerle tezahürat yapmak, şarkı söylemektir kim-selere aldırmadan; öylesine başın dik, öylesine eyvallahsız... Yağmur altında ıslanırken, son dakika kaçan o gole hayıflan-maktır.

Son maçta krne dm takımının ardından tribünlerde küçük bir çocuğun döktüğü gzyaıdır bazen. Günün herhangi bir saatinde, diline takılan o beter arkının sana hatırlattıklarıdır. Nicedir duvarında asılı eski bir takım posterine bakarken, eskiyi zlemektir. Bir simidi bltğn arkadaınla o en son golün keyfini çıkartmaktır.

okları için ummak ve beklemekle geçen bir mrde eyval-lahsızlıktır. Amatör Kümede bile olsa, "asla yalnız yürüme-mektir" taraftarlık. Tıpkı o müthiş tezahüratta olduğu gibi. Ha-yallerin sarsıl-sa da, alt üst olsa da, rzgrda, yağmurda yr-meye devam etmektir. Baın dik, yüreğinde umutla. Güce, g-lye, paraya pula tamah etmeden, kim-selere boyun eğmeden... Cebindeki son kuruu deplasman otobüsünde harcayıp, eve nasıl döneceğinin hesaplarını yapmaktır inceden.

En büyük sevda, renklere karşı duyulandır karşılıksız, bek-lentisiz... Çünkü o sevda en büyük dernekten bile daha uzun sürer!

Ben taraftarlığı, takım sevdasını böyle gördüm, böyle bil-dim. Tüm dernek meselelerinden, otopark, arsa, çay bahçesi pazarlıklarından çok önce...

ADA FUTBOLUNDA DEVİ ÖLDÜRMEK! (GIANT KILLİNG!)

Ziya Adnan

“Yine o küçük boktan takım yeniyor sizi!”

Macclesfield... İngiltere’nin kuzeybatısında, Manchester şehrine 30 kilometrelik mesafede, Cheshire bölgesinin 51.739 nüfuslu minik kasabası... Kökleri 1261 senesine uzanan, 1800’lü yıllarda işlenmiş ipek üretiminde dünya piyasasında başı çekmiş, günümüzde o döneme ait izleri taşıyan dört büyük müzeye sahip şirin yerleşim yeri.

İşte o yeşil kasabanın mavi-beyazlı takımı, 1874’te kurulmuş, 2011-2012 sezonunda “Conference National”da (Ulusal amatör kümeler) mücadele etmiş Macclesfield Town FC... 1996-1997 sezonunda, tarihinde ilk kez profesyonel liglerde yer almış; 13 sezon League Two’da (3. Lig) mücadele ettikten sonra 2011-12 sezonunda Amatör Kümeye düşmüş. Düşmelerinden önce, o ligde kesintisiz en uzun süre top koşturmuş takımımız Macclesfield Town FC.

2012’nin Ocak ayından sezon bitimine kadar, kupa dahil oynadığı 25 deplasman maçında galip gelememişler, bu dönemde 15 mağlubiyetleri var. Maçlarını oynadığı 6.355 kapasiteli Moss Rose Stadı, İngiltere’de sahne alan 1996 Avrupa Şam-

piyonasında Almanya Milli Takımı tarafından antrenman sahası olarak kullanılmış.

2013'ün ilk günlerinde, "Blue Square Premier"de 11. sırada yer alan "Silkmen" (İpek Adamlar) İngiltere Federasyon Kupası 3. tur maçında evinde Championship lideri Cardiff City karşısında... Amatör Küme deyip geçmeyin; Macclesfield Town FC, Federasyon Kupasında evinde oynadığı son 11 maçın sadece birini kaybetmiş; tek yenilgisi Premier Lig'in güçlü takımı Everton'a karşı... Anlayacağınız, Macclesfield her takım için zor bir deplasman. İki küme üstte oynayan ezeli rakip Port Vale ile yapılan kupa maçlarında, Macclesfield Town taraftarlarının tezahüratını da unutmayalım: "You're getting beat by a shitty little club, again!" (Yine o küçük boktan takım yeniyor sizi!)

Maçlarını ortalama 4 bin taraftar önünde oynayan, maç biletleri yaklaşık 15 sterlin olan takımın sezonluk bileti yetişkinler için 220, çocuklar için 50, 60 yaşın üzerindeki için 155 sterlin... Uzaklarda, adının başına uydurma bir "Süper" sıfatı takılmış, vasat bir ligin figüranlarından daha fazla onların tribün desteği... Taraftarlık dediğin, bir şehri ya da kasabayı tribünden sevmek değil mi zaten, hangi ligde yer aldığının ne önemi olabilir ki? Ada futbolunun bu kadar sevilmesinin en büyük nedeni, her takıma duyulan sevgi, maç günleri ülkenin dört bir yanında dolu tribünler, kıran kırana maçlar... Seviyoruz vesse-lam....

O gün Macclesfield Town FC, tribünlerde yerini almış 3.165 taraftarının önünde, 139 senelik tarihinde ilk kez İngiltere Federasyon Kupasında 4. tura çıkma peşinde... Kıran kırana geçen maçın sonunda, rakibini 2-1 yenerek 4. tura çıkan amatör takımın tribünlerinde o gülümseten tezahürat yankılanıyor: "It's Macclesfield Town: the greatest team this world has ever

seen!" (Macclesfield Town: Dünyanın gördüğü en iyi takım!) Mizah yönü kuvvetli olsa da böylesi bir özgüvene şapka çikarmak gerek.

O maça gollerı kaydeden 1985 doğumlu forvet Matthew Barnes-Homer, futbola Wolverhampton Wanderers takımında başlamış. 2001-2004 arasında genç takımında deneyim kazandıktan sonra çeşitli ülkelerde 17 farklı takımın formasını giymiş. Sezon başında onu İsveç 3. Lig takımlarından Östersunds FK'den transfer eden teknik direktör Steve King, futbolcusunun yetenekli olduğunu ve son 4 maça attığı 6 golle aksini düşünenleri fena yarulttığını söylüyor.

Bir de amatör kümelerin "Lionel Messi"si var: O maçın yıldızlarından John Paul Kissock... Everton'un altyapısından yetişmiş 23 yaşındaki ve 1.68 boyundaki orta saha oyuncusu, şimdilerde alt liglerde parlıyor.

Maçtan sonra konuşuyor takımın teknik direktörü; sevinci yüzünden okunuyor: "Bir sonraki turda hangi takım çıkarsa çıksın bizim için fark etmez. Bir Liverpool taraftarı olarak onların rakip olmasını isterim. Anfield Stadi'nda oynamak bizim için keyifli olur!"

Madem topçulardan açıldı konu, takımın en ilginç transferini de anlatalım. 1.98'lik Nijeryalı millî atlet Fola Onibuje... 2008'de sadece 1 maça kadroya girebilmiş dev santrafor, sonra kovulmuş. Teknik direktörü şöyle özetlemiş durumu, "Fola, Maradona gibi topçu, ama bayan Maradona gibi!"

Ada futbolunda 1871'den beri süregelen "FA Cup" (Federeasyon Kupası), dünya futbolunun en eski kupası... İşte o kupa ayrı bir heyecan getirir "Giant Killing" (Devi Öldürmek) hadisesi... Alt liglerde, hatta amatör kümelerde yer alan takımların üst liglerdeki güçlü takımları kupadan elemeleri için söylenen bu deyim, kupanın sürprizlere açık olduğunu anlatır...

Örneğin 1992’de Arsenal’i kupadan eleyen Wrexham Town, bir önceki sezonda 92 takımlı profesyonel liglerin en son sırasında yer almış; Arsenal ise ligi şampiyon olarak bitirmiş. Wrexham taraftarları, aradan geçen onca zamandan sonra bile Kuzey Londra takımı sevdalıların asla unutamayacağı o maçı anlatır.

Federasyon Kupası 3. tur maçında bir kez daha yaşandı “Giant Killing” hadisesi... O gün Ada’da oynanan, alt küme-lerdeki takımların üst küme rakipleriyle yaptıkları maçlardaki taraftar sayıları ise futbol beşiğindeki rekabeti anlatıyordu görmesini bilenlere: Brighton–Newcastle United (21.740, ev sahibi Brighton rakibini 2–1 yenerek elledi); Peterborough–Norwich (13.198); Bolton–Sunderland(12.204); Crawley Town–Reading (5.880); Mansfield–Liverpool (7.574)...

Devler karşısında şansı bol olsun o “boktan takımların”...

ADA FUTBOLUNDA LİG KUPASI: BİR BRADFORD RÜYASI

Ziya Adnan

Ada futbolunda, amatör takımlar dahil olmak üzere ilk turuna 758 takımın katıldığı Federasyon Kupasından farklı olarak sadece 92 profesyonel futbol takımının yer aldığı League Cup (Lig Kupası) ilk kez 1960'ta oynanmış. 2012-13 sezonunda 53 yaşındaydı... O yıl iki maç üzerinden oynanan finalde Rotterham United'ı 3-2 yenen Aston Villa kupayı ilk kazanan takım olmuş. Son 20 senede farklı sponsorların adını taşıyan kupa, günümüzde "Capital One Cup" olarak biliniyor ve kredi kartı şirketinin sponsorluk anlaşması 2016'ya kadar sürecek.

Lig Kupasının Federasyon Kupasından diğer bir farkı, yan finallerin iki maç üzerinden oynanması... Federasyon Kupasını kazanan takım 2 milyon sterlinlik ödülü alırken, Lig Kupasını kazanan takımın sadece 100 bin sterlin ödül alıyor olması işin başka bir boyutu...

1992-1998 arasında "Coca-Cola Cup", 1998-2003 arasında "Worthington Cup" (bira üreticisi), 2003-2012 arasında "Carling Cup" (bira üreticisi) olarak bilinen kupanın 2012'den beri sponsoru, Kredi Kartı "Capital One"...

Kupayı en çok kazanan takım, bir zamanlar yalnız Ada futbolunda değil Avrupa arenalarında da esmiş kükremiş Liver-

pool FC. En son 2012’de, Cardiff’i penaltılar sonucunda yenerken, Lig Kupasını 8. kez, Premier Lig Şampiyonluğuna hasret kalmış şehrine götürüyordu kırmızılı takım.

Tam 11 finalde yer almış ve 8’ini kazanmış olan Liverpool’u, kupayı 5 kez kazanan Aston Villa ile dörder kez kazanan Chelsea, Manchester United, Nottingham Forest ve Tottenham Hotspur takip ediyor.

Nottingham Forest denilince, bir ah geçer eskiyi bilenlerin içinden... Bir zamanlar Avrupa futbolunda nam salmış, sonra düşüşe geçmiş, eski şaşaalı günlerine dönmenin özlemiyle yarıp tutuşan, yeni futbol nesillerinin hiç bilmediği, en fazlasından büyüklerinden dinleyebilecekleri Brian Clough’un efsane takımı... Kupayı en son Wembley Stadı’nda kazandığı 1990’da, Oldham Athletic’i 74.343 taraftarın önünde tek golle geçerken kim bilebilirdi ki bunun, onların kazanacağı en son kupa olacağını.

Kupayı en çok kaldıran futbolcu ise bir zamanların efsane golcüsü Ian Rush. Kariyerinde sadece bu kupada 49 gol kaydetmiş; dile kolay... 2012–13 sezonunda West Bromwich Albion’un kalesini koruyan Ben Foster ise kupayı iki kez (2009 ve 2011) kazanan tek futbolcu.

Bradford...

İngiltere’nin kuzeyinde, Leeds şehrinin 14 kilometre batısında, Pennines dağlarının yamacına kurulmuş, 293.717 nüfuslu tarihi yerleşim bölgesi. 19. yüzyılda tekstil üretim merkezi olarak yükselişe geçmiş ve sanayi devrimi yıllarında yün üretiminde ilk sırayı almış olan şehir zaman içinde önemini yitirmiş. Günümüzde Asyalı çoğunluğun yaşadığı şehirde 10 binin üzerinde öğrenci eğitim görürken, şehrin en büyük üniversitesi University of Bradford aynı zamanda ülkenin en köklü üniversitelerinin de başında gelir.

İşte o tarihi şehrin, 1903'te kurulmuş ve şimdilerde "League Two" adıyla anılan 4. Ligde mücadele etmekte olan takımı Bradford City AFC... Ada futbolunda "The Bantams" olarak bilinen bordo-sarı renklere sahip takıma 25.136 kapasiteli Valley Parade Stadı ev sahipliği yapmakta. 11 Mayıs 1985'te 56 taraftarın hayatını kaybettiği stad yangını kulüp tarihinin en kara sayfası olmuş. Formalarındaki siyah çizgi o yangında hayatını kaybeden taraftarların anısına. O yangından sonra, onlar adına kurulan afet fonunda (The Disaster Appeal Fund) toplanan 3,5 milyon sterlin sayesinde yeniden devam etmişler liglerde.

Bradford City AFC yakın geçmişte iki kez kayyuma devretilmiş. Ülke futbolunun en üst liginde 1908-1922 seneleri arasında oynayıp düşmüşler. 1911'de kazandıkları Federasyon Kupası kulüp tarihinin en önemli kupası. 2000'de İntertoto Kupasında yarı finale kadar yükselmiş, ancak final şansını FC Zenit Saint Petersburg karşısında kaybetmişler.

2007'de taraftarlarının başlattığı kampanya sonucu takımın sezonluk bilet fiyatları 138 sterline kadar düşmüş. Maç başına 6 sterlin! Bu bilet fiyatı, Ada futbolunda faaliyet gösteren profesyonel futbol takımlarının içinde en ucuzu. İnanması güç ama 4. Ligde oynamasına rağmen o sezon 12.019 kombine bilet satmış kulüp. Kendi liginde oynayan takımların ortalama taraftar sayısının üç katı. Bir 4. Lig takımına duyulan sevgi, İngiliz parlamentosunda bile büyük ilgi görmüş ve takım kafilesi topluca parlamentoya davet edilmiş.

Ve bu sezon, 1961-1962 sezonunda ilk kez Lig Kupası finaline yükselen 4. Lig takımı Rochdale AFC'den onca zaman sonra, başka bir 4. Lig takımı finale çıkıyordu. Yarı finalde bu sezon Premier Lig'in hayal kırıklığı Aston Villa'yı eleyen Bradford City AFC, Lig Kupası finaline yükselirken, 1 Aralık 1967 doğumlu teknik direktörleri Phil Parkinson bile inanamıyordu takımının finale kaldığına. O derin şaşkınlığı üzerinden ata-

mamış olmalı ki, maçtan sonraki basın toplantısında gazetecilerin kendisine yönelttiği ilk soru “iyi misiniz?” olmuştu.

İki maç üzerinden oynanan yarı finalin Villa Park Stadi’ndaki ikinci ayağına 6.500 taraftarını götürmüştü takım. Ve o tarihi futbol akşamunda, kupalarda görülen en büyük sürprizi gerçekleştirdi Bradford City AFC.. O akşam 4. Ligin orta sıralarında yer alan bir takım, 62 puan üzerindeki Premier Lig takımı Lig Kupasından elledi.

1972’de Federasyon Kupası maçında amatör Hereford United’ın Newcastle United’ı, 1989’da yine amatör Sutton United’ın Coventry City’i elemesinden sonra kupalarda yaşanmış en büyük sürpriz bu olmalıydı.

Swansea City ile oynayacakları final maçını heyecanla beklediğini söylüyordu Phil Parkinson; 2012–13 sezonunda Wigan Athletic’i ve Arsenal’i elemiş olan takımından bir sürpriz daha beklediğini ekleyerek.

ACCRINGTON STANLEY, ONLAR DA KİM?

Ziya Adnan

It's just like watching Barça!
(Tıpkı Barça'yı izler gibi!)

1980'li yılların sonuydu. O yıllarda Avrupa futbolunda kasırğa gibi esen bir Liverpool takımı vardı. İşte o takımın efsane golcüsü Ian Rush'un rakip defans oyuncularına korku saldığı zamanlarda, İngiliz televizyonlarında çocuklarla futbolu özdeşleştiren ve gülümseten bir süt reklâmı yayınlanırdı. Buzdolabının önünde, 6-7 yaşlarında afacan görünümlü iki erkek çocuğu, içinde sadece süt olan dolaba bakarken, biri diğerine biraz hayal kırıklığı, biraz da alaycı bir ifadeyle, "bu ne ya, süt mü içeceğiz?" diye sorardı.

Diğer ufaklık, kendinden pek emin, şeker Liverpool aksanıyla arkadaşına yanıt verirdi: "Evet, bu süt Ian Rush'ın içeceği... Eğer her gün kocaman bir bardak süt içmezsem, büyüyünce ancak Accrington Stanley'de forma giyebilirmişim!"

Bu söz üzerine, diğer ufaklık şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmış gözlerle sorardı arkadaşına: "Accrington Stanley-Who are they?" (Accrington Stanley-Onlar da kim?)

Kocaman süt şişesini büyük bir iştahla kafasına diktikten sonra, afallamış arkadaşına yine o kalın "scouse" (Liverpool aksanı) ile "vallahi bende bilmiyorum ki!" manasında şu cevabı verirdi ufaklık: "Exactly!" (Aynen!)

Bu reklâmın gözde olduğu günlerde, Accrington Stanley Amatör Kümede mücadele veren ve yeni futbol nesillerinin, hele de küçük çocukların hiç tanımadığı unutulmuş, gözlerden uzak düşmüş bir takımdı. İngiltere'nin kuzeybatısında büyüyen çocukların futbol kahramanları genelde Liverpool, Everton, Manchester United, Manchester City takımlarının yıldızları olurdu. Yaşamın değişmez kuralından biriydi; çocuklar neyi görürse onunla büyüdü. O zamanlar, Ian Rush gibi olmak isterdi çocuklar; hayallerinde Accrington Stanley değil, Liverpool forması yatardı.

Zira İngiltere'nin kuzeybatısında yer alan Lancashire bölgesinde, 35 bin nüfuslu Accrington kasabasının nicedir unutulmuş takımıydı Stanley. 1891'de, "Stanley Villa" adıyla kurulmuş; sonradan kurulduğu kasabanın adını almış; 6 Mart 1962'de Crewe Alexandra takımına mağlup olduğu maçtan sonra profesyonel ligden küme düşmüş; sonra kayıp bir kimlik gibi zaman içinde silinip gitmişti.

Oysa çocukları bilmez ama Accrington Stanley, İngiltere futbolunun kurucusu olan 12 takımdan biriydi. Feri sönmüş bir yıldızdı futbolun beşiğinde. Ama bir kez düşmeye gör, tıpkı insanlar gibi takımlar da unutulurdu zamanla. Unutulurdu, tıpkı geçmişte kalmış sevdalar gibi...

Sonra bir gün, o reklâm sayesinde tanıdı o takımı yeni futbol nesilleri. O reklâm sayesinde "Accrington Stanley-Onlar da kim?" sorusu unutulmaz bir futbol klişesi haline geldi.

Ülke televizyonlarında cumartesi sabahları yayınlanan o güzel futbol programı "Soccer A.M."de ne zaman takımın adı

geçse, stüdyodakiler “Accrington Stanley, who are they?” diye bağırırdı hep bir ağızdan, o reklamı hatırlatırcasına...

1962’den beri yer almadığı profesyonel liglere dönüşünü 15 Nisan 2006’da yaptı Stanley. Düşüşünden 44 sene sonra. 21 Ağustos 2006’da, Lig Kupasının ilk basamağında Nottingham Forest’i 1-0 ile geçerek tarihinde bir ilki gerçekleştirdi kırmızı-beyazlı takım. 2006-2007 sezonunda ikinci ligi 20. sırada tamamlarken, bir sezon sonra ligin bitiminde bir üst basamakta yer alacaktı.

2009-10 sezonunu, 16. sırada tamamlayan Stanley, maçlarını İngiltere profesyonel liglerinin en küçüğü olan 5.057 kapasiteli Crown Ground Stadı’nda oynuyor, sezonluk biletleri ortalama 200 sterlin civarında. On iki yaşından küçük taraftarlardan ücret almayan kulüp aynı zamanda kadın futbol takımına da sahip.

Taraftarlarının hemen her maçta hep bir ağızdan söylediği “It’s just like watching Barça!” (Tıpkı Barça’yı izler gibi!) tezahüratı sahadaki futbolcuları bile gülümsetecek cinsten.

Stanley, 2009-2010 sezonunda İngiltere Federasyon Kupasında 4. tura kadar yükselme başansını gösterdi. Takımın teknik direktörü John Coleman 1999’dan beri takımın başında ve Ada futbolunda Alex Ferguson ile Arsene Wenger’dan sonra takımında en uzun süre görev yapmasıyla tanınıyor.

2004’te kurulmuş bir taraftar grubu da var takımın, “Stanley Ultras”. “Biz küçük bir takımın taraftarı olabiliriz ama takıma olan tutkumuz ve gururumuz eşsizdir,” diyorlar. Taraftar dediğin de böyle olmalı zaten.

Takımın efsane futbolcusu Brett Ormerod, yeri gelmişken onu da anlatalım. Futbolculuk öncesi tekstil fabrikalarında çalışmış, doğduğu yörenin takımı Blackburn Rovers’ın kadrosuna giremeyince soluğu Accrington Stanley’de almış. 1995-97

arasında oynadığı 54 maçta 32 golü var forvetin. Southampton'a 250 bin sterlin karşılığında sattıkları futbolcunun transferinden gelen parayla stadına yeni bir tribün inşa etmiş Stanley.

O tribün sayesinde profesyonel liglere kabul edilmiş kırmızılı takım.

Günümüzün paraya fazlasıyla bulanmış endüstriyel futbol hadisesinde, hemen her sezon birkaç futbol kulübü ekonomik güçlükler nedeniyle kapısına kilit vurma noktasına gelirken, şimdilerde üst liglerde yer alan kim bilir kaç kulüp gelecekte silinip gidecek futbol belleklerimizden; tıpkı o kayboluştan çok zaman sonra bir süt reklâmının hatırlattığı köklü Accrington Stanley gibi...

Her sezon borç yüzünden puan silme cezaları, bir alt lige düşme korkusu ile karşılaşan, elindeki değerli futbolcularla yollarını ayırmak zorunda kalan, makûs kaderine yenik düşmüş kaç kulübün acıtan hikâyeleri yazılacak gelecek nesillere...

O gülümseten reklâmın baş aktörü Stanley'nin hikâyesi, kim bilir kaç kere daha tekrarlanacak, sadece hikâyenin esas oğlanının adının değiştiği yazık zamanlarda... Gelecekte bir gün, belki yöresel aksanlı küçük çocukların gülümsettiği bir süt reklâmında, "Accrington Stanley" adının yerini "Portsmouth", "Southampton" veya "Crystal Palace" alacak.

Bizim topraklarda ise saymakla bitmez geleceğe korkuyla bakan kulüpler, çoğu Anadolu takımı potansiyel Accrington Stanley aslında.

Velhasıl bizler çamurlu arsalarda sevdalandığımız güzelim oyunun, her geçen gün paraya yenik düşmesine şahit olurken, belki gelecekte bir gün, bir televizyon reklâmında küçük bir çocuk şaşkın bir ifadeyle soracak arkadaşına; "Portsmouth Who?" (Portsmouth, o da kim?)

SOL KALE ARKASI

ŞÜKÜR, ST. PAULİ YAŞIYOR

Tanıl Bora

Hamburg'un liman ve kerhaneler, barlar semtinin kahverengi-beyaz renkli şen kulübü FC Sankt Pauli, kendine mahsus bir kültür. Taraftarlarının kararlı anti-faşist tavrı, her partiden daha güvenilir. Millertor tribünündeki —skordan bağımsız— neşeli hayat ve coşkulu destek, dillere destandır. 1910 doğumlu kulübü kült yapan, müthiş başarıları değil, futbolu sevmeye ve “yorumlama” biçimiyle oluşturduğu bu kendine özgü kültürdür.

St. Pauli, hep bir asansör hayatı yaşadı. 1977'den 2002'ye dek toplam 7 sezon oynadığı Bundesliga'ya 5 kez çıkıp düştü! 2002'deki son düşüş feci oldu. Büyük bir malî krize girdiler. 2004 yılında kulüp, 3. Ligden mahallî kümeye düşmemek için mücadele ediyordu. 36 ayda üç kat birden inip dibe vuran bir asansör: Yerli bir kült kulübü, Göztepe'yi hatırlatan bir irtifa kaybı.

Fakat St. Pauli ruhu kendini gösterdi. Kulübün “ortamundan” gelen bir ekip, vaziyete el koydu. Genç takımın hocası Andreas Bergmann, takımı orta sıralara taşımayı başardı. Düşünün ki, o feci zamanda bile seyirci ortalaması 17 bindi!

Başkan Corny Litmann'ın akıllı hamleleri de, malî açıdan da biraz nefes almalarını sağladı. Tiyatro yöneticisi Litmann, “Al-

manya'nın ilk açık eşcinsel kulüp başkanı olmakla" övünüyor —kendi adına değil, 2002 sonunda kriz koşullarında yönetimi üstlenmeden önce 25 yıl tribünden izlediği kulübü adına. 22 Ocak 2006'da Frankfurter Allgemeine'de yayımlanan söyleşisinde "teknik olarak futboldan anlamadığımı, zaten böylesinin iyi olduğunu" söylüyor: "Belki bir oyuncunun karakter olarak St. Pauli'ye uyup uymadığını söyleyebilirim, fakat sportif kararları teknik yöneticiler vermeli." Litmann ve arkadaşları, belediyeden, sponsorlardan, olabilecek herkesten destek sağlamak için koşutururken, St. Pauli ruhuna uygun kitlesel katılımlı kampanyalar da gerçekleştirildi. Örneğin "Retter" (kurtarıcı) yazılı tişört kampanyası: bu kulübü seven binlerce futbolsever, St. Pauli'nin kurtuluşuna katkıda bulunmak için bu tişörtlerden satın aldı. "St. Pauli için içelim" eylemi ve bağış kampanyası, tam St. Pauli'likti! Hayat boyu kombine kart uygulaması, yine öyle. Bayern München'la ayarlanan dostluk maçı da, St. Pauli'ye hem maddî katkı sağladı hem de kamuoyuna onun "ehemmiyetini" hatırlattı.

Litmann, "kulübün sonsuz sayıda yaratıcı taraftan var. Bu kampanyaların dışarıya dönük temsilini ben üstlendim ama aslında çok sayıda insanın katkısı var bu işlerde" diyor. "Camianın potansiyelini harekete geçirme" fikrinin hakikat olmasıydı, St. Pauli'yi kurtarma kampanyası.

Şimdi kulüp 3. Kümede kafaya oynuyor. Bu hafta Erfurt'a yenildiler ama 2. Lige terfiyi sağlayan ilk iki sıranın 2 puan arkasında, 3. sıradalar. Teknik direktör Bergman "Çıkamazsak da parığe kapılmamalıyız," diyor. Zira artık "beka mücadelesi" eşliğini aştıklarını, geleceği inşayla uğraştıklarını söylüyor.

Ara transferde, 2. Lig lideri Alemania Aachen'i bırakıp 9 yıl sonra St. Pauli'ye dönen Jens Scharping'in sözleri, nasıl havaya girildiğini gösteriyor: "O karıncalanmayı hissetmek, Millertor'a çıkmanın şehvetli tadını yeniden almak istiyorum." Hırvatistan Milli Takımında da forma giyen Bremenli Ivan Klas-

nic'in, 8 yıl oynadığı St. Pauli hakkında Kicker'e söylediklerini de ekleyelim:

St. Pauli özel bir kulüptür. Taraftarlara bir bakın, yeter: İşsizden banka müdürüne kadar, herkes yan yana. Millerntor'da ilişkiler aile gibidir. 2001'de Bremen'e geldiğimde, St. Pauli'yi gözlerimde yaşlarla terk etmiştim. Bir gün geri döner miyim, bilmem. St. Pauli'nin bir sonraki sene hangi ligde olacağını hiçbir zaman bilemezsiniz ki! Fakat kararım karar; yeter ki bir derece yapılabilirliği olsun, bu kulüp için tekrar oynayacağım. Çünkü St. Pauli mitosu beni de bırakmıyor bir türlü.

Klasnic bu sözleri, Werder Bremen'in St. Pauli'yle oynayacağı kupa çeyrek finalinden önce sarfetmişti. St. Pauli, 2. Lig'in orta sıralarında yer alan Wacker Burghausen'i, 2. Ligde şampiyonluğa oynayan VfL Bochum'u (4-0) ve koca Hertha BSC Berlin'i (uzatmalarda 4-3) eleyerek gelmişti buraya. Ve 205 Ocak 2006 Çarşamba gecesi, yoğun tipiden elektriklerin kesildiği, aydınlatması sağlanan stadın çevresinin kapkaranlık olduğu dramatik bir maçta, Werder Bremen'i de 3-1'le geçerek yarı finale yükseldiler! 1 milyon avro gelir getiren çeyrek final, 1,8 milyon borcu olan kulübe ilaç gibi geldi.

Şükür, St. Pauli orada duruyor. Durmakla kalmıyor, galiba yine yola çıktı, geliyor. Her halükârda, şu âlemde bize göstereceği çok şey var.

SEN DE Mİ KİTSCH OLDUN ST. PAULİ?

Tanıl Bora

St. Pauli, hem yüreği solda atan futbolseverin, hem de endüstriyel futbolun altta kalanın canını çıkartan paracı zihniyetinden ve plastikleşen ortamından sıkı sıyrılanların efsane kulübü, malûm. Eldivenlerini bırakıp devrimci Nikaragua'da gönüllü çalışmaya giden kalecisiyle, anarşist-solcu taraftar çekirdeğiyle, dip kümelere düşse bile hep dolan tribünlerinin her daim neşeli atmosferiyle, "büyük"leri sarakaya alan yaratıcı sloganlarıyla... alternatif bir marka.

Nitekim kulüp 2004'te basbayağı komaya girdiğinde, onu kurtaran, bu alternatif "marka değeri" oldu. Kulübe sadece kendi taraftar muhiti değil, cümle Alman futbolseverleri elini cebine atarak sahip çıktı. (Tam üç sene önce buracıkta yazmıştım bu hikâyeyi.) Nitekim St. Pauli 2. Bundesliga'ya tırmandı ve orada bari, tutunabilecek gibi görünüyor.

Ne var ki, bu kampanyanın bir bedeli de oldu galiba. Mübarek 11 *Freunde* (On Bir Arkadaş) dergisi, geçtiğimiz Temmuz'da St. Pauli "biyotopunun" —yaşam ortamının yani—, değişim geçirdiğini yazıyordu. Öz St. Paulililer, Millerntor Stadi tribünlerinin suskunlaşmasından, ruhsuzlaşmasından yakınıyorlar. Moda olduğu için buraya takılan orta sınıf züppelerin ortamı bozduğundan şikâyet ediyorlar. St. Pauli tekstil ürünleri

kuşanmanın, St. Pauli bardak çanağı, cıncık boncuğu bulundurmanın, kolay yoldan “altenatif, aykırı, muhalif” gözükmek için alâmetine dönüştüğünü söyleyip kaş çatıyorlar. Üstelik bu işten nemalanan da, kulüpten ziyade, 2004’teki kriz sırasında can havliyle pazarlama haklarının devredildiği firma! Endüstriyel futbol kıtasındaki bu şerhlikli vahayı, elhak çok iyi pazarlayarak, hafiften bir kitsch’e dönüştürdüler.

2008 Kasım’ında Ankara’da karşılaştığım Hamburglu bir futbol delisi gazeteci, Christoph Ehrhardt anlatmıştı: Bazı öz St. Paulililer, şehrin büyüğü Hamburger SV’nin lüksünden gına getirmiş bir kısım taraftarla beraber, şimdilerde Altona 93’ü keşfediyorlar. Nazilere ölümüne direnmiş işçi mahallesi “Kızıl Altona”nın takımı. Kırmızı-siyah-beyaz. Kuruluşu 1893. 1900 yılında Alman Futbol Federasyonunu kuran 80 kulüpten biri. 1. Dünya Savaşı’ndan sonra, baş aşağı gitmiş. 1968’e dek direndiği 2. Lig, o zamandan beri uzak bir rüya. Halihazırda 4. Ligde küme düşme hattının üç sıra üzerinde titreşiyor. Ama ne gam, şimdilerde Altona 93 bir nostalji “markası”. Oturaksız, köhne stadları özleyen, rakip oyuncularından birisine takıp kart gördürene kadar siniriyle oynayabilecekleri mesafesizliğe hasret çeken futbolseverler, bu tarihî çınarın saygıdeğer gölgesi altına sığınıyorlar. Vejetaryenliği veganlığa, vicdani reddi total redciliğe vardırırlara da benzetebilirsiniz onları!

Almanya’dan yılın dünyaca meşhur gönül çeleni ise, Hoffenheim. Çok zengin olmuş bir evlâdının mâmur ettiği köy takımı. Emek emek Bundesliga’ya tırmandılar, pahalı transferlerle değil mütevazı bir kadroyla, iştahlı hücum bir oyunuyla şampiyonluğa oynuyorlar. Hoş tabii; ama St. Pauli gibi tam teşekküllü efsane de değil.

İtalya’dan, anti-endüstriyel gönülleri önce Chievo çelmişti, sonra Livorno. Memleketimizdeki “sol açıkların” ilham kaynağı ve referansları da, orası: www.forzalive.org’a bakın. Bir süredir, beynelmîl “eleştirel” futbolseverlerin bir başka İtal-

yan sevgilisi var. Politik kimliğıyle değıl ama anti-endüstriyel ruhuyla dikkat çekiyor: AlbinoLeffe. Bergamo yakınlarındaki 4 bin nüfuslu Leffe köyünün iki amatör takımının 1998’de birleşmesiyle kuruldu. Gökmavi-beyaz. Malî destekçisi, sürpriz çikolataların içinden çıkan minik oyuncakları üreten bir fabrikatör. Seyirci ortalaması iç sahada 2.707; deplasmanda 3 ilâ 6 kişi. Kulübün yıllık bütçesi 4 milyon avrocuk. En pahalı oyuncu, yılda 170 bin avro alıyor (İbrahimoviç’in haftalık harçlığı.) 25 oyuncunun 14’ü çevre köylerin çocukları. Bu çekirdek, AlbinoLeffe’yi C-2’den Serie B’ye kadar çıkarttı. 2008 yazında Lecce’ye yenilip Serie A’nın kapısından döndüler. Bu sezon (2008-09), şanlı Livorno’nun lider götürdüğü Serie B’nin orta sıralarında takılıyorlar. Gönlünüzün bir kıyısında dursun onlar da.

Lotta continua; mücadele sürüyor! Popüler kültür endüstrisi kapıp götürüyor, biz korumaya çalışıyor; bu arada yeni “kaynaklara”, yeni imgelere bakarak oluyoruz.

Memleket futbolseverlerinin veganlarına ve total redcilerine müjdeyle bitirelim: 12 Eylül’ün kapattığı “Dinamo Mesken”, Meskenspor, yeniden kuruldu. www.meskenliyiz.biz’e uğrayın.

FORZA LİVORNO

Tanıl Bora

Maçlarda faşist selâmı veren, düpedüz Mussolini'ye medh-ü senâlar eden, anti-semitist beyanlardan kaçınmayan Laziolu futbolcu Di Canio, Livornolular'a gıcık oluyor. Livorno için ne şeref! "Livorno taraftarları da sol yumruklarını sıkıyorlar. O da siyaset değil mi?" diye haklılaşıyordu kendini. Aldığı bir maçtan men ve para cezasını da "politik" olarak tanımladı Di Canio.

Kim futbolun politika dışı olduğunu iddia edebilir ki? Hele, Milan kulübünün sahibi ve aynı zamanda futbolun "yayınçı kuruluş"unun maliki Silvio Berlusconi'nin, Milli Takımın sloganını (Forza Italia) parti adı yaparak Başbakanlığa yükseldiği İtalya gibi bir memlekette!

Bu âlemde, Di Canio'nun karşı kutbunun, Livorno'nun hali nice? Orta İtalya'nın kuzeyindeki Toskana bölgesinde, 150 bin nüfuslu bir liman şehri, Livorno. Zaten işçi hareketinin ve komünistlerin kalesi olan bölgenin en "kıızıl" şehri. Kıızıl bayrak, orak-çekiç, şehrin folklorünün parçaları. Son on yılda büyük direnişlere rağmen liman endüstrisinin tasfiyesi, şehri öldürmüş. İşsizlik yaygın. Neoliberal rejime büyük bir öfke var.

Livornolular, Roma'ya tek başına direnen Asteriks'in köyü gibi tahayyül ediyorlar kendilerini. 11 *Freunde* dergisinin Aralık

2004 sayısında aktardığına göre, "Otonomlar Tugayı" taraftar grubu, Livorno'yu, "Liverpool'la beraber, proleter gururu taşıyan iki liman şehriden biri" olarak tanımlıyor. Taraftar grubunun lokali "1921" adını taşıyor; yani İtalyan Komünist Partisi'nin kuruluş tarihinin. Şehrin futbol takımı da, koyu kırmızı formasıyla, bu öfke ve direniş ruhunun bayrağı!

1921'de kurulan A.S. Livorno Calcio, 1949'da Serie A'dan düştükten sonra 30 yıl boyunca 3. ve 4. Ligde sürünen ultra-ehemmiyetsiz bir kulüptü. 2002'de 2. Lige, yani Serie B'ye tırmandı. 2004'te de 55 yıl sonra Serie A'ya dönmeyi başardılar. Şampiyonluk eğlencelerinin bir parçası, neo-faşist partinin Livorno bürosunun tahrip edilmesi idi. O zamanlar şehrin garına astıkları "Silvio, geliyoruz!" yazılı pankart, hâlâ duruyormuş!

Serie A'daki ilk sezonunu, 9.luk gibi başarılı sayılabilecek bir yerde bitirdi Livorno. Koltuklu tribün zorunluluğunu, beton merdiven bloklarına 60 santimetre arayla çizgiler boyayıp numaralar yazarak "halletmişlerdi!" Tabii asıl, taraftarlarıyla temayüz ettiler. Standart tribün şarkıları: "Bandiera rossa", "Bela ciao". Başbakanı hakaret eden tezahüratlardan ötürü, kulüp birçok iç saha maçından sonra birkaç bin avro ceza ödedi. Milan deplasmanına giden Livornolular, Berlusconi'nin saç ektirdikten sonra tek gözünü eşarpla kapatarak korsan pozu vermesiyle alay etmek için, başörtüleri takmışlardı! Irak'ta Nasıriyye'de ölen 17 İtalyan askerinin anısına bütün maçlarda saygı duruşunda bulunulurken, Livorno kale arkası köşesinden ("Kurva") "On, yüz, bin Nasıriye!" tezahüratı yükselmışti. Tepkilerini "Bunlar işgalci askerlerdi. İtalya'da her yıl 1.500 kişi iş kazasında ölüyor. Onlar için niye devlet töreni düzenlenmiyor?" diye açıkladılar. 200 taraftarın maçlara giriş yasağı var. Ciddi "sert"ler! Vahim olaylara sebebiyet verebiliyorlar — molotof kokteyliyle yaralamaya yolaçmak gibi.

Şehrin isyancı ruhunun bayrağı Livorno takımıysa, takımın bayrağı da Cristiano Lucarelli. Yirmi dokuz yaşındaki forvet,

buralı bir liman işçisinin çocuğu. On iki yaşından beri Livorno tribünlerinin gediklisi. Torino, Lecce, Valencia, Atalanta gibi üst düzey takımlarda oynarken, sakat ya da cezalı olduğunda da, Livorno "Kurva"sında yerini alıyordu. 2003'te, Torino'yu bırakıp, 100 bin avro aşığıısına Livorno'ya gelmesi, onu büsbütün efsaneleştirdi. Menajeri, "Milyonunuz Sizde Kalsın" adıyla kitaplaştırdı onun öyküsünü. Kitap şu cümleyle bitiyor: "Livorno herhangi bir takım değildir, İtalya futbolunu kurtaracak güçlerden biridir."

Lucarelli 25 golle, Livorno'nun Seria A'ya çıkışında büyük rol oynadı. Otonom Tugaylar taraftar grubunun kuruluş yılı olan 1999'a selâmla, 99 sırt numarasını taşıyor. "Doğduğumdan beri komünistim," demişti bir beyanatında. 1996'da 21 yaş altı Milli Takımda attığı ilk golde formasını sıyırıp Che Guevaralı tişörtünü göstermişti. Bir daha Milli Takıma çağırılmadı. Şimdi, "rezerv" kadroda yer alıyor. Sol yumruğuyla "komünist selâmı" verdiği için Di Canio'ya verilenin üç katı cezaya çarptırılmıştı. "Sürpriz değil" diyor; 2004'te küme düşen (ona göre: düşürülen) Perugia, Modena, Empoli, Ancona'nın hepsinin tribünlerini "Che" resimlerinin süslediği takımlar olduğuna dikkat çekiyor.

2008-10 arasında Serie A'dan düşüp çıkıp yine düştü, Livorno. 2012'de küme düşme play-off'undan son maçta kurtuldu.

Bu arada ferî biraz söndü kızıl kulübün. Seyirci ortalaması 10 binden 4.300'e kadar indi. Sadece küme düşmeleri değildi bunun nedeni. Sembol golcülerî, mümin komünist Lucarelli'nin Şaktar Donetsk ve Parma'ya transferinin yarattığı hayal kırıklığı (2009'da kiralık olarak dönse de) önemliydi. Örgütlü taraftarların futbol ortamındaki ticarileşmeye ve polisiye önlemlerin gitgide sertleşmesine tepkilerini bir tür pasif direnişle göstermeleri de, tribünü tenhalaştırdı. Geçen yıl (2012) düş-

memeye, bu yıl kafaya oynayınca seyirci ilgisi biraz harlandı, ortalama 5.600'e yükseldi.

Livorno Ekim 2012'de sadık bir taraftanyla Avrupa futbol medyasına konu oldu: Corrado Nastasio, bin kilometrelik Reggina deplasmanına tek başına gitmiş, misafir tribününü hususi açtırmıştı. 66 yaşındaki Nastasio, doğma büyüme Livornolu. Daha çok 2. Ligde geçen 14 yıllık vasat futbolculuk kariyerinde sadece üç yıl Livorno'da oynamış. Oğlunun hastalığı üzerine 31 yaşında futbolu bırakmış, Livorno limanında dok işçisi olarak çalışmaya başlamış. Dok işçilerinden oluşan 200 kişilik bir taraftar grubu onun adını taşıyor. Nastasio, o Reggina deplasmanına biraz da namus belasına gitmiş. "Bana sorarsanız, deplasman taraftarı olmayan bir kulüp yok hükmündedir!" diyor. (Bu hikmeti aklınıza yazın.) Özellikle taraftarlara peşin suçlu muamelesi yapan düzenlemelerin etkisiyle, deplasman tribününde on kişiyi zor toparlayabildiklerinden şikayetçi.

Livorno'nun 2012-2013 kadrosunda ilginç bir profil: Savaş Gençoğlu. 22 yaşında, savunmacı orta saha, ilk on birin sabiti. Dedeagaçlı, Yunan anne Türk babadan doğma. Yunanistan 21, 19, 17 yaş altı Milli Takımlarında yer almış.

2013 yazında Serie B'li lider bitiren Sassuolo, tarihinde ilk kez Serie A'da oynayacak. İkinci terfici Verona ise eski kaşar. Bir İtalya Şampiyonlukları bile var (1985). Sarı mavililer, Livorno'nun zıddıdır. Irkçılık ve faşistlikte Lazio'nun önündedirler. Birkaç yıl öncesine kadar siyah oyuncu almıyorlardı, 2001'de Kamerunlu Mboma'yla anlaşmışken taraftar tepkisi üzerine caymışlardı. Nazi selamı veren, ku-klux-klan kıyafeti giyen bir taraftar güruhları var. 2008'de bir genci döverek öldürmüşlerdi.

2012 Ekim'inde Hellas Verona taraftarları Livorno maçında kendi normallerini bile aşan bir rezillik yaptılar. Livorno'nun bir sene önce kalp yetmezliğinden sahada can veren 25 yaşındaki futbolcusu Piermario Morosini'nin nasıl "geberdiğiyle" alay eden sloganlar böğürdüler. Verona kulübü özür diledi,

Federasyon 50 bin avro ceza verdi, videoda tespit edilen taraflara stad yasağı getirildi. Livorno kaptanı Andrea Luci “böyle bir kulübü kapatmak gerekir” fikrindeydi. Livorno Ultra’larıysa “yasaklamak yasaktır” çizgisini korudular. Dediler ki: “Faşizmle mücadele yasaklarla değil bir karşı kültür oluşturmakla ve direnişin değerlerini geliştirmekle olur.”

Livorno Serie B’de 2012–13 sezonunun son haftasına 3. sırada girdi. Kazansa, 4.’yle arasındaki puan farkını 10’un üzerine çıkartıp, doğrudan terfi hakkından yararlanacaktı. Olmadı. Terfi için play-off oynadılar. Tıpkı 2009’da dostluk maçına misafir olduğu Adana Demirspor gibi. Bereket versin onlar Adana Demir’den farklı olarak yarı finali zar zor da olsa geçmeyi başardılar, finalde Brescia’yı da alt edip, Serie A’ya döndüler. Tam bu kitabın yayına hazırlandığı yaz! Uğurumuz olsun.

ÖĞRENCİLERİ RAHAT BIRAKIN!

Tanıl Bora

Portekiz’de 3 F’ci Salazar’a futbolu yar etmemiş üniversite öğrenci kulübü Academica de Coimbra’yı analım. Bugünlerdeki (Aralık 2011) öğrenci davaları vesilesiyle Salazar’ı kimse bilmeseyse futbolsever bilir. Hani ülkeyi yıllarca futbol, fado ve (azize) Fatıma sayesinde yönettiği söylenen Portekiz diktatörü.

Ne ki Salazar’ın rejiminde bile futbol ahaliyi uyutma aracı ibaret değildi. Muhalefet de sızıyordu stadlara. 1960’lardan itibaren, futbol muhalefetin temsilcisi ve simgesi, Academica de Coimbra kulübü olmuştu.

1911’de kurulmuşlar. Ülkenin orta-batısındaki küçük Coimbra şehrinin kulübü. İsminden de anlaşılabilceği gibi, üniversitenin kulübü. Daha doğrusu üniversite öğrencilerinin. Geleneksel akademik cübbeden ilhamla, formalarını siyah yapmışlar.

Kulübün en büyük başarısı 1939’da kazandığı Portekiz Kupası. Fakat başından itibaren “özel” bir kulüp olmuş. Üniversite ruhu, başından itibaren oyun kültürünü belirlemiş: centilmenlik, skordan önce “güzel oyun” tutkusu... Diktatörlük döneminde bile nefes alacak küçük alanlarını koruyan öğrenci hareketiyle hep iç içe olması, kulübün ortamına demokratik bir hava üflemiş. Zaten futbolcular öğrencilerden devşiriliyormuş.

Kulübün yetenekli futbolculara verdiği burslar, yoksul öğrenciler için ciddi bir kaynak.

1960'lı yıllar, Portekiz futbolunun uluslararası platformda yükseldiği ve rejimin bundan nemalandığı, toplumsal hayatta ise modernleşmenin ülkedeki muhafazakâr yapıyı sarstığı bir dönem. İşte, Academica de Coimbra, kıpranan demokratikleşme talebini futbolun popülaritesiyle buluşturarak ülke çapında popülerleşiyor o dönemde.

1962'de Coimbra üniversitesi öğrencileri eğitim reformu için boykota gidince, takımın oyuncularını da maça çıkmayarak onlarla dayanışmak istiyorlar. Futbolcu-öğrencilerin burslarının kesileceği tehdidiyle ikna ediliyorlar. O aralar üç oyuncu futbolu bırakıp Angola'nın Portekiz'e karşı bağımsızlık mücadelesine katılıyor.

1960'lar boyunca evlerindeki her maç bir protesto mitingine dönüşmüş. 1969'da kupa yarı finalinde öğrencilere yönelik tutuklamaları protesto için istisnaen beyaz forma giyip siyah bant takıyorlar. Hükümet finalde beyaz forma giymelerini yasaklıyor! Onlar da geleneksel siyah formalarına beyaz bant bağlayarak çıkıyorlar. Yüzlercesi maçtan önce gözaltına alınan taraftarları, 35 bin bildiri dağıtıyor tribünlerde. Uzatmada Benfica'ya 2-1 yeniliyorlar ama ne gam...

25 Nisan 1974'te ordu diktatörlüğü devirmek üzere yönetime el koyuyor! Radyoda ünlü protest şarkıcı Zeca Alfonso'nun sesinden duyuruluyor darbe. Alfonso öğrenciliğinde Coimbra genç takımının sağ açığıymış.

Faşizmi yıkıp parlamenter demokrasiyi de tesis etse askeri darbe askeri darbedir. Öğrenci milletin protestocu ruhu her iktidarı huzursuz eder. "Amatörlüğe yönelmek" gibi solcu görünümü gereklilerle, Academica de Coimbra kulübü feshediliyor! Protestolar fayda etmiyor. 1974'te tekrar kuruluyor ama öğrenci hareketiyle bağı kopmuş bir kulüp bu artık. Bugün

Portekiz liginin orta sıralarda yer alan Coimbra, o ruhu taşıyor.

Şimdi ben bu hikâyeyi niye anlattım?

Memlekette muhalif-solcu öğrencilere yönelik baskı ve yıldırma politikası hüküm sürüyor. Yıldırma ve korku salmanın Frenkçe karşılığı "terör", malûm. Silahla külahla ilişkisiz öğrenciler, rutinleşen "terör örgütü" suçlamasıyla terörize ediliyor. Ciddi hukukçuların en fazla toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet vs. kapsamına sokulabileceğini düşündükleri vakalarda dahi, "terör örgütüne üyelik" suçlamasıyla aylar süren tutuklamalarla eziliyorlar.

Bu yazıyı yazdığım sırada, Ankara Üniversitesi öğrencileri Bahadır Söylemez ve Özgür Alkan'ın, polis kontrolünden geçirilerek asılmış bir pankart, yasal yayınlar, Tolstoy'un *Savaş ve Barış* romanı gibi "kanıtlarla" 7 aydır tutukluluktan sonra mahkemeye çıkmalarına iki gün vardı. Sonraki gün, 22 öğrencinin 5 aydır tutuklu bulunduğu Hopa davası başlayacaktı. Hopa'da seçim mitinginde emekli öğretmen Metin Lokumcu polisin sert müdahalesiyle oluşan arbedede ölmüş, Ankara'da bunu protesto eden öğrencilerden 28'ine standart terörist suçlamasıyla dava açılmıştı. Aynı gün, taktığı poşu "kanıt" gösterilerek başlayan tutukluluğu 22 aya yakındır süren Galatasaray Üniversiteli Cihan Kırmızıgül'ün de duruşması vardı.

Academica de Coimbra'nın ruhu, bu davalarda müdahildir. Tabii Socrates'inki de.

İŞÇİNİN, MADENCİNİN ŞEREFİ ŞANI...

Tanul Bora

Millî maç haftasında, biz de bir vakitler “işçinin Milli Takımı” misyonu taşımış bir takımı analım; Zonguldakspor’u. Bu sıfatı ne kadar hak ettiği tartışılır ama her halükârda özel bir takımdı.

Zonguldak Kültür ve Eğitim Vakfı, geçen hafta (Kasım 2011) 2. Kent Kültürü Bienalini gerçekleştirdi. Bu yılki konu “Zonguldak’ta spor” idi. Zonguldakspor’u da yâd etmek için bir vesile. Halihazırda 3. Lig 4. Grupta orta-alt sıralarda sürenen lacivert-kırmızılı takım, 1974–1988 arasında 14 yıl kesintisiz 1. Ligde oynamıştı. 1979–80 sezonunda 3., 1981–82’de 4. olmayı başardı. Aynı zamanda Türkiye işçi sınıfının tarihine tutulacak bir madenci feneridir, Zonguldakspor’un hikâyesi.

Zonguldakspor’un temeli, 1945 yılında kurulan Kömürspor’a dayanıyor. Kömür işletmelerinin bütün tam zamanlı çalışanlarının (yaklaşık 30 bin işçi) zorunlu üye yapıldığı kulüp, “işçi Milli Takımı gibi görülmüş”; emekli sendikacı Namuk Aşçı’nın deyişiyle. Kömürspor 1966’da Zonguldakspor’a dönüştürülmüş. Kömür işletmelerinde imzalanan toplu iş sözleşmesine konan özel bir hüküm, yasal spor kesintisinin Zonguldakspor’a aktarılmasını sağlamış. Bu kaynağın yanı sıra, futbolcuların ve teknik yönetimin maaşlarının, ayrıca tesis, işletme, ulaşım vs. giderlerin işletme tarafından karşılanması, 1960’ların ve 70’lerin koşullarında kulübe onu ayrıcalıklı kılan bir güç sağlamış.

O altın çağında, Zonguldakspor işçi ve madenci kimliğinin bayrağı... Armasındaki çekiç-tokmak, madencilerin ve onların sendikalarının enternasyonal simgesi... Takımın başında, madenci kıyafeti ve baretiyle bir taraftar (Ayvaz) çıkıyor sahaya... Tribünde, kocaman pankart: “Vardır senin renginde şehit ma-

denci kanı/ Başarılı ol ki sürsün yıllarca madencinin şerefi şânu..." Sezon başlarında futbolcular bir öğlen yemeğini işçi yemekhanesinde yiyorlar... (Schalke 04 de yakın zamana kadar, sezon öncesinde maden ocağına indirdiği futbolcularına: "bakın siz yerin yedi kat altında siftinen bu adamları temsil ediyorsunuz" mesajını vermiyor muydu?)

Peki işçiler Zonguldakspor'la gerçekten ne kadar özdeşleşiyordu? Kendi de futbolculuk kariyerinden gelen, 2002-2007 dönemi Zonguldak CHP milletvekili Harun Akın, 1. Lige çıktığında, babasının ve arkadaşlarının, ücretlerden kulüp için yapılan kesintilerin artırılmasını istediğini hatırlıyor. Atatürkçü Düşünce Derneği şube başkanı Şükran Karahasan ise o zamanlar babasının, "Zonguldakspor beddualıdır, hem işçilerden para kesiyor hem bir bilet parası vermiyor" dediğini aktarıyor! Evet, birçok işçi Zonguldakspor'u coşkuyla sahipleniyordu, ama birçokları da "hem bizim takım, hem zengin, niye para verelim" diyordu. Yıllarca kulübün malî sekreterliğini de yürüten Namuk Aşçı, Zonguldakspor'un daha çok "işletmenin" ya da "şirketin" takımı olarak görülmüş olduğu fikrinde. Bu korporatist ve ikameci ilişki, başlı başına, memleketteki işçi sınıfı kültürüne tutulan bir ayna değil midir?

İşverenlerin tecavüzcü Coşkun'u Halit Narin'in: "şimdiye kadar işçiler güldü, şimdi biz güleceğiz" sözleriyle karşıladığı 12 Eylül 1980 darbesi, Zonguldakspor'un çöküşünü de başlattı. Rejimin toplu sözleşmeleri dondurması, aidatların artırılabilmesi ve işletmenin maddî desteğinin tıkanmasıyla, kulübe "sahip çıkan" işadamları başkanların dönemi açıldı. Ardından, yolsuzluklar baş gösterdi. 1987-88 yılında 1. Ligden düştükten sonra, 3. Lige kadar yuvarlandı Zonguldakspor.

1992'de, büyük madenci direnişini yöneten Genel Maden-İş Sendikası Başkanı Şemsi Denizer'in kulüp yönetimini üstlenmesiyle, canlandılar. 2. Lige döndüler, kafaya oynadılar; hatta 1. Lige dönüş şansını, bir maçta sarı kart cezalısı oyuncu

oylattıkları için kaybettiler. Ancak madenlerin tedricen tasfiye edilme süreci, Zonguldak ekonomisini büzüştürürken, sendikarın da nefesi kesildi. 1990'ların sonunda "iş bırakan" sendika; birkaç yıl sonra Çetin Altun'un yönetim döneminde yenisinden devreye girse de, geçici bir toparlanmanın ardından yine düşüşün önüne geçemedi.

“İşletmenin takımı” sıfatıyla, vilayetin kozmopolit nüfusunun herhangi bir “yerliliğine” hitap etme potansiyeli düşüktü Zonguldakspor’un. Ancak, çöküntü bölgesine dönüşen havzada biriken hayal kırıklığını, toplumsal depresyonu ve tepkiyi temsil eden bir platforma dönüşebilirdi belki. Sözgelimi, tersaneciliğin bitişiyile çöken Livorno’da olduğu gibi. 1990’ların ortalarından itibaren, böyle bir tepkinin “münferit” belirtileri görülmedi değil: taraftarlarının dahili ve harici taşkınlığı meşhurdu, taraftar derneği ceza alıp üç yıl kapalı kaldı, defalarca sahası kapatıldı... Lâkin Zonguldak’ın başını dikelten bir “direniş” veya moral odağı da olamadı doğrusu. Artık, “sosyal devlet” devrinin bir hatırası olarak, futbolseverin vefasına emanettir.

Her futbol kulübü bir nevi roman kahramanıdır. Haydi deyin ki, hikâye kahramanı! Bu kitaptaki yazılar, dünyanın dört bir köşesinden, bu hikâye ve roman kahramanlarının bir öbeğinin resmi geçididir. Nasıl ve nerede başlamış hikâyeleri, renkleri nasıl doğmuş, nasıl büyümüşler ya da nasıl önemsizliğe sürüklenmişler, zaman içinde kimler giymiş formalarını, neler kazanmış, neler kaybetmişler, şimdilerde ne yaparlar, ne âlemededirler, sevdalıları kimlerdir?

Futbol birkaç renkten, birkaç büyük takımdan ibaret değil ki. Hep parlak ışıklar altında yaşayanlar var, gözünün ferisi sönmüşler var. Uzun ömründe "ikbali de idbarı da görenler" var. Kimi eski günlerken, kimileri manşetlerden düşmeyen... 1. yel futbolun zenginliğinde giderek büyü zahmet ayakta kalmaya çalışan... Kimi kimi uzaktan aşına, kimi gözden ırak, mez... niceleri var.

*dipnot
yayınları

Selânik Caddesi 82/24 Kızılay - Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 • Faks: (0 312) 419 25 32
dipnotkitabevi@yahoo.com • www.dipnotkitap.com

ISBN: 978-605-4878-03-1

